

Riksdagens protokoll

2007/08:138

Torsdagen den 28 augusti

Kl. 13.00 – 21.26

Protokoll
2007/08:138

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 21 augusti.

2 § Meddelande om information från regeringen

Tredje vice talmannen meddelade att *tisdagen den 2 september kl. 11.00* skulle utrikesminister Carl Bildt (m) lämna information om konflikten mellan Georgien och Ryssland.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:836

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:836 Insatser mot löne- och villkorsdumpning av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 september 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 19 augusti 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:838 Utvecklingen i Ryssland
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 september 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 21 augusti 2008

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2007/08:839

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:839 Arbetsmarknadspolitiken
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 september 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 21 augusti 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2007/08:833 om behovet av fler studentbostäder

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig på vilket sätt jag tänker agera för att skapa fler studentbostäder.

Låt mig inleda med att konstatera att jag i likhet med Mats Pertoft är angelägen om att landets studenter ska finna en bostad på den ort där de har valt att studera.

Vi vet att bostadssituationen på studieorterna alltid är som mest problematisk i samband med höstterminens start. Inför årets terminsstart är det dock en ljusare studentbostadsmarknad som möter studenterna jämfört med tidigare år. Svenska Studentbostadsföreningen har genomfört en enkät med medlemsföretagen och konstaterar att ”sett över hela landet kan man inte längre säga att det råder en generell brist på studentbostäder, i stället är det ett fåtal orter som har kö. Som värst har köerna varit på de stora studieorterna, men även där kan man nu se att situationen ljusnar.”

Höstterminen 2008 har antalet sökande till landets universitet och högskolor återigen ökat, efter att ha minskat under de tre senaste åren. Fler studenter innebär en större efterfrågan på bostäder. Andelen utländska studenter har ökat, och ett stort antal utländska studenter söker sig till svenska lärosäten utanför Erasmus och andra utbytesprogram.

Dessa studenter har ofta svårare än andra att finna en bostad då de inte känner till hur den svenska bostadsmarknaden fungerar.

Mats Pertoft lyfter fram en annan viktig fråga – att vi inte ska se de studerande som en homogen grupp. De har olika livssituation och olika önskemål när det gäller boende. Vissa vill helst bo i en studentbostad medan andra föredrar att bo i en bostad i det ordinarie beståndet. Vi kan även konstatera att det stora flertalet studerande bor i det ordinarie bostadsbeståndet. Bostadsmarknadens funktionssätt är därför helt avgörande för studenternas möjlighet att finna en bostad.

Målsättningen för regeringens bostadspolitik är att bostadsmarknadens funktionssätt ska förbättras med långsiktigt stabila villkor för ägande och byggande av bostäder som ger goda förutsättningar för ett ökat byggande. Regeringen har som bekant inte för avsikt att försöka styra bostadsproduktionen genom riktade bidrag. Det måste vara hushållens efterfrågan som styr hur bostadsbeståndet utvecklas. Fler bostäder för studenter skapas genom gynnsamma villkor för att bygga, äga och förvalta hyresbostäder och studentbostäder.

Avslutningsvis vill jag betona att studenternas situation är en angelägen fråga för regeringen. Regeringen beslutade därför den 22 november 2007 att tillsätta en studiesocial utredning (Studiesociala kommittén, U2007:13) med uppgift att bland annat se över de studerandes ekonomiska och sociala situation. Kommittén kommer att redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2009.

Anf. 2 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret som inleder debatten. Det stämmer att Studentbostadsföreningen säger att situationen är ljusare än på länge. Och det är rätt att det har blivit bättre, men det är fel att säga att situationen är ljus på det sättet. Studentkårerna själva bedömer att situationen ser mörkare ut än på många år. Ett bra exempel är att kötiderna för ett studentrum i Stockholm har tredubblats. Man ska här också påpeka att det i enkäten från Studentbostadsföreningen som citeras påpekas att de nyligen tillkomna studentbostäderna som har gjort situationen ljusare faktiskt beror på en aktiv politik som fördes under den förra mandatperioden av Socialdemokraterna med stöd av Miljöpartiet. Då satsade man på byggande av studentbostäder. Det påpekas också i samma uttalande att denna ljusa trend har den nuvarande alliansregeringen absolut satt stopp för. Det pågår inget byggande alls. Man spår en katastrof för framtiden.

Statsrådet hänvisar också till den studiesociala utredningen. Men den studiesociala utredningen har inte något uppdrag att se över studenternas bostadssituation. Den enda bostadsfråga som utredningen ska hantera är bostadsbidraget, som enbart omfattar en mindre grupp studenter. Det är alltså inget svar att hänvisa till den studiesociala utredningen.

För studentbostadsbolagen har regeringens politik inte underlättat vare sig byggandet, ägandet eller förvaltandet av studentbostäder. Situationen är allvarlig. Vi har studenter som står utan bostad, och det under en regering som påstår sig vilja skapa en kunskapsnation.

Vad tänker Mats Odell göra för att studenternas bostadssituation ska bli bättre?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Mats Pertoft tar mycket riktigt upp att kösituationen i Stockholm är katastrofal. Efter tolv år av socialdemokratiskt regeringsinnehav, där också Mats Pertofts parti under senare år hade ett betydande inflytande, fanns det 200 000 människor i bostadskö i Stockholm när vi fick överta regeringsmakten. Antalet människor har fortsatt att öka och är nu uppe i ungefär 230 000. Det gäller också studenter.

Det framgår av mitt svar – jag kan ge den konkreta siffran – att det finns ungefär 350 000 studerande i Sverige vid universitet och högskolor. Studentbostadsbeståndet uppgår till 70 000 bostäder. Av detta kan vi dra slutsatsen att det bara är var femte student som över huvud taget bor i en särskild studentbostad. De övriga bor i det ordinarie beståndet.

Därmed kommer jag också in på det som Mats Pertoft tar upp, nämligen att han inte förstår vad den studiesociala utredningen har med studenternas bostadssituation att göra. Sanningen är att studenternas ekonomi under samma tolv socialdemokratiska regeringsår har urholkats dramatiskt. Jag kan ta en siffra. Om man tittar på hur det såg ut 1994–2006 ser man att det totala studiemedlet, det vill säga bidrag plus lån, höjdes från maximalt 31 326 kronor år 1994 till 34 840 kronor år 2006. Det är alltså en ökning med 11,3 procent på tolv år – mindre än 1 procent om året! Det är det som gör att studenternas ekonomiska situation inte alltid medger att de kan hitta en bostad som de har råd med bland dem som finns tillgängliga. Det är naturligtvis väldigt viktigt att den studiesociala utredningen också resulterar i att vi kan förbättra studenternas ekonomiska situation så att de också kan delta på bostadsmarknaden.

Samtidigt vidtar regeringen nu åtgärder för att få bort de mekanismer som har gjort att svensk bostadsproduktion har varit hälften så stor som bostadsproduktionen i vår omgivning. Det är detta som har orsakat den katastrofala situationen på bostadsmarknaden som innebär att 135 kommuner i Sverige rapporterar att de har bostadsbrist. Ytterligare 70 kommuner har brist på bostäder i sina centrala delar. Det är hämmande för dem som studerar. Det är hämmande för jobbsökande som vill bo där jobben finns.

Därför har regeringen bestämt sig för att nu lägga om bostadspolitiken. Där finns ett antal åtgärder, bland annat ett par utredningar, på gång för att situationen ska förbättras.

Anf. 4 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vet inte om statsrådet lyssnade på vad jag sade nyss. Jag citerade faktiskt Svenska Studentbostadsföreningen som uttalade att den förra regeringens politik har lett till att vi i dag har en ljusare situation på studentbostadsmarknaden, men de ser att det inte byggs något i dag och att all nyproduktion under de kommande åren har avstannat som en konsekvens av avskaffade bidrag till nyproduktion av studentbostäder. Man ser framför sig en oklar situation till exempel för höstterminen 2012.

Miljöpartiet har länge förespråkat en höjning av studiemedlen. Jag vet att Mats Odells parti också gör det. Det återstår för alliansen att visa att man menar allvar. Jag har en debatt med Lars Leijonborg senare i dag om samma fråga. Vi har hittills inte sett någonting i den riktningen utan snarare förhållningar.

Läget är speciellt svårt på de stora studieorterna. Från Göteborg rapporteras det om utländska studenter som tvingas bo i parker. Studenter tvingas säga nej till studieval på grund av att de inte hittar någonstans att bo. Enligt SFS är situationen katastrofal i Göteborg, Stockholm, Lund, Malmö och Uppsala, de stora studieorterna. På de små studieorterna fungerar det bättre, men på de stora är det dåligt, för att inte säga uruselt.

Studenterna klarar inte att konkurrera på den öppna marknaden när det gäller bostäder. De har inte de ekonomiska resurserna på grund av bristande studiemedel. De ska vara på orten en kort tid. De har knappa ekonomiska marginaler. De kan inte konkurrera. De är inte de mest eftertraktade hyresgästerna. De byter bostad, och det kostar mycket att administrera. Vi har i dag ett statligt ansvar för universitet och studenter.

Den borgerliga majoriteten bröstar sig och vill att Sverige ska vara en kunskapsnation och vill satsa på forskning. Hur ska Sverige kunna bli en kunskapsnation utan studenter som har någonstans att bo på de orter där de ska studera? Det är otroligt viktigt att regeringen gör någonting. Det hjälper absolut inte att säga att allting sköter sig själv bara man avreglerar tillräckligt mycket. Det handlar om att visa att man menar allvar och ge stöd till nybyggnation av studentbostäder.

Vad tänker regeringen göra för att studenternas bostadssituation ska bli ljusare? Vad tänker Mats Odell göra för att vi nästa höst inte ska ha samma artiklar i tidningarna och samma reportage i medierna om studenter som saknar bostad och inte kan studera för att regeringen har varit släpphänt och inte gjort någonting?

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Mats Pertoft avslutar med att fråga vad jag tänker göra så att det inte nästa år råder brist på studentboenden. Om riksdagen med anledning av budgetpropositionen skulle fatta beslut om att ge tillbaka någon typ av byggsubventioner, som bevisligen inte har fungerat hittills, inser vi att det inte får någon som helst effekt till nästa år. Den politiken har lett till ett bostadsbyggande i Sverige som är hälften så stort som i Finland, Norge och nästan hälften så stort som i Danmark.

Det man däremot kan titta på, vilket regeringen också gör, är det faktum att vi i Sverige har ett mycket stort bostadsbestånd per 1 000 invånare. Vi har 484 bostäder per 1 000 invånare. Det är mycket stort internationellt sett. Det har studerats. Bland annat har Stockholms Handelskammare tittat på hur bättre villkor för andrahandsuthyrning skulle öka bostadsutbudet. Stockholms handelskammare har kommit fram till att det skulle skapas 55 000 nya bostadstillfällen bara i Stockholmsområdet om villkoren för andrahandsuthyrning förbättrades. Det är någonting som jag arbetar med. Jag tror att det är det absolut snabbaste sättet att få fram nya möjligheter för studenter som har fått en studieplats men inte får en bostad.

Många tycker att det är bra att bo på det viset. Andra kanske skulle välja att bara bo så tills man har kommit fram i kön och får en studentlägenhet. Under tiden kan regeringens nya bostadspolitik också leda till att vi får ett byggande som motsvarar det som finns i våra grannländer.

Anf. 6 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vill inte redan nu uttala mig om hur Miljöpartiet ställer sig till underlättande av andrahandsuthyrning, men personligen tycker jag att det låter intressant.

Men detta tar på inget sätt bort den kritik som studentbostadsföretagen själva framför, och som jag nu har citerat två gånger och gör en tredje gång. Studentbostadsföretagen säger själva tydligt att den ljusa situation som vi har i dag på vissa studieorter, de mindre studieorterna, beror på den förra regeringens politik och att den nuvarande regeringens politik är katastrofal för byggandet av studentbostäder.

Andrahandsuthyrning kan säkert vara en väg för vissa, men det finns många studenter som efterfrågar boende i studentbostäder. Det handlar om upplevelsen av det gemensamma boendet, studiemotivation, att man kan dela arbetet och så vidare. Regeringen verkar totalt ointresserad av situationen när det gäller studentbostäderna. Det finns inga förslag från ministern här. Det sägs ingenting, utan det ska bara vara andrahandsuthyrning. Studentbostäder verkar vara ett minne blott i alliansens Sverige.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! SSBF gjorde en enkät bland sina medlemmar, och där sade man att sett över hela landet – jag citerar nu deras pressmeddelande som de själva har skickat ut – kan man inte längre säga att det råder en generell brist på studentbostäder. I stället är det ett fåtal orter som har kö. Värst har köerna varit på de stora studieorterna, men även där kan man nu se att situationen ljusnar. Av de företag som är verksamma på landets universitetsorter är det bara 16 procent som uppger att de har brist på studentbostäder.

Så såg det ut i början av sommaren. Sedan dess har det kommit en anstormning av utländska studenter som konkurrerar med de svenska. Ingen, inte regeringen, inte kommunala bostadsbolag eller privata bostadsföretag, har kunnat förutse detta, och framför allt har vi inte hunnit projektera och bygga bostäder.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte heller ser likadant ut i hela landet. Jag var i går i Örnsköldsvik. Där har man byggt jättemånga nya studentbostäder som blir klara nu till terminsstarten. Man har ställt upp prefabricerade hus som har gjorts i ordning. Där har man en garanti att den som vill studera i Örnsköldsvik får en bostad. Jag tycker att det är ett efterföljansvärt exempel för kommunpolitiker runt om. Där kan man se vad man kan göra.

Detta är i första hand ett kommunalt ansvar, men vi i regeringen ska också göra vad vi kan. Jag arbetar med frågan om andrahandsuthyrning. Jag arbetar tillsammans med hela regeringen med att lägga om bostadspolitikerna så att vi kommer upp i ett bostadsbyggande som är dubbelt så stort som under den socialdemokratiska tiden och lika stort som det är i våra omkringliggande grannländer. Det är målet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag tänker göra för att stärka kommunernas ekonomi när tiderna blir sämre.

I regeringen pågår för närvarande arbetet med budgetpropositionen, och jag kan inte föregripa det arbetet.

Jag kan dock konstatera att den ekonomiska situationen för primärkommunerna som helhet har varit god de senaste åren. Resultaten före extraordinära poster har legat på mellan 9 miljarder kronor och 13 miljarder kronor under perioden 2005–2007. Inkluderar vi också extraordinära poster uppgick resultaten till mellan 11 miljarder kronor och 22 miljarder kronor under samma period.

Enligt Monica Green kommer det illavarslande signaler om ökande kostnader för försörjningsstöd i kommunerna. Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna från Socialstyrelsen ökade det totala ekonomiska biståndet med 1 procent första kvartalet 2008 jämfört med första kvartalet 2007. Det är ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser av detta.

Monica Green påstår att ökningen av försörjningsstödet är en följd av regeringens brist på konstruktiv arbetsmarknadspolitik och på åtstramningar inom sjukförsäkringssystemet. Jag håller inte med om detta. Regeringen satsar på fler i arbete och minskat utanförskap. Med fler i arbete ökar kommunernas intäkter genom att deras skatteunderlag därmed växer. Till bilden hör att i varje fall en del av sysselsättningsuppgången under de senaste åren är ett resultat av regeringens sysselsättningspolitiska reformer och utgör en varaktig förstärkning av de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna. Att regeringens politik gett effekt framgår av offentlig statistik – arbetslösheten är låg.

Verkligheten är alltså en annan än vad Monica Green påstår. Kommunerna står efter ett antal goda år bättre rustade för konjunktursvängningar, och i kombination med regeringens långsiktiga politik kommer det att ge varaktiga förbättringar i samhället som helhet.

Anf. 9 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag är förvånad över att Mats Odell påstår att verkligheten är en annan. Det känns konstigt att vi har en kommunminister som inte hör de rop som finns ute i kommunerna nu, att Växjö kommun berättar om hur höjningar av matkostnader och bensinkostnader gör att det blir väldigt dyrt att besöka de gamla i äldreården och att äldreomsorgen på det sättet blir mycket dyrare. Det finns kommuner som berättar att deras försörjningsstöd har ökat radikalt och att det går ut över barnen, eftersom försämringar både för de arbetslösa och för de sjuka har gjort att de personerna nu får ett väldigt svårt ekonomiskt läge. De blir alltså fattiga och måste då gå till kommunen för att få försörjningsstöd. Det går naturligtvis ut över personerna själva, och det går ut över deras barn. Det är det mest beklagansvärda, tycker jag: att barnen får lida när klyftorna ökar i Sverige.

Nästa effekt är att kommunernas ekonomi blir försämrade. Vi får många signaler nu, så jag blir förvånad när Mats Odell säger att han inte håller med om den bilden och att han inte delar den verklighetsuppfattningen med mig. Han skulle kunna fråga Sveriges Kommuner och

Svar på
interpellationer

Landsting. Jag tror inte att Sveriges Kommuner och Landsting har samma uppfattning som Mats Odell. Jag vet till och med att Anders Knape inte håller med. Han är moderat. Odell kanske – om han nu inte vill lyssna på en socialdemokrat – vill lyssna på en moderat. Knape är orolig över de frysta statsbidragen till kommunerna. Han är orolig över att det kommer att bli tufft för kommunerna framöver att bland annat bygga äldreboenden men också rent ekonomiskt för alla andra verksamheter, eftersom försörjningsstöden ökar.

Även Riksrevisionen har haft påpekanden om att regeringens uppföljning av kommunernas ekonomi är otillräcklig. Mats Odell säger att det som helhet har gått bra hittills. Som helhet, vill det säga genomsnittligt då, eller? Det hjälper ju inte de fattiga kommunerna om det går bra i några kommuner. Om man står med ena föten i en hink med kallt vatten och den andra i en hink med kokande vatten kan man inte säga att man som helhet har det ganska bra, utan man känner faktiskt något annat. Därför måste man ta varje kommun för sig. Man kan inte klumpa ihop alla och säga att det som helhet säkert går bra. Dessutom gör det inte det! Vi ser alla de här oroväckande tecknen, så inför nästa år måste kommunerna få ökade anslag. Kommunerna måste se till att de klarar av sin verksamhet – att ha bra pedagogisk personal i skolan, att ha bra vård för de äldre, att ha all den goda service som kommuninvånarna är värda. Då kan inte Mats Odell påstå att han inte känner till Monica Greens verklighet när det finns så många exempel på kommuner som nu säger att det inte går bra och att det kommer att bli väldigt knapert framöver.

Mats Odell säger: Vi har tryckt ned arbetslösheten. Nej, det har inte den borgerliga regeringen gjort! Visserligen har siffrorna blivit mycket bättre, men det är inte tack vare den borgerliga regeringen. Ni har bara försämrat för de arbetslösa och för de sjuka. Ni har levt på det vi byggde upp, på ordningen och redan i ekonomin, på de goda år som har varit och på den tillväxt vi har haft. Nu ser vi helt andra år framför oss, och man måste kunna styra ett land även i motgång.

Anf. 10 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Monica Green säger att det är farligt att slå samman alla kommuner och göra något genomsnitt av detta. Det är väldigt riktigt! Jag kan säga att när vi har debatter i finansutskottet om kommunernas ekonomi kan man titta ut över all den klokskap som finns i finansutskottet när det gäller kommunerna. Praktiskt taget alla har varit ansvariga kommunpolitiker någon gång och vet att man kommer från väldigt olika erfarenheter – otroligt olika erfarenheter.

Jag läste till exempel häromdagen att Piteå och Skellefteå erbjuder att låna ut 250 miljoner kronor till staten för en förstudie till en järnväg. Det visar att det finns kommuner även efter Norrlands kust som har det väldigt bra. Många kommuner har det efter svåra år ekonomiskt väldigt bra ställt, det måste vi säga. Man kan framför allt se det på en sak, nämligen att vi har en investeringsboom i kommunerna som är alldeles otrolig. Nästan varje kommun, kan man säga, bygger nu en ny islada eller gör någon annan stor investering, och det riskerar att driva upp priserna.

Tittar man i stället på en annan kommun som exempelvis Skinnskatteberg ser man att de går med underskott. Det är en liten kommun i Västmanland inte så hemskt långt från Stockholms stad. 10 miljoner i under-

skott i den kommunen är ett jättebekymmer. 10 miljoner kronor i Stockholms stad är inte ens felräkningspengar!

Det är alltså väldigt olika mellan olika kommuner. Men jag tror för min del att när man diskuterar kommunernas ekonomi finns det en sak som är viktigare än allt annat, och det är att se till att stärka kommunernas ekonomi med egna skatteintäkter och avgifter. Om man blir beroende av bidrag av olika slag kommer man att satsa väldigt mycket kommunala resurser på att komma åt dessa bidrag. Det är de som är skickligast på att skriva bidragsansökningar som får pengar.

Är det någonting som vi har lärt oss under de senaste åren – det tror jag gäller för alla partier – är det att om kommunerna ska vara starka och kunna ta hand om det som Monica Green med rätta oroar sig över, nämligen att det finns många människor som hamnar på samhällets baksida, är det allra viktigaste att kommunerna har en egen stark ekonomisk bas och inte blir utlämnade till att söka bidrag på ena eller andra sättet. Här går utvecklingen lite i olika riktningar. Totalt har vi sedan regeringsskiftet sett att summan av alla specialdestinerade bidrag till kommunerna har minskat. Å andra sidan har det tillkommit några fler, därför att man från regeringen har som ambition – det har jag förståelse för – att vilja styra pengarna till det som är mycket angeläget.

Demografin spelar en fruktansvärt stor roll för den kommunala utvecklingen. I Stockholmsområdet, som jag ju företräder, kan vi se att kommuner som Vallentuna och Österåker har ganska stora ekonomiska problem av den glädjande orsaken att det är väldigt stor inflyttning till dessa kommuner. Många inlandskommuner däremot har också jättestora problem beroende på det motsatta, nämligen att de har utflyttning. Det är klart att man inte kan använda samma metoder för att kompensera dessa kommuner för att de ska kunna ge sina medborgare den goda service som de vill ge dem.

Därför tror jag för min del att det viktigaste i Monica Greens och statsrådets anföranden är att ta sikte på att kommunerna är väldigt olika, och det är på det sättet man måste se det. Jag säger ungefär som Monica Green sade: Det duger inte att sätta fötterna i varmt vatten och sedan läsa av termometern i en iskylare bredvid.

Anf. 11 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Monica Green tycker att jag inte lyssnar till det hon kallar för ropen från kommunerna. Jag vet inte hur man bedriver politik på det sättet. Vi har som regering att ta hänsyn till den situation som dyker upp i sammanställningen av kommunernas ekonomi. Det handlar om den så kallade påsen, bidrag till kommunerna. Arbetet med att stämma av hur det här kommer att se ut under åren framöver pågår för närvarande. Det är inte avslutat ännu, utan det är en pågående budgetprocess som vi kommer att redovisa den 22 september.

Men det är ändå lite märkligt, det här. Om man tittar på utbetalt ekonomiskt bistånd ser man att den siffra som gällde för 2007 är knappt 9 miljarder till samtliga biståndshushåll. Det är den lägsta sedan 1992. Om vi tittar på de år då Monica Greens parti hade regeringsansvaret ser vi betydligt högre siffror.

Det finns nog anledning att titta på det här också utifrån perspektivet att sysselsättningen har ökat. Monica Green vill inte tillerkänna regering-

ens politik någon som helst del i detta. Jag ber henne ta del av Konjunkturinstitutets bedömningar i den delen, där man pekar på de strukturella reformer som har genomförts och som lett till att vi har haft ett minskande utanförskap med ungefär 164 000 personer som har gått från ett utanförskap till ett arbete.

Det är det här som är den stora delen av den förbättrade kommunala ekonomin. Vi kan ta exemplet att vi kan öka antalet arbetade timmar med bara 1 procent. Det innebär 4 miljarder i nya, friska pengar till kommunsektorn. Det är klart att det är de mekanismerna som har gjort att de kommunala skatteintäkterna bara under förra året, Monica Green, ökade med 21 miljarder kronor.

Vi kan titta på statistiken lite mer i detalj och jämföra 2002 med 2007 när det gäller andelen biståndsmottagare av befolkningen i vissa grupper i procent. Siffran för ensamstående män minskade från 9 till 8 procent på de här fem åren. För ensamstående kvinnor minskade behovet av bistånd från 11 procent till 9 procent. För ensamstående kvinnor med barn minskade behovet från 23 procent till 19 procent. För ensamstående män med barn gick behovet upp med en procentenhet från 6 till 7 procent. Sett över helheten är det här alltså ett minskande problem.

Sveriges Kommuner och Landsting, som Monica Green hänvisar till, säger att om det absolut värsta scenariot skulle slå in skulle det öka kostnaderna för kommunsektorn med ungefär 1 miljard kronor. Om vi då tittar på hur skatteintäkterna och skatteunderlaget växer ser vi att det nog finns anledning för Monica Green att inte bara lyssna på enstaka rop utan också försöka titta på helheten.

Anf. 12 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det var det där med helheten igen och att man inte kan se varje kommun för sig. Det beklagar jag.

Det är möjligt att statsrådet inte vet hur man bedriver politik, som han sade, på det sättet, och alltså inte lyssnar. Jag delar den uppfattningen. Ni har inte den politiska fingertoppskänslan. Ni har faktiskt inte kunskapen att styra ett land, utan ni lever nu på våra meriter. Ni lever på att det har varit goda och bra år i hela världen, eller i alla fall hela västvärlden – det ska vi vara glada och stolta över – och att vi har sett till att det är ordning och reda i ekonomin så att vi har en stabil grund både i statens ekonomi och i kommunernas ekonomi.

Jag delar uppfattningen att det viktigaste är att människor kommer i arbete. Det är helt *outstanding* och det absolut viktigaste. Då får människor göra nytta, man får råd att betala sina barns utflykter, man får möjlighet att vara med i en gemenskap och man hamnar i ett mycket bättre läge. Det blir också mycket bättre ekonomi för kommunerna.

Men det är inte ni som har sett till att folk kommit i arbete. Det enda ni har gjort kallar ni för jobbskatteavdrag. Ni har gjort de sjuka och de arbetslösa fattigare. Någonting annat har ni inte gjort. Allt annat beror på att vi har haft goda år och en bra konjunktur nu.

Vi sade i valrörelsen 2006: Jobben kommer! Det gjorde de också 2006, men vi kunde inte visa det i statistiken, eftersom statistiken har en eftersläpande effekt. Det är därför Mats Odell kan stå här och tala bland annat om de ökande försörjningsstöden, att han inte ser dem och att det är ett minskande problem. Fast vi som har den politiska fingertoppskän-

lan vet att det här kommer nu, som ett brev på posten, eftersom vi lyssnar och tar del av det som kommunerna säger.

Det här är en brist. Det är bra att statsrådet erkänner att man inte vet hur man bedriver politik på det sättet, men det är ju också en brist att man inte kan vara beredd på de dåliga år som kommer nu. Man ska kunna klara att styra ett land även i lågkonjunktur.

Vi har haft goda år. Vi vet hur det var nu när vi har facit i hand. Under vårt senaste regeringsår tillkom över 150 000 nya jobb. Det är fantastiska siffror. Under ert första år vid regeringsmakten kom det till 80 000 nya jobb. Det är också bra, men det är bara hälften så många. Under ert andra år kom det 40 000, och nu skriver ni själva att jobbtillväxten tvärnitar. Det skriver ni själva i er vårproposition. Det blir 8 000 nya jobb det här året eller kanske ännu färre, kommer ni fram till nu. Därför ser vi alla de här orosmolnen.

Jag lyssnade på Mats Odells chef – jag tror i alla fall att han är chef – finansministern. Han säger att det finns orosmoln inför framtiden och att man nu måste se till att hantera ekonomin annorlunda.

Jag ser de här orosmolnen. Mats Odell säger att det är ett minskande problem med att vi kommer att få fler och fler som söker socialbidrag. Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker att det är ett ökande problem och att det kommer att bli ett större och större problem för regeringen.

Det är inte bara de kostnaderna som ökar för kommunerna. Det är också kostnaderna för maten. Matkostnaderna skenar iväg. Bensinkostnaderna har ökat, vilket har gjort att det har blivit dyrare för kommunerna med besök i hemmen hos äldre. Det är alltså dyrare att bedriva en bra verksamhet för kommunerna. Det är alltså inte bara de ökade försörjningsstöden som gör att kommunerna får sämre ekonomi utan också den galopperande inflationen.

Det finns många orosmoln på himlen, och jag är förvånad över att Mats Odell inte vill se dem.

Anf. 13 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag noterar att det i förhållande till rubriken, *Kommunernas ekonomi*, förekommer lätta utvecklingar på olika andra diskussionsområden. Jag förstår att Monica Green har behov av att framhäva sig själv och sitt eget parti. De har gjort allting gott, och den nya regeringen står för allting ont.

Jag har annars en fråga till Monica Green i detta sammanhang: Hur ska kommunerna göra för att få ned energikostnaderna när bensinpriset stiger i världen, och hur ska man göra för att få ned matkostnaderna när matkostnaderna stiger i världen? Någonstans måste det finnas någon realism, och folk förstår att det inte går att lägga på ansvaret för att kommunerna ska kunna spara på det sättet.

Låt mig, fru talman, gå över till en annan del av kommunsektorn, nämligen landstingen. Det finns just nu en fara för att många landsting drar på sig väldiga kostnader, för de har ganska god likviditet. Samtidigt har många landsting det väldigt svårt. Fru talmans eget landsting till exempel står inför en stor skattehöjning.

Stora skattehöjningar på både kommunal- och landstingsskatten drabbar väldigt många människor väldigt hårt. Det är ett jättebekymmer, som jag ser det, att vi inte har fått skattesituationen i hela landet under

kontroll. Mycket av det som regeringen kan göra med jobbskatteavdrag och annat kommer i praktiken att upphävas av nya skattehöjningar på landstingssidan.

Sysselsättningen förutsätter ändå att det finns företag. Man kan ha mycket statistik, men om man inte har ett näringsvänligt och företagsvänligt klimat i landet kommer vi att få jätteproblem. Den största skillnad som har åstadkommit i det här landet på senare år är att det nu är lättare att ha företag.

Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är stora ord Monica Green kom med. Vi har inte kunskapen att styra ett land, vi lever på Socialdemokraternas meriter. Ja, vi får väl se.

Det är Socialdemokraterna som har den politiska fingertoppskänslan, säger Monica Green. Jag har suttit tolv år i riksdagens finansutskott under socialdemokratiska regeringar. Jag har varit vid åtskilliga möten med Sveriges Kommuner och Landsting i finansutskottet, där den socialdemokratiska ledningen för finansutskottet knappast uttryckt sig i de termerna till de gästande kamraterna från regeringssidan som: Ni som har den politiska fingertoppskänslan har gjort allting väl för oss. Det var precis tvärtom. Det var en stor disharmoni mellan socialdemokraterna i Regeringskansliet och dem i Sveriges Kommuner och Landsting. Det är en något idealistisk bild, kan jag berätta för Monica Green. Jag har under tolv års tid kunnat följa detta. Det är en utsaga som säkert kan diskuteras. Det ska vi kanske inte göra mer nu utan i stället avvakta och se vad regeringen tänker göra.

Vi ska komma med budgetpropositionen den 22 september. Monica Green får recensera den, och hon får skriva ett socialdemokratiskt alternativ. Jag ska med stor spänning läsa det alternativet och se hur de olika ropen från olika kommuner kommer att mötas kommun för kommun i det alternativet. Låt oss ha en diskussion när vi har tittat på varandras förslag till hur situationen ska mötas.

Anf. 15 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tar gärna en debatt till. Det har jag ingenting emot. Det skulle vara mycket spännande, för då kommer vi att se att det är ännu fler kommuner som har fått sämre ekonomi. Vi ser nu alla orosmolnen på himlen som finansministern har erkänt men som inte har ramlat ned hos Mats Odell än.

När jag kommenterade det Mats Odell sade om att de inte vet hur man bedriver politik höll jag med och sade att man måste ha en politisk fingertoppskänsla. Jag menar att vi faktiskt har det. Nu ser vi ute i kommunerna hur det går och hur olika det är i olika kommuner.

Jag hörde också nämnas om oron i landstingen, och jag delar den oron. Det finns många landsting som kommer att få oerhört svårt att få sin ekonomi att gå ihop och klara sjukvården framöver. Det är mycket oroande att det är på det sättet.

Personaltätheten på förskolorna har det blivit sämre med under den senaste tiden. Det finns exempel på exempel på att kommunerna inte kommer att klara av det här i framtiden.

Mats Odell säger att sossarna säkert kommer med någon bra idé. Ja, vi kan väl hjälpa till, men det är ni som styr det här landet. Ni styr nu, och vi ser hur det går. När ni tillträdde sade ni att det kommer att ta ungefär två år innan er politik börja bita på det här landet. Nu har det gått två år. Vad är det som händer? Ja, arbetslösheten kommer att öka igen, kommunernas ekonomi blir sämre, skatteintäkterna minskar och vi får allt svårare att ge den service som varje kommuninvånare är värd att få i det här landet. Vi vill ta hand om kommuninvånarna på ett bra sätt. Efter två år då ni har levt på det som tillkom under vår senaste regeringstid och den goda konjunktur som har varit internationellt och som nu är över ska ni klara att styra ett land även i lågkonjunktur. Jag hjälper gärna till, om det är det Mats Odell vill, och jag debatterar gärna igen, men jag är inte nöjd med den här debatten.

Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag vet inte om man ska recensera debatten. Jag kan bara säga att Monica Green missförstod mig ganska gravt om hon trodde att jag väntade på stöd från Monica Green. Jag sade att jag med spänning ska studera den socialdemokratiska motionen och se hur ni kan tillmötesgå ropen från olika kommuner och hur ni har lyckats kalibrera statsbidragen så att de når fram just där ropen finns. Det ska bli väldigt spännande.

Det är väldigt stora ord som Monica Green kommer med, det är det verkligen, särskilt när man tittar på hur det var när ni hade regeringsmakten. Var fanns fingertoppskänslan då? Ta åren 2002, 2003 och 2004 – det var år då den kommunala sektorn gick back hela tiden. Resultatet blev att kommunerna fick höja skatten med i genomsnitt en krona. Hur drabbade det de sämst ställda? Vilken fingertoppskänsla fanns där när det var underskoterskor och människor med låga inkomster som fick betala kalamitet?

Vi har nu sänkt skatten för de människor som har låga och medellåga inkomster väldigt mycket. De har fått en större rörelsefrihet och bättre förutsättningar att klara av sin ekonomi. Dessutom har det kommunala skatteuttaget minskat med i genomsnitt 20 öre under den period som vi har innehaft makten, vilket också har varit en lättnad för de grupperna.

Nej, Monica Green, bättre upp! Låt oss mötas när vi har sett varandras förslag till hur vi ska möta den här situationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:808 om polisresurser

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att polisen ska komma i ekonomisk balans.

Jag besvarade en interpellation i juni i år med i princip samma innehåll som den här interpellationen. Det som har hänt efter den debatten är att det har kommit en ny prognos som inte visar på några förändringar jämfört med den tidigare prognosen. För närvarande pågår en budgetbe-

redning inom Regeringskansliet som jag inte vill föregripa. Jag tänker därför inte lämna några besked i dagsläget.

Under 2007 och 2008 har polisen tillförts en sammanlagd varaktig anslagsökning om ca 1,3 miljarder kronor. Det är den största enskilda satsningen någonsin på polisen. Denna resursförstärkning möjliggör en kraftig ökning av antalet poliser, med målet att det 2010 ska finnas 20 000 poliser. Bakgrunden till regeringens satsning är det uppenbara behovet av att öka den polisiära närvaron.

När det gäller fördelningen av såväl personella som ekonomiska resurstillskott har regeringen delegerat det ansvaret till Rikspolisstyrelsen och ytterst till polismyndigheterna. Polismyndigheterna beslutar i frågor rörande den lokala verksamheten. Det är den ordning vi har i Sverige, med myndigheter som agerar självständigt inom de ramar som regering och riksdag satt upp.

Anf. 18 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Tack för svaret! Det är roligt att se dig igen. Hoppas att du har haft en bra sommar, för nu är det en het politisk höst som väntar. Polisfrågor kommer att vara en av de frågor som säkert kommer att dominera, som alltid. Jag ska börja med att säga att jag inte är nöjd med svaret på det sättet att det inte stämmer med vad polisen själv säger.

Vid den här tiden förra året sade jag att polisorganisationen är i kris. Vi måste göra någonting, Beatrice Ask, annars kommer det att gå åt skogen. Vi måste agera för att minska den konflikt som finns inom polisen med bland annat rikspolischefen Stefan Strömberg. Du viftade bort det och sade under hela hösten att det inte var någon fara. In i det sista, ett par dagar före Stefan Strömbergs avgång, sade du samma sak i riksdagen. Det visade sig att polisen hade rätt, och de som hade kontaktat mig sade: Nu måste någonting göras.

Vi fick alltså en situation som förlamade polisväsendet under väldigt lång tid. Det dröjde många månader innan en ny polischef tillsattes.

Nu säger jag samma sak. Det kommer att visa sig att du har fel när du säger att det inte är någon kris inom polisen. Det är också polisen själv som säger det.

Jag har varit i kontakt med flera olika myndigheter om bland annat antalet civilanställda. Nu säger du här att den polisiära närvaron ska öka. Men så är det inte. När det kommer vanliga poliser men antalet civilanställda samtidigt minskar säger polismyndigheterna själva att de vanliga poliserna får göra civilanställdas arbete. Det säger också sig självt. Det vet vi. Det är precis det vi hör nu på område efter område.

När vi hade debatten här strax före sommaren sade du: Jaja, det är Stockholm och kanske Värmland, men det är inget problem. Men så ser inte verkligheten ut. Efter den debatten tog vi kontakt med de olika myndigheterna. Då visade det sig att när det gäller minskning av antalet civilanställda – vilket kommer att göra att den polisiära närvaron också kommer att minska – är det inte alls fråga om bara Stockholm, Värmland och kanske något län till.

Det är Blekinge som minskar. Det är Dalarna som minskar. Det är Jämtland som minskar. Det är Jönköping som minskar. Det är Kalmar som minskar. Det är Skåne som minskar. Det är Södermanland som min-

skar. Det är Värmland som minskar. Det är Västernorrland som minskar. Det är Örebro som minskar. Det är Östergötland som minskar.

Vilka är det som svarar på det här? Är det vi socialdemokrater? Nej, det är en enkät till landets polismyndigheter i juni 2008. Det är alltså polisens egna uppgifter som visar att det minskar. Det sker en ökning i tre av landets län. Vi ska komma ihåg att detta är när man ännu inte har fått besked om hur det blir.

Detta prat, Beatrice Ask, om att allt är i sin ordning får nästan ett löjets skimmer över sig när man är ute och träffar poliserna och får svart på vitt att verkligheten ser helt annorlunda ut än det du försöker beskriva. Jag tror att du skulle tjäna på, inte minst hos poliserna, att berätta: Ja, vi har problem, men vi kan göra någonting bättre.

Det är aldrig bra att förneka problemen. Då tappar man trovärdighet. Alla regeringar får problem. Alla ministrar får problem. Men att förneka dem skapar problem i sig.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag hoppas också att Thomas Bodström har haft en härlig sommar. Jag har haft det. Det är bra så, även om det har varit mycket arbete under sommaren också.

Det är som jag sade tidigare: Regeringen arbetar med en budgetproposition där vi bland annat tittar på polisens ekonomi. Det är också så att det i mitt uppdrag, precis som i det uppdrag som Thomas Bodström har i dag, ingår att ta kontakt med myndigheter och se hur verkligheten ser ut. Min senaste redovisning vad gäller civilanställda är inte exakt densamma som Thomas Bodströms, men det är riktigt att det sker förändringar upp och ned i många myndigheter när det gäller civilanställd personal.

Dock ska man ha klart för sig att sådana förändringar, oavsett om det är plus eller minus, inte alltid beror på budgeten eller på att man har fler poliser. Ibland handlar det också om att man har förändrat i verksamheten. Bland annat kan det vara så att man anställer fler civilanställda utredare för att få ut fler poliser på gatorna. Ibland handlar det om att man har förändrat verksamheten och effektiviserat.

Men det är också så, och det känner Thomas Bodström till, att när ekonomin är snäv får man inom polisen stora bekymmer därför att personalkostnaden är den stora kostnaden. Det är svårt att förändra andra kostnader tillräckligt mycket.

Men det här är rätt ointressant. Det är mer en allmän diskussion. Det intressanta är naturligtvis om regeringen anslår tillräckliga resurser för polisverksamheten. Det är ingen tvekan om att den här regeringen, med tanke på de två år som har varit och de ambitioner vi har, kommer att ha anslagit ökade resurser jämfört med vad Socialdemokraterna åstadkom under sin senaste mandatperiod.

Det kommer alltid att finnas önskemål om vad vi ska göra. Men jag kan försäkra Thomas Bodström om att vår ambition är att vi ska fullfölja löftet om 20 000 poliser och ha en bra polisverksamhet. Det ligger också i polisverksamhetens utveckling att vi arbetar med olika personalkategorier och ser vilken betydelse civilanställd personal har för en bra verksamhet.

Jag ser inte det här som ett stort problem, men det är alltid så när man arbetar med ekonomi och har en budget att det finns anledning att fun-

dera över hur de olika balanserna ser ut. Det är också så att variationen är stor ute bland våra myndigheter när det gäller hur mycket civilanställd personal man har i förhållande till antalet poliser. Det kan bero på strukturen, inriktningen av verksamheten och olika prioriteringar, men också på vilken typ av personal man har. En liten myndighet kan vara oerhört beroende av erfaren civilanställd personal, inte minst på landsbygden, där vi ibland inte har någonting annat än civilanställd personal som är fast förankrad på en ort eller på ett kontor, medan den polisiära resursen är rörlig.

Här finns det en variation, och så ska det vara. Det är därför vi har ett delegerat budgetansvar. Men det är inte så som Thomas Bodström försöker antyda, att det på grund av regeringens agerande eller snäv budget nu är kris och elände. Det är inte heller så att vi inte har en väldigt klar bild av hur polisverksamheten ser ut i myndigheterna och av de ekonomiska diskussioner som pågår i varje polismyndighet och när det gäller polisen totalt.

Anf. 20 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är i beråd, Beatrice Ask. Jag tycker att du ska sluta med att säga att det är den största satsningen, när det inte är det. Det är fel! Det är 3 miljarder. Det är väl gott så, om det skulle vara lite mer, men det var 5 miljarder i den socialdemokratiska. Om du fortsätter att upprepa den här lögnen gör du precis samma misstag som din kollega Jan Björklund gjorde, nämligen att försöka upprepa en lögn gång på gång. Men rätt vad det är granskar någon saken ordentligt, och då kommer man att se svart på vitt att det är fel. Det är inte en större satsning. Att det kommer mer pengar på grund av högre löner och lokalkostnader är självklart. Men att det skulle vara en större satsning? Det har bland annat riksdagens utredningstjänst kommit fram till att det inte är.

Det är ett tips. Vi har mycket annat att diskutera än att behöva korrigera varandra när det gäller vad som är riktigt och inte riktigt. Men jag måste ändå reagera på detta.

Det är inte en kris, säger Beatrice Ask. Det är naturligtvis en definitionsfråga. Vi har varit i kontakt med olika myndigheter. Jag ska bara nämna några få, vilket kommer att bli verklighet på grund av att du inte har sett till att det finns tillräckligt mycket pengar.

Vi kan ta Jönköping. Du säger att det här inte drabbar dem. Jo, det är precis vad Jönköpings län säger. Restriktivitet när det gäller att anställa och ersätta i första hand civil personal är ett planerat besparingsförslag till hösten. Det kommer att omfatta såväl personal som övriga omkostnader.

Kalmar: Till de åtgärder som är aktuella hör restriktivitet när det gäller att ersätta både poliser och civilanställda och begränsning av möjligheterna att vikariatillsätta tjänstledigheter vid exempelvis barnledigheter. Uppsägning av civilanställda anges också som en möjlig åtgärd.

Skåne: Myndigheten har 2006/07 genomfört omfattande översyn och besparingsarbete, bland annat uppsägning samt omplacering av civil personal till enheter med vakanser att tillsätta.

Stockholm: Till de åtgärder som tillämpas för närvarande hör restriktivitet, minskning av övertidsuttag samt begränsning av återbesättning av civila tjänster. Man ersätter inte, och då kommer poliserna in. Förutom

att den senare åtgärden kan få konsekvenser för den polisiära verksamheten, då arbetsuppgifterna fortfarande måste utföras, menar myndigheten att civila inte i dag på samma sätt som tidigare kan ersättas av poliser, eftersom flera besitter kompetens som polisen normalt inte har. Här är det ännu värre. Det handlar om just specialkompetensen.

Detta anser jag är just en kris, och jag skulle kunna fortsätta med Västra Götaland. Så här ser det ut. Du övertog alltså en ekonomi i balans. Det här har du lyckats åstadkomma på mindre än två år. Jag vet att många poliser blir rasande när du står och säger att det är en stor satsning och att det inte finns några problem hos polisen.

Det är inte fråga om att gå upp och ned. Det går ned, det är vad det gör. Det är bara på väg ned. Jag vet också att det kan gå upp och ned, och jag vet att det fördelas från Rikspolisstyrelsen. Ibland kan det vara så att någon får lite mindre eller mer. Men det är inte så det ser ut, utan det går åt ett enda håll. Det är på väg nedåt. Som jag sade är det tre län som än så länge kan säga att det blir en ökning av antalet civilanställda. Men vi vet inte hur det kommer att gå.

Jag tycker att du, inte minst för att lugna de olika polislänen, inte bara ska hänvisa till att det är budgetsamtal och diskussioner, utan säga som det är. Det vet du vid det här laget, eftersom ni har kommit så långt i budgetdiskussionerna. Är det så att den negativa trenden ska fortsätta, eller finns det någon ljusning för poliser ute i landet? Kan du lugna dem på det sätt som de önskar?

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag välkomnar varje granskning av den satsning som regeringen har gjort på polis- och rättsväsende. Jag är helt övertygad om att de underlag jag har är korrekta och att vi också kan visa att vi gör en satsning som är större än vad Socialdemokraterna presterade.

Det är väldigt bra att få tips från Thomas Bodström, och i synnerhet om de är användbara. Men sanningen är den att Socialdemokraterna inte har någon lösning på vare sig hur vi ska få fler poliser eller hur vi ska finansiera dem. Ni har inte presterat något budgetförslag under den här mandatperioden som har varit bättre än vad vi har presterat. Det är väl bra om vi så småningom får se en väldigt bra budget från oppositionen.

Jag tycker inte om när man beskyller mig för lögn. Jag ljugar faktiskt inte och definitivt inte i riksdagen. Däremot verkar det som att Thomas Bodström ibland har svårt att tolka olika rapporter och utredningsresultat. Jag har väldigt stort förtroende för riksdagens utredningstjänst, och jag har också dessa rapporter. Ibland är det som när en stor potentat läser Bibeln när man lyssnar på Thomas Bodström. Det är kanske inte särskilt bra.

I går var jag i Örnsköldsvik uppe i Västernorrland och träffade all personal i det närpolisområdet. Den bild som Thomas Bodström målar upp om kris och katastrof, svårigheter och annat stämmer över huvud taget inte. Man tycker att det är jättekul med nya poliser som kommer ut i verksamheter, och man tar sig an utmaningen att ha fler poliser i yttre tjänst. Man diskuterar sin ekonomi på ett konstruktivt och bra sätt, och man gör en del nysatsningar. Det är en helt annan bild än den krishistoria som Thomas Bodström tyvärr försöker pådyvla polisen. Den bilden stämmer inte.

Vi återkommer till den kommande budgeten när regeringen presenterar sitt förslag. Det är vår ambition, som också har stått i regeringsförklaringen, att vi ska ha 20 000 poliser år 2010, och en verksamhet som fungerar. Det kräver naturligtvis resurser, eftersom kostnaderna ökar. Vi har också angelägna förändringar och reformer inom polisen som måste klaras av. Det handlar om datorisering och mycket annat som har varit eftersatt under den förra socialdemokratiska regeringen och där vi nu ser att vi måste göra insatser.

Sammantaget är den ekonomi som vi levererar stabilare och bättre än den som Socialdemokraterna presterat. Det är ingen kris inom polisväsendet. Men med en omfattande verksamhet i kraftig tillväxt som är så personaltung får varje prognos och varje liten förändring ganska stora saker att hända i rena siffror. Det gäller framför allt de större myndigheterna. Jag har själv varit lokalt förtroendevald i Stockholms polismyndighet, så jag vet precis vad jag pratar om. Det är på det viset.

Det är därför man får de här rapporterna om vad man har som besparingsalternativ om man inte får mer pengar. Då kommer diskussioner om personal, lokaler och mycket annat. Det finns faktiskt inget annat som man kan spara på. Men man måste veta vad man har för budget innan man utgår från att det är vad som kommer att bli verkligheten.

Anf. 22 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är fel, Beatrice Ask. Du borde i varje fall lära dig de här siffrorna. För att göra det väldigt enkelt handlar det om att 3 miljarder aldrig kan bli mera än 5 miljarder.

Även vid tragiska händelser kan man ibland få nästan ett komiskt infall. Jag minns när man såg Irakkriget och personen som kallades Bagdad-Bob stod och sade: ”Det är ingen fara, det är ingen fara. Det här kommer att gå jättebra. Det är ingen fara.”

Jag vill inte påstå att du på något vis har någon likhet med den personen. Det vill jag verkligen understryka. Däremot är det samma kontrast med att allting ska vara så bra när du besöker polisdistrikt. Jag jobbar i rättsväsendet och träffar dessa människor.

Polisens eget budgetutfall för år 2008 visar ett underskott hos polisdistriktet i Dalarna, på Gotland, i Halland, i Jämtland, i Kalmar, i Kronoberg, i Norrbotten, i Skåne, i Stockholm, i Sörmland, i Uppsala, i Värmland, i Västerbotten, i Västernorrland, i Västmanland, i Västra Götaland och i Östergötland.

Jag kan ta Stockholm som ett exempel. Det polisdistriktet kommer att ha 94 miljoner i underskott när det här året når sitt slut. Nästa år 2009 kommer det att ha 217 miljoner, enligt egen uppgift, och året därpå 245.

Om du säger att det inte är ett stort problem, när det är polisens egna uppgifter som vi har fått från polismyndigheterna, tror jag att krisen kommer att växa i förtroendefrågan. Det kommer att bli inte bara en ekonomisk kris utan också en politisk kris.

Man kan tycka att det är destruktivt att vara i opposition. Men jag har en stark oro för vad som händer i rättsväsendet. Det skulle kunna hända att vi får överta makten år 2010. Det vet vi ingenting om. Då har vi nått den situationen att du har övertagit en budget i balans men lämnar ett fullständigt ekonomiskt förfall, närmast konkurs. Det vill vi till varje pris undvika.

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström måste lära sig att skilja på budgetutfall och prognos. Det är olika begrepp när man arbetar med ekonomi. Det finns inget budgetutfall för år 2008 eftersom vi ännu inte har varit med om hela året. Vi har däremot prognoser. Innan man ser var man når på helår har man inget utfall, utan vi har prognoser.

Prognoser är ett försök att beskriva vad som händer om ingenting förändras eller om parametrarna fortsätter i exakt samma riktning som de har just för tillfället. Vi får sådana återkommande inom polisverksamhet och inom annan verksamhet just för att för att man ska kunna hantera sin budget. Det är väldigt viktigt att skilja på de sakerna.

Det är helt riktigt att vi hittills har haft ett överskott i polisens prognoser när man drar ut det över flera år. Vi lade oerhört mycket pengar i början av mandatperioden. Däremot har man inte utlovat pengar under den senare delen. När man drar ut parametrarna blir det självklart ett minus, eftersom vi ökar antalet poliser och utvidgar verksamheten. Men innan man får ett besked om hur verkligheten ska bli kan man inte säga något om prognoserna kommer att bli utfallet.

I verkligheten är antalet civilanställda år 2008 fortfarande fler än år 2007. Det har skett förändringar i flera myndigheter. Det finns säkert myndigheter som aviserar att om pengarna inte skulle räcka till måste vi vidta åtgärder. Men det är fortfarande fler civilanställda. Under de senaste åren har antalet civilanställda ökat.

Vi lägger väldigt mycket kraft på att också öka antalet poliser för att få mer polisverksamhet ute bland människor för att öka tryggheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:809 om koppleri

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka åtgärder jag ska vidta för att koppleri ska bedömas för vad det egentligen är, det vill säga människohandel.

Interpellationen är ställd mot bakgrund av en diskussion som Thomas Bodström och jag tidigare haft i frågan om den dåvarande *Utredningen om människohandel m.m.* skulle få tilläggsdirektiv att utreda också frågan om brottet koppleri borde avskaffas och ersättas av brottet människohandel. Som jag då konstaterade fick utredningens ursprungliga direktiv anses omfatta den fråga som Thomas Bodström ville ha utredd.

Utredningen har nu lämnat sitt betänkande och föreslagit lagändringar som enligt utredningen leder till att människohandelsbrottet ska kunna beivras på ett effektivare sätt än i dag. Något förslag om att koppleribrottet ska avskaffas lämnas inte.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande, och det är inte min avsikt att nu föregripa den fortsatta beredningen. Jag kan emellertid konstatera att utredningen har lämnat förslag som syftar till att förstärka skyddet mot människohandel och förbättra förutsättningarna att kunna bedöma en gärning som människohandel i stället för koppleri eller grovt koppleri.

Anf. 25 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Människohandel är ett relativt nytt brott i den svenska lagstiftningen. Det har faktiskt bara några år på nacken, även om de flesta gärningarna naturligtvis var straffbara också tidigare. Sverige drev – här var alla partier eniga, och vi hade ett bra samarbete – igenom en överenskommelse i hela EU, som innebar att alla länder skulle skärpa möjligheterna att bestraffa människohandel.

Det är riktigt att det har kommit en utredning. Det är klart att jag vet det – det var ju jag som tillsatte den! Det finns bra saker där. Det är ingen tvekan om det. Bland annat handlar det om att skärpa möjligheterna att döma för människohandel.

Men under de senaste åren, då man har fått mer statistik som inte bara visar enstaka år, har det framkommit hur oerhört svårt det är att döma någon för människohandel. I stället dömer man för koppleri. Det kan bero på flera olika saker.

Kanske tror man många gånger att människohandel ska se ut som i filmen *Lilja 4-ever*, som för övrigt är en bra film men som bara visar en del av vad människohandel är. Så enkelt är det inte; människohandel är något mycket mer sofistikerat än så. Människohandel bedrivs på ett sådant sätt att man inte bara bestraffar, som man ju gärna föreställer sig, utan tvärtom också ger incitament, men offren är i total beroendeställning. En del i människohandeln är till exempel att låta unga flickor som kommer från öststater shoppa en dag och ge dem små förmåner för att verkligen knyta fast dem. Ett problem har varit att när polisen spränger människohandelshärvor är de unga flickorna oerhört rädda för att prata med polisen, och de blir många gånger upprörda. Då är det lätt att som advokat säga att det inte kan vara frågan om människohandel utan att det är helt frivilligt. Men så enkelt är det inte. Man ska inte heller kunna komma undan genom att systematiskt bryta ned de här unga flickorna under flera års tid.

Detta är inget som någon räknar med säkert. Vi följer detta noga. Det är som sagt en ung lagstiftning fortfarande. Å andra sidan har det gått så många år att man kan se ett tydligt mönster, nämligen hur oerhört svårt det är att döma för människohandel.

Då kan man göra som regeringen nu har valt, nämligen att fortsätta Socialdemokraternas utredning. Det är väl vackert så, och jag tycker att det är bra. Då kommer det att bli en viss förbättring, och det är väl också bra att vi kan göra vissa saker över gränserna. Men om man nu gör på detta sätt och först därefter påbörjar arbetet med att undersöka om brottet koppleri ska ersättas med brottet människohandel förlorar vi massor av tid. De som förlorar på det är förstås de unga flickorna. Det var därför jag sade att man skulle se till att detta fanns med i utredningen.

Vi kritiserar förstås inte utredningen. Den är bra, men låt den här frågan finnas med! Hade den funnits med hade det hela kanske tagit ett par tre månader längre, men vi hade vunnit oerhört mycket tid. Vem vet, man hade kanske kommit fram till att detta inte var den bästa lösningen, men nu står vi med en rad frågetecken. Vi står med en situation där vi skulle ha kunnat hitta en möjlighet att rädda dessa unga flickor.

Det är faktiskt inte alldeles för sent. Man har kompetenta tjänstemän på Justitiedepartementet som själva kan undersöka den här frågan parallellt med att utredningen nu pågår. Då kan man hinna i kapp. Slaget är

inte förlorat. Här skulle vi kunna hitta en fråga där vi samarbetar över partigränserna. Detta är ju inte ett särskilt partipolitiskt förslag, utan det är taget direkt ur erfarenheten, ur verkligheten. Vi skulle tillsammans kunna göra någonting för att hjälpa de här unga flickorna.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

Svar på
interpellationer

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är precis så som Thomas Bodström säger: Människohandel är ett brott som är relativt nytt i lagstiftningen, och det har visat sig att det är ganska svårt att fälla någon för det, bland annat för att det är flera olika kriterier som ska uppfyllas. Då lyckas man oftast med att få någon dömd för koppleri, men man kommer inte längre.

Av den verklighetsbilden drar Thomas Bodström slutsatsen att man ska byta namn på brott – det är ju närmast detta han argumenterar för. Det tycker jag inte är någon lösning, och det tycker inte utredningen heller. Utredningen har haft ett ganska brett uppdrag att titta på hur man i högre utsträckning ska kunna få människohandlare lagförda och har lagt fram förslag utifrån det.

Det här handlar om två olika brott där också koppleri har en betydelse. Det är ju ett mindre grovt brott sådant det ser ut i dag. Jag förstår inte varför man helt plötsligt skulle göra brottet människohandel mindre grovt och döpa om det hela.

Enligt förslaget kan vi förbättra och förstärka möjligheten att döma för människohandel. Det är nog bra att vi tittar på den saken. Det andra är: Behöver vi regler mot koppleri? Där svarar utredningen så vitt jag kan bedöma ja. Koppleri är också andra saker än sådana som normalt innefattas i brottet människohandel, och det vore synd om sådant som inte kan kopplas in under begreppet människohandel inte längre var straffbart.

Det finns en problematik. Människohandelsbrottet handlar om kränkning av en enskild, medan koppleri i någon mening är en kränkning visavi staten. Därför har utredningen fört ett resonemang om hur man ska göra med de stackars flickorna som ju är målsägande. Man har konstaterat att domstolarna i verkligheten också i koppleriärenden gör offren till målsägande. Det är väl bra så. Man för ett resonemang kring det.

Jag är lite förvånad över att Socialdemokraterna helt plötsligt verkar vilja avkriminalisera handlingar som innefattas i brottet koppleri för att få upp statistiken vad gäller brottet människohandel. Jag tycker att det är en klokare ordning att försöka skärpa, tydliggöra och nå längre när det gäller det specifika människohandelsbrottet och att samtidigt behålla de specifika brotten koppleri och grovt koppleri eftersom det ibland inte är samma sak. Sedan finns det en närhet mellan dessa brott, och så kommer det alltid att vara, tror jag. Det viktiga är att vi har en heltäckande lagstiftning som kan användas mot denna grova kriminalitet.

Nu tar vi in och bereder olika synpunkter på dessa ganska komplicerade frågor. Det är min och regeringens absoluta ambition att vi ska bli bättre på att sätta dit dem som utnyttjar människor och handlar med dem på detta avskryvda vis. Vi kommer också att driva de här frågorna i internationella sammanhang för att vi ska nå längre. Lagstiftningen är en viktig del, men det finns också andra insatser som måste till för att vi ska lyckas bättre än vi har gjort hittills.

Anf. 27 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Utredningen gjorde ingen ordentlig prövning av det här. Det är det som är problemet. Vi ville att de skulle kunna göra det. Precis som i så många andra frågor – låt mig ta FRA som ett konkret exempel – kan man inte veta svaret. Jag kan inte säga att det finns en optimal lösning, men jag tycker att det är ett stort misstag att inte undersöka det.

Det vi vet är att situationer där unga flickor utnyttjas på det mest hänsynslösa sätt och drivs till självmord eller annan misär i sitt hemland när de skickas tillbaka inte bedöms som ett brott mot dem som personer, utan man bedömer det som att de har deltagit i ett brott mot staten. Det är nämligen vad koppleri är.

Detta handlar inte alls om att bara göra ett namnbyte, utan det handlar om att anpassa sig till den bistra verkligheten. Genom att göra koppleri-brottet, eller en stor del av det, till människohandel, avkriminaliserar man ingenting. Meningen är ju inte att det ska bedömas mildare, tvärtom. Det är i en skärpande riktning vi vill gå. Vi vill att de som i dag kommer undan med relativt korta fängelsestraff för koppleri ska dömas till betydligt hårdare straff för det hänsynslösa utnyttjande av unga flickor som de har gjort sig skyldiga till. Vi vill att de ska dömas för det som de verkligen har gjort sig skyldiga till, nämligen människohandel. Det är därför det är så viktigt att man nu byter ut begreppet koppleri men också de straffbara gärningarna.

Låt mig en gång för alla förklara att det aldrig är fråga om att någon gärning som i dag är straffbar i framtiden inte ska vara straffbar. Vi som arbetar med juridik vet att det inte fungerar på det sättet, om man inte avkriminaliserar själva gärningarna. Det är det som det är fråga om, och så är det inte. Det är vi helt överens om. Det är aldrig tal om att något som i dag är straffbart ska vara straffritt i framtiden.

Sedan kan det mycket väl vara så att en viss del kanske ändå ska vara koppleri. Men det ska inte vara som i dag, en liten tunn strimma människohandel och ett jättesjok av koppleri. Låt oss i stället vända på det, så att vi får fler domar om människohandel och kanske lite koppleri.

Taxichaufförer som kör personer till ett ställe där de vet att det bedrivs människohandel ska kanske göras skyldiga till medhjälp eller liknande. Kanske ska medhjälp till människohandel utredas mer. Också där kan det finnas brott som i dag bedöms som koppleri.

Ja, vi vet inte därför att vi inte har utrett det ordentligt. Det är det som är så olyckligt, därför att vi förlorar tid. Den tiden skulle kunna sparas in om man bara släppte lite på prestigen och lät den här frågan utredas ordentligt.

Då skulle det kunna vara så att vi kommer fram till: Nej, fördelarna överväger inte. Vi fortsätter den socialdemokratiska utredningens arbete och genomför bara den delen.

Då skulle vi också kunna hamna i den situationen att vi i alla fall kan säga: Ja, vi har gjort ett försök, och vi har gjort ett försök över partigränserna, men det bästa är att fortsätta.

Men det kan mycket väl vara så att de här unga flickorna nu utnyttjas helt i onödan därför att regeringen har fastnat i den politiska prestigen.

Tänk om vi gör en utredning 2010 eller 2011, eller när det nu blir aktuellt, och det blir en lagstiftning 2013 eller 2014 och det visar sig att vi kan skydda de här unga flickorna mycket bättre. Tänk om man då kom-

mer fram till att man egentligen hade kunnat göra det här flera år tidigare, men man valde att inte göra det. Man valde den politiska prestigen i stället för att skydda dem. Då kommer domen att falla hårt.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström får faktiskt lugna sig lite grann. Det är tyvärr på det sättet att det inte hjälper om det finns en lagstiftning på plats, att det blir ett skydd för de flickor som är utsatta för människohandel. Oavsett om det blir en dom om koppleri eller människohandel har ju polisen i alla fall tagit sig an ett fall och i bästa fall också tagit sig an de drabbade.

Vårt problem är att det sker väldigt mycket av människohandel som vi över huvud taget inte ser eller får tag i eller lyckas utreda. Det är det stora problemet. När det gäller det vi får till utredning och det vi får till våra domstolar får flickorna åtminstone hjälp.

Det här är det stora problemet.

Enligt utredningen – där har man talat med både domare och åklagare som har erfarenhet av de här målen – har offer för människohandelsliknande förfaranden i praktiken betraktats som målsägande även i de mål där åklagaren valt att åtala för koppleri. Det är också så – det kan man se – att man i nästan alla fall kopplar in målsägandebyråerna. Det framgår av de rapporter vi får. Det är väl alldeles utmärkt att man gör det. Utredningen är också väldigt tydlig med att offer för ett människohandelsliknande förfarande också i framtiden ska betraktas som målsägare, även om det handlar om koppleri. Den här skyddsaspekten för den enskilde finns alltså med i sammanhanget. Det tycker jag är otroligt viktigt.

Jag tror däremot att det vore fel att inte försöka se till att vi har ett tydligt människohandelsbrott, för det här är verksamhet som är omfattande, mycket destruktiv, internationell och som har mycket specifika förtecken och väldigt många led. De som sysslar med den typen av handel bör sättas dit för den omfattande och genomarbetade och planerade verksamhet de pysslar med. Det är ett väldigt grovt brott. Det är i straffskalan i dag grövre än det som ibland betraktas som koppleri. Det finns ju grader i helvetet, har man hört talas om. Det är väl så i det här fallet också.

Min bedömning är nog att vi har behov av att ha båda delarna och att det finns skäl att ha det i lagstiftningen. Det har ingenting att göra med huruvida vi vill ta tag i problematiken. Vi är helt överens om, du och jag, att det är otillständigt att tusentals unga flickor och en del unga pojkar på olika sätt utsätts för den här handeln och de här övergreppen i Sverige och runt om i Europa.

Vi har anledning att på olika sätt se till att vi har lagstiftning som fungerar men också polisresurser, informationsutbyte, samverkansrutiner och annat, så att vi med bättre kraft än i dag kan ta oss an de här ärendena.

Vi har nu också haft några stora mål som har rört människohandel som vi kan lära av, där vi kan se svårigheterna att sätta dit dem som har ägnat sig åt den här typen av verksamhet. Jag tror inte att det är så enkelt – det är skälet – att man bara byter namn.

Sedan tillsatte Socialdemokraterna den här utredningen i början av 2006. Det var väldigt vad många nya idéer som helt plötsligt har dykt

upp om vad man borde ha utrett och annat. Min enkla ståndpunkt har varit att det var en rätt bra utredning som ni tillsatte.

Det är viktigt att göra förbättringar och att göra det snabbt och att få detta på plats. Vi har också gett utredaren möjlighet att titta på den här aspekten. Nu har vi fått förslag som vi kan hantera och se till att vi realiserar. Det tycker jag är det viktiga.

Anf. 29 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är för väl att domstolarna i vissa fall beslutar om målsägandebiträden och gör det i en märklig juridisk ordning, därför att det är brott mot staten. Vi är glada för det. Men vi skulle slippa att känna en oro för att inte alla får det, vilket alltså är ett faktum.

Här finns det alltså en utmärkt möjlighet. Beatrice Ask har själv fått uppleva hur polisen sitter i Aktuellstudion och håller olika föredrag och är förtvivlade i kampen mot människohandel därför att regeringen tog bort öronmärkningen av pengar. Det är ju vad polisen själv säger. Tänk nu på att polisen läser den här interpellationen. Tänk på att de poliser som jobbar med människohandel läser den här interpellationen och ditt svar på den väldigt noga.

Detta skapade en helt onödig kris därför att vi inte behövde mer pengar. När du talar om polisresurser skulle du nu, när du har tagit upp den frågan själv, kunna säga: Nu har vi lyssnat på polisen.

Det är inte bara så att de säger detta internt, utan de håller till och med föredrag på olika konferenser om hur viktigt det var med öronmärkningen av pengar. Där har du chansen att säga: Nu när vi budgetförhandlar korrigerar vi det och tar det 2009 och 2010, och vi inser att det var ett misstag.

Men när det gäller lagstiftningen kan vi alltså inte ge ett äkta svar. Då går det inte heller att göra det specifikt på det sätt som man nu har gjort, utan man skulle ha gjort det från början. De pengar som nu avsatts är vi positiva till, men vi behöver det specifikt för människohandel, mycket mer konkret än det som presenterades i somras.

Vi är glada för det som kom. Det var positivt. Det var ju det vi hade sagt. Det är två förlorade år, men det är positivt. Men det måste vara så att de som jobbar med människohandel känner: Just de här pengarna ska vi kunna använda.

Om man gör det och dessutom undersöker den här saken specifikt kommer vi i en situation där vi faktiskt ska ge regeringen beröm och inte kritik. Då har vi hittat en situation där vi kan enas över gränserna.

Nu är det unga flickor som får betala priset för den här politiska prestige och låsningen. När ni nu gav med er när det gällde öronmärkningen av pengar kan ni väl också svälja prestige när det gäller den här saken.

Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag har ingen prestige i de här frågorna, vill jag gärna säga.

Det var bra att Thomas Bodström ändå hade uppmärksammat den satsning som regeringen gör genom handlingsplanen mot människohandel och prostitution. Där satsar vi totalt, fram till 2010, över 200 miljoner kronor på insatser på olika områden. En inte obetydlig andel kommer

faktiskt också polisinsatser till del. Vi har också använt kunskapen om att man måste jobba på väldigt många olika nivåer för att förhindra det här och ingripa och för att ge stöd till människor som har blivit utsatta för den här typen av övergrepp.

Sedan hade Thomas Bodström fel när han sade att målsägandebiträden ges i vissa fall. Jag har en rapport från Rikskriminalpolisen och en annan rapport som jag inte ser var den kommer ifrån. Men Rikskriminalpolisens rapport visar i alla fall att målsägandebiträden nästan alltid förordas i kopplerimål med människohandelsliknande karaktär.

Det är väl bra att det är så. Det är inte i vissa fall. Det är nästan alltid. Det är en viss skillnad på det. Det bör nog vara så, tror jag, för skillnaden i verkligheten för den enskilde är inte alltid så tydlig. Så det är väl bra.

Vi ska ha klart för oss att den här problematiken är besvärlig, men jag tror – och det har jag försökt säga i tidigare inlägg – att det ändå finns skillnader mellan de här två brotten och att det finns goda argument för att också i lagstiftningen ha båda möjligheterna. Det viktiga är att ha brottsofferperspektivet. Utredaren pekar på att vi redan i dag gör bra insatser och tydliggör att man även i kopplerimål ska ha en sådan ambition.

Som sagt, medel har vi redan anslagit till detta. Det är bra att vi är överens om dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:810 om öronmärkning av resurser

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag avser att öronmärka polisens resurser för bekämpning av barnpornografi.

En viktig förutsättning för att rättsväsendet på det här och andra områden ska kunna fullgöra sitt uppdrag är naturligtvis tillräckliga resurser. Under 2007 och 2008 har polisen tillförts en sammanlagd varaktig anslagsökning om ca 1,3 miljarder kronor. Den resursförstärkningen möjliggör en kraftig ökning av antalet poliser, med målet att det 2010 ska finnas 20 000 poliser.

Det räcker självklart inte att bara öka antalet poliser. Polisen måste också arbeta på ett sådant sätt att den effektivt förebygger brott och utreder brott som har inträffat. För närvarande pågår ett intensivt utvecklingsarbete inom Rikspolisstyrelsen som bland annat omfattar utredningsverksamheten.

Bekämpandet av brott mot kvinnor och barn är en angelägen och högt prioriterad fråga för regeringen. Vi anser att kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har nyligen beslutat om en handlingsplan för bekämpningen av människohandel för sexuella ändamål och prostitution samt en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Rikskriminalpolisen arbetar också med barnpornografibrott på flera plan, eftersom brotten ofta är läns- och gränsöverskridande och kräver speciell kompetens. Bland annat har man genomfört en omfattande ut-

bildningsinsats i de olika myndigheterna för att höja kompetensen när det gäller barnpornografibrott.

Därutöver har Rikskriminalpolisen tagit fram modeller och metoder för att upptäcka, analysera och granska material i barnpornografiska utredningar. En stor del av arbetet går ut på att identifiera brottsoffren. Den svenska metoden är vid en internationell jämförelse framgångsrik och har bland annat anammats av Interpol. Att hitta effektiva metoder i kampen mot barnpornografibrott är också något som jag kommer att ta upp med mina nordiska ministerkolleger senare i höst.

Anf. 32 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Barnpornografi är ett brott som har utvecklats explosionsartat på grund av den tekniska utvecklingen. Den har vi stor fördel av i många sammanhang, men i det här fallet har det inneburit en katastrof. Det handlar inte längre om hundratals bilder, inte ens tusentals utan till och med miljoner bilder. Det gör att polisen i dag har en helt annan situation än för bara några år sedan.

Då är frågan: Varför ska man öronmärka pengar? Vi har också varit i kontakt med polisen, och vi vet att man kämpar på bra inom polisen.

Öronmärkning kan man inte ha på varje enskilt brott, definitivt inte. Det vore att lamslå polisorganisationen. Men i vissa fall måste man ha det. Vi anser att det ska vara just för människohandel och bland annat för barnpornografi.

Vad är poängen med att öronmärka? Inom polisen, inte minst när det nu är en sådan svår ekonomisk situation och kris, är det oerhört lätt att prioritera bort de brott som man i första hand kanske inte tänker är de mest grova brotten som mord, våldtäkter och så vidare.

Det finns en annan problematik. Det är att polisen ska redovisa resultat. Det tycker vi är bra. Vi vill också ställa krav på polisen. Men det innebär också det polisen själv säger: en pinnjakt. Polisen själv har kritiserat det. De som jobbar med ett arbete som inte omedelbart kan påvisa resultat behöver få den lugn och ro som gavs när det gällde människohandel. Det var därför vi avsatte 30 miljoner för det.

Det gäller samma sak för barnpornografi. De kommer aldrig att kunna visa samma resultat som de poliser som sätter upp en kontroll för bilister. Där vet man att några personer kommer att åka fast. Vi tycker att det är jättebra med de kontrollerna – det är inte det jag menar. Men det kan visa resultat, och det gör att polisen styrs mot att arbeta mera där det bara ska räknas pinnar.

Det här är något som många, inte minst polisen på gatan, kritiserar. De som har den absolut svåraste situationen är de som jobbar långsiktigt, som inte kan garantera resultat på lång tid och kanske inte alls. De kan inte visa upp de här resultaten, och de behöver en fredad zon. Just när det gäller arbetet mot barnpornografi, på grund av de här svårigheterna, på grund av att man inte ens vet om man når fram till resultat när man påbörjar en utredning, är det viktigt att man får den här fredade zonen.

Det behövs inte en ökning i sig när det gäller den här saken – det har vi diskuterat tidigare i dag. Men särskilt nu när polisen har gjort ett bra arbete och utbildat hundra personer för att utreda barnpornografibrott måste de också få göra det och inte behöva göra till exempel civila uppgifter för att antalet civilanställda minskar. Det handlar om att de får de

här pengarna och att de är fredade. På så sätt kan de i fortsättningen känna att det är meningsfullt att arbeta med de här sakerna. Då behöver de inte alltid känna flåset i nacken av att de måste visa resultat som är helt omöjliga att kräva av dem i jämförelse med annan brottsbekämpning.

Det är därför vi vill och begär att ni ska göra den satsning på öronmärkning av pengarna som gör att vi kan få den lugn och ro som polisen som arbetar med denna brottslighet behöver. Därigenom kan vi bekämpa den brottslighet som drabbar barn så hårt.

Anf. 33 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag har med spänning följt den här debatten mellan min riksdagskollega Thomas Bodström och justitieministern. Svaret från justitieministern på den här interpellationen är väldigt tacksamt att läsa. Det är innehållsrikt och bra. Det är för övrigt ganska korthuggna interpellationer från Thomas Bodström.

Det handlar om att öronmärka pengar enligt rubriken. Thomas Bodström pekar ut ett antal områden – rättare sagt två – som man skulle öronmärka pengar till.

Jag har själv gjort studiebesök – hos länspolisen visserligen – i mitt valdistrikt Östergötland. Under en lång diskussion framkom huvudsakligen, som jag uppfattade det, ett önskemål från länspolisen där: Låt inte öronmärka pengar från regeringen! Jag tog med mig det budskapet.

Det är klart att de argument som förs fram här av Thomas Bodström är behjärtansvärda. Men vi kommer senare till en annan interpellation där man undrar om inte pengar ska öronmärkas till att hindra folk från att ta livet av sig när de är tvångsmässigt i häkten. Det är en fråga som vi kan diskutera senare.

Det betonades i interpellationssvaren tidigare från statsrådet att myndigheterna ska ha sin självständighet. Man betonar i svaret här ytterligare den satsning man gör på polisen generellt som jag bedömer är en enormt viktig satsning även i storlek.

Då kan man fundera lite grann på hur Thomas Bodström som har varit minister, och vad jag förstår också gör anspråk på att framgent utgöra ett regeringsunderlag, ser på den resurstilldelning som ytterst ligger till grund för att man kan öronmärka resurser till någonting över huvud taget. Handlar det inte om att man har goda statsfinanser, att man ser till att sköta sin budget, att man inte har en alltför stor statsskuld med de kostnader det innebär? Det handlar om att man inte har en bidragslinje med folk i utanförskap och en massarbetslöshet där det inte inkommer skattemedel som sedan ska kunna användas till den allmänna välfärden, inte minst till rättsväsendet och polisväsendet.

Med den jobblinje som regeringen med stor framgång driver nu ökar statens intäkter. Vi har naturligtvis med denna politik möjlighet att diskutera på ett trovärdigt sätt om att öronmärka till speciella områden. Man måste ställa sig frågan vad Socialdemokraterna när Thomas Bodström också var statsråd hade möjlighet att öronmärka till. Det var mycket lånta pengar jämfört med de pengar och de reella resurser som den här regeringen skapar. När man talar om öronmärkning i ambition att förse viktiga områden med statliga medel tror jag, fru talman, att det allt som allt

är viktigast att man först förmerar resurserna genom att öka skattebaser-
nas totala intäktssida.

Den kopplingen borde ligga ett tidigare statsråd som Thomas Bod-
ström varmt om hjärtat. Kanske vill han kommentera detta i sin vidare
diskussion med statsrådet.

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Om jag har förstått Thomas Bodström rätt vill Socialde-
mokraterna öronmärka pengar, eftersom den så kallade pinnjakten skulle
riskera att vissa brott prioriteras bort. Denna pinnjakt var väl det första
försöket under den socialdemokratiska tiden att hitta någon typ av utvär-
dering och mätning av vad poliserna gör med alla pengar de får.

Jag och regeringen tror att det är väldigt viktigt att vi inriktar polisens
arbete mot kvalitativa aspekter. Vi måste också utveckla smartare mätbe-
grepp och mätmetoder så att också kvalitativt arbete har betydelse. Det är
nämligen inte bara barnpornografibrott som är komplicerade och inte
alltid leder till åtal. Utredningarna måste dock göras, men jag tror inte att
öronmärkning är lösningen.

Däremot tycker jag att det är otroligt bra att Rikspolisstyrelsen har
genomfört breda utbildningssatsningar. Det har gjorts, och det tar sitt
avstamp i att barnpornografibrott handlar om sexuella övergrepp på barn.
Det handlar om väldigt grava integritetsbrott som pågår under väldigt
lång tid. Det handlar alltså inte om några enkla fotografier och hantering-
en av dem på Internet, utan det handlar om dessa barn som är och har
varit utsatta för grova kränkningar. Det är viktigt att få upp den medve-
tenheten, och då är det ingen tvekan om att svensk polis är rätt engagerad
i det arbetet.

Det är också intressant att se att det, trots att vi inte har någon öron-
märkning, har utvecklats väldigt många sätt att arbeta. Uppsalamyndig-
heten är ett bra exempel. Där har man till och med en polis som bara
arbetar med detta, och man arbetar med väldigt intressanta metoder för
att skanna in var bilder byts och mycket annat. Vi har ett centralt refe-
rensbibliotek för barnpornografi dit alla bilder som man lokalt får in
skickas för att underlätta identifiering och för att ge ett underlag till ut-
redningar.

I jämförelse med andra länder har Sverige också lyckats identifiera
väldigt många barn, om man ser till hur många barn vi har. Ett sjuttioal-
barn har vi på olika sätt kunnat identifiera. De har fått hjälp, och den
rättskipning som man kan kräva i många fall har kunnat göras. Jag menar
alltså att arbetet är i gång och att det läggs ned mycket kraft på det. Men
naturligtvis finns det mer att göra.

Jag fick för ungefär en månad sedan ett brev från en mamma vars
dotter hade blivit utsatt för en nätpedofil. De kom till en polisstation där
man inte omedelbart tyckte att det här var så angeläget, så det tog lite tid.
Men det var väldigt bra att man snabbt kunde ha kontakt med den cen-
trala gruppen hos Rikspolisstyrelsen och på det sättet få kunskap och
annat för att försöka börja arbeta med ärendet.

Det finns alltså mer att göra, både i bemötandet och i synen på detta,
och där tror jag att utbildningsinsatser är viktigare än öronmärkning. Det
handlar naturligtvis också om att vi som politiker och inte minst jag som

statsråd ställer frågor och krav på en redovisning av vad polisen gör för att utreda och arbeta med den här brottstypen.

Det viktiga är som sagt var utgångspunkten ligger: Det handlar om övergrepp på barn, och det handlar om grova integritetsbrott. Det är alltså en väldigt allvarlig brottslighet som är prioriterad hos svensk polis, och denna brottslighet ska alla poliser vara aktiva i att bekämpa.

Anf. 35 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag skulle jättegärna ha en allmänpolitisk diskussion och berätta hur man har lyckats köra ekonomin i botten på två år, men en interpellation är en möjlighet att fråga statsråd i angelägenheter som angår deras tjänsteutövning. Det är inte en allmänpolitisk diskussion, så det är inte av oartighet jag kommer att fortsätta min interpellationsdebatt med Beatrice Ask.

Det kom ändå upp en sak som är intressant och som jag i min fortsatta interpellationsdebatt med Beatrice Ask ska nämna, och det är att det var en länspolismästare som inte vill ha öronmärkning. Så är det. Rikspolischefen avskyr många gånger öronmärkningar, men poliserna som arbetar med brottsligheten gillar det.

När vi införde satsningen med öronmärkning av pengar för arbete mot människohandel var det jag som diskuterade med rikspolischefen, och det är mycket riktigt så att det här vill de inte ha. Nej, lägg er inte i det här; det kan vi fördela, sade man. Öronmärkningen kom till bland annat för att man inte klarade av att prioritera arbetet med att bekämpa människohandeln i Norrbotten – det såg vi. Det fungerade inte. Man fick chansen gång på gång, men man klarade det inte. Därför sade vi: Nej, nu har det gått för långt, det behövs en öronmärkning här! Vi införde detta när det gällde människohandeln 2004, 2005 och 2006. Den borgerliga regeringen tog sedan bort det 2006.

Vad säger poliserna som själva arbetar med det? Rikskriminalpolisen, som ju knappast kan anklagas för att gå socialdemokratiska ärenden, säger bland annat i Lägesrapport 8, 2006:4 angående människohandel och öronmärkning så här: ”De 30 miljonerna har fördelats på 10 miljoner kronor per år. Pengarna har underlättat för polisen att bekämpa människohandeln och antalet lagförda personer har ökat. Pengarna har också gjort det lättare att få resurser inom myndigheterna för att arbeta mot denna allvarliga brottslighet.” Här kommer det: ”Flera polismyndigheter har också rapporterat att pengarna varit helt avgörande för möjligheten att uppdaga och utreda dessa brott.”

Det är därför man behöver öronmärkning just när det gäller människohandel och barnpornografi. Det är inte meningen att det här ska finnas för brott efter brott, för då skulle det bara bli en onödig administration. Men barnpornografi är just en sådan specifik situation som är så svår att utreda. Det är långa handläggningstider, och det har blivit en explosionsartad utveckling på grund av den tekniska utvecklingen.

Man behöver alltså få den fredade zonen, precis på samma sätt som man fick när det gällde människohandeln. Frågan är egentligen inte på något sätt partipolitisk, utan här har man en möjlighet att hjälpa just de poliser som arbetar med detta. Någon av de högsta polischeferna kan säga att nej, det här behöver vi inte, men citatet kom alltså från Rikskriminalpolisen som tyckte detta.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

Svar på
interpellationer

Det som är poängen är att man hjälper de poliser som arbetar på fältet och att man hjälper dem som verkligen orkar göra det som åtminstone jag tycker måste vara den mest avskryvade av all brottsbekämpning: att behöva sitta och titta på alla dessa filmer och bilder, att orka göra detta arbete. Om dessa poliser dessutom ska behöva känna att deras ekonomi på något sätt är hotad, och att de hela tiden måste visa resultat som inte är möjliga i jämförelse med annan brottslighet, kommer vi att få den situation som vi tyvärr har haft, nämligen att alltför många slutar, och det måste komma in nya poliser.

Polisen har gjort sitt, tycker jag. De har gjort en bra satsning på att utbilda personer. Nu är det regeringen som har möjlighet att ge dem som arbetar med det här det de behöver. Gör man det kommer jag att vara den första att berömma Beatrice Ask, och jag hoppas att jag får den möjligheten.

Anf. 36 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag hänvisade till ett studiebesök i Östergötland där mycket riktigt länspolismästaren förde ordet, men vid det besöket fanns såväl polisfackets företrädare som flera poliser närvarande. Jag diskuterade även många saker enskilt med dem under dagen. Ingenstans framkom något önskemål från någon polis i mitt distrikt om öronmärkning och speciella resurser på det här sättet. Sedan kan man naturligtvis ta fram alla de ömkansvärda situationer som gör att just vissa områden behöver mer resurser.

Men jag vill ändå återkomma till grundfrågan eftersom vi också har ett före detta statsråd som känner till hur man förmerar resurser till landet. Vi talar ofta om att vi inte ska ha stuprörstänkande utan hängrännetänkande när det gäller de olika politikområdena. Det här är ett typiskt resonemang som kan föras in i diskussionen när det handlar om öronmärkning till ett specifikt område bland många andra.

Thomas Bodström hävdar här att han inte ser någon koppling till att fler människor ska komma i arbete och betala skatt för att ge medel som kan användas till välfärden. Han ser heller inte att vi satsar på rehabiliteringssteg, där man också förminskar statens utgifter på det största budgetsutgiftsområdet, nämligen socialförsäkringskostnaderna.

Dessutom har den här regeringen glädjande nog tagit ett mycket aktivt initiativ i Socialdepartementet, mot vilket jag arbetar genom socialutskottet, för att få en helt annan inriktning för barnpolitiken. Det är också ett hängrännetänkande där jag är säker på att Beatrice Ask har många intressanta utväxlingar med Göran Hägglund om hur barnens rättigheter i samhället ska stärkas. Det handlar om hur man kan arbeta på ett intellektuellt plan, men i grunden handlar det om resurstilldelning, och resurstilldelning är klassisk socialdemokratisk politik. Man talar inte om hur man ska få in mycket resurser – möjligtvis genom skattehöjningar, men det kanske blir svårare efter nästa val.

Man kan säga så här i stället: Är det viktigast att fördela? Det är typiskt för en öronmärkning. Jag tror att öronmärkning är förödande för myndigheternas engagemang när det gäller att lägga upp arbetet på bästa sätt. Så också i detta fall.

Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Bara lite principiellt vill jag när det gäller öronmärkning säga att jag tror att öronmärkning fungerar när man ska sätta i gång ett arbete, när någonting är nytt eller när ingen vet vad det är. Då kan det ibland ha en poäng. Thomas Bodström beskrev hur den förra regeringen anslog 30 miljoner kronor och att de kom till bra användning. Skam vore det annars med så mycket pengar.

Nu är inte barnpornografi någonting alldeles nytt som inte svensk polis känner till och har arbetat med. Vi är inte i ett initialskede. Tvärtom, den här verksamheten har funnits under en tid, och jag förväntar mig faktiskt att det finns en ganska bred kompetens. Vi har utbildat människor runt om i alla polismyndigheter. Vi har en särskild grupp som arbetar med detta. Det finns dessutom specifika åklagare hos Åklagarmyndigheten som är särskilt kunniga på det här området. Att i det läget fortsätta säga att det här inte är en normal ordinarie verksamhet där det här brottet ska prioriteras är för mig rätt märkligt.

Barnpornografi innebär enligt min mening grova övergrepp mot enskilda barn i allmänhet. Det är väldigt grova våldsbrott. Det finns inte i min föreställningsvärld, skulle jag vilja säga, att detta skulle vara så specifikt att man måste ha ett litet särskilt hörn att hantera det i. Tvärtom utgår jag från att varje polis, oavsett var denne befinner sig, tar den här typen av anmälningar om brott på väldigt stort allvar, att man använder den specifika kompetens som finns och utvecklar metoder. Där ser vi resultat i dag. Sverige har kommit hyfsat långt; även om vi är långt ifrån var vi skulle vilja vara är vi ledande på området. Vi har tillsammans med de andra nordiska länderna gjort ett riktigt bra tillslag för inte så länge sedan som också har fått ett ganska stort eko runt om i världen, och man har agerat på många platser. Vi är hyfsat duktiga.

Jag menar att öronmärkning i det här sammanhanget inte torde vara nödvändigt. Däremot måste vi se till att vi mäter kvalitativa insatser och har respekt för att utredningsarbete inte alltid kan räknas på samma sätt som om inte felparkering så i alla fall hastighetsöverträdelse. Det går inte.

En passus som jag ändå tycker är lite intressant är att Thomas Bodström hela tiden talar om poliser. Just när det gäller barnpornografi och utredningar ska jag säga att den mest kompetenta och mest engagerade personen jag har träffat som arbetar med de här frågorna är civilanställd inom polisen. Här handlar det faktiskt om att vara väldigt kunnig både när det gäller datateknik och annat och barnkompetens.

Jag tror att vi ska vara klara över att man kan arbeta på mer än ett sätt. Vi har ett modernt förhållningssätt. Jag litar på att polisen kommer att fortsätta med de här satsningarna. Jag tror att Rikskriminalpolisen kommer att fortsätta se till att vi utbildar så att basen vet hur man arbetar lokalt med frågorna. Men sedan finns det, eftersom det här ofta är ett internationellt brott och den här typen av pedofiler ju ägnar sig åt att byta bilder med varandra och sälja bilder, en nödvändighet att centralt sy ihop information och att agera så att man också har en kontaktpunkt mot andra länders poliser och utredare som arbetar med detta.

Engagemanget är vi överens om. Jag tror att öronmärkning är en ålderdomlig metod, framför allt i en verksamhet som måste vara en del av

polisens vanliga jobb. Vi lever i ett informationssamhälle där brott på Internet inte kan vara en sidoverksamhet som ska specialhanteras.

Anf. 38 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är den förste att säga att vi ska värna de civilanställda och att de inte ska behöva sägas upp. Det var liksom hela poängen med den förra interpellationsdebatten.

Jag tycker att det var en intressant kommentar från Beatrice Ask när det gäller ny brottslighet. Det tycker jag är helt riktigt. Man ska inte ge sig in och öronmärka när det gäller stöd och så vidare. Men det är det som är poängen. Det här är på många sätt som en ny brottslighet därför att situationen har förändrats så mycket. Det vi nu kan se är nämligen att barnpornografibrotten preskriberas.

Det är alltså inte bara jag som kastar ur mig att situationen ser helt annorlunda ut. Det säger också Stefan Kronqvist, chef för IT-brottssektionen på Rikskriminalpolisen. Han beskriver situationen 2004 vid en jämförelse med 2008 på följande sätt: ”Man ska komma ihåg att 300 brott 2004 inte är detsamma som 300 brott 2008, när det gäller utredningstiden. Volymerna har ökat när det gäller de beslag vi gör. I stället för 10 000 eller 100 000 bilder och filmer så pratar vi om en eller två miljoner bilder och filmer och filmerna som tidigare var på 20–30 sekunder är i dag uppemot två timmar långa.”

Det är just det som gör att det här är så specifikt och på många sätt kan jämföras med en ny form av lagstiftning, som när det gällde människohandel. Man skulle från regeringens sida, kanske utifrån informationen från Stefan Kronqvist som säger att det är så stor förändring, med den princip som Beatrice Ask nu nämner, nämligen ny lagstiftning, kunna gå poliserna till mötes och ge dem den öronmärkning som de behöver för att vi ska kunna bekämpa det här. Nu är det nämligen så att brotten preskriberas. Det svarade också Stefan Kronqvist på, och han är naturligtvis inte alls nöjd med den ordningen. När vi nu ser den här verkligheten är detta en möjlighet att underlätta och jag hoppas att du tar den, Beatrice Ask.

Anf. 39 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill påminna om att Internet och de verksamheterna dessvärre har funnits ända sedan Ines Uusmanns tid. Hon hade ju inte upptäckt Internet då heller. Det är en verksamhet som exploderar, det är helt sant, därför att kriminaliteten på Internet, precis som Internet, hela tiden utvecklas och i en mycket hög hastighet. Det är riktigt.

Brotten preskriberas. Det beror väl på att tidigare regeringar har gjort för lite. Det som nu föreslås av en utredare, och som jag tycker är intressant, är att vi måste ändra på preskriptionstiden. De här barnen kanske inte ens vågar eller vet hur de ska anmäla att de har blivit utsatta för övergrepp och kanske fotograferade.

Det är inte ovanligt att det är föräldrar som begår de här brotten. Därför föreslår utredaren att reglerna ska ändras så att preskriptionen börjar gälla från det år man fyller 18 år. Det är svårt att anmäla sin pappa om man är sju år. Det är svårt att veta vart man ska vända sig när man är tio år och känner att det här nog är fel. Man kanske inte heller har någonstans att vara om man måste lämna sin familj. Då är det fråga om att vi faktiskt måste ha helt andra preskriptionstider. Det är otroligt viktigt. Där

tror jag att vi kanske kan komma överens så småningom. Det är väl ändå rimligt att man ska ha en chans att få sin sak prövad och att det ska vara rimliga tider.

När det gäller att vi inte har hanterat tillräckligt många ärenden är skälet naturligtvis att de är svåra, att de är komplicerade och att vi hela tiden måste utveckla metoder och naturligtvis också använda resurser. Men jag menar ändå att den här typen av våldsövergrepp som sker på Internet – åtminstone det vi ser, fast de skett i det verkliga livet innan – är en del av den verklighet vi lever i i dag och har gjort ganska länge. Det måste vara en del av polisens vanliga verksamhet.

Vi har utmaningar när det gäller att bekämpa kriminalitet på nätet, men dem måste polisen klara av. Då är det bra att de blir fler, då kan fler ägna sig åt detta. Det är bra också att det kommer nya poliser som kanske är modernare och kunnigare när det gäller IT.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:811 om könsneutrala äktenskap

Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder så att också homosexuella kan ingå äktenskap.

Som Thomas Bodström är medveten om handlar frågan om könsneutrala äktenskap om att i lagen använda samma begrepp och regler för alla par, oavsett kön. Frågan har behandlats av Äktenskaps- och partnerskapsutredningen, som föreslår att termen äktenskap används för alla par.

Inom Justitiedepartementet pågår ett arbete med att ta fram ett underlag med förslag till ställningstaganden. Utöver frågan om könsneutrala äktenskap, som är den viktigaste, handlar arbetet också om flera andra mycket centrala frågor, till exempel vilka formerna för att ingå äktenskap bör vara och hur vigselverksamheten bör vara organiserad. Som jag har sagt tidigare är avsikten att regeringen ska kunna presentera sina förslag i år.

Anf. 41 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Tack för svaret och tack för berömmet för den barnpornografiska utredningen, som du gjorde reklam för här och som Socialdemokraterna tillsatte. Det är roligt att vi är överens om den, och det är roligt att ni genomför förslaget om preskriptionstiden.

Det är lite annorlunda med frågan om könsneutrala äktenskap. Här vet vi att det finns en majoritet. Det handlar inte om att man bereder det här på Justitiedepartementet utan det handlar om att man inte är enig i regeringen. Kristdemokraterna vill inte detta, och de andra partierna vill. Då kommer man inte överens. Det är inte så märkvärdigt. Det händer i varje regering med flera partier. Men jag tror att man gör ett stort misstag om man låtsas som något annat än att man försöker dra ut på tiden. Jag ska ge ett exempel.

Den aktuella FRA-lagen hade en remisstid på två eller tre veckor. Den presenterades i slutet av 2006 och början av 2007. Man passade på

över jul och nyår. Den här lagstiftningen, som man visste skulle bli ett jätteproblem inom regeringen, fick ett halvår på sig – tio gånger längre remisstid än FRA-lagen.

Då förstår alla, inte minst vi som arbetar i riksdagen, att detta bara är ett sätt att vinna tid. Det är möjligt att man har hittat en väg att köra över Kristdemokraterna. Jag hoppas det. Jag önskar dig all framgång i det arbetet, även om det kanske inte ligger på ditt bord utan på Statsrådsberedningen. Men låt oss hoppas att du är med i gänget som gör arbetet. Här är det en liten grupp som på grund av sin egen svåra situation ska bromsa sex andra partier som har tagit ställning. Om du kan ge ett konkret löfte om att det kommer ett lagstiftningsförslag i höst tror jag att du har mycket att vinna. Då slipper vi dra frågan ytterligare i långbänk, och vi slipper se den diskriminering som gör att två personer – två kvinnor – inte kan gifta sig på samma sätt som en man och en kvinna. Den diskrimineringen vill jag att vi stoppar. Också här har vi över partigränserna möjlighet att göra detta.

Detta kommer att bli ett hårt slag för Kristdemokraterna, men de kommer säkert att klara det ändå. Oavsett det är det allra viktigaste att vi får en lagstiftning och att arbetet inte drar ut ytterligare på tiden. Ge oss nu svaret: Ja, det kommer här i höst.

Anf. 42 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag hade inte tänkt att gå upp i debatten, men eftersom interpellationen var så korthuggen i sin framställning och nu blev lite mer ordrik när den presenterades muntligt känner jag mig ändå föranliten att kommentera en del av det som interpellanten säger.

Jag tycker att en sådan här fråga behöver en lång reflexionstid i ett beredningsarbete eftersom det är en värdegrundsfråga av stor dignitet, bland annat för Kristdemokraterna men även för de andra allianspartierna. Därför kan jag inte förstå att man ska bagatellisera detta på ett sådant sätt att man tycker att det gäller att hasta fram något. Thomas Bodström gör naturligtvis ett försök, i form av opposition, till ett nummer av att det är viktigare att jaga igenom detta för att visa på att det blir ett dåligt lagförslag som kan kritiseras därefter. Jag tror definitivt att regeringen på alla sätt försöker förbereda sig på en proposition. Det har utfästs av statsministern och här poängterats av justitieministern att detta är på gång.

Den här typen av interpellationer hör inte riktigt hemma i kammaren.

Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström avslutade sitt inlägg med att fråga om det kommer någon proposition i höst. Jag sade redan i min inledning att vi planerar att lägga fram en proposition i år. Det är samma sak. Det är väl inga konstigheter med det. Det är också i enlighet med vad vi har sagt tidigare.

Det är ingen nyhet heller vilken ställning de politiska partierna har tagit när det gäller könsneutrala äktenskap. Det är inte heller någon nyhet att vi har rekommenderade tider för remittering och hur man arbetar med frågor på departementen. Jag har varit noga med att denna fråga ska hanteras enligt de rekommendationerna. Det har varit rätt mycket klagomål – det kanske jag inte borde säga – från kommunerna som tycker att

vi många gånger är för snåla med remisstiden. Jag har varit angelägen om att i en sådan här central fråga ska folk känna att vi inte hastar utan att de har tid att skriva och fundera över vad de vill svara.

Vi har hanterat den här frågan i den ordning som granskningsenheten och andra tycker att man borde hantera det hela. Så här långt fungerar det väl. Det är min ambition att vi ska fullfölja vad vi har sagt. Det är naturligtvis en diskussion som måste föras. Ambitionen är klar, och de politiska ställningstagandena från partierna är klara.

Jag tycker att man i en sådan här diskussion ska säga att även om det finns majoriteter i alla partier vet vi också att det i alla partier finns människor som har olika uppfattningar också i den här frågan – även om det är tydligt vad en majoritet i riksdagen tycker och vad vi tyckte på till exempel den moderata partistämman. Det är naturligtvis det viktiga, men man ska också respektera en minoritet och på olika sätt se till att den blir hanterad.

Jag försökte antyda i mitt svar att det inte är bara den här frågan, den stora stridsfrågan, som finns att hantera. Det finns också andra frågor som är av mer praktisk art där vi har anledning att försöka se till att det blir bra regler. Det gäller hur äktenskap ska ingås, vem som ska få vara vigselförrättare och annat. Det är sådant som kanske inte i första hand finns med i debatten men som ändå är oerhört centralt och som ställer till en del problem i verkligheten, för både enskilda människor och myndigheter, som vi sedan får hantera i efterhand. Vi är lite noga i detaljerna.

Vi följer tidsplanen, och det är min ambition att det ska komma en proposition i höst.

Anf. 44 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Ja, det är riktigt Beatrice Ask att man har fått kritik för att hasta igenom vissa förslag, inte minst när det gäller FRA. Det är märkligt med denna regering. Saker som människor inte vill gör man snabbt, till exempel att skära ned deras möjligheter att leva ett bra liv, FRA-lagen och så vidare. Då är man blixtnabb. Men när det finns en stor majoritet tar man lång tid på sig.

Tro inte att du kan lura mig och säga att det finns något annat skäl än det politiska problemet som gör att man har tio gånger längre remisstid för denna lagstiftning än för FRA. Om det vore dubbelt så mycket, 100 procent, kan vi möjligtvis köpa det, men med tio gånger längre remisstid kan du inte begära att jag ska tro på dig.

Det är klart att det kommer en proposition. Det förstår jag också. Det är möjligt att jag uttryckte mig oklart. Men det jag undrar är om det kommer en proposition i enlighet med det förslag som partierna var överens om. Eller blir det en proposition där dessa saker suddats ut och det blir en kompromiss för att rädda Kristdemokraterna?

Jag omformulerar frågan: Kommer det att komma en proposition i enlighet med det som partierna har kommit överens om i utredningen? Det är min konkreta fråga.

Anf. 45 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Anledningen till att jag ifrågasatte interpellationen var inte den skriftliga interpellationen som sådan utan att det här plötsligt började handla om FRA-lagen, som jag anser inte riktigt hör hemma i det

här sammanhanget. Det speglar för mig att den här interpellationen är mer en kritik mot möjliga problem som regeringen brottas med. Men man brottas med dem på ett sätt som är förtjänstfullt redovisat, inte minst i svaret, nämligen att det kommer en proposition i frågan. Därmed borde detta vara utagerat.

När interpellanten säger att det finns en stor majoritet får vi reflektera lite. Jag tillhör dem som delar Thomas Bodströms åsikt i sak i frågan, men jag är inte säker på att majoriteten ute i landet är densamma för just frågeställningen i interpellationen som riksdagsfördelningen ser ut. Det kan lända till eftertanke. Om man är ute och lyssnar på fältet – som åtminstone jag är, och jag hoppas att min kollega Thomas Bodström är – får man en känsla av att i folks allmänna medvetande är detta en betydligt känsligare fråga att hantera än den relativt enkla majoritet vi kan se i dag i detta parlament.

Det gör naturligtvis att handläggningstiden, om man ser till den proposition som kommer nu i höst, är mycket väl avvägd. Det måste ju vara bättre att man tar tid på sig, precis som justitieministern sade tidigare i sitt inlägg, och ger en rimlig tid för att penetrera en värdegrundsfråga på det sätt som den förtjänar.

Om Thomas Bodström tycker att FRA-lagen på olika sätt har hindrats i sin process – jag betvivlar starkt att det hade varit bättre med en socialdemokratisk regering, för då skulle vi börja om från början igen och kanske inte få en proposition förrän långt i framtiden – är det väl minst lika viktigt att respektera folkdjupets möjliga synpunkter på hur riksdagspolitikerna fattar beslut i en så här avgörande värdegrundsfråga.

Anf. 46 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag kan bara säga att de propositioner som jag lägger fram i allmänhet är beredda enligt de rekommendationer som vi har för remisstider och annat. Det är viktigt. Vi behöver inte diskutera andra propositioner här och nu.

Det är precis som jag sade tidigare, att det finns en kritik från många som tycker att det är för snålt om tid och som är angelägna om att komma med synpunkter. I den här frågan har vi använt den vanliga ordningen, som borde gälla om man ska följa alla regler, cirklar och kvadrater. Jag tror att det är bra. Det är ett skäl till att det tar tid. Men det pågår också ett arbete för att se till att vi kommer fram med förslag.

Jag tänker inte avslöja här hur de kommer att se ut, men så mycket kan jag säga att det vore rätt dumt att lägga fram en proposition som inte kan vinna riksdagens gillande. Det är klart att jag och andra är fullt medvetna om vad riksdagen har sagt och vad man har sagt i olika utredningar. Detta tillsammans med utredningen och de remissynpunkter som vi har fått har vi som ett underlag för att formulera en sådan proposition.

Så småningom kommer Thomas Bodström att få ta del av det förslaget, och jag hoppas då att vi kan vara helt överens om att det är ett bra förslag. Det är viktigt att vi får en äktenskapslagstiftning som alla medborgare kan känna är någonting som är stabilt också över tid.

Anf. 47 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Då blev det lite svårare, Beatrice Ask. Det finns alltså inget konkret svar. Det finns inget löfte om att lägga fram en proposition med det utredningsförslag som har ett så brett stöd.

Jag frågade: Kommer det att läggas fram en proposition med det förslag som finns, nämligen det enda rimliga, eller kommer det att göras något slags kompromiss för att rädda ansiktet på Kristdemokraterna?

Om du nu inte kan svara på frågan om de här förhandlingarna pågår – jag vet att det inte är du som förhandlar utan de fyra partiledarna i slutändan – vore det i alla fall intressant att höra vad du tycker. Tycker du att det ska vara ett förslag enligt utredningens förslag? Vad är din åsikt? Du behöver inte vänta på några remissinstanser utan kan säga vad du tycker. Om det sedan inte blir så får vi kanske återkomma till det.

Om vi nu inte får svaret att propositionen innehåller det utredningsförslag som vi har väntat på kan vi i varje fall få höra att vi har det stödet. Då kan du och jag tillsammans säga att vi stöder förslaget. Den klarheten bör du i varje fall komma med. Vad tycker du, Beatrice Ask? Ska det läggas fram ett förslag på det sättet, eller ska det inte göras?

Anf. 48 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska svara på frågan, men låt mig säga så här.

Jag har ingen annan uppfattning än den som den moderata partistämans majoritet hade, och den uttalade att vi ska ha en könsneutral äktenskapslagstiftning. Det säger inte exakt hur en proposition ska se ut, därför att den innehåller mer än en fråga. Jag har ingen annan uppfattning än partiets majoritet, och vårt parti är ett parti av flera som ingår i regeringen. Det är ingen hemlighet att vi har den uppfattningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:812 om självmord i häkte

Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra självmord för personer som sitter i häkte.

Under 2007 tog tolv personer livet av sig i häkte, vilket var den högsta siffran på tio år. I år har fem personer tagit livet av sig i häkte. Det är givetvis allvarligt att så många tar sitt liv. Samtidigt måste man ha i åtanke att en stor del av Kriminalvårdens klienter tillhör riskgruppen för självskadande handlingar och självmord.

Justitieombudsmannen (JO) har nyligen konstaterat i ett initiativärende att Kriminalvården vidtar en rad åtgärder för att komma till rätta med självmorden i häkte (beslut 2008-06-09, dnr 122-2008). Åtgärderna består bland annat i extra utbildningsinsatser för personal och hjälpmedel i form av riskbedömningsinstrument.

Kriminalvården har vidare tillsatt en särskild expertgrupp som går igenom omvårdnadsrutiner och åtgärder för självmordsprevention vid framför allt landets häkten. Expertgruppen tittar bland annat på hur arbe-

tet är strukturerat, vilka erfarenheter som man kan förmedla och naturligtvis vilka förbättringsåtgärder som kan bli aktuella. Resultatet av expertgruppens granskning ska presenteras senast i början av oktober 2008. Varje häkte som granskats får dock omedelbart en redovisning av vad som framkommit vid granskningen. Iakttagelserna redovisas också till Kriminalvårdens ledning för åtgärd.

Kriminalvården vidtar således en rad åtgärder för att komma till rätta med självmorden i häkte. Jag kommer nog att följa det arbetet.

Anf. 50 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Jag tänker nu komma med ett påstående från generaldirektör Lars Nylén, som menar att det här bara kan lösas genom att Kriminalvården får mer pengar. Då kan de avsätta pengar för att utbilda personal, för att ha den personaltäthet som behövs och för att kunna ha en ordentlig kontroll av de häktade. Detta är Lars Nyléns uppfattning, att det bara kan lösas genom att Kriminalvården får mer pengar.

Då är förstas frågan om man kommer att få de pengar som man begär för att det här inte ska kunna fortsätta. Du kommer säkert att svara att det budgetförhandlas. Men under tiden det budgetförhandlas inträffar alltså dessa självmord. Det vore bra om vi kunde få någon form av svar, så att vi vet om det kommer att vara på det sätt som Lars Nylén säger.

Vi vet att det finns ett stort underskott de närmaste åren, och om det här ska fortsätta har vi ytterligare en kris inom rättsväsendet och också en åsiktsskillnad mellan generaldirektören för den här myndigheten och regeringen, och därmed Beatrice Ask.

Anf. 51 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det här är en mycket intressant interpellation, om man vill fördjupa analysen något. Först ska jag tacka justitieministern för svaret, för det är ett väldigt bra svar, som visar vilken palett av insatser som nu görs ute i verksamheten för att just lyfta fram det här problemet som har blivit ganska dramatiskt under 2007. Den här gången måste interpellanten tillerkänna justitieministern att hon ser tydliga problem, så vi ska säkert kunna lösa detta. Jag tror också, som jag sade, att det handlar om en djupare analys.

I den kortfattade interpellationen från Thomas Bodström står det att han ”har påtalat att det måste sättas in åtgärder för att förhindra att människor som mår dåligt i häkte tar livet av sig”.

Ja, ingen kan väl annat än instämma i den självklarheten, att detta måste vara en ambition.

Men hur kan det då komma sig att folk tar livet av sig i häkte just nu? Har vi plötsligt tappat alla spärrar? Lider människor mycket mer? Är det själslig sjukdom just i häktena som gör att man tar livet av sig? Trots allt har rätt mycket självmordsbeteende en spegling i en grundläggande psykiatrisk sjuklighet.

Nej, min tolkning är att man nu har blivit mer effektiv i att just beivra brott så att fler häktas. Och tyvärr måste vi säga att det är alltför långa häktningstider – det är säkert riktigt.

Men i grunden handlar det också om vad vi har haft för verksamhet som kan möta själsligt lidande. Jag har stöd för att påstå att svensk psy-

kiatri är i kris vad gäller tillgången till psykiatriker, psykologer, behandlare och terapeuter, och vi har alltså ett ganska dåligt läge att möta psykiatrisk sjuklighet hos folk i allmänhet.

Det är klart att i en situation där man blir misstänkt för ett brott och hamnar i häktet och kanske har den här förutsättningen är man extremt illa ute när det gäller att faktiskt ta ett steg vidare under den stressfaktor det innebär att vara internerad. I det fallet kommer naturligtvis problemet med ett självmordsbeteende – delvis i många fall också tyvärr framgångsrikt som det har visat sig under 2007 – att bli konsekvensen i våra häkten.

Men man kan också här, som den tidigare debatten har speglat, snegla lite grann på ett hängörstänkande och inte bara på ett stupörstänkande i politiken. Finns det andra insatser den här regeringen nu gör för att försöka titta bredare på det som ytterst ligger till grund för att folk begår självmord såväl utanför som i häkten? Det handlar om att återupprätta en psykiatrisk vård i det här landet. Det har verkligen satsats som aldrig förr på psykiatrin. Om man någon gång talar om en öronmärkning kan man göra det nu, just på grund av att detta är ett totalt krisområde. Den öronmärkningen är enligt mitt förmenande för en gångs skull befogad nu. Jag tror också att det här kommer att lyftas fram i kommande budgetproposition eftersom det har varslats om detta. Här ser man återigen hur justitiefrågor kan samverka med socialfrågor och hur Justitiedepartementet kan samverka med Socialdepartementet.

Jag är alldeles säker på att vi återigen här har tillfälle till att få något mer vid sidan om svaret om de åtgärder som myndigheter och så vidare levererar i dag. Statsrådet har ju givit information om att hon i samtal med socialministern och folkhälsoministern, som ytterst har ansvaret för självmordsprevention, på ett intellektuellt sätt kanske kan nå något högre höjder när det gäller hur vi ska möta den grundsjuklighet som vårt land drabbas av på ett något mer långsiktigt plan. Syftet är naturligtvis att man ska kunna häkta folk när så behövs och att häktningstiderna ska vara så korta som möjligt. Men det är också så att förutsättningen för att vara häktad och kanske lida av psykisk sjukdom och tidigare inte ha fått någon hjälp inte är någon framgångsfaktor.

Anf. 52 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag tycker att det var bra att vi fick en viss fördjupning i den problematik som ligger bakom självmord också i häkte. Jag tror att det ligger mycket i att man måste fundera också över den psykiska ohälsa som många kan tänkas ha. Men det gäller också den missbruksproblematik som vi har på en del håll och kombinationen av psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet. Här är det många saker som ska samverka.

Vi vet inte riktigt varför vi har fått den här effekten nu. Men det är alldeles uppenbart att häkten och andra institutioner inom Kriminalvården lämnar mycket övrigt att önska. Det är många års försummelser som ligger där. Det råder ingen tvekan om att det behövs en hel del renovering, investering och nybyggnation för att vi ska komma på fötter i den delen. Det finns häkten som är nog så otrevliga. Jag menar inte att de ska vara jättetrevliga, men det hela ska i alla fall vara anständigt. Jag tycker att tidigare ansvariga bör vara lite betänksamma med hur stor man är i orden.

*Svar på
interpellationer*

Dessutom är det så att om Lars Nylén har rätt i att det bara är med pengar vi kan lösa problemet måste han vara otroligt tacksam över att det är jag som är justitieminister. Socialdemokraterna har velat spara de senaste två åren på just Kriminalvården – och det med ganska mycket pengar. Det hade ju varit ännu värre.

Det råder ingen tvekan om att det behövs resurser till Kriminalvården. Dels handlar det om investeringar och så vidare, men det behövs också pengar till verksamheten. Det här är sköra människor i en mycket specifik situation. Jag tycker att det finns anledning att både vara nyanserad och att bredda sitt tänkande.

Även om Lars Nylén tror på pengarna – och det ska en generaldirektör göra – tycker jag att det är bra att han också har satt i gång ett arbete för att snabbt utbilda personal bättre. Det finns en expertgrupp som går igenom varje häkte och hur man arbetar. Den tar diskussioner med personalen på plats och ser hur man jobbar. Den gör en återkoppling direkt och centralt och försöker sedan analysera frågan så att vi får fungerande rutiner på plats överallt. Jag tycker att det är väldigt bra, och vi ska fortsätta att arbeta med det.

De här frågorna tar jag på stort allvar. När staten och statsmakterna tar sig an människor och när vi har tagit ifrån dem friheten därför att vi har anledning att göra det bär vi också ett stort ansvar för att de har en anständig situation och inte far illa. Det här är människor som är sköra och som många gånger också är rädda. Det kan hända många saker, och då måste vi vara omsorgsfulla.

Vi har också en problematik som vi har angripit från ett annat håll, och det är detta att ett och annat fall verkar bero på att man är rädd för att komma ut ifrån fängelset eller häktet därför att man har varit i sådana kriminella kretsar att man vet att ens liv inte är så mycket värt. Det är också en problematik som vi tar på stort allvar både när det gäller exitmöjligheter ur grova kriminella nätverk och när det gäller hur vi ska skydda hotade personer. Det är också en problematik som hänger ihop med en del av de här otroligt tragiska fallen.

Pengar är viktigt. Vi behöver satsa mer. Men vi behöver också arbeta för att förfina metoderna och jobba på ett brett sätt så att vi får ett bättre nätverk för att skydda de här människorna under den tid de är i häkte och i vår omsorg.

Anf. 53 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ställde en fråga. Jag fick inget svar. Kommer Lars Nylén att få sina önskemål tillgodosedda? I stället gör man det som man allt oftare gör från regeringens sida – man skyller på Socialdemokraterna. Hur var det förr? Man borde vara självkritisk.

Jag tror att många människor känner en ilska över att regeringen har abdikerat i så många frågor och säger att det är Socialdemokraternas fel. Det var i alla fall värre förr, säger man. Det kanske inte är så bra nu, men det var värre förr.

Just därför att jag visste att det här skulle komma lät vi RUT undersöka vilka det är som har gjort satsningen. Då kom man fram till att under 2002 och 2006 gjorde Socialdemokraterna en satsning på 1,4 miljarder, det vill säga en ökning med 34 procent, medan regeringen från 2006 till 2007 har anslagit 0,7 miljarder, det vill säga en ökning med 13,5

procent. Så ser verkligheten ut. Det är alltså riksdagens utredningstjänst som säger detta.

Just för att vi lämnade över en ekonomi i balans i kontakt med Kriminalvården fanns inte problemen under 2007, och framför allt inte hitills under 2008, utan det är *nu* de finns. Det är också nu som Lars Nylén kommer med de här äskandena, och det är det som vi ställer frågan om.

Jag ska ge ett tips på hur man ändå kan spara in pengar. Det är det som vi också har fört fram här. I dag finns det bara 34 platser i Sverige i halvvägshus. Det finns många, många personer inom Kriminalvården som inte är farliga och som skulle kunna sitta där – i varje fall 200. Om man skulle göra så skulle man spara många miljoner. Man skulle kunna förlänga tidsfristen för de här ofarliga fångarna som återanpassas till att ha fotboja från fyra till sex månader. Då sparar man också in massor av pengar. Det är det som vi har med i förslagen. Om man gör så får man loss de pengar som behövs.

Min fråga från mitt första inlägg kvarstår: Kommer man att gå Lars Nylén till mötes – han som säger att det bara är ett problem med pengar?

Jag vill också ta upp en annan fråga. Det finns ett problem som man kan säga att Beatrice Ask har ärvt. Det fanns definitivt under vår tid också, och vi skulle säkert ha kunnat göra mer. Jag trodde att det räckte med att ta upp diskussionerna med framför allt riksåklagaren om att starta ett arbete och en utredning.

Det gäller frågan om restriktioner, där Sverige får kritik från Tortyrkommittén. Till skillnad mot vad många tror har inte Sverige så långa häktningstider. Jag ska inte kritisera Beatrice Ask för det, för det har vi faktiskt inte. De ligger långt, långt under dem i många andra länder. Men vi har en sak som andra länder inte har, nämligen oerhört många som sitter med restriktioner – över 40 procent. Det innebär att den häktade är totalt avskild från den övriga omvärlden, förutom möjligtvis sin advokat. Den isoleringen skapar en frustration som gör att Tortyrkommittén alltså har kritiserat Sverige gång efter annan.

Jag trodde att det skulle räcka med det här, det vill säga att vi fick en utredning. Egentligen borde det inte vara en lagstiftningsfråga. Det ska göras en avvägning i domstol. Problemet är att den praxis som vi nu har innebär att så oerhört många fler får restriktioner i Sverige än i andra länder.

När vi nu har noterat detta och det arbete jag påbörjade som gick över till den nya regeringen kan vi ändå konstatera att det inte går att göra denna förändring från riksåklagarens sida. Därför vore det bra om man började ett arbete, internt eller externt, där man tittar på den möjligheten. Är det rimligt att Sverige har så oerhört många fler personer med restriktioner nu när vi ser att det inte går att förändra det bara genom kontakt med myndigheterna?

Det vore intressant att få svar på de här två frågorna. Kommer du att gå Lars Nylén till mötes? Kommer vi att få en utredning om restriktioner där det undersöks om det är rimligt att Sverige har så många fler häktade med restriktioner än andra länder?

Prot. 2007/08:138
28 augusti

Svar på
interpellationer

Anf. 54 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det här är en viktig interpellation. Nu hörde vi den utvidgas från texten. Det är också ett viktigt meningsutbyte mellan den tidigare justitieministern och den nuvarande.

Eftersom jag arbetar civilt med självmordsproblematik vill jag reflektera lite grann kring attityderna till självmord. Här diskuteras det som ett väldigt stort problem med uppgångar och nedgångar i incidens, det vill säga förekomst av självmord. Det är ett av våra största folkhälsoproblem. Det är den vanligaste dödsorsaken alla kategorier hos människor mellan 18 och 44 år. Här borde vi verkligen sträva mot en nollvision. Vi kan diskutera om man över huvud taget kan uppnå en nollvision när det gäller en sjukdom, men kan man ha det för trafiken kan man ha det i det här sammanhanget.

Det är vällovligt att Thomas Bodström fokuserar på självmord i den här interpellationen. Jag tror inte att svaret ligger i att kasta in en påse pengar, som nu önskades. Jag tror att frågan i grunden också handlar om den psykiatriska ohälsan hos befolkningen. Man måste se vad man har försummat att göra under tidigare år. Jag påstår att socialdemokratin har försummat psykiatrin under ett mångårigt regeringsinnehav, och det har försämrat situationen för befolkningen.

I det här specifika fallet är det väl ändå så att Thomas Bodström har varit justitieminister fler år än Beatrice Ask. Kumulerar man antalet människor som har dött i häkten under den tid som Thomas Bodström har varit justitieminister – jag har inte sett de siffrorna inför den här interpellationen – är de sannolikt lika många. Då kan man ställa frågan: Är inte varje människoliv som går till spillo, till exempel genom självmord i häkte, lika allvarligt? Därför kan kanske justitieministern och interpellanten försöka samarbeta om de här frågorna i stället för att kräva en akutåtgärd som jag inte tror löser problemet i grunden. Här handlar det om att arbeta mycket mer långsiktigt med självmordsproblematiken hos befolkningen.

Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Att anslagen inte har ökat lika mycket under senare år i den jämförelse som Thomas Bodström gör beror på att beläggningsen har minskat. Beläggningsen varierar och påverkar kostnaderna.

Sedan ska det också sägas i sammanhanget att ett skäl till att den socialdemokratiska regeringen gjorde en hel del insatser på kriminalvårdssidan under den förra mandatperioden var att man totalt hade glömt bort säkerhetsarbetet. Det gjordes en hel del satsningar för att åtminstone få läsen att fungera och få ordning på detta. Det har lyckats, och det är väldigt bra. När man tittar på siffrorna måste man ha den bilden klar för sig.

Jag tycker att Lars Nylén och Kriminalvården har gjort rätt som har vidtagit flera olika åtgärder. Jag har helt klart för mig att åtgärder ibland kostar pengar. Vi kommer inte, såvitt jag vet i alla fall, att göra som Socialdemokraterna har föreslagit de två senaste åren, nämligen att dra ned på anslagen. Vi har fått kritik från oppositionen för att satsa för mycket på Kriminalvården. Det tror jag inte är rätt väg att gå.

Vi har fått kritik när det gäller restriktionerna. Med anledning av den kritiken och för att försäkra oss om att restriktioner inte används annat än när det verkligen finns behov av det tillsatte den förra regeringen en

utredning som skulle titta på detta. Den kom med förslag 2006, och vi har tittat på dem.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

I regleringsbrevet till åklagarna har vi också krävt att de ska redovisa hur många personer som har häktats 2008, och av det ska det också framgå i hur många fall man har medgett restriktioner. Vi följer detta väldigt noga. Det är naturligtvis centralt att man inte har mer restriktioner än vad nöden kräver och att man har ett bra motiv för det. Det är en fråga som vi arbetar en hel del med, och det är viktigt.

Det finns ingen officiell statistik när det gäller häktningstider, varken nationellt eller för EU:s medlemsstater, så det är svårt att jämföra. Det är också viktigt. Vi försöker i alla fall att gå igenom detta och se i vilken utsträckning vi har särskilda restriktioner och annat och på vilket sätt det kan göra situationen allvarlig.

Den granskning som har gjorts visar också att svenska häkten är hyfsat bra i andra avseenden. Det är lite hit och dit, men vi ska ta det som interpellanten har tagit upp på allvar. Vi har haft många självmord på senare tid. Vi måste agera för att förebygga och förhindra att sådana sker. Då måste mer göras. Jag menar att vi är på rätt väg. Jag tror inte att det bara är pengar som löser problemet, men ibland kostar åtgärder pengar, och det är precis det vi hanterar i budgetarbetet.

Anf. 56 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tycker att det var en ganska rolig jämförelse mellan mig och Beatrice Ask. Jag har varit justitieminister i sex år och Beatrice Ask i två år. Det är klart att det blir fler självmord då. Räknar man med det socialdemokratiska regeringsinnehavet är det definitivt fler. Det är ingen tvekan om det. Jag tänker inte säga att det är så enkelt som att titta på ett enskilt år. Låt oss i stället vara väldigt oroliga för detta.

Huruvida det nu kommer pengar eller inte får vi se. Jag vill understryka att det inte var det som var poängen åren 2007 och 2008. Det är nu som den ekonomiska krisen kommer, helt i enlighet med vad Lars Nylén säger. Han har inte talat om ekonomiska problem under 2007 och 2008. Dessutom har vi flera olika åtgärder.

Jag har ytterligare ett förslag – jag har många förslag till dig i dag, Beatrice Ask – som kommer att kunna rädda ekonomin inte bara för Kriminalvården och rättsväsendet. Driv igenom att ni tar pengarna – jag tror att det är 1,4 miljarder – för hushållsnära tjänster och flyttar över dem till rättsväsendet! Tänk vilken fantastiskt bra idé. Vilken hjälte du skulle bli i rättsväsendet. Det är bara några få miljonärer som skulle sura över det. Det tycker jag att du ska ta med dig. Jag begär inget svar i dag, men du kan väl i alla fall säga om du tycker att det är en bra idé eller inte.

Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Ursäkta att vi hamnar lite grann utanför diskussionen om den här interpellationen. Jag tycker att Thomas Bodström är lite grann på väg åt rätt håll. Jag skulle vilja att vi lyckades med att fler som avtjänat sitt straff får ett jobb. Då kan det vara en möjlighet att arbeta i hushållsnära arbeten. Vi har nyligen genomfört förändringar där. Jag tycker att vi måste kunna se den kopplingen. Jag ska fundera på frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 58 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Mats Pertoft har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att tillgodose behovet av likvärdighet i bedömningen av de betygslänkande omdömena.

Från och med i höst kommer alla grundskoleelever att få ett skriftligt omdöme i den individuella utvecklingsplanen. Det är en reform som inte bara förbättrar informationen till föräldrarna, utan också ökar skolans möjligheter att tidigt upptäcka kunskapsluckor och sätta in stöd.

Tidigare var det förbjudet att ge betygslänkande skriftlig information. Det är märkligt att en lärare i Sverige inte fick skriva ned på ett papper i vilken mån eleverna nådde målen och ge det papperet till föräldrarna. År 2005, alltså under den förra regeringen, skrev Statens skolverk i en rapport om hur man ska komma till rätta med resultatutvecklingen i grundskolan att förbudet mot betygslänkande skriftlig information ”riktar bort uppmärksamheten från kunskapsmålet ... så att det i stället blir fråga om omdömen om elevernas personlighet”. Jag delar i allt väsentligt Skolverkets bedömning. Det är självklart att skolorna måste ha möjlighet att systematiskt bedöma och dokumentera elevers kunskapsutveckling i sitt arbete med att få alla elever att nå målen. De skriftliga omdömena ska anpassas och utgå från varje elevs behov och förutsättningar, och det är naturligt att informationen anpassas till betygssystemets olika steg ju högre upp i årskurserna eleven kommer. Det är ett av skälen till att förbudet har upphävts.

De skriftliga omdömena utformas bäst lokalt av skolans rektor tillsammans med lärarkollegiet. För att underlätta deras arbete har regeringen gett Skolverket och Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att genomföra implementeringsinsatser. Det handlar om nationella konferenser, samt om stöd- och informationsmaterial. Skolverket har också fått i uppdrag att revidera de allmänna råden om den individuella utvecklingsplanen för att ge skolorna stöd och vägledning i deras utvecklingsarbete.

De nya bestämmelserna innebär ett tydligare krav på lärarna att följa upp och utvärdera elevens utveckling utifrån målen i läroplan och kursplaner och att dokumentera arbetet. De skriftliga omdömena ska varken fungera som grund för urval till vidare studier eller som ett statistiskt underlag för jämförelser mellan skolor och kommuner. I stället ska de vara ett verktyg för varje skola att se till att alla elever ges förutsättningar att nå skolans kunskapsmål.

Jag anser mot denna bakgrund att det inte finns behov av att skapa ytterligare statlig styrning vad gäller de skriftliga omdömena.

Anf. 59 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag måste emellertid konstatera att svaret knappast överensstämmer med min fråga.

I skollagen 1 kap. 2 och 9 §§ stadfäster man likvärdigheten i skolan över hela landet och att regeringen har ett överordnat ansvar att följa detta. Utbildningsministern anger i sitt svar att betygslänkande omdömen som ges från första klass bäst utformas av skolans rektor tillsammans med lärare på skolan och att det inte finns något behov av statlig styrning

*Svar på
interpellationer*

när det gäller skriftliga betygsomdömen. Det måste jag tolka som att utbildningsministern inte ämnar följa skollagen.

Vi talar här om betygsliknande skriftliga omdömen. För att följa lagen uppfattar jag det som nödvändigt att införa gemensamma kriterier. Inte minst har jag noterat båda lärarfackens kommentarer till just betygsliknande omdömen.

Jag undrar fortfarande: När kommer dessa kriterier?

Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är något märkligt att Mats Pertoft som är helt emot betyg och helt emot dessa omdömen – och dessutom alltid är emot statlig styrning – nu kräver statlig styrning av mer betyg längre ned i åldrarna. Det är en något udda åsikt, och det gör att det inte är helt lätt att ta Mats Pertofts begäran riktigt på allvar.

Vår syn är att riktiga betyg ska ges från årskurs 6 i framtiden. De har rättsverkan; de påverkar elevernas intagning till närmaste högre studier; de är väldigt centralt normerade i förhållande till läroplanens mål. Där finns det ett behov av nationell likvärdighet därför att de just ska ligga till grund för intagning till gymnasieskolan.

Jag har inga skygglappar när det gäller att diskutera att införa riktiga betyg längre ned i åldrarna om det är det Mats Pertoft vill diskutera. För mig är det ingen helig gräns att sätta stopp vid årskurs 6. Man kan tänka sig betyg tidigare. Men de skriftliga omdömena är någonting annat. I grova drag är det att man sätter ned innehållet i de muntliga utvecklingsamtal som man har haft i svensk skola på ett papper och lämnar över till föräldrarna. Man har konstaterat att det är betygsliknande när en rektor eller en lärare till exempel skriver ned att lille Kalle har nått målen i engelska, och det är det som har varit förbjudet. Så fort man skriver ned på ett papper hur eleven ligger till i förhållande till undervisnings- och kunskapsmålen är det i någon mening betygsliknande, och detta har varit förbjudet att skriva ned. Då blir det som Skolverket säger att de skriftliga omdömena får innehålla jättemycket information, men de får inte innehålla om eleverna når målet eller inte, för det har varit förbjudet för att det är betygsliknande. Det är det som är så absurt. Ska man ge ett papper till föräldrarna om hur det går för eleverna i skolan måste man få tala om ifall eleverna har nått målen eller inte. Det är ju den mest centrala informationen av alltihop.

Den centralstyrning som man kan säga finns är att det, när vi nu antar tydliga mål i årskurs 3 och så småningom i årskurs 6, finns mål som man kan ange om eleverna har nått eller inte eller är på väg att nå eller inte i olika årskurser. Det kan man då ange i de här omdömena. Men exakt hur detta ska skrivas ned, i tabellform eller löpande text eller om man gör olika för små barn och större barn, får man avgöra själv.

Och tänk, Mats Pertoft, jag har ett väldigt stort förtroende för att Sveriges lärare och rektorer kan lösa detta. Ibland tycker jag att det finns behov för staten att gå in och styra saker, men hur ett papper som överlämnas av en lärare till en förälder ska se ut finns det litet behov av att styra. Jag litar helt på deras omdöme.

Anf. 61 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag gläder mig över att höra om utbildningsministerns förtroende för Sveriges lärare. Jag hoppas också att han tar frågan om betygslänkande omdömen seriöst. Det är en fråga som jag fortfarande inte har fått något svar på. Eftersom just betygslänkande omdömen är betygslänkande och likvärdigheten i den svenska skolan är lagfäst behövs det nationella kriterier för just betygslänkande omdömen. När kommer dessa kriterier? Det framkommer i svaret att en hel del insatser planeras, men räcker detta för att åstadkomma likvärdighet enligt skollagen. Är detta frivilligt? När kommer råden att finnas etcetera? Utbildningsministern har fortfarande inte, menar jag, tagit frågan om betygslänkande omdömen på allvar. Jag vill gärna ha svar på min fråga.

Anf. 62 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Nu är det bara trams Mats Pertoft håller på med. Det var ju precis det jag svarade på! Jag anser inte att det finns ett behov av att styra upp exakt hur omdömena ska utformas. Gör man det är det betyg, och det har vi bestämt att vi ska ha från årskurs 6. Jag är i och för sig helt öppen för att diskutera att vi ska ha riktiga betyg tidigare, och då måste det styras upp. Men att man skriver ned på ett papper det man säger är något annat. De muntliga utvecklingssamtalen är inte heller uppstyrda, Mats Pertoft. Vi kanske ska skicka ut statliga riktlinjer för hur de också ska vara, så att det blir likvärdigt överallt.

Jag har inget behov av att allting ska vara likvärdigt i svensk skola. Det finns inget behov av att allt ska vara exakt likadant. Däremot måste det naturligtvis vara det ju högre upp i åldrarna man kommer, för då har det rättsverkan för eleverna. Betygen måste utformas likadant. Men det här handlar bara om att man skriver ned på ett papper hur det går för eleverna i skolan och ger den information till föräldrarna som man muntligt överfört i ett utvecklingssamtal. Det är bara det som det handlar om, och det har vi aldrig styrt upp på det sätt som Mats Pertoft nu begär. Jag ser inget behov av denna centralstyrning. Om Mats Pertoft tycker att vi ska ta fram mer statliga kriterier så föreslå då det! Men när du frågar mig om jag vill ha det säger jag nej, det vill jag inte. Däremot kommer myndigheterna, Skolverket och Skolutvecklingsmyndigheten, att ge en del råd om hur det kan utformas, men de är inte bindande. Det är råd om hur man kan utforma detta om man vill. Så vitt jag vet är det på gång inom några veckor eller någon månad, för det är nu mot slutet av denna hösttermin som de första skriftliga omdömena kommer att ges i svensk skola.

Anf. 63 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! När jag lyssnar på utbildningsministern undrar jag om han själv riktigt har förstått vad han har drivit igenom och infört, nämligen betygslänkande omdömen. Med tanke på att den svenska skolan inte har gett några betygslänkande ordningsomdömen från årskurs 1 på många, många år är det lätt att föreställa sig att rektorer och lärare får hitta på kriterierna själva, oberoende av varandra. Detta kommer varken att uppskattas av elever, föräldrar eller lärare. Syftet påstås ju vara att alla elever ska ges förutsättningar att nå skolans kunskapsmål.

Jag skulle vilja uppmana utbildningsministern att lyssna lite mer på den pedagogiska utbildningsforskning som underkänner betygsverktyget i detta avseende. Vad vi behöver är instrument som faktiskt ökar elevernas inlärningsförmåga, och därför är det viktigt att hålla sig till fakta i denna fråga. Jag undrar fortfarande när vi får dessa nationella kriterier. Det där med Skolverket som utbildningsministern nyss nämnde med olika kurser och jämförelser och så vidare verkar lite flummigt, om jag får säga så.

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är tredje gången som Mats Pertoft ställer samma fråga, och svaret blir detsamma. Det kommer inga nationella kriterier.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:834 om den utlovade höjningen av studiemedlen

Anf. 65 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Mats Pertoft har frågat mig när jag kommer att presentera en höjning av studiemedlen. Mitt svar på denna fråga är att den tidsplanen som Allians för Sverige har talat om är att under mandatperioden se över studenternas ekonomiska villkor. Regeringen har därför tillsatt en studiesocial utredning (Studiesociala kommittén, U2007:13). Syftet med utredningen är bland annat att se över studerandes möjligheter till försörjning. En del av kommitténs uppdrag är att överväga och föreslå hur framtida beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet ska se ut. Detta görs med utgångspunkten att systemet långsiktigt ska säkerställa en skälig levnadsstandard för de studerande och ge förutsättningar att bedriva effektiva studier.

Jag vill avvakta den studiesociala kommitténs förslag och den följande remissomgången innan jag tar ställning till mer genomgripande åtgärder som kan förbättra studerandes ekonomiska och sociala situation. Kommittén ska redovisa sitt arbete senast den 31 mars 2009. Kommittén har även möjlighet att lämna delbetänkanden.

Anf. 66 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och konstaterar att jag har fått ett liknande svar som de som både jag och Lage Rahm har fått tidigare. Men när jag läste det här blev jag ändå förbluffad och lite förvånad.

Jag talade i går med Elin Rosenberg, tidigare ordförande i Sveriges förenade studentkårer. Hon intygade för mig att SFS i ett möte på Utbildningsdepartementet i november 2007 fått beskedet att den studiesociala utredningen inte skulle stå i vägen för en höjning av studiemedlen och att man inte skulle avvakta den studiesociala utredningen, Studiesociala kommittén, innan man skred till verket för en höjning.

När jag läser det svar som jag nu har fått måste jag konstatera att man hänvisar väldigt starkt till Studiesociala kommittén. Vad har hänt?

I valrörelsen var det så att tre av fyra allianspartier lovade att höja studiemedlem. Både jag och riksdagsledamoten Lage Rahm har ju fått svaret av högskoleministern att så kommer att ske. Senast fick jag svar i december förra året, då ministern uttalade sig å hela alliansens vägnar och sade att det skulle komma en höjning.

Jag undrar: Har högskoleministern bytt åsikt om studiemedlen och anser nu att man först ska avvakta Studiesociala kommitténs slutbetänkande eller delbetänkande? Det var inte de beskederna man gav till studenterna när kommittén tillsattes.

Anf. 67 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Vi följer naturligtvis kontinuerligt vad som händer i fråga om studenternas ekonomiska villkor. Det är många faktorer som påverkar det. Det handlar om möjligheten att få sommarjobb, prisutvecklingen och så vidare.

Vi ska komma ihåg att Sverige internationellt sett har ett väldigt bra studiemedelssystem. Något man ibland verkar glömma bort i den offentliga debatten är att studiemedlen är indexreglerade, så de höjs i takt med prisnivån. Sedan kan man föra en diskussion – jag har gjort det i kammaren – om det index man använder är det korrekta. Det har på senare tid förekommit nya uppgifter om att det pågår en kontinuerlig, långsam men dock, urgröpning av studenternas levnadsstandard.

När man hänvisar till sådana här olika undersökningar tycker jag att man ska påminna sig om att det också finns en hel del signaler om att situationen inte är så alarmerande som Mats Pertoft antyder i sin interpellation. Ett exempel är att CSN själv har gjort en stor enkät med över 8 000 studenter. Bilden där är ganska positiv. De flesta studerande upplever sin situation som övervägande positiv. De har en positiv framtidsyn, upplever framgång i sina studier och har sällan större ekonomiska bekymmer. Jag tror också att det är så att färre studieskulder går till kronofogden. Även det kan tyda på att situationen, i varje fall bland dem som ska återbetala, är bättre. Det finns en del ljusa inslag i den här bilden också.

Det jag har sagt förut gäller, men Mats Pertoft tar bara upp hälften av det jag har sagt. Den andra hälften handlar om att det också kan hända att den höjning som jag räknar med dröjer ända till 2010 och att vi fattar beslut om det först under nästa år. Jag vill inte utesluta några alternativ än så länge, men det är klart: Ju längre Studiesociala kommittén kommer, desto mer sannolikt blir det att vi inte gör något förrän vi har dess slutbetänkande. Det framstår väl nu som det mest sannolika alternativet. Fördelen med det är ju att vi har ett mycket bra beslutsunderlag, och det bör väl alla tycka är en stor fördel.

Anf. 68 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag måste säga att jag blir lite förvånad när jag lyssnar på statsrådet Leijonborg. Nu ifrågasätter man plötsligt om det över huvud taget finns ett behov av att höja.

Jag inledde den här eftermiddagen kl. 13 med en debatt med kommunminister Mats Odell om behovet av studentbostäder. Mats Odell betonade väldigt starkt behovet av att höja studiemedlen för att på det sättet göra studenterna mer attraktiva på bostadsmarknaden. Det var hans lös-

ning, förutom andrahandsuthyrning. Han ville inte bygga några nya bostäder.

Man kan också lyssna på en mer oberoende part i den här frågan, till exempel Swedbank. Swedbank har gjort en utredning där man kommit fram till att det saknas mellan 800 och 900 kronor för studenterna varje månad. Jag tror inte att Swedbank går studenternas ärenden.

Det finns alltså ett tydligt behov. Folkpartiet har självt drivit en höjning av studiemedlen och lovat detta inför förra valet. Men nu säger statsrådet att det kanske inte behövs, och dessutom menar han att man kan vänta till minst 2010 och att Studiesociala kommittén ska leverera förslag och underlag till detta. Då menar jag att man går ifrån det löfte man gav till SFS och studentföreningarna före inrättandet av denna kommitté.

Och jag måste säga att de flesta svenska studenter nog blir ganska besvikna. Det är inte i morgon, nästa år eller ännu längre fram som man behöver mer pengar för att klara sig. Det utbildningssamhälle som Lars Leijonborg ofta pratar om kommer det inte att bli bättre och lättare att få fram om studenterna inte har vettiga omständigheter för att klara livhanken. De kan ju inte koncentrera sig bättre på studierna när de måste jobba och kanske ha två eller tre jobb bredvid för att klara sig.

Min fråga till statsrådet är alltså fortfarande: Håller du med Mats Odell om att studiemedlen måste höjas? Jag vill också lägga till frågan: Är alliansen fortfarande överens i frågan om att studiemedlen ska höjas?

Anf. 69 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Vi måste komma ihåg utifrån vilken ram vi diskuterar, nämligen att Miljöpartiet fram till valet 2006 var med och styrde Sverige och bidrog till att studiemedlen höjdes den 1 juli 2006. Det måste väl då ha varit till en nivå som Miljöpartiet tyckte var rimlig. Nu har vi 2008, och sedan höjningen 2006 har studiemedlen uppjusterats med inflationen. Det är därför svårt att se att läget skulle vara katastrofalt.

När Mats Pertoft refererar vad jag sagt vill jag nämna att jag aldrig sagt att jag lovar att studiemedlen ska höjas 2008 eller 2009. Jag har sagt att tillsättningen av utredningen inte omöjliggör en tidigare höjning, och nu säger jag att ju längre tiden går desto rimligare blir det väl att avvakta utredningen. Budgetpropositionen för 2009 är dock fortfarande inte framlagd och alltså ännu inte helt klar. Vi får därför återkomma till vad som händer i den delen.

Det finns skäl att höja studiemedlen. Jag nämnde att man kan påvisa en viss urgröpning genom att sådant som studenterna konsumerar mycket, till exempel studentbostäder, haft en snabbare prisutveckling än inflationen i övrigt. Det är ett argument, och därför är det min uppfattning att studiemedlen bör höjas. Det har vi också sagt ska ske. Vi har sagt att det ska ske inom mandatperioden. Jag vill emellertid påpeka att denna dag, den 28 augusti 2008, är mer än halva mandatperioden kvar. Vi har alltså gott om tid att infria detta vallöfte.

Anf. 70 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Statsrådet refererar till förra mandatperioden och Miljöpartiets förhandlingar. Det stämmer att vi under den förra mandatperioden drev igenom en höjning av studiemedlen, vilket effektuerades 2006.

Vi ville redan då ha mer, men det statsfinansiella läget tillät det inte. Sedan dess har det statsfinansiella läget förbättrats oerhört. Läget är dock nu på väg att bli lite sämre igen, vilket gör situationen något trängd.

Studenternas ekonomiska situation är emellertid mycket mer trängd, och jag menar att om tre av fyra partier går till val på att höja studiemedlen är det inte något som man bör vänta med till sista minuten – då det statsfinansiella läget dessutom kanske blivit sämre. Det handlar om ifall studenterna ska kunna studera på heltid. För att göra Sverige till en kunskapsnation, något som statsrådet ofta uttalat, måste vi förändra och förbättra studenternas ekonomiska situation.

Jag noterade att statsrådet påpekade att vi ännu inte sett den nya budgeten. Jag hoppas därför att statsrådet verkligen ser till att en höjning av studiemedlen finns med när den nya budgeten presenteras. I övrigt hoppas jag att så snart som möjligt få ett besked. Sveriges studenter väntar tillsammans med mig på besked om när höjningen kommer.

Anf. 71 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag har egentligen inte något mer att tillägga. Vi är överens om att ett bra studiemedelssystem är en del av kunskapspolitiken. Det ska inte vara så att man är beroende av föräldraekonomin eller tvingas avbryta studierna för att man inte har pengar till sitt uppehälle. Jag menar att vi har ett ganska bra studiemedelssystem, och det ska bli ännu bättre. Det kommer det att bli framför allt genom de förslag som den studiesociala utredningen kommer med i början av nästa år.

Låt oss gärna samarbeta om dessa frågor. Jag vet att Miljöpartiet är representerat i utredningen, liksom alla andra partier. Jag hoppas på bred enighet i fråga om viktiga reformer på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:835 om myndighetskoncentration av forskningsfinansiering

Anf. 72 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Finn Bengtsson har frågat mig om jag inför den förestående forskningspropositionen avser att beakta att unika individuella företäden bland enskilda forskare, som kan vara helt avgörande för om kreativa idéer till lösningar av komplexa problem över huvud taget kommer fram, möjliggörs för stöd jämte en aviserad satsning på ”forskningsstarka miljöer” samt vilka idéer jag har på hur ett sådant stöd till ”forskningsstarka personer” och forskningsstarka miljöer kan utvecklas.

Jag instämmer med Finn Bengtsson i att det är viktigt att satsa på stark forskning av högsta internationella kvalitet och att framstående forskare och starka forskningsmiljöer är den viktigaste delen i en sådan satsning.

*Svar på
interpellationer*

Svensk forsknings världsledande position har försvagats under en lång rad år. Min och regeringens åsikt är att det är viktigt att vända denna trend och att arbeta för att kvaliteten på svensk forskning höjs. Detta kräver ökade forskningsresurser så att duktiga forskare får en möjlighet att få finansiering för sin forskning.

Alliansen aviserade före valet en förstärkning av resurserna till forskningen. Dessa medel bör fördelas på ett sätt som gynnar forskningens kvalitet, och i detta ingår stöd till enskilda innovativa forskare, och inte endast till forskningsstarka miljöer. Det är viktigt att det statliga systemet för finansiering av forskning kan fånga upp excellenta idéer och är tillräckligt flexibelt för att låta dessa utvecklas.

Frågan om organisationen av de forskningsfinansierande myndigheterna har utretts av Madelene Sandström i hennes utredning *Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans*, betänkande SOU 2008:30, och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma med besked avseende organisationen av de forskningsfinansierande myndigheterna i forskningspropositionen. I den kommer vi även att presentera förslag som medverkar till att problemen inom svensk forskning kan lösas och att svensk forskningskvalitet kan höjas.

Anf. 73 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka forskningsministern för svaret. Låt mig också, glädjande nog, omedelbart få korrigera ministrerns eget svar då forskningspropositionens huvuddrag sent på förmiddagen i dag blivit offentliggjorda av honom själv. Här återfinns en unikt stor satsning på svensk forskning. Regeringen kommer att föreslå satsningar på forskning och innovation som innebär att det statliga stödet från och med 2009 successivt ökar för att 2012 nå en permanent förstärkning om hisnande 15 miljarder kronor. Genom att göra en så stor satsning kommer propositionens detaljinnehåll naturligtvis att bli mycket viktigt att debattera.

Vad gäller interpellationssvaret i övrigt vill jag börja med att slå fast att vi båda slår vakt om att det tydligt ska ingå ett stöd till enskilda innovativa forskare för att i stort gynna forskningens kvalitet – och inte endast i forskningsstarka miljöer eller universitetsfakulteterna. Med detta förstår jag att forskningsministern i det detaljerade förslaget till propositionen, som snart följer, inom det statliga systemet för finansiering av forskning anvisar metoder som också kan fånga upp enskilda excellenta idéer och är tillräckligt flexibla för att låta dessa utvecklas, såsom svaret anger.

Låt mitt inspel i en mer principiell diskussion om forskningsfinansiering ta fasta på just Utbildningsdepartementets glädjande ansats att stödja såväl grundforskning som klinisk forskning som prioriterade områden och att det är regeringens fastlagda politik. Jag kommenterar gärna detta utifrån personliga forskningserfarenheter inom dessa fält under drygt 30 år.

Jag hade förmånen att för drygt tio år sedan anordna ett stort nordiskt medicinskt symposium i Stockholm. En av huvudattraktionerna var min kollega och vän professor Arvid Carlsson, sedermera utsedd till vår senaste Nobelpristagare i medicin och fysiologi.

Professor Carlsson skulle tala om läkemedelsutvecklingen förr, i dag och i morgon. Detta nyckelanförande skulle vara en timme långt. När femtio minuter gått och Arvid fortfarande beskrev vad som förr hade förevarit inom området började vi bekymra oss för belysningen av situationen i dag och i morgon. När blott en minut återstod av talartiden hade Arvid Carlsson ännu inte kommit till det som vi alla väntade på, situationen i morgon, hur framtiden skulle gestalta sig.

Hade han feldisponerat sin talartid? Alls icke. Med trettio sekunder kvar vände Arvid Carlsson lugnt blad och konstaterade: Well, about the future, okay, nobody knows. Han fick rungande applåder för detta.

Med det här exemplet vill jag illustrera hur en enormt viktig uppgift, att rätt forskare får rätt resurser, blir problematisk genom att ingen vet hur framtiden kommer att gestalta sig och vad som därför är vettig politik att satsa offentliga forskningsmedel på, det vill säga skattebetalarnas pengar.

Herr talman! I alla fall där osäkerheten är stor och ovissheten riskerar att leda till chansartade beslut har just mångfalden ett självklart övertag över enfalden. Ekonomi är i sig en osäker verksamhet. Därför är det självklart för såväl privatekonomer som nationalekonomer att ständigt förespråka att inte lägga alla äggen i samma korg, utan sprida riskerna.

Vad kan vi lära oss av detta när det gäller den forskningspolitiska styrningen av finansieringen? Uppenbarligen mycket lite, att döma av resultatet från tidigare socialdemokratiska regeringars fäbless för det omvända, som illustrativt nämndes av statsrådet i svaret. Samtidigt har svensk forskning ofrånkomligt hamnat på efterkälken i jämförelse med resultat från vår omvärld. Om inte annat bör alliansen nu dra lärdom av detta misslyckande och snarast gå åt motsatt håll.

Min fråga till forskningsministern blir därför: Tror han nu, som utredaren Madelene Sandström föreslår, att ett enda gigantiskt forskningsverk med en supergeneraldirektör i toppen är den garanti vi behöver för att flest forskare med unika idéer på ett optimalt sätt ska gynnas av tilldelningen av våra gemensamma skattemedel, avsatta för all typ av forskning som kan leda till framgång för detta land?

Anf. 74 LARS HJÄLMERED (m):

Herr talman! Regeringen presenterade i dag vid lunchtid inriktningen på den forsknings- och innovationspolitiska propositionen, som ska läggas på riksdagens bord lite senare i höst. Vi ser där historiskt stora satsningar på svensk forskning, vilket är fantastiskt bra.

Samtidigt är inte allt i detta pengar. Till grund för propositionen som senare kommer ligga en lång rad utredningar, däribland den som interpellanten, min kollega Finn Bengtsson, lyfte fram om myndigheter och myndighetskoncentration.

Jag ska till utredarens försvar säga att jag tycker att hon i utredningen pekar på flera viktiga problem inom svensk forskning, såsom ett fragmenterat och småskaligt stöd till grundforskning. Samtidigt har jag svårt att köpa den slutsats hon drar. Utifrån problembeskrivningen förordar

hon nämligen att man slår samman forskningsfinansiärerna till en central myndighet.

Interpellanten har lyft fram att mångfald har ett egenvärde. Jag tror att man snarare ska skjuta in sig på att ta tag i de problem som finns inom de olika organisationerna i dag, fundera på vilket uppdrag de har etcetera.

Herr talman! Jag tycker att det finns en poäng i Madelene Sandströms utredning i att hon pekar på det en lång rad andra också pekar på: behovet av någon typ av förstärkt funktion för forskningsanalys och forskningsstrategier i Regeringskansliet.

En väg för att lösa detta vore att inrätta någon typ av vetenskapligt råd i Regeringskansliet, ett råd bestående av berörda ministrar, framstående forskare, ledande personer från näringsliv och fack och ett sekretariat som kan stödja i det arbetet, ett råd som kan arbeta likt Globaliseringsrådet har gjort och göra analyser. Till exempel skulle rådet kunna titta på de strategiska satsningar som regeringen har pekat ut inom medicin, teknik och miljö och se om de faller ut på det tänkta sättet, fundera på konkurrensbilden i omvärlden, identifiera styrkeområden i Sverige och formulera strategier till stöd för regeringen. Jag vill, herr talman, passa på att ställa frågan till forskningsministern om han är beredd att verka för inrättandet av ett vetenskapligt råd.

Anf. 75 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Låt oss gratulera varandra, Finn Bengtsson, denna glädjens dag, då en mycket stor satsning på forskning har offentliggjorts. Nu har också finansministern inträtt i kammaren, och han bör också omfattas av dessa gratulationer. Regeringen har samlat sig till ett kraftfullt program. Det innebär alltså att det successivt trappas upp till en nivåhöjning om 5 miljarder kronor till år 2012. Men till skillnad från tidigare forskningspropositioner har inte minst finansministern medverkat till att den största höjningen kommer redan det första året. Det gör att den ackumulerade effekten blir väldigt stor, nämligen de 15 miljarder som Finn Bengtsson talade om. Det är mycket positivt.

Men som båda talarna har påpekat handlar det inte bara om pengar. Det gäller att hitta en bra organisation. Vi har tillsatt en organisationsutredning. Den har kommit med ett förslag. Nu har remissvaren kommit in. Man kan säga att remissopinionen är ganska entydig. Det är mycket stark kritik, en mycket negativ reaktion mot utredarens huvudförslag. Jag tycker ändå att det är korrekt att avvakta den fortsatta beredningen av detta ärende innan jag sätter ned foten.

Jag håller med om det Lars Hjalmered sade här. Det är också många remissinstanser som skriver att det ligger en del i själva problemanalysen, men man tycker att Madelene Sandström landar i fel slutsats. Om man har den synen gäller det också att lösa problemen på något annat sätt. Vi är inte färdiga med den frågan. Vi har ännu ett antal veckor på oss innan forskningspropositionen ska fastställas slutligt. Tyvärr måste jag be att få avvakta med besked i den frågan.

Själva kärnan, som båda talarna tar upp, är hur man ska motverka fragmentisering och ändå ta hänsyn till att det kan finnas individer i systemet som hamnar mellan stolarna och som kanske inte är välkomna i någon av de forskarmiljöer som vi oftast identifierar, men ändå har någonting viktigt att komma med.

För mig är lösningen på det dilemmat att vi slår vakt om ett forskningsfinansieringssystem med stor mångfald. Man talar inom vården om begreppet *second opinion*. Om man anser att den läkare man går till inte är tillräckligt bra eller inte tror på vederbörandes diagnos kan man gå till en annan läkare. På samma sätt tror jag att det är väldigt viktigt att det om en forskare får avslag på en ansökan på ett ställe finns fler finansiärer att vända sig till. Det ska vi glädja oss åt. Genom till exempel forskningsstiftelserna har vi i Sverige nu ett ganska diversifierat system.

Den motsättning som Finn Bengtsson målar upp mellan starka miljöer och starka forskare tror jag i de flesta fall är icke-existerande. I de flesta fall är det ändå så att starka miljöer föder starka forskare. Men det är tillräckligt tänkbart att detta inträffar för att vi ska vara uppmärksamma på problemet. Därför tycker jag att det är bra att Finn Bengtsson har tagit upp det.

Anf. 76 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag uppskattar mycket forskningsministerns kloka svar. Vi ska naturligtvis inte pressa honom på detaljer när det kommer i propositionen. Låt oss i stället diskutera den viktiga frågan om balansen, brytpunkten mellan att gynna enskilda starka forskare och samtidigt gynna forskningsmiljöer.

För att belysa det här skulle jag vilja återgå till mina personliga erfarenheter. Jag har kommit mycket nära framgångssagan hos professor Arvid Carlsson, vår senaste men förhoppningsvis inte sista Nobelpristagare. Av alla framgångsfaktorer som för unik forskning ges ett brett erkännande torde tilldelningen av just Nobelpriset fylla detta kriterium. Notera då också att detta inte tilldelas vare sig diffusa forskningsstarka miljöer, eller universitetsfakulteter för den delen, utan enskilda starka forskare, ensamma eller i mindre grupper.

Varför? Jo, det är forskningens inre väsen. Slående ofta, för att inte säga nästan alltid, är detta forskare som gått sin egen väg, på tvärs mot konvensen och den för dagen allmängiltiga sanningen. Den senare frodas tyvärr i alltför hög grad inom ramen för större bildningar av forskningsmiljöer och också ibland på universitetsfakulteter. Är dessa av naturen starka? Ja, möjligen, men inte när det gäller forskningsframgången eller styrkan hos enskilda forskares kreativitet och intellekt.

Där är det betydligt viktigare att bevaka den oftare mer formella eller byråkratiska styrkan hos stora men opersonliga forskningsammanslutningar, där en snabbfotad förnyelse i tänkandet för att lösa komplexa problem oftare ses som ett hot än som en tillgång. När Arvid Carlsson med få medarbetare strax efter mitten av förra seklet fann att ämnet dopamin inte blott var en kemisk produkt, utan de facto är en av hjärnans viktigaste budbärare för information mellan nervcellerna, möttes han av mycket stor skepsis från ansedda kolleger som basade för den tidens forskningsstarka miljöer och fakultetsledning.

Detta motstånd hade 50 år senare lett fram till nya väsentliga insikter som i dag helt och hållet ligger till grund för att vi framgångsrikt kan möta sjukdomar som schizofreni, Parkinsons sjukdom och beroendesjukdomarna genom dopamins centrala inblandning i våra belöningssystem.

Arvid Carlsson ligger också bakom skapandet av världens i dag i särklass mest tillgängliga och effektiva behandling av depressionstillstånd under 1980-talet i form av våra nya antidepressiva mediciner.

Reflexionen här är att det trots även denna klarsyn från en enskild och numera också alltmer erkänd forskare fann vårt flaggskepp inom läkemedelsindustrin vid den tiden Astra att det skulle släppa det försprång på minst ett halvt decennium som vi då hade mot resten av världen i denna unika forskning. Man var på företagsledningens håll tveksam till att lyssna till en enskild forskares bedömning och förslag och agerade till förmån för mycket traditionell företagspolicy. Historien är full av liknande exempel där blott en mycket liten del enligt mitt förmenande har lett till den framgång som det borde ha förtjänat.

Vad har detta då med regeringens kommande forskningsproposition att göra? Min fråga till Lars Leijonborg är i vilken omfattning utredare som till exempel Madelene Sandström, som vi nu har diskuterat, men även Regeringskansliet och ytterst ministern själv och hans närmaste har anförtrots att lyssna till dessa enskilda bevisligen framgångsrika forskares erfarenheter och vägt in detta i bedömningen. Anslagen för forskningsfinansieringen kan vi glädjande nog återigen för en gång skull dunka varandra i ryggen och gratulera oss för. Det handlar om hur de ska fördelas mellan satsningar på just unika individer, mindre grupper inom forskningen, separata forskningsfinansiärer och naturligtvis också universitetsfakulteterna.

Anf. 77 LARS HJÄLMERED (m):

Herr talman! Jag tycker att det var bra besked vi fick från forskningsministern när det gäller behovet av mångfald. Utöver det argument som lyftes fram av ministern att man skulle kunna ha flera organ att vända sig till kan man som forskare vara väldigt duktig och få pengar från olika seriösa ställen.

Det kan användas på så sätt att man har det engelska begreppet som på svenska kan översättas som dra-åt-fanders-pengar. Det handlar om att man kan utgå från sin forskning och ligga fast vid det och inte måste gå till alla ställen för att få pengar. Det kan vara en poäng i det sammanhanget.

Jag vill i mitt andra och avslutande inlägg komma tillbaka till frågan om ett vetenskapligt råd som jag inte tyckte att ministern riktigt lyfte fram. Jag kan se en poäng i och ett behov av att ha någon typ av organ som likt Globaliseringsrådet jobbar på ett sådant sätt.

Jag vill också lyfta fram frågan om en krydda som man skulle kunna använda till ett sådant råd för att lyfta svensk forskning och duktiga forskare som till exempel Arvid Carlsson som nämns här i debatten. Det skulle kunna vara att säga att alla svenska medborgare som får Nobelpris eller andra stora vetenskapliga pris blir självskrivna som rådgivare till regeringen i den här typen av frågor. Man kan ge erkänsla till duktiga personer.

Jag vill ånyo fråga forskningsministern om han är beredd att verka för någon typ av vetenskapligt råd som stöd till regeringen i analys- och forskningsstrategier.

Anf. 78 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag delar Finn Bengtssons fascination inför svensk vetenskapshistoria. Vi har väldigt mycket att lära av det som har hänt. Flera framgångsrika genombrott har skett i konflikt med etablerade sanningar.

Jag tror att Finn Bengtsson var inne på genombrottet för Losec som skedde i Mölndal och Göteborg i strid mot den dåvarande Astraledning som hade andra tankar om vad man skulle ägna sig åt på laboratoriet i Mölndal. Men starka individer fortsatte att driva forskningen. Resultatet blev detta fantastiska genombrott som har betytt bättre livskvalitet för miljoner och åter miljoner människor och miljarder och åter miljarder till Astras aktieägare.

Frågan är hur vi gynnar starka personligheter. Ett traditionellt grepp som alliansen har betonat är fakultetsanslagen. Det ska finnas en fast resurs ute på lärosätena där man på eget initiativ kan driva saker. Det har framgått av det som har presenterats i dag att propositionen innebär en förskjutning av relationerna i den totala forskningsfinansieringen till förmån för de direkta anslagen till universiteten. Om man har svårt att attrahera och vinna anslag från forskningsråden kan det ibland finnas en poäng i att man har en finansiering säkrad på sin fakultet.

Väldigt ofta i forskningspolitiken måste man dock komma till begreppet både-och. Man kan måla upp en bild att en stark forskare motarbetas av etablerade intressen och bör få möjligheter. Man kan också måla upp bilden där en mycket dominerande personlighet trycker ned yngre kolleger så att vetenskapsinriktningen inom en hel disciplin hämmas genom en stark personlighet.

Vad ska man då göra? Det finns alla möjliga önskemål som riktas mot systemet. Slutsatsen är väl just att vi ska jobba med flera olika instrument samtidigt. Då kommer vi till frågan som Lars Hjalmered ställde. Jag svarade egentligen på den. Madelene Sandström pekar på behovet av ett mer strategiskt tänkande och föreslår den sammanslagna myndigheten.

Jag sade att jag inte riktigt vill sätta ned foten. Det alternativ som Lars Hjalmered pekar på är naturligtvis ett alternativ till Madelene Sandströms förslag. Det är att vi behåller forskningsråden som nu, men antingen skapar en ny myndighet, i så fall en liten sådan, med de strategiska uppgifterna, eller möjligen i själva Regeringskansliet skapar en sådan resurs.

Som jag har sagt delar jag synen att svensk forskningspolitik liksom politiken i flera andra länder – Finland, Nederländerna, eller vad det kan vara – behöver en resurs av den typen. Men exakt hur vi ska utforma den ska jag be att få återkomma till.

Anf. 79 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag känner mig mycket nöjd med de svar som levereras i den här interpellationsdebatten av forskningsministern. Det är sällan vi hör det från den här talarstolen. Det brukar vara missnöje, men jag är mycket nöjd.

Vi har diskuterat de fria forskningsfinansiärerna. Jag tror att vi var ganska överens om att en mångfald där är nödvändig. Under sommaren har fakultetsanslagen varit uppe till diskussion och att de i vissa stycken skulle vara en total ersättning för de fria forskningsfinansiärerna.

Jag lyfte fram i min interpellation att jag inte tror det. Det är ett viktigt tillskott. Det kommer att bli en balans mellan tilldelning till fria forskningsfinansiärer av ett mångfaldsuttryck, och det även till fakulteterna i landets lärosäten.

När det nu gäller själva kärnan i interpellationen om de enskilda bevisligen framgångsrika forskarna har Lars Hjalmered gjort ett väldigt intressant inspel. Det är ett vetenskapligt råd som knyts närmare regeringen i så måtto att även regeringsledningen, det vill säga statsministerns kansli, intresserar sig för frågorna och att man tar del av kunskapen hos de unika personer som bevisligen har haft den här framgången.

Det bygger ibland mycket på kopplingen till näringslivet. Vi kan fortsätta ta exemplet med Losec förutom de andra medicinerna jag tog upp. Vi kan också sträcka ut oss och titta på mobiltelefonen som hölls dold inom Ericssons väggar. Man fick nästan bedriva subversiv verksamhet för att utveckla denna.

I min eget hemlän Östergötland hade Facit en intressant historia på 60-talet. Där blev man föreslagen att gå över till halvledarteknik för räknesnurror. När företagsledningen hade suttit ned kom man fram och meddelade de unga ambitiösa ingenjörerna: Nej, det skulle minsann vara mekanik i räknesnurrar. Annars var det inte trovärdigt. Vi vet hur den utvecklingen gick. Genom det beslutet gick detta företag successivt tyvärr mot sotdöden.

Av många anledningar måste man för de unika upptäckterna som man kan rada upp, som ju fler man tänker på är betydelsefulla, också ta ett engagemang för att möta de enskilda forskarna. Vad jag saknade i bland annat Madelene Sandströms utredning var att man ska lyssna av inte bara de enskilda lärosätena, vilket myndigheten tyvärr inte gjorde. Det var också att lyssna till några av dessa framgångsrika forskare som vi trots allt har i vårt närområde.

Det är något som jag vill skicka med till Regeringskansliet att ta med i slutfasen av beredningen. Lyssna till dessa.

Anf. 80 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag känner inte Arvid Carlsson personligen, men jag tycker att Lars Hjalmereds tanke om att de svenskar som har vunnit Nobelpriset skulle kunna vara försäkrade att ha god tillgång till sittande regering och att deras klokskap ska tas till vara är en mycket bra idé.

Jag vet inte vilken incitamentseffekt det har att veta att man får bli rådgivare åt regeringen, om det ökar sannolikheten för att man ska göra det stora genombrottet, men från utgångspunkten att det vore bra för regeringen tycker jag att det är en utmärkt idé.

Jag tycker också att det var bra att Lars Hjalmered talade om dra-åtfanders-faktorn – jag såg att talmannen grep efter klubban när ordet nämndes, men jag tycker att det måste få användas i riksdagens talarstol. Det avser ju detta att man har en sådan styrka i sin finansiering att man inte är totalt beroende av välvilja från en viss forskningsfinansiär. Det är naturligtvis ett väldigt viktigt inslag.

Man kan konstatera att möjligheterna i och med resurstillskottet ökar på olika sätt, men samtidigt är det viktigt att det faktum att vi har mer pengar inte gör att vi intresserar oss mindre för att de används väl. Det vi

nu laborerar med och som också väcker stort internationellt intresse är att bygga in en kvalitetsfaktor i fördelningen.

När man talar om fakultetsmedel säger man – jag tänker på vad som stod i en debattartikel i Dagens Nyheter i somras – att de är väldigt bra, men sanningen är faktiskt att vi inte riktigt vet det. Det har inte riktigt utvärderats. Jag tycker att det är spännande med tanken att också i fakultetsmedlen bygga in en kvalitetsutvärdering.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

14 § Svar på interpellation 2007/08:798 om åtgärder mot inflation och höga boendekostnader

Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att möta stigande inflation och boendekostnader.

Den prisutveckling vi har sett i Sverige följer en internationell trend. Det är ökat pris på framför allt olja, livsmedel och energi i många länder som driver upp priserna även i Sverige. Riksbankens höjning av reporäntan tillsammans med den finansiella oron bidrar till högre räntekostnader. Detta konstateras också av såväl Konjunkturinstitutet som Riksbanken. Trots att inflationsuppgången alltså huvudsakligen är internationellt betingad håller jag med Monica Green om att utvecklingen inte är utan problem.

Regeringen bidrar i första hand till stabilitet i svensk ekonomi genom att se till att det är ordning och reda i de offentliga finanserna. Såväl inhemska granskare, exempelvis Finanspolitiska rådet, som internationella bedömare som IMF, delar uppfattningen att finanspolitiken i Sverige varit väl avvägd de senaste åren. Inriktningen i regeringens ekonomiska politik har förstärkt den gynnsamma utvecklingen de senaste åren genom att se till att fler sökt sig in på arbetsmarknaden vilket minskat risken för obalanser och snabbt stigande inflation när efterfrågan på arbetskraft ökat.

Avslutningsvis vill jag påpeka att det är Riksbankens uppgift att värna målet om prisstabilitet. När inflationen stiger och tillväxten avtar ställs Riksbanken inför ett svårt avvägningsproblem. Hushållen kan drabbas av högre boendekostnader om Riksbanken höjer styrräntan men samtidigt har en högre styrränta en dämpande inverkan på inflationstrycket, vilket är bra för hushållen. Regeringen har förstås också ett ansvar för den ekonomiska utvecklingen och ett ansvar för att inte försvåra Riksbankens arbete, men som jag tidigare konstaterade finns det inget som tyder på att regeringens politik inte varit väl avvägd i detta avseende.

Anf. 82 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för svaret, finansministern! Jag kan förstå att Anders Borg har det svårt nu. Jag kan till och med känna en viss empati, för han är pressad från alla håll just nu. Det är inte bara oppositionen som pressar honom, utan det är också de egna väljarna och näringslivet. Det

är oro i leden. Man får höra att det är oro i de borgerliga riksdagsgrupperna för att de inte får veta något. Det är tufft att vara finansminister. Jag kan förstå det.

Dessutom finns det en irritation i de egna leden över att politiken har tagit slut redan efter halva mandatperioden. Det fanns inget efter Bankeryd, och när man har genomfört allt det vet man inte vad man ska göra längre. Därför känner jag empati för finansministern, och jag gör det även när det gäller inflationen.

Nu säger Anders Borg att det är internationellt betingat och att vi inte kan göra så mycket åt det, men jag menar att man kan det. Varför var det så hög inflation förra gången ni innehade regeringsmakten? Då slutade det i katastrof. Varför är inflationen återigen så hög? Är det bara en slump, eftersom Anders Borg inte kan göra så mycket åt det? Jag tror faktiskt att man kan det med en aktiv och bra fingertoppskänsla i politiken.

Anders Borg hänvisar till högre matpriser – det som statsministern i partiledardebatten i våras kallade för citroner, alltså att citronpriserna hade ökat, och att det var det som var felet. Visst, det är internationellt betingat, men dessutom säger Anders Borg i sitt svar att också Riksbankens höjning av reporäntan tillsammans med den finansiella oron bidrar till högre räntekostnader. Då kan man fråga sig varför Riksbanken höjde räntan. Jo, det gjorde man för att Riksbanken fick ändra sin syn på finanspolitiken i maj förra året. Redan i maj förra året såg Riksbanken regeringens expansiva politik, alltså de gigantiska skattesänkningarna. Det var då som Riksbanken tvingades höja räntan. Alltså har regeringen mer eller mindre tvingat Riksbanken. När Anders Borg i svaret säger att regeringen inte har försvårat Riksbankens arbete håller jag inte helt och hållet med.

Det gäller att klara av att sköta en politik även i nedgång, även när man ser orostecken på att inflationen ska öka. Vi i oppositionen varnade för det här redan förra året, och Riksbanken gjorde det också indirekt, eftersom man skrev i sina protokoll varför man var tvungen att höja räntan. Då måste man ta det på allvar. Då kan man inte bara säga att allt handlar om att citronerna har ökat i pris. Man kan inte bara bortse från att man själv kan se till att man har en stabil och hållbar långsiktig ekonomisk tillväxt, det vill säga att man ser till så att man använder tillväxtpolitiken så bra som möjligt för att skapa förutsättningar, till exempel med näringspolitik och regionalpolitik.

Man kan också ha en stabiliseringspolitik som minskar konjunktursvängningarna. Det går att göra på ett annat sätt. Man kan naturligtvis också ha en bättre fördelningspolitik och se till att man jämnar ut de skillnader som marknaden ofta skapar. Men den här mandatperioden har vi sett att också regeringen har skapat ökade klyftor.

Det finns mycket som en regering kan göra, men jag märker att Anders Borg står handfallen. Jag tycker som sagt var synd om honom för det.

Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Det var mycket empati här. Låt mig bara komma med några reflexioner och sedan ställa en fråga. Förra gången det var hög inflation berodde det naturligtvis på en kraftig inhemsk överhettning. Det

är väl alla överens om, åtminstone de socialdemokrater som var med på den tiden. Det gäller också det åtföljande kronfallet, där Socialdemokraterna var med och försökte förhindra detta. Det var bakgrunden till den inflationen. Det är en helt annan bakgrund än i dag.

I nästa fas var det för låg inflation. Den var långt under Riksbankens inflationsmål. Jag skulle inte lasta den socialdemokratiska regeringen för det, men det är logiken i Monica Greens resonemang att det var de socialdemokratiska finansministrarnas fel att inflationen var så väldigt låg.

Det som är centralt här är ändå frågan vem som gör vad i den ekonomiska politiken. Är det regeringen som har ansvar för inflationsbekämpningen? Ska den rollfördelning som vi har varit överens om och till och med upprättat regler för – Riksbankens självständighet och så vidare – inte upprätthållas?

Det är ju kärnan i den kritik som Monica Green framför. Därför vill jag fråga Monica Green om hon anser att vi ska ha ett system där regeringen använder finanspolitiken för att bekämpa inflationen och bekämpa konjunktursvängningarna. Eller ska vi ha det som det var förr, till exempel när Allan Larsson och Kjell-Olof Feldt drev fram eller tvingades driva fram, hur man nu vill se det, en överhettning?

Är det Socialdemokraternas linje att den rollfördelning som vi införde mellan regeringen och Riksbanken bör suddas ut och att regeringen i praktiken ska fungera i nära samarbete med Riksbanken och att de två enheterna inom det ekonomiska beslutsfattandet de facto bör sammanföras? Statssekreteraren i Finansdepartementet kan till exempel åter sitta i riksbanksfullmäktige.

Det är den linje och den logik som Monica Green har. Jo, det är så, därför att ni säger att ni ska använda finanspolitiken för att hantera konjunkturfrågorna och konjunkturpolitiken.

Det är min fråga, och jag efterlyser ett svar på den.

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis glädjande att Monica Green och Socialdemokraterna bekymrar sig för inflationen, att vi har ett brett stöd för prisstabilitet och en socialdemokratisk opposition som är bekymrad över att man skulle föra en alltför expansiv politik som skulle leda till hög inflation. Det är glädjande. Vi ska ha en bred uppbackning. Vi ska, med Gösta Rehns ord, tillsammans lära oss att hata inflationen.

Jag är naturligtvis också glad för Monica Greens empati. Men jag kan då kanske stilla hennes oro.

Jag känner en väldigt stor trygghet i att vi i regeringskretsen, med alla statsråden, och alla medlemmarna i riksdagsgrupperna har en mycket stark uppbackning för starka offentliga finanser, överskott i vårt sparande, minskad skuldsättning, samhällsekonomisk stabilitet och en ansvarsfull ekonomisk politik.

Det är också så att vi i Sverige, när vi nu ser mörka moln på världsekonomens himmel, ändå står bättre rustade än vi kanske gjort vid någon tidigare nedgång.

Vi är mindre skuldsatta än vad vi var vid Rysslandskrisen. Vi har bättre sparande och är mindre skuldsatta än vi var vid IT-kraschen. Det är för att vi har mycket starka offentliga finanser och därmed också har ett handlingsutrymme.

Vi kan inte bedriva stabiliseringspolitik, men vi kan dämpa nedgången genom att låta sparandet närma sig överskottsmålet. Det är naturligtvis inte en möjlighet vi skulle ha haft om vi hade haft underskott eller legat under målet. Däri delar jag helt Carl B Hamiltons inriktning. Men i det läge vi är i har vi en möjlighet att dämpa nedgången.

Det andra styrkefältet i svensk ekonomi är naturligtvis den exceptionellt stora nedgång av utanförskapet som vi har sett de senaste åren och som vi alltså ser i svensk ekonomi. Det är ett styrkebälte, därför att det betyder att fler människor har kommit in på arbetsmarknaden. Vi har sänkt den arbetslöshetsnivå och den sysselsättningsnivå som är förenlig med prisstabilitet.

Vi har sett till att det är fler människor som är aktiva på arbetsmarknaden. Därför har vi också starkare offentliga finanser. Vi ser att ett viktigt skäl till att vi fortfarande, en bit in i en dämpning, kan se mycket starka offentliga finanser är att utgifterna för utanförskapet har minskat.

Detta är naturligtvis inte bara min bedömning. Vi fick Konjunkturinstitutets rapport om svensk ekonomi i går. På sida upp och sida ned rapporterar man att regeringens politik har bidragit till ett ökat arbetsutbud, till att öka sysselsättningen, till att pressa tillbaka sjukfrånvaron. Det är alldeles uppenbart att Konjunkturinstitutet gör bedömningen att vår politik därvidlag har varit framgångsrik.

Monica Greens tes är att regeringen är ansvarig för den höga inflationen. Vi har högre inflation i Danmark, i Finland, i USA, i Storbritannien och i ett stort antal andra länder än i Sverige. Det är naturligtvis därför att energipriser och matpriser är globala fenomen och inte någonting som är kopplat till svensk ekonomi. Det är naturligtvis helt orimligt att hävda att de skattesänkningar som vi har gjort och de satsningar vi har gjort på välfärd och för att öka tryggheten i samhället skulle vara orsaken till att vi har hög inflation i USA.

Jag har de senaste dagarna läst Konjunkturinstitutets rapport, SE-bankens konjunkturrapport och Handelsbankens rapport. Alla har långa genomgångar av inflationen i Sverige och andra länder. Inte någonstans i dessa rapporter, inte på en rad, finns det en mening som handlar om att inflationen i dagsläget eller när vi är på väg framåt beror på regeringens ekonomiska politik.

Vi ska möta nedgången. Vi hade forskningsministern här. Det han talade om var alldeles uppenbart vad vi gör för att möta nedgången med en offensiv satsning på tillväxtpolitik, mer av jobb, mer av investeringar för framtiden och mer av välfärd. Det är en offensiv och handlingskraftig politik som gör att vi kan känna oss trygga med att en ansvarsfull ekonomisk politik lägger grunden för en uppgång i svensk ekonomi när molnen skingras på världshimlen.

Anf. 85 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det är lite förvånande att Anders Borg inte har märkt den press som är från alla håll på Anders Borg just nu. Eller man vill kanske inte prata om det från talarstolen. Det kan också vara så. Därför kvarstår min empati.

Men jag delar inte den lite handfallna attityden. Ni tog faktiskt över i ett guldläge. Annat var det när vi tog över 1994. Då var det kris. Det är sant. Det har tidigare talare också talat om. Vi hjälpte till för att klara

Sverige ur den krisen, och vi tog över i krisen. Men ni tog över i ett guld-
läge.

Det var fantastiska siffror då. Det året, 2006, fick vi en arbetstillväxt på 153 000 nya jobb. Vi hade goda ekonomiska finanser och en stabil ekonomisk grund. Anders Borg brukar också ge Göran Persson kredit för att han lagt grunden för det under en lång tid på 90-talet. Vi såg till att vi hade ordentliga, bra och stabila finanser.

Men efter det att ni tagit över inträffar allt det här. Det är möjligt att det bara är internationella konjunkturer och att ni inte kan göra någonting åt det och att ni står handfallna. Om det är så måste jag tro att det är lite trist att regera, om man över huvud taget inte kan göra någonting åt det. Men det är faktiskt så att Riksbanken själv har påpekat att den expansiva politik som regeringen för har lett till att de har höjt räntan.

Anders Borg hänvisar till att den högre räntan har lett till högre inflation. Då hänger det faktiskt ihop.

Sedan tycker jag verkligen att man ska skilja på detta. Man ska skilja på det här. Regeringen ska inte göra den uppgift som Riksbanken ska göra. Det ska man verkligen inte lägga sig i. Det är väldigt viktigt att vi har två olika och att vi har en enskild riksbank. Men man ska heller inte försvara för den. Det är det jag menar att man har gjort med den expansiva politiken, alltså de gigantiska skattesänkningar som gjordes.

Det guldläge som ni tog över och den goda konjunktur som har varit räcker inte längre, utan nu har vi orosmoln på vår himmel. Då måste vi se till att vi inte bara lutar oss mot tidigare framgångar. Man kan inte leva på den stabilitet som vi byggde upp hur länge som helst. Till slut måste man också själv ratta och se till att det är en stabilitet framöver.

Det är därför som jag är orolig. Det är därför jag känner en oro för framtiden.

Dessutom är det inte så som Anders Borg påstår från talarstolen, att man har ökat tryggheten. Alla säger ju att det blir fler än väntat som står utan sjukförsäkring. Ni har försämrat för de deltidsarbetslösa. Ni har inte ökat tryggheten för de sjuka och inte för de arbetslösa. Ni har skapat en oro i samhället. Det är det ni har gjort. Det är er politik. Ni har sagt gång på gång att vi ska ha det så.

Blir de bara tillräckligt fattiga kommer de att hitta ett jobb, och blir de sjuka bara tillräckligt fattiga blir de friska. Det kallar Anders Borg för incitament. Ni vill ha den oron. Jag tycker att det är ganska svagt att försöka smita från den egna uppfattningen, som ni faktiskt har.

Ni vill ha en oro hos människorna. Man får inte ha det sövande folket, och de får inte bli för omhuldade. Det är ni själva som har sagt det.

Vi menar att trygga människor skapar en bra tillväxt för framtiden. Det är trygga människor som vi ska ha, och vi ska ha mer rättvisa i det här landet.

Anf. 86 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Det är inte lätt att få detta att gå ihop. Hur kan man säga att politiken är expansiv? Definitionen på en expansiv politik är att den leder till underskott. Det kan man ha som avsikt för att man vill hålla uppe aktivitetsnivån. Men nu är det faktiskt så att den förda politiken har lett till väldigt stora överskott. Det är till och med så att Riksrevisionen kritiserar regeringen för att den har för stora överskott som den inte re-

dovisar vad den ska göra med. Då kan man väl inte säga att denna politik är expansiv?

Man kan säga att överskottet delvis beror på minskade utgifter, men de minskade utgifterna har ju Monica Green och hennes parti kritiserat. Ingenting hänger ihop. Det är ett enda stort sammelsurium.

Är det bra med underskott? Det är en tolkning av Monica Greens resonemang. Att Monica Green tar avstånd från den tidigare kritiken mot minskade utgifter ligger också i resonemanget. Till råga på allt är även överskotten fel.

Vad finns det för möjlighet att hålla nere inflationen för en finansminister? Det är väl den politik som drivs i Indonesien, nämligen att man subventionerar bränsle och livsmedel. Är det den politiken som Monica Green förespråkar, en indonesisk ekonomisk politik i Sverige? Det är ganska ensamt att stå tillsammans med folket i Djakarta, men det kanske är den linje som Socialdemokraterna förespråkar. Det vore intressant att veta.

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig tacka för Monica Greens empati. Jag känner naturligtvis på samma sätt en stark empati för Monica Green. Det kan inte vara lätt att vara i opposition i dessa tider. Vi har de starkaste offentliga finanserna under mycket lång tid, vi minskar vår skuldsättning, och vi har en remarkabel utveckling på arbetsmarknaden att se tillbaka på den senaste tiden.

Det var naturligtvis inte bara 2006. Sedan årsskiftet har antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskat från 84 000 till 78 000. De latenta arbetslösa, de som uppger i arbetskraftsundersökningar att de söker jobb, att de vill ha jobb men inte är inskrivna, har minskat från 175 000 till 92 000. De undersysselsatta, de som jobbar men som vill jobba mer, har minskat från 265 000 till 247 000 sedan årsskiftet. De med sjukpenning har minskat från 200 000 till 166 000. Förtidspensionärerna har minskat med 6 000 sedan årsskiftet.

Det är naturligtvis en remarkabel utveckling, där vi ser att det utanförskap som har byggts upp under tre decennier nu är på väg att pressas tillbaka. De starka offentliga finanserna och den politiken gör att vi offensivt kan möta utvecklingen. Det har gjort att vi har underlättat resursutnyttjandet samtidigt som vi har en möjlighet att göra åtgärder för att vi har stora överskott.

Vår politik kan inte bättre formuleras än på det sätt som Lars Leijonborg gjorde. När det är en tuffare tid med lite dämpad efterfrågan ska man investera för framtiden. Då ska man göra mer på kort sikt av det som på lång sikt bygger produktionsförmåga. Det kan vi göra därför att vi har de stora överskotten i utgångsläget. Det är en aktiv ekonomisk politik för att bygga produktionsförmåga på lång sikt och för att på kort sikt dämpa svängningarna.

Monica Green driver tesen att vi har försvårat Riksbankens arbete. Så är det naturligtvis inte. Den politik vi fört som minskat utanförskapet och fört tillbaka människor till arbetsmarknaden har gjort att svensk ekonomi kan leva med en högre sysselsättningsnivå.

I KI:s rapport skriver man – jag kan inte låta bli att läsa ur den, kanske inte för att det är så välformulerat men det är viktigt: Arbetskraf-

ten bedöms fortsätta att öka under prognosperioden till följd av den demografiska utvecklingen och regeringens arbetsutbudsstimulerande politik. Man konstaterar vidare: Arbetskraftsutbudet stimuleras samtidigt av ekonomiska reformer med syfte att höja incitamenten för att vara i arbete i förhållande till att inte arbeta. Man konstaterar också att regeringens ekonomiska politik bidrar till att sysselsättningen 2010 blir ungefär 20 000 högre än vad den annars skulle ha kunnat vara.

Jag kunde ha fortsatt att läsa ur KI:s rapport, för det finns väldigt många stycken som handlar om att en konsekvent politik för att fler människor ska vilja arbeta, som gör det enklare att anställa och lättare att driva företag också är en politik som gör att ekonomin fungerar bättre. Den skapar inte inflationstrycket. Den underlättar ekonomins funktions-sätt.

Det är precis det som är vår uppgift. Vi ska underlätta ekonomins funktionssätt, och det ska vi göra genom att därmed också minska risken för överhettning. Det var det vi gjorde förra året.

Här har vi en god grund. Vi har en god grund för att nu dämpa nedgången genom att göra mer av det som på lång sikt bygger produktionsförmåga. Det är därför den handlingskraft den här regeringen har kanske allra bäst kommer till uttryck i den forskningssatsning som Lars Leijonborg tidigare talade om.

Anf. 88 MONICA GREEN (s):

Herr talman! På frågan om det är lite synd om mig för att jag är i opposition kan jag väl säga att det är klart att det är roligare att vara i regeringsställning. Där har svenska folket också sagt ifrån väldigt tydligt. Vi leder ju med 15 procent i opinionsmätningarna. Det är väldigt många som tycker att det borde vara vi som styr det här landet.

Frågan om expansiv politik går vidare till Riksbanken, för det var Riksbanken som skrev att regeringen för en expansiv politik.

Jag vill återkomma till att det handlar om att kunna ha en politisk fingertoppskänsla. Det handlar om att kunna regera även när det blir dåliga tider och att man ska bygga för framtiden.

Därför väckte vi som svar på regeringens vårproposition en egen ekonomisk motion under våren, i april, som vi kallade för *Investera i Sveriges framtid*. Där beskrev vi hur viktigt det är att investera i grön teknik, infrastruktur och forskning och se till att människor får en bra utbildning, yrkesutbildning och att satsa på komvux, högskolor och forskning. Det skrev vi i vår motion.

Jag förstår att ni har tagit till er mycket av det vi skrev i den motionen och att det är därför som ni i dag har läckt uppgifter om att det kommer mer pengar till forskning. Jag kan tänka mig att det varje dag här fram till att budgeten släpps ska läckas olika aktiviteter på grund av den oro ni själva känner. Ni har ett behov av att få berätta vad som står i budgetpropositionen så att vi inte ska behöva vänta ända till den 22 september när Anders Borg ska vandra med sin budgetproposition.

Jag har väl inte blivit klokare av den här debatten och av vad Anders Borg har sagt. Jag står fast vid min uppfattning. Jag menar att ni tog över i ett guldåge, och ni har tyvärr inte kunnat hantera det. Man kan bedriva en god ekonomisk politik. Det gäller att kunna hålla i det åt båda hållen,

gasa och bromsa samtidigt som någon annan finansminister har sagt tidigare.

Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Ja, vi ser mörka moln över himlen i världsekonomin. En oro sveper över världen. Det kommer naturligtvis även att påverka Sverige. Vi har en mycket stor exportsektor. Delar av den, fordonsindustrin och pappers- och massaindustrin, är särskilt beroende av de faktorer – energipriser och dollar – som nu utvecklas.

Men icke desto mindre står Sverige starkt att möta denna nedgång. Det är för att vi har starka offentliga finanser. Vi har stora överskott i våra offentliga finanser för att tidigare regeringar och den här regeringen har byggt upp överskott och minskat skuldsättningen. Vi har konsekvent förstärkt de offentliga finanserna sedan vi tillträdde och det mycket kraftigt.

Till det kommer, och det är väl kanske det viktigaste skälet, att vi har jobbat mycket aktivt för att förbättra arbetsmarknadens funktionsätt.

Praktiskt taget varje reform har gjort att arbetsmarknaden fungerar bättre och att fler är ute och söker och får arbete.

Monica Green hänvisar till den socialdemokratiska motionen, men för varje dag som molnen har tätat har den framstått som allt mer märklig. Receptet att höja inkomstskatterna kraftigt – med 15–18 miljarder – när hushållen har ont om pengar i plånboken, att återinföra förmögenhetsskatten när det är oro på de finansiella marknaderna, att höja arbetsgivaravgiften etcetera är naturligtvis inte en hållbar ekonomisk politik i ett sådant läge.

En hållbar ekonomisk politik nu är att satsa på framtiden. Vi ska lägga fram jobbprogram, och vi ska investera för framtiden. Vi ska självfallet också återkomma med viktiga åtgärder för att värna tryggheten i vårt gemensamma välfärdssystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2007/08:814 om synen på svensk ekonomi i ett historiskt perspektiv

Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig om jag avser att också i fortsättningen ge den bild av svensk ekonomisk historia jag har presenterat på Ekofinmöten och i andra sammanhang, och om jag avser att vidta några åtgärder för att den svenska modellen sprids som goda exempel i EU och övriga världen.

På det informella Ekofin den 4–5 april i år i Ljubljana var jag ombedd av ordförandeskapet att med några exempel från Sverige inleda ministrarnas diskussion om kvalitet i de offentliga finanserna. Jag konstaterade att den svenska modellen har varit framgångsrik i flera avseenden vad gäller fattigdomsreduktion, begränsade inkomstskillnader och låg långtidsarbetslöshet, men att det finns ett antal missförstånd om vad detta beror på.

Framgången sammanhänger med ett frihandelsorienterat marknadssystem kombinerat med en stark offentlig utbildningssatsning och en tydlig arbetslinje i socialförsäkringar och skatter fram till 70-talet. Marginalskatter, skattetryck och ersättningar i de sociala försäkringarna låg fram till 1970 under eller i linje med OECD-genomsnittet.

Under 70-, 80- och 90-talen fick vi mer påtagliga problem med den makroekonomiska stabiliteten. Vi fick också ett växande utanförskap på grund av att arbetslinjen i skatte- och transfereringssystemen övergavs.

På mötet sade jag även att det fanns ett antal faktorer som mildrade den negativa effekten av höga skatter och höga offentliga utgifter. Dessa faktorer är utbyggd barnomsorg, sambeskattnings avveckling, att vi undvikit behovstestade stöd och att vi åtminstone tidigare huvudsakligen omfördelat via välfärdstjänster snarare än transfereringar.

Den slovenske ordföranden, finansminister Andrej Bajuk, och ECB:s president, Jean-Claude Trichet, konstaterade att de reformer i till exempel jobbpolitiken vi nu har gjort som ett led i återupprättandet av den svenska modellen har haft tidigare och större positiva effekter än vad man kunde ha trott. Detta är en bild av svensk ekonomisk historia som jag gärna fortsätter att presentera i Ekofin såväl som i andra sammanhang.

Anf. 91 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag skrev interpellationen eftersom jag var förvånad över de uttalanden Anders Borg gjorde i Ljubljana i våras, och jag vet att det är fler som har diskuterat detta med Anders Borg. Finansministern har även haft en diskussion med Sonia Karlsson om på vilka grunder han talar om och klumpar ihop Sveriges ekonomi före och efter 70-talet. Det var det jag reagerade över och som Sonia Karlsson tidigare reagerade över.

Det är nämligen märkligt att dela in svensk ekonomi i just de här två perioderna och därmed påstå att vi hade en bättre ekonomi i Sverige före 1970. Anders Borg hävdar att det skulle vara så för att vi då liknade de andra OECD-länderna. Det förvånar mig att Anders Borg gjorde den kopplingen, för det var inte det han sade i finansutskottet innan han skulle åka iväg. Då berättade han i stället att han skulle prata om den svenska modellen och om att vi faktiskt är framgångsrika med vår barnomsorg och så vidare. Den svenska modellen, som vi ju har byggt upp under 70-talet och framåt, står vi för. Då är det förvånansvärt att den tid som har varit från 70-, 80- och 90-talen skulle framstå som negativ.

Dessutom är det inte bara socialdemokratiska regeringar som har styrt under den tiden, utan socialdemokrater har även tagit vid efter varje borgerlig regering och sanerat ekonomin efter borgerlig misskötsel.

Jag kan tänka mig att vad som ligger bakom är Anders Borgs och många liberalers eller moderaters tyvärr ganska snäva syn som går ut på att sådana reformer som vi genomförde – förbättrad förtidspension, lagen om 40 timmars arbetsvecka, rörlig pensionsålder sänkt till 65 år, fem veckors semester, flerbarnstillägg och efterlevandepension, ja, allt det som har hänt under tiden – är sådant som söver folket.

Det oroar mig väldigt att en stark välfärd och en så framgångsrik modell som den svenska modellen verkligen har varit och som har byggts upp från 70-talet och framåt ska vara något negativt. Jag blev orolig över

att Anders Borg på den artiga frågan från ordföranden på mötet som sade att nu ska vi få höra hur fantastiskt det är med Sverige och att den svenska modellen faktiskt håller i sådana här tider svarar att så bra är det minsann inte, utan vi låg som ett OECD-land fram till 1970, men sedan dess har vi byggt upp de här reformerna. Det uppfattade vi, enligt protokollet, som att Anders Borg inte tyckte var bra.

Det var det jag ville ha klargjort här, för det vore förödande om vi har en finansminister som tycker att alla de reformer som vi faktiskt har genomfört sedan dess skulle vara onödiga på något sätt.

Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är naturligtvis glädjande att det finns ett utbrett och omfattande intresse för den här regeringens försök att återupprätta arbetslinjen och den svenska modellen. Mot den bakgrunden har jag vid informella Ekofin i Berlin ombetts göra en kommentar kring detta. Jag har blivit ombedd att göra samma sak i Ljubljana, och nu i höst är jag på väg för att hålla ett Ludwig Erhard-föredrag i Berlin på samma tema. Det finns nämligen en känsla av att nu händer det någonting i Sverige. Vi gör något som andra i Europa kan lära av, och det var bakgrunden till mitt anförande i Ljubljana.

Låt mig bara konstatera att den indelning av svensk ekonomisk historia som jag valde att göra, det vill säga att Sverige mellan 1870 och 1970 kanske var världens mest framgångsrika ekonomi med den kanske högsta tillväxttakten av alla vilket gjorde att vi vid 1970-talets början låg i topp i välståndsligan, är standardmässig.

Lika standardmässigt är det att konstatera att vi mellan 1970 och krisen i början av 90-talet halkade efter. Produktiviteten var sämre, inflationen högre, underskotten växte och reallönerna urholkades. Svensk ekonomi var inte ett föredöme. Klas Eklund har konstaterat det i sin ekonomiska historia, och Assar Lindbäck har gjort samma indelning i sin. Lennart Schön har gjort detsamma, om vi nu inte bara ska citera tidigare socialdemokratiska ekonomer.

Denna beskrivning är standard. Höjer man skatterna väldigt kraftigt, reglerar man arbetsmarknaden in i minsta detalj, bygger man ut transferringarna och tillför en makroekonomisk instabilitet får man oordning i ekonomin. Detta är standardbeskrivningen av svensk ekonomisk historia som undervisas på samtliga svenska universitet och förhoppningsvis också i gymnasieskolorna.

Det jag lade till, och det var kanske det som var poängen och möjligtvis också ett bidrag som kan intressera människor, var att svensk ekonomi trots alla dessa faktorer har fungerat relativt väl i ett par avseenden, och det beror på att man när man höjde skatterna och ökade transferringarna också gjorde många kloka saker. Borttagandet av sambeskattningen, utbyggnaden av en barnomsorg av hög kvalitet till alla till låga kostnader innebär att kvinnor har möjlighet att komma in på arbetsmarknaden, och vi får samtidigt en bättre utbildningsgrund.

Det var viktiga reformer för att vi under de här åren då väldigt många, inte minst män, lämnade arbetsmarknaden fick se många kvinnor stiga in på arbetsmarknaden. Det är styrkedrag i den svenska modellen. Vi har inte byggt upp fattigdomsfällor med stöd till ensamstående mödrar och fattiga människor på det sätt som man har gjort i många övriga delar av

Europa som låser fast dem. Vi har omfördelat genom högkvalitativ barnomsorg, högkvalitativ skola och bra sjukvård för alla oavsett inkomst.

Det är ett effektivt sätt att hålla ihop samhället. Det är mycket mer effektivt än att se till att vi, som Socialdemokraterna gjorde under 70-talet, kraftigt höjer skatten för låginkomsttagarna så att också de som jobbar halvtid ska betala 30–40 procent i skatt, bygger ut en a-kassa så att den förlorar sin karaktär som omställningsförsäkring, som gör att lönebildningen upphör att fungera, och bygger ut en sjukförsäkring där man lämnar kontroll och rimliga incitament bakom sig.

Allt det var förändringar. Sverige hade låga skatter för låginkomsttagare under 50- och 60-talen relativt andra länder. Vi hade en a-kassa som visserligen var generös men som också ställde krav och som byggde på noggrann kontroll. Vi hade en sjukförsäkring som administrerades på ett sätt som gjorde att den gav sjuka människor stöd på rimlig nivå men som också såg till att de kom tillbaka i arbete.

I den genuina meningen är den här regeringens reformprogram ett sätt att återbygga den svenska modellen, bygga ett samhälle som håller ihop med rimliga ekonomiska skillnader och med stöd för människor, inte byggd på transfereringar som hindrar arbete utan på bra skola, bra sjukvård och bra barnomsorg för alla. Det är den svenska modellen när den fungerar som bäst. Det är den vi håller på att återskapa.

Anf. 93 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag blir lite förvånad över att Anders Borg först säger att den svenska modellen är fantastiskt bra, att vi har en bra sjukvård, en bra barnomsorg och en skola för alla och att vi håller ihop samhället – alltså svensk sossepolitik, det som vi har byggt upp. Sedan försöker Anders Borg påstå att det skulle vara hans politik.

I så fall märks inte det, för det är inte det ni gör just nu. Ni ökar ju klyftorna mellan stad och land, mellan män och kvinnor. Ni ökar klyftorna så att det blir större oro i samhället. Dit ska vi inte. Vi ska inte ha samhällen som bygger murar runt om sig för att man vill slippa dem som inte hör till och dem som skapar oro i samhället. Vi ska ju ha med oss alla. Det är därför som det är så viktigt att vi har en svensk modell. Vi ska vara stolta över den och se till att vi kan bygga vidare på den trygghet som människor kände i den svenska modellen.

Jag menar att Anders Borg håller på och raserar den svenska modellen just nu. Vi behöver bra välfärd i form av bra sjukvård, bra skola och jobb till alla. Vi behöver se till att alla har möjlighet att ställa om när jobben förändras, för det kommer de alltid att göra, att vi har omställningsförsäkring men också omställningsutbildningar. Sådant vill ju inte den borgerliga regeringen veta av. Man kallar det för Amspolitik så fort det är utbildning för dem som har blivit arbetslösa av något skäl.

Er politik går ju ut på att man bara ska göra dem fattigare. Anders Borg säger: Vi tar bort hindren som får människor att stanna hemma. Detta är återigen ett bevis på att gör vi dem bara tillräckligt fattiga så hittar de sig ett jobb. Jag menar att det är fel väg att gå.

Dessutom tycker jag att det är synd att Anders Borg åker till EU-möten och försöker beskriva Sverige i två delar, före 70-talet och efter 70-talet. Jag menar att alla de reformer som byggdes upp från 1970-talet har varit bra för Sverige. Det har varit bra med efterlevandepension och

*Svar på
interpellationer*

med bostadstillägg. Det har varit bra med rehabiliteringsersättningar och sjuklön. Det har varit bra med medbestämmande i arbetslivet. Det har varit bra med pension, sjukpenning och så vidare, allt det som vi har byggt upp under den tiden.

Jag märker att Anders Borg vill försöka ta åt sig äran av de saker som vi byggde upp under den tiden, att han också är med på de sakerna men att han sedan inte är med hela vägen.

Dessutom påstår Anders Borg att den svenska modellen internationellt sett inte har hållit tidigare utan att det är nu man tittar på Sverige. Det är ju inte sant. Man har ju från många länder länge åkt till Sverige för att titta på den svenska modellen, hur vi har byggt upp äldreomsorgen, hur vi har byggt upp barnomsorgen och så vidare. Det är viktigt att få fram det.

Dessutom är det viktigt att få fram att under den här perioden har vi haft ett antal borgerliga regeringar, och det är ni som vid varje sådant tillfälle har försämrat ekonomin för Sverige. Vi har tagit över och rättat till ekonomin igen.

Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är naturligtvis glädjande att Monica Green känner stolthet över att vi i Sverige har en skola, en barnomsorg, en sjukvård och en äldreomsorg som många ser som ett föredöme. Det är inte det vi diskuterar. Det är precis den politiken vi vill bygga för framtiden också, en skattefinansierad trygg välfärd som gör att människor oavsett inkomst har rätt till ett anständigt liv i en välutvecklad välfärdsstat.

Det vi talar om nu är det förhållandet att Socialdemokraterna drev upp beskattningen för människor med låga och normala inkomster så att de i genomsnitt betalade 40 procents skatt vid normala inkomster. Den har vi nu pressat ned till 30 procent. Det behöver naturligtvis göras mer på sikt.

Det vi talar om är att man byggde ut en a-kassa där man tappade kontrollen över att människor sökte arbete, där ersättningarna blev så höga och utbetalningarna så långvariga att vi inte längre hade en fungerande omställningsförsäkring. Man gjorde om sjukförsäkringen så att dess karaktär av trygghet under sjukdom blev till att i stället handla om att dölja arbetslöshet. Vi ska känna stolthet över drag i den svenska modellen, men vi kan inte som Monica Green säga att alla de reformer som har genomförts har varit bra. Känn stolthet över styrkan men ha också kraften att erkänna bristerna!

Det är väl klart att ett samhälle som ställer en fjärdedel av befolkningen i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden har ett problem. Trots tider med hög tillväxt – de senaste tio åren har vi haft hög tillväxt – tog vi över i ett läge där massarbetslöshet råder. Att då säga att allt har varit bra och att det inte finns några brister är att blunda för problemen.

Vi ska låta människor få vara med på arbetsmarknaden, inte bara för att det handlar om pengar utan för att det handlar om att de ska känna rätten och stoltheten av att kunna försörja sig själva, vara med på arbetsmarknaden så att de kan utvecklas, ha tryggheten i arbetskamraterna, inte stå utanför det som det innebär att vi med en politik för full sysselsättning kan erbjuda alla som vill och kan ett arbete.

Vi kan nu påtagligt se vad den politik som vi har genomfört har betytt. Vi ser att utgifterna för utanförskapet minskar mycket kraftigt. Det är det som öppnar för att vi trots en dämpning i ekonomin kan höra en forskningsminister som talar om en forskningsstatsning som är så stor att den redan första året är större än maxnivån i den socialdemokratiska forskningspropositionen. Om man lägger ihop de senaste tre socialdemokratiska forskningspropositionerna är man ändå inte i närheten av den statsning som vi nu kan leverera därför att utgifterna minskar när utanförskapet pressas tillbaka, därför att skatteintäkterna ökar när flera människor kommer i sysselsättning.

Här har vi logiken i vår politik. Vi bygger den svenska modellen stark genom att återupprätta arbetslinjen. När fler människor är på arbetsmarknaden klarar vi av att möta en åldrande befolkning utan att höja skatterna eller försämra välfärden. När vi ser till att arbetsmarknaden fungerar bra klarar vi av att möta globalisering och omställning utan att människor fastnar i arbetslöshet, sjukskrivning och förtidspension. Det är därför människor runt om i världen, inte bara i EU-kretsen utan även i OECD och IMF, är intresserade av att höra vad man nu gör i Sverige. Hur kan man där så dramatiskt pressa tillbaka utanförskapet? Vad är det man gör som leder till att man tar stormsteg på vägen tillbaka mot full sysselsättning?

Vi har haft ett flertal socialdemokrater att diskutera detta med som är intresserade därför att de ser att det nu händer någonting i Sverige som innebär att vi är på väg tillbaka till full sysselsättning. Då blir den svenska modellen en förebild igen. Det är det vi har talat om på dessa möten.

Anf. 95 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Anders Borg säger att ni har en jobbpolitik. Jag måste ändå påminna Anders Borg om hur det såg ut. Ni tog över i ett guldåge. Det tillkom 153 000 nya jobb år 2006 – alltså vårt sista år i regeringsställning. Under ert första år i regeringsställning tillkom 80 000 nya jobb. Det är vackert så, men det är bara hälften så många. Under ert andra år var det 40 000 nya jobb. Nu skriver ni själva att jobbtillväxten tvärnitar. Det är 8 000 nya jobb på sin höjd. Det skrev ni själva i er egen vårproposition. Då kan väl ändå inte Anders Borg stå här och påstå att ni ser till att jobbtillväxten ökar.

Vi byggde upp en ordning och reda i ekonomin, som vi pratade om tidigare, men det var också en högkonjunktur. Då gällde det för er när ni tog över i det guldåget att i den högkonjunkturen klara av att bygga för framtiden. Ni skulle se till att det blev en omställning för människor, en möjlighet att utbilda sig, att yrkesutbildningen fanns kvar, att komvux fanns kvar, men ni skulle naturligtvis satsa på forskning.

Däremot har näringslivet redan sagt – det kanske Anders Borg har lagt märke till – att forskningspropositionen inte är tillräcklig. Det finns många som inte är nöjda med den proposition som ni har läckt i dag.

Jag förstår att Anders Borg försöker skönmåla eller ge en historiskrivning som går i hans riktning. Men det stämmer inte. Vi ser hur det har gått. När ni tog över 2006 sade Anders Borg att det skulle ta ungefär två år innan er politik skulle börja bita. Nu har det gått två år. Nu ser vi

hur det går för Sverige. Nu tvärnitar tillväxten, och nu tvärnitar jobbtillväxten. Nu får vi stora orosmoln på himlen.

Anf. 96 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Monica Green vill fortsätta diskussionen om jobbpolitiken. Låt oss fortsätta den.

Från årsskiftet 2008 har utanförskapet minskat kraftigt. Antalet personer i Amsåtgärder har minskat från 84 000 till 78 000, de latent arbetslösa från 175 000 till 92 000, de undersysselsatta från 265 000 till 250 000. Antalet med sjukpenning eller med förtidspension har pressats tillbaka.

Det här är naturligtvis viktiga effekter av de åtgärder vi har vidtagit. När KI gör sin avstämning 2006–2010 ökar sysselsättningen med 165 000 personer. De i arbete – när vi också tar hänsyn till att man kan vara i sysselsättning men utan att vara i arbete därför att man är sjukskriven – ökar mellan 2006 och 2010 med 199 000 personer. Vi kan väl säga jämnt 200 000 personer som kommer tillbaka till arbetsmarknaden.

Finanspolitiska rådet drar slutsatsen att regeringens politik i betydande utsträckning leder till ökad sysselsättning. KI gör bedömningen att det påverkar praktiskt taget varje år. Vi kan se detta i bedömning efter bedömning, nämligen att regeringens jobbpolitik återupprättar full sysselsättning.

Varför är detta viktigt? Jo, det är därför att kärnan i ett fungerande välfärdssamhälle, kärnan i det som har beundrats i den svenska modellen, är att vi har en jämn inkomstfördelning därför att många finns på arbetsmarknaden, därför att människor får en plats på arbetsmarknaden för att försörja sig, utvecklas, trygghet och stolthet i ett eget arbete. Det är precis det som har varit det beundrade draget i den svenska modellen. Det är det vi håller på att återupprätta.

Vår politik är en politik som steg för steg – inte några enkla steg, ibland svåra steg – för Sverige tillbaka till full sysselsättning.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:818 om Sveriges ekonomi

Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med den svenska ekonomin och om jag avser att informera oppositionen om det allvarliga läge vi befinner oss i.

Svensk ekonomi har i dag goda förutsättningar att hantera en osäkrare konjunkturutveckling. Inriktningen på regeringens ekonomiska politik syftar till att varaktigt öka sysselsättningen och till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt så att vi står bättre rustade i sämre tider. Av stor vikt är också att vi har ordning och reda i de offentliga finanserna. Sammantaget bidrar detta till stabilitet i den svenska ekonomin.

Att med hjälp av finanspolitik regelbundet och aktivt stabilisera ekonomin är förknippat med en rad svårigheter. Det vittnar den ekonomiska utvecklingen under 1970- och 1980-talen om. Däremot finns det situat-

ioner där vi behöver finanspolitisk beredskap i stabiliseringspolitiska syften. Detta ska ske samtidigt som vi respekterar de ramar och regler som gäller för finanspolitiken. Vi följer mot den bakgrunden givetvis noggrant den rådande utvecklingen.

Vi kommer även fortsättningsvis att värna om en ansvarsfull ekonomisk politik genom sunda offentliga finanser och med fokus på stärkta tillväxtmöjligheter och en varaktigt ökad sysselsättning. Så skapar vi bäst förutsättningar för en stabil utveckling.

Slutligen: Monica Green frågar om huruvida jag kommer att kalla oppositionen till ett möte i särskild ordning. Vi har ett löpande informationsutbyte via en rad kanaler. Jag ser inte att det finns ett behov av att ändra denna ordning.

Anf. 98 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack så mycket för svaret.

Det är många som upplever att vi nu får en försämrad ekonomi. Det är inte bara fråga om de orosmoln som Anders Borg har upptäckt nu, utan också privatpersoner känner av att de får en försämrad ekonomi. Det är ökade boendekostnader och dyrare matpriser. Upp till 60 procent av befolkningen känner att ekonomin försämras. Många gick på den borgerliga retoriken i valrörelsen om att man skulle få mer pengar i plånboken. Detta har ätits upp genom fördyrade omständigheter. Människor känner inte av detta.

Det sker en försämring, avmattning, i den nationella ekonomin, och det gör mig oroad. Men människor känner också att de privat får mindre i plånboken. I det här läget, när ekonomin avmattas, kan regeringen använda sig av de pengar som faktiskt finns. Vi har under lång tid byggt upp en god ekonomi så att reformutrymmet kan ökas på. Jag vet att Anders Borg har sagt att det kommer att komma reformer, och då ska det inte bli så stor risk för överhettning i ekonomin.

Det är viktigt att det här sker på ett varsamt sätt och att människor märker att de får ekonomin att gå ihop också rent privat. De ska känna att de är med i samhället, får möjlighet att köpa saker till sina barn, att de har råd att betala för saker som händer i barnens skolor – med tanke på vad vi tidigare har sagt om kommunernas ekonomi och avgifter i skolan. Barnen ska inte bli lidande om familjer får sämre ekonomi.

Nu får regeringen kritik från många håll. Vi har i en tidigare interpellation i dag diskuterat att Anders Borg får kritik från alla håll, att det borde vara mer expansivt och att han måste hålla i plånboken. Det gäller att kunna balansera det, att se till att vi har en god ekonomi även i framtiden, och kunna göra det här på rätt sätt så att våra barn och barnbarn också känner att vi har en stark ekonomi i Sverige.

Vi har tidigare i dag pratat om den svenska modellen, hur viktigt det var att vi byggde upp den på 70- och 80-talet, och till viss del också under 90-talet, och att vi känner en stolthet över det. Men det gäller att klara av det även i framtiden.

Människor känner att ekonomin har försämrats, och jag vill inte att det ska vara på det sättet. Jag vill att människor i Skövde, i Skara och i Överkalix ska ha pengar kvar, kunna ge sina barn lite guldkant på tillvaron och ha råd att köpa andra saker än bara de nödvändigaste.

Jag är oroad både för familjernas ekonomi och, som jag har talat om tidigare här, för den nationella ekonomin eftersom det finns så många orosmoln.

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Härondagen inträffade något ganska exceptionellt – jag tror att det aldrig har hänt tidigare. Från Riksrevisionen – tidigare en annan revision, som stod under regeringen – skickades det ut en rapport om att regeringen inte hade redovisat ordentligt vad man skulle göra med de stora offentliga överskotten. Detta har aldrig någonsin tidigare behövts, att ta ställning till den situationen att vi har sådana överskott i de offentliga finanserna.

Vi som ändå har något perspektiv, kan titta utanför vårt eget land och har ett historiskt perspektiv på detta, kan konstatera att om det är någonting som vårt land har haft under uppbyggnaden av välfärden så är det i huvudsak stora underskott i de offentliga finanserna.

Jag vet inte om den här rapporten från Riksrevisionen kommer till riksdagen – den har kommit i första hand till regeringen. Men jag menar att det här är ett mått på den situation som Sverige befinner sig i, att det är bekymmersamt med de stora överskott som de offentliga finanserna visar.

Vi har tidigare i dag diskuterat historia. När det blev en ny regering 1976 var ekonomin på väg brant utför, otvetydigt. Det var detsamma inför 1991 års regeringsskifte, då den socialdemokratiska regeringen mindre än ett år tidigare hade avgått och finansministern hade avgått. Det skiljer sig – jag håller med om det – radikalt från situationen år 2006, då vi befann oss i en uppåtående period.

Monica Greens historieskrivning är ju alldeles tokig mot den här bakgrunden. Det är väl riktigt att det tar ett par år för varje regering att få genomslag för sin ekonomiska politik. Men det gäller också att ha perspektiv.

Om man nu tittar ut över världen kan man hamna i USA. Där ska det bli presidentval, och det är två stora frågor som alla diskuterar: Hur är det möjligt att en gallon bensin kostar över 4 dollar? Hur är det möjligt att matpriserna har gått upp så mycket?

Det jag vill säga, fru talman, är därför att man måste ha perspektiv på dessa saker. Det är inte en hemmagjord inflation i första hand som vi har att hantera. Om man räknar bort den här inflationen, som kommer utifrån, kanske det ligger betydligt under det mål som riksdagen har satt upp för Riksbanken, nämligen 2 procent.

Det hindrar inte att Monica Green har alldeles rätt i att varje löntagare och varje annan människa ska betala den höjda inflation som vi har i Sverige totalt sett. Jag menar att man inte kan göra det på annat sätt än genom att se till att öka produktiviteten och se till att den svenska exportindustrin klarar sig bra på den internationella marknaden. Man klarar inte välfärden om inte Ericsson, Astra och många andra företag klarar sig bra på den internationella marknaden för då kommer det att gå utför med svensk ekonomi. Då kommer vi aldrig mer att få se en sådan rapport från Riksrevisionen som vi har sett nu, nämligen där man har bekymmer för hur staten hanterar de jättelika överskott som finns. Det är en fullständigt unik rapport.

Anf. 100 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Monica Green, kanske inte framför allt för inlägget utan för vattnet. Det är inte lätt att hosta.

Det är klart att vi ser en försämrad internationell ekonomi, och det är alldeles uppenbart att den kommer att påverka Sverige. Det är alldeles uppenbart att våra prognoser, precis som praktiskt taget alla andras – KI, LO, Riksbanken, SE-banken och Handelsbanken – var något för optimistiska om vi blickar ett år bakåt. Oljepriser och matpriser urholkar människors köpkraft. Det har vi mött. Turligt nog har vi mött det med precis de åtgärder som är nödvändiga.

Vi har sänkt skatten, så att vanliga löntagare har mer pengar kvar i plånboken. Hade vi inte sänkt skatten hade oljepriserna och matpriserna tyngt mer.

Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar, vilket gör att fler efterfrågar unga människor på arbetsmarknaden än vad man annars skulle ha gjort.

Vi har satsat resurser på den offentliga sektorn. KI konstaterar i sin rapport att sysselsättningen i offentlig sektor ökar tack vare de finanspolitiska insatserna.

Mot det står den märkliga socialdemokratiska oppositionspolitiken.

En skattechock, med kraftigt höjda skatter för LO:s, TCO:s och Sacos medlemmar när olja och mat urholkar plånboken.

Förmögenhetsskatt återinförd när kampen om kapitalet har skärpts internationellt.

En kraftig höjning av fastighetsskatten: Ja, det var i våras, och efter Almedalen föll två år av kraftfull socialdemokratisk opposition ihop som ett korthus. Planen är ändå att höja fastighetsskatten, i tider när fastighetspriserna skapar oro i andra länder.

Arbetsgivaravgifterna: Unga människor ska mötas på en arbetsmarknad där arbetsgivaravgifterna ska chockhöjas när konjunkturen dämpas.

Den här skattechocken för löntagare, för förmögenhet, för fastigheter, för ungdomar och för arbetsgivaravgifter är naturligtvis helt fel politik i ett läge där efterfrågan dämpas. Det är en politik som skulle leda till att Sverige fick lägre sysselsättning och större utanförskap.

Vi kan möta det här därför att vi har starka offentliga finanser. När jag blev finansminister 2006 hade vi 18 miljarder i överskott. År 2007 visade statsbudgeten ett saldo på 103 miljarder. I år, 2008, med några månader kvar har vi ett överskott på 165 miljarder i statsbudgeten. Vi har på två regeringsår amorterat 270 miljarder i den offentliga skuldsättningen. Vi har samlat i ladorna.

Det här är väldigt viktigt. Det faktum att vi har byggt upp överskott under 2007 och 2008 gör att vi nu kan möta en nedgång i ekonomin med en offensiv politik.

Vi har pratat mycket om jobben, men låt oss hålla fast vid att det inte bara är jobbpolitiken som är viktig. Också framtidspolitiken är avgörande.

Det är naturligtvis sant, som Gunnar Andrén konstaterar, att om vi inte har de bästa forskarna i världen och om vi inte har de bästa förutsättningarna för svenska forskningsinstitutioner, ja, då står vi oss slätt för framtiden.

*Svar på
interpellationer*

När forskningsministern med stolthet kan lägga fram en forskningsproposition som vida överstiger de tre senaste socialdemokratiska till sammans är det en mycket kraftfull framtidssatsning. Jag kan lova att det kommer fler sådana framtidssatsningar i budgeten, även om jag inte ska stå och tala om dem i denna talarstol nu.

Det kommer också viktiga välfärdssatsningar, därför att jobbpolitiken och framtidspolitiken lägger grund för att vi ska klara av att trygga välfärden också i framtiden.

Det här är en offensiv politik för att möta en internationell oro och för att skapa en trygghet kring den ekonomiska politiken i Sverige. Det är den inriktning den här regeringen har.

Anf. 101 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tror att Anders Borg behöver ha många interpellationsdebatter med mig och andra socialdemokrater så att han får möjlighet att försöka övertyga det svenska folket om att de faktiskt har det bra, för det märker de inte. Det är väldigt många som nu säger att de har blivit pessimistiska. De märker att konjunkturen har försvagats ytterligare, och de känner en oro inför framtiden.

Det är möjligt att Anders Borg menar på att de inte behöver känna den oron, utan att vi kommer att fixa det här. Men människor känner ändå en oro för sin ekonomi. Räntorna har ökat. Deras boendekostnader har ökat. Matkostnaderna har ökat. Det har vi diskuterat i andra interpellationer här i dag. Därför har allt det som regeringen påstod med tusenlappen ätits upp i fördyrade kostnader både när det gäller att ha sin bil och försäkringen för den och även bensinkostnader, matkostnader och kläder. Allt annat har också blivit dyrare. Det är märkligt att Anders Borg då påstår att hushållen nog inte vet om att det faktiskt är relativt bra för Sverige ändå. Det kommer de nog att märka så småningom. Det är lite konstigt.

Men nu har ju finansministern möjlighet att debattera interpellationer, så då kanske hushållen förstår det som han säger. Men just nu tror inte hushållen på Anders Borgs politik.

Vi vet inte hur djup den avmattning blir som vi ser nu i svensk ekonomi. Det går att med en ansvarsfull politik se till att den inte blir så djup. Jag förväntar mig naturligtvis att regeringen tar det ansvaret, och jag förstår att det kommer flera reformer under hösten.

Anders Borg påstår att han har tillräckligt med kanaler till oppositionen. Jag vet inte vad det är för kanaler han har för att informera oss. Men det är möjligt att vi har de instrumenten; det må vara hänt.

Anders Borg tar upp exemplet med fastighetsskatten och påstår att vi skulle göra en fastighetschock. Jag vet inte var han får det ifrån. Ni skulle ju avskaffa fastighetsskatten, men det har ni inte alls gjort. Ni har infört en fastighetsavgift i stället – visserligen en kommunal sådan men ändå. Människor med småhus i Skaraborg känner inte alls av någon sänkt fastighetsskatt. Där har ni till och med lurat väljarna och påstått att ni skulle ta bort någonting som ni sedan inte har gjort. Det var våra besked i Almedalen om hur vår fastighetsavgift kommer att se ut. Men ni hade inga besked alls i Almedalen. Ni kunde inte komma med någonting. Vi hade i alla fall ett besked till väljarna.

Jag känner oro för de fortsatt stigande priserna och den dystra framtiden, och jag förutsätter att regeringen tar den oron på stort allvar.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

Anf. 102 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Skälet till att jag begärde ordet var att finansminister Anders Borg pratade om den socialdemokratiska skattechock som han hotar med. Det finns anledning att kommentera den frågan eftersom jag förstår att man som borgerlig företrädare gärna vill ha en politisk situation som innebär att man kan utmåla den socialdemokratiska politiken som att vi satsar på en skattechock. Det är naturligtvis taget helt ur luften. Det är viktigt att komma ihåg att vad Anders Borg och hans kolleger i regeringen har gjort sedan valet är att riva upp viktiga fundament i den skatteomläggning som gjordes 1991. Ni har tagit bort de grundläggande principerna för skatt efter bärkraft där man har betalat samma skatt oavsett hur man har det med sin inkomst. Det är det ni har gjort. Ni har infört en särskild pensionärsskatt och ni har infört särskilda skatter för människor som inte har arbete men som på grund av sjukdom behöver ha sjukförsäkring till exempel. De får en högre skatt. Ni har på det här viset förändrat det hela på ett område.

På andra områden har ni infört stora avdragsmöjligheter för människor med goda inkomster. På det viset har ni låtit människor med dessa höga inkomster få väldigt mycket mindre i skatt. Ni har skapat ett skattesystem som nu mer och mer eroderar och där det blir svårare och svårare för Skatteverket att se till att skattesystemet fungerar på ett bra sätt och att det är förutsägbart. Det är de här sakerna som den nuvarande regeringen har gjort.

När ni sedan säger att vi vill införa en skattechock glömmar ni vad vi har sagt hela tiden från socialdemokratiskt håll. Det är det som vi kommer att fortsätta att diskutera de kommande åren fram till nästa val, nämligen hur vi kommer att se på de förändringar som ni nu genomför. Naturligtvis kommer vi att lägga fram ett samlat förslag till hur skatterna kommer att bli utformade efter en socialdemokratisk framgång i nästa val.

Men – och det är viktigt att komma ihåg – vi får en sådan här debatt nu på grund av att den nuvarande regeringen helt har bortsett från vad vi sade i valrörelsen senast. Det var att vi ville göra en översyn av skattereformen från 1991. Vi vill att man ska samla sig kring skattepolitiken mellan partierna och studera vad man kan göra ännu bättre inom skattesystemet utifrån de principer som var gällande i 1991 års beslut. Det har regeringen hela tiden avvisat. De fyra borgerliga partierna har då själva hela tiden sagt: Nej, vi ska sköta skattepolitiken själva. Vi bryr oss inte om oppositionen. Vi vet bäst!

Men det gör å andra sidan att det som nu händer är att skattepolitiken blir kortsiktig. Människor vet inte vad man kommer att ha för skattesystem efter 2010 års val. Alla de förändringar som ni genomför under den här mandatperioden kan komma att rivas upp. Det finns ingen långsiktighet i skattepolitiken. Det är ett allvarligt problem för Sverige. Det kan ju inte vara så att en enkel majoritet kan bestämma över hela svenska folket när det gäller hur skattepolitiken långsiktigt ska vara. Det tycker jag är någonting att fundera på för en finansminister när han nu ska försöka få fart på Sveriges ekonomi i en begynnande lågkonjunktur.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Oron i världsekonomin ska mötas. Arbetslinjen ska förstärkas och framtidsinvesteringarna ökas. Tryggheten i välfärden ska förbättras. Det är så vi möter en begynnande oro och skapar trygghet för människor genom att lägga grunden för jobb, för framtid och för välfärd. Det är den här regeringens politik.

Monica Green undrar om regeringens politik har bidragit till högre räntor, och menar att så är fallet. Nu ska vi ändå dra oss till minnes hur det förhåller sig. Sverige befinner sig nu i en period av svår finansiell turbulens internationellt. Vi har lägre räntor på våra statsobligationer än Finland. Vi har lägre räntor på våra statsobligationer än Danmark. Vi har lägre räntor på våra statsobligationer än Tyskland. Vi har lägre räntor på våra statsobligationer än Storbritannien.

Det här är ingen slump. Det sammanhänger med att den här regeringen under 2007 hade ett överskott i statsbudgeten på 103 miljarder och i år på 165 miljarder. Vi är inte i långivarnas klor. Vi är inte i behov av de internationella finansiella marknadernas hjälp därför att vi har ordning på vårt hus. När ska man ha överskott? Har vi för stora överskott? Ska vi oroa oss för det? I tider när det är tuffa villkor på de internationella marknaderna och oro i världen ska man inte låna; då ska man amortera. Och det är det vi gör. Det är en politik för trygghet.

Lars Johansson bekymrar sig över skattechocken. Jag förstår att den är bekymmersam för Socialdemokraterna. Men det var ju ändå så att i budgetmotionen ni väckte var det 17 miljoner i minskat jobbavdrag. Vi har nu sagt att vi vill förstärka jobbavdraget med 5 eller 15 miljarder. Då blir väl det ändå 23 eller 32 miljarder i höjda skatter när ni avvisar de skattesänkningarna? Ni har avvisat förbättringen för ungdomarna när vi sänker ungdomsarbetsgivaravgifterna med nästan 10 miljarder vid årsskiftet. Det blir väl ändå 10 miljarder i höjda skatter om man tar tillbaka det?

Ni vill återinföra förmögenhetsskatten på 7 miljarder, eller kanske 8 miljarder med dagens priser. I ett läge med dämpad efterfrågan ska 40 eller 50 miljarder dras in från de svenska hushållen.

Vi kan naturligtvis lägga olika innebörd i begreppet skattechock. Men att vi i ett läge med överskott i de offentliga finanserna ska höja skatterna med 40–50 miljarder – jag kan ha respekt för att Socialdemokraterna tvingades fatta ett och annat tufft beslut i saneringen på 90-talet – är ideologiskt betingat. Att göra det i ett läge där svensk ekonomi dämpas är ekonomiskt ansvarslost.

Jag skulle välkomna om Socialdemokraterna nu omprövar sin skattepolitik, tar bort skattechocken och accepterar jobbavdraget, nedsättningen för ungdomar och borttagandet av förmögenhetsskatten.

Låt oss säga några ord om fastighetsskatten. Rättvisa, Skaraborg och taxering, så har det låtit här i talarstolen. Jag har stått och diskuterat med socialdemokrater i interpellationsdebatter. Vad händer nu när beskeden kommer? Taxeringen blir kvar. Nästa gång det ska taxeras kommer skattehöjningarna som ett brev på posten med den socialdemokratiska politiken.

Jag har hört om orättvisan, orättvisan och orättvisan i varje interpellationsdebatt om fastighetsskatten. Vad föreslår Socialdemokraterna? Jo, att man ska ta bort räntan på de stora uppskoven. Vilka har de stora upp-

skoven? Jag har det. Jag har ett uppskov på 1,8 miljoner. Jag har inte fått en krona i sänkt fastighetsskatt för att jag räntebelade det uppskovet. Jag har god ekonomi och har tjänat pengar på mitt boende. Då kan jag gott betala en slant för det. Men det är den del som har den bästa fördelningsprofilen i den här reformen som Socialdemokraterna känner sig tvingade att ta bort. Det är inte att tala om rättvisa.

Anf. 104 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag förstår att Anders Borg måste höja rösten eftersom han känner sig trängd därför att vi menar att det som ni har gjort är orättvist. Han känner sig orättvist beskylld för detta och tycker att hans politik minsann är rättvis. Det tycker inte vi. Vi socialdemokrater menar att ni bedriver en orättvis politik som ökar klyftorna. Vi ser exempel på exempel på att det är det ni gör. Ni ökar klyftorna i det här landet, och ni ökar klyftorna mellan stad och land. Det är en orättvis politik som ni bedriver.

Jag pratar gärna om fastighetsavgiften och kan visa hur era förslag, det som nu har genomförts, ökar taxeringen i Skaraborg vid varje tillfälle. Det gäller ert nuvarande system med avgift.

Dessutom nämner Anders Borg ungdomsarbetsgivaravgiften. Nu kommer Sven Otto Littorin in i kammaren också. Då kan man nämna det som vi senare ska prata om, nämligen att långtidsarbetslösheten bland ungdomar har ökat med över 15 procent sedan ni tog över makten. Anders Borg säger att det är jättebra att man har sänkt arbetsgivaravgiften för alla ungdomar. Det är ingen bra politik, för den är inte specifik. Den riktar sig till alla. Man smetar ut den till alla arbetsgivare. Den gäller även dem som har ett arbete. Det är bättre att ha ett riktat stöd eller sänkt skatt för de arbetsgivare som anställer de arbetslösa ungdomarna. Om detta gäller alla blir det ingen bra effekt, och det har också medfört att långtidsungdomsarbetslösheten har ökat så markant.

Det är ingen rättvis politik som den här regeringen bedriver. Det kan inte Anders Borg övertyga väljarna om även om han höjer rösten.

Anf. 105 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Nej, det är nog så, finansminister Anders Borg, att det är regeringen som har chockat. Ni har chockat de arbetslösa genom att göra det mycket dyrare för människor att vara med i a-kassan. Det har resulterat i att en halv miljon har lämnat a-kassan. Det är en chock.

Den andra chocken som ni har åstadkommit i verkligheten är att pensionärerna upplever att de får betala 700 kronor mer i månaden i skatt jämfört med den som jobbar. Det är en annan chock som ni i realiteten har gett pensionärskollektivet.

Vi har sagt, och det har också framkommit väldigt tydligt, att vi vill införa en fastighetsskatt för villor som har ett taxeringsvärde på 5 miljoner kronor och däröver. Det är riktigt. Det har vi sagt därför att vi anser att de som äger de fastigheterna ska betala en högre skatt på sin fastighet för att det också ska vara bärkraft inom fastighetsområdet. Något mer har vi inte sagt när det gäller fastighetsskatten.

I övrigt har vi accepterat det förslag som riksdagen har fattat beslut om. Det är ingen chock utom möjligen för dem som bor i Danderyd och Täby. Det kan möjligen vara en chock för dem, men de har å andra sidan

en sådan ekonomi att jag inte betraktar det som någon större svårighet för dem att betala den skatten.

Någon chock har inte vi socialdemokrater kommit med. När vi lägger fram vår budgetmotion om drygt en månad kommer vi att presentera var vi står i övrigt när det gäller skattefrågorna. Då kan vi föra en sakkussion om de olika alternativen. Lura inte folk genom att säga att vi kommer med en skattechock!

Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det här är en debatt som har kommit att handla om orättvisa. Var finns rättvisan i den socialdemokratiska skattepolitiken? 20–30 miljarder i höjt jobbavdrag för låg- och medelinkomsttagare, 10 miljarder i höjda arbetsgivaravgifter för ungdomar och lättnad för de villaägare som har stora uppskov. Taxeringen består. Löntagare och ungdomar ska betala mer i skatt. Villaägare med stora uppskov ska betala mindre i skatt. De som vill investera i Sverige ska betala mer, de som vill jobba ska betala mer och de som har stora uppskov ska betala mindre.

Jag får en stor skattesänkning med den socialdemokratiska politiken för att jag har ett stort uppskov. Jag betackar mig för den skattesänkningen. Skattesänkningen ska användas för jobb. Skattesänkningar ska användas för att skapa grund för välfärd och för investeringar i framtiden.

Jag ska berätta vad rättvisa är för oss i alliansregeringen. Den första rättvisefrågan i Sverige är arbetslösheten. Den ska pressas tillbaka. Den andra rättvisefrågan är sysselsättningen. Den ska pressas upp och full sysselsättning återupprättas. Den tredje och kanske allra viktigaste rättvisefrågan är att utanförskapet ska minska. En politik för full sysselsättning är en rättvis politik, och det är den politiken alliansregeringen lagt på plats. Det är den politiken som gör att vi nu steg för steg ökar rättvisan och tryggar välfärden i den svenska ekonomin.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2007/08:823 om nationellt program mot skattefusk och svartjobb

Anf. 107 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig inom vilka nya branscher jag avser att föreslå oannonserade kontrollbesök, hur jag avser att utveckla kontrollverksamheten utifrån propositionen 2006/07:105 om certifierade kassaregister och vilka andra åtgärder jag avser att föreslå för att bekämpa inhemskt svartarbete och skattefusk, samt vilka initiativ jag avser att ta för att Skatteverket ska få nödvändiga resurser till detta i höstens budget.

På uppdrag av regeringen har Skatteverket gjort en uppföljning av systemet med personalliggare i restauranger och hos frisörer och den till detta kopplade möjligheten till oanmälda kontrollbesök. Uppföljningen tyder på att systemet varit effektivt. Företrädare för olika branscher har tagit kontakt med regeringen och anmält intresse av att få ingå i systemet

eller delar av det. Inom Regeringskansliet har ett arbete inletts för att utvärdera systemet och eventuellt föreslå förändringar.

Arbetet med att utforma kontrollverksamheten på bästa sätt med utgångspunkt från användningen av certifierade kassaregister pågår för fullt inom Skatteverket. Jag har fullt förtroende för att verket kan sköta det arbetet utan några ytterligare initiativ från min sida.

Som jag har sagt i många tidigare sammanhang anser jag det vara mycket viktigt att bekämpa svartarbete och annat skattefusk, och jag är alltid beredd att pröva idéer om hur detta kan ske på ett bättre sätt. Men resursfrågorna för Skatteverket, liksom för andra myndigheter, är något som måste lösas i ett sammanhang i det budgetarbete som nu ligger framför oss. Den saken är jag därför inte beredd att gå in på i dag.

Anf. 108 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min interpellation. Fortfarande kan jag av svaret att döma notera att det inte är aktuellt med något regeringsprogram mot skattefusket, utan man avvaktar fortfarande. Jag undrar lite grann varför så lite sker trots allt, även om jag i sommar har noterat att regeringen har gått ut med ett förslag från Skatteverket när det gäller den så kallade räntesnurren och försökt att få igenom Skatteverkets förslag trots att man inte har berett frågan på departementet. Det tycker jag faktiskt tycker verkar vara lite slarvigt. Det har nu också visat sig att man måste revidera sitt ursprungliga förslag. Jag tycker å andra sidan att det är bra att man agerar kraftfullt mot denna räntesnurre som vi har haft sedan i vintras då den uppmärksammades.

I övrigt tycker jag att det sker väldigt lite. Skatteverket agerar, och det är bra. Det är mot bakgrund av tidigare beslut som är tagna. Men vi har i en tidigare interpellationsdebatt i våras frågat när regeringen kommer med ett samlat program, för skattefusket är omfattande. Enligt Skatteverket handlar det om 133 miljarder per år, så det är stora pengar vi talar om i det här sammanhanget.

Regeringen har haft ett stort program för att komma till rätta med bidragsfusket när det gäller sjukförsäkringssystemet. Men då talar man om 20 miljarder, vilket i och för sig visade sig inte vara det korrekta beloppet, utan det var ett betydligt mindre belopp. Men här är det 133 miljarder. Det är ett väldigt stort belopp! Här skulle regeringen ta fram ett oerhört stort program, tycker jag. Det är det jag efterfrågar nu. Vad är det regeringen vill göra? Vad är det finansministern vill komma med för program?

Vi presenterade tidigare i våras ett sjupunktsprogram från s-sidan med åtgärder som vi ville att man skulle vidta. Men jag noterade att finansministern i sitt interpellationssvar säger att man eventuellt ska föreslå förändringar. Det är ju riktigt, som också framgår av interpellationssvaret. Flera branscher har hört av sig, byggbranschen inte minst, med 14 punkter där entreprenörer och fackliga organisationer är överens om vad man vill göra för att komma till rätta med skattefusket. Men regeringen förhåller sig passiv. Det här har varit känt i över ett halvår. Varför händer så lite? Varför tar inte regeringen krafttag i frågan och presenterar ett samlat åtgärdsprogram?

Anf. 109 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag uppskattar Lars Johansson mycket för den samsyn han och jag har kring skattekontrollfrågorna. Kanske är det i Lars Johanssons fall för att han vill ha mycket mer pengar till olika offentliga utgifter som till exempel arbetsmarknadspolitiken, och kanske är det i mitt fall för att jag ser det som ett nödvändigt arbete för att kunna hålla låga skattesatser.

Det är viktigt att vi vårdar våra skattebaser och driver in de skatter vi har satt. Men här är s-politiken för mig lite dunkel, lite höljd i en dimma och lite svår att begripa. Vi har nu tagit två stora steg, bland annat med räntesnurrorna. Det är ett skattebortfall som jag i andra interpellationsdebatter har fått uppskattat av Lars Johansson och andra socialdemokrater till en risk på kanske 60 miljarder. Det stänger vi. Vi säkrar bolagsskattebasen. Handelsbolagen och Pandoras ask stänger vi, och det är 6 miljarder.

Det är klart att man kan diskutera beredningen av detta, men låt oss inte ha några illusioner om vad det är vi diskuterar. Här är det verkligen fara i dröjsmål. Om vi tillsätter en utredning som under ett, två eller tre år kanske ska sitta i ett brett parlamentariskt samförstånd – för det tror jag vi skulle ha i de här frågorna – och fundera lite, skriva betänkanden och räkna igenom om det är 60 miljarder eller 70 miljarder som vi riskerar att förlora, ja, då skulle vi hamna i en sits där de här skattebaserna redan är på Cayman Island eller på Nederländska Antillerna. Det är fara i dröjsmål, och det är förklaringen till att vi har valt att gå fram med de här frågorna med ett relativt snabbt tempo.

Vi har också kommit framåt. Vi har denna vecka remitterat en alternativ skrivning, och jag känner mig trygg med att vi i en bra dialog med företag och företagsägare, banker, industriföretag och vad det nu rör sig om ska komma framåt. Vi kommer att kunna stänga hål i den svenska skattebasen på 13 miljarder från årsskiftet. Det är mycket viktigt. Det är kanske de mest omfattande åtgärderna som har gjorts för att säkra den svenska skattebasen på lång tid.

Hur är den socialdemokratiska hållningen? Stöder man detta arbete? Kommer man att rösta för Pandoras ask och räntesnurrorna? Eller är det Thomas Östros linje som gäller, att man gnäller på att det har varit osäkerhet i beredningen och därför inte ger besked om hur det blir? Vad blir beskeden från Socialdemokraterna? Är ni med och stänger räntesnurrorna? Är ni med och tar ansvar för att Pandoras ask inte ska vara en flyktväg från de svenska skattereglerna? Jag vill gärna ha de beskeden för jag tycker att det är en anständighet och en viktighet i diskussionen att vi får klart för oss vad som gäller. Om Socialdemokraterna vill satsa mer pengar till Skatteverket välkomnar jag det. Om vi kan diskutera kontrollinsatser i samband med personalliggare välkomnar jag det. Att vidga systemet välkomnar jag. Det är sådant vi arbetar med; det är sådant vi är överens om; det är sådant som är viktigt; det är sådant som vi ska göra. Men nu *gör* vi saker. Vi vidtar två viktiga åtgärder för att säkra skatteintäkterna. 6 miljarder och 7 miljarder, tillsammans blir det 13 miljarder.

Vad är det socialdemokratiska beskedet? Gäller Thomas Östros dimma, eller ska vi få klara och raka besked? Kommer Socialdemokraterna att stödja regeringens linje i de här frågorna?

Anf. 110 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag kan vara väldigt tydlig mot finansministern. När det gäller räntesnurrorna är det klart att vi kommer att stödja ett sådant förslag från regeringen. Vad jag nämnde var bara att jag tyckte att det var lite konstigt när jag tog del av remissen att det var Skatteverkets promemoria och att den inte var beredd av Finansdepartementet på något annat sätt än att man sade att den skulle gå ut på remiss. Jag upplevde då att det kanske var lite fyrkantigt. Man kanske kunde ha tittat på lite olika alternativ.

Nu har ju finansministern gjort det och skickat ut en snabbremiss på ytterligare ett alternativ för att stoppa räntesnurrorna, och det tycker jag är alldeles utmärkt. Vi har ingen annan uppfattning i sak när det gäller denna fråga. Det var bara det jag sade tidigare. Det stöder vi alltså absolut! Och att man på olika sätt stänger olika skatteparadis är ju också sådant som vi tidigare har debatterat, och där tycker vi att det är oerhört viktigt att man från regeringens sida agerar snabbt. Jag tror inte heller att man ska ha några långtidsutredningar om sådant här, utan detta ska man ju klippa omgående. Det här uppmärksammade jag själv för övrigt på julafton förra året, så jag har varit ganska aktiv i diskussionen kring just räntesnurrorna. Det är oerhört väsentligt att man kommer till rätta med det så snabbt som möjligt.

Däremot är jag mer fundersam när det gäller det uttalande som finansministern gjorde i samband med att detta skickades ut på remiss i somras, nämligen att de intäkter man skulle få med räntesnurrorna skulle användas till att sänka bolagsskatten med ett antal procent. Vi vet ju att en procent kostar ungefär 4 miljarder, och att med en gång täcka in ett skattebortfall, ett skattefusk, för att sänka bolagsskatten, ifrågasätter jag å andra sidan. Men det är en annan diskussion, och det var lite grann vad man ska använda skattepengarna till. Men att man ska ha ordning och reda på skatteintäkterna, där är vi helt överens. På den punkten behöver inte finansministern känna någon oro.

Men jag tycker fortfarande att just det som vi pratade om nu med räntesnurrorna är alldeles utmärkt. Men sedan är det de andra åtgärderna.

Jag fick inget svar nu i finansministerns andra inlägg – jag kanske får det nästa gång – på frågan varför man väntar och inte agerar lite mer kraftfullt när så många olika branscher har talat om att man vill ha aktiva åtgärder från regeringens sida.

Jag var på en debatt i somras i Almedalen, tillsammans med övriga partier för övrigt, och diskuterade just det här med byggbranschen. Man var oerhört engagerad i den här saken och menade att det är oerhört viktigt att komma till rätta med den osunda konkurrens som finns inom byggbranschen på grund av att man håller på med svartarbete. Det är det ena.

Det andra, som är ännu tydligare nu och som vi kan se fler och fler rapporter om, bland annat från Ekobrottsmyndigheten, polisen och Skatteverket, är problemen med den ekonomiska brottsligheten och med de kriminella gäng som agerar inte minst inom byggbranschen men också på andra håll. Man tvättar svarta pengar och agerar på olika sätt. Det är otrevligt på många sätt. Det skapar en osund konkurrens, men det skapar också otrevligheter på arbetsplatserna där man bland annat hotar dem som inte ställer upp på de villkor som de olika kriminella gängerna agerar

med. Det gör att det är ännu viktigare att komma till rätta med ID-brickor på arbetsplatser, personalliggare, och att man kan göra oanmälda besök från Skatteverket och kanske andra myndigheter för att komma till rätta med de avarter som finns inom de här branscherna.

Jag tycker att det vore trevligt om regeringen kom med ett sådant program i samband med höstens budget.

Anf. 111 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag satt här i kammaren och lyssnade tidigare då Anders Borg pratade om att det ska vara ordning och reda och kontroll av a-kassan. Han sade att det var arbetslinjen. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Då kan man fråga sig om det gäller på även andra områden än bara a-kassan.

Det är nämligen så att i den skattefelskarta från Skatteverket som har nämnts som pekar på ett skattefel på 133 miljarder kronor är en väldigt stor post i det man kallar för mikroföretagen. Där beräknas man göra skattefel, fuska eller göra misstag på 52 miljarder kronor.

Nu har regeringen fått tillbaka en utredning som man har beställt som handlar om *F-skatt åt flera*, som den heter. Jag hade en interpellationsdebatt med statsrådet Littorin om detta i just den här kammaren. Den utredningen har nu kommit fram till att med det system som vi har i dag och hur det fungerar i dag med F-skattsedel är det faktiskt så att man använder sig av F-skattsedelmodellen också i skattefusksammanhang.

Utredningen har också kommit fram till att det inte är några problem i dag att få F-skattsedel. Däremot konstaterar man att skatteundandragandet kommer att öka med det förslag som man lägger fram. Då blir min naturliga fråga i detta viktiga ämne till finansministern om finansministern är beredd att ge Skatteverket möjligheter till att ha lite mer kontroll. Vi kan jämföra med kontroll av a-kassan.

Det här är ingenting som vi kan negligera. Det handlar om oerhört mycket pengar, speciellt med tanke på att vi, precis som nämnts här tidigare, behöver mycket pengar för att klara av den framtida välfärden också.

Det är jättebra att regeringen ger sig på den så kallade räntesnuran. Det tycker jag är jättebra. Men frågan är om Anders Borg kommer att medverka till att genomföra förändringar så att fler kan få F-skattsedel, som i många fall i dag används just för skatteundandragande. Utredningen skriver alltså att det kommer att öka skatteundandragandet. Betyder det också då att Anders Borg är beredd att ge Skatteverket bättre möjligheter, kanske lite mera resurser och nya verktyg för att kunna beivra och bekämpa det fusk som finns i mikroföretagen? Jag tycker att det är relevant att ställa den frågan i samband med den här interpellationen. Jag kan också nämna att utredningen ifrågasätter behovet av en utvidgning av det här med F-skattsedel.

Det skulle vara roligt att få en kommentar från finansministern om just detta med att det pågår ett stort skatteundandragande i mikroföretagen. Det här hålet måste vi ju med gemensam god vilja försöka täppa till. Då kan det inte vara lämpligt, inte ens logiskt, att gå åt andra hållet och ändra lagstiftningen så att skatteundandragandet skulle öka. Det skulle jag gärna vilja få en kommentar om.

Anf. 112 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det finns olika skattemoral i det här landet på individnivå, men jag tror för min del att det råder stor enighet mellan partierna i riksdagen, inte minst i skatteutskottet, om att det är väldigt viktigt att vi täpper till alla hål, framför allt av det skälet att osund konkurrens är någonting som är väldigt besvärligt att hantera annars.

Jag har suttit längre än övriga debattörer här i skatteutskottet. Jag noterade att vi från den dåvarande oppositionen nog agerade en smula anorlunda än den nuvarande oppositionen gör. Det var ganska mycket tal också under förra mandatperioden om olika åtgärder, men några försök att partipolitiserade det, som om vi skulle vara något bättre och ha högre moral, som Socialdemokraterna och även Vänsterpartiet genom Lars Ohly i Gnesta ofta vill framstå som att de har, tycker jag att vi avstod från. Vi såg det framför allt som en nationell angelägenhet att minska olägenheterna för dem som betalar skatt precis som man ska göra.

Jag tycker att det är viktigt att få säga detta eftersom vi under det senaste året har haft en ganska infekterad debatt där Socialdemokraterna har efterlyst förslag efter förslag som de själva har lagt fram och som vi hela tiden har godkänt där vi i andra sammanhang har gått före. Alla de förslag som Lars Johansson och Thomas Östros presenterade i Dagens Nyheter som ett nationellt program tidigare i vår, för något halvår sedan, var i själva verket förslag som kommer från Skatteverket och har debatterats i skatteutskottet. På en del punkter har jag varit med och velat gå längre, till exempel med oanmälda besök på arbetsplatser, än dessa förslag. Men jag har förståelse för att rättssäkerhetsaspekter och så vidare också måste vägas in. När det gäller kassaregister kan man ha lite olika åsikt om var gränsen ska gå, men det har inte funnits någon oenighet om riktningen.

Fru talman! Jag är ganska irriterad över att på något sätt bli framställd som mindre angelägen att komma åt ekonomiska fiffelare och brottslighet. Jag menar att det inte finns någon skillnad mellan partierna i riksdagen på den här punkten. Detta borde vara en av de frågor där vi i god enighet kan förse Skatteverket med de olika verktyg, en hel verktygslåda, som Skatteverket behöver för att komma åt olika former av detta och minska den osunda konkurrensen. Det är det som är det gemensamma målet, som jag ser det.

Jag betraktar mig själv och Anders Borg som goda socialdemokrater i moraliskt hänseende här när det gäller att komma åt den osunda konkurrensen. Jag skulle uppskatta om Socialdemokraterna också kunde se att det har hänt väldigt mycket under den här mandatperioden. Jag skulle vilja gå så långt, fru talman, som att säga att det förra mandatperioden var mycket snack men lite verkstad på det här området. Nu kanske det inte är så mycket snack, men det är mycket verkstad!

Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig vara väldigt tydlig med att tacka Lars Johansson och Raimo Pärssinen för de utomordentligt klara beskederna. Det har rästat ut den osäkerhet, den dimma och den oklarhet som Thomas Östros skapat genom att antyda att Socialdemokraterna har en annan syn på räntesnurror och på Pandoras ask.

Jag delar Raimo Pärssinens ingångsvärde i den här diskussionen. Det är väl alldeles självklart att ha god kontroll över offentliga medel, om det

sedan gäller skattesystemet, sjukförsäkringen, a-kassan, försvaret, polisen eller vad vi nu använder skattebetalarnas pengar för. Det ska vara god kontroll och uppföljning. Rätt pengar till rätt plats är det som vi ska eftersträva.

Låt oss notera att vi har gjort en del i fråga om sjukförsäkringen och på a-kassan. Vi har fått mycket kritik från Socialdemokraterna för det, men på det området där kontrollarbetet gett några stora resurser är på skattesidan – räntesnurren 7 miljarder, Pandoras ask 6 miljarder. Det är på de områdena som vi verkligen vågat ta lite tuffare diskussioner för att säkra att vi har ett system som fungerar. Låt mig vara klar. Om vi får Kleopatras spegel eller janusansikte eller något annat kreativt marknadsföringsnamn från redovisningsbyråerna här framöver kommer vi att agera igen. Skatter ska betalas, skattesatserna ska vara låga, skattesystemet ska vara effektivt. Vi kommer att agera. Vi kommer inte att sitta på händerna eller dra ut i långbänk i utredningar. Det måste vara så att vi aktivt vårdar vår skattebas när det uppkommer olika sätt att undandra sig att betala den skatt som vi är överens om ska betalas.

Låt mig säga att jag kanske inte välkomnar lika mycket, men föga förvånande, Lars Johanssons besked om att han är mer skeptisk till skattesänkningarna. Vi ska i och för sig få se i budgeten vad det blir för skattelättnader för företagarsektorn. Min erfarenhet är av Lars Johansson att han aldrig tvekat om att försvara den socialdemokratiska skattechock på 40–50 miljarder som man förbereder. Det blir naturligtvis en fortsättning på den diskussionen när vi väl är framme. Men låt det inte skymma att det centrala är att vi i riksdagen är överens om att arbetet ska drivas framåt.

Jag är dock inte överens med Gunnar Andrén. Jag har en diametralt skild uppfattning. Det är naturligtvis inte så att Gunnar Andrén eller jag är goda socialdemokrater. Det är Lars Johansson som är en god moderat. Han vill ha god ordning i skattesystemet och se till att skatterna betalas i enlighet med regelverket. Det är god moderat, god folkpartistisk politik, god allianspolitik, och det är naturligtvis glädjande att Lars Johansson ansluter sig till den hållningen. Men framför allt är det glädjande att Socialdemokraterna så tydligt ger ett besked om att vi ska hålla god ordning i skattesystemet också när det gäller räntesnurren och Pandoras ask.

Anf. 114 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag betraktar mig som socialdemokrat själv. Det är en gammal socialdemokratisk tradition att man ska göra rätt för sig. Oavsett om det gäller skatter eller avgifter ska man göra rätt för sig. Det är glädjande att också Moderaterna har samma uppfattning som Gunnar Andrén. Så jag tror inte att vi behöver debattera den frågan mer, utan vi har sedan olika politiska uppfattningar om vad skatterna ska användas till och hur stora de ska vara. Men vi lägger alltid till att man inte bara ska ha skatter för att finansiera utan också för att utjämna inkomstskillnader i samhället. Där är vi tydliga, och där är ni otydliga, tycker jag.

När det sedan gäller skattefusket har Thomas Östros och jag precis samma uppfattning om räntesnurren. Att han skulle humma om något annat vet jag inte var finansministern har fått ifrån. Det var mer en hantlingsfråga, men själva sakfrågan har vi ingen annan uppfattning om,

absolut inte. Vi står bakom alla sådana försök, och vi tycker att det är bra att man nu vidtar åtgärder för att få bort räntesnurrorna.

Jag har fortfarande inte fått något besked från finansministern om det kommer något aktivt program när det gäller de andra åtgärder som olika branscher frågar efter, med kopplingen till den ekonomiska brottslighet och övrig brottslighet som vi har börjat se i allt större omfattning inom skatteområdet. Det är viktigt med en signal från finansministern här, på samma sätt som när det gäller räntesnurrorna. Det är jätteviktiga besked från regeringen om att sådant där får man inte hålla på med, det där kommer vi att täppa till i fortsättningen. Oavsett vilka jurister ni använder er av kommer vi att se till att täppa till nätet. På samma sätt ska det gälla här, och där har jag ännu inte fått något besked.

Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag vet inte vad jag ska säga. Nu har Anders Borg stått här och slagit sig för bröstet och kallar sig själv och andra för goda moderater eller socialdemokrater och försöker blanda ihop det. Det är väl en våt dröm som Moderaterna har att bli betraktade som socialdemokrater.

Det började inte så bra för regeringen, Anders Borg, med tanke på det Gunnar Andrén säger om att vara överens om att vi ska ha hög skattemoral i det här landet. Så är det, eller hur? Men det börjar inte så bra för regeringen när man fastnar med händerna i syltburkarna därför att det visat sig att man hade fuskat med skatten.

Min fråga var ganska enkel: Hur ställer sig finansministern när utredaren säger att om vi öppnar för fler att få F-skattsedel kommer skatteundandragandet att öka? Finansministern kommenterade det inte med en stavelse i förra inlägget. Det kan jag be honom att göra nu, även om han kanske säger: Vi får se hur vi gör. Men principiellt, vad säger man när utredaren säger att det kommer att leda till att skattefusket ökar? Det skulle vara intressant att höra.

Vi socialdemokrater tycker att den här regeringen kontrollerar men även jagar. Folk blir hårt ifrågasatta om de är sjuka eller inte. Folk med diagnoser och sjukdomar ska jagas, medan man inte får ett svar på vad vi ska göra åt mikroföretagen där det konstaterats att skatteundandragandet är väldigt stort. Inte en kommentar till det!

Jag förbehåller mig rätten att kalla mig socialdemokrat, och jag kommer banne mig aldrig att bli moderat!

Anf. 116 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Vem som ska anses vara vad är en bifråga. Jag ansluter mig gärna till Anders Borgs tolkning att vi ska ha hög skattemoral i alla partier och över huvud taget. Det kan vi väl bli överens om. Vi kan strida om andra frågor än den etiska här.

Lars Johansson efterlyser ett nationellt program och utgår från sin och Thomas Östros artikel i Dagens Nyheter härförliden. När jag läser den, och som jag minns den, finns det inget förslag som inte Skatteverket står bakom och arbetar med. Det är det som är det väsentliga. Vi måste arbeta med konkreta förslag och se till att Skatteverket får de verktyg som de behöver för att stävja osund konkurrens i alltför många branscher. Det gäller också det som Raimo Pärssinen säger om dessa 52 miljarder, att det uppenbarligen finns ett skatteundandragande. Men min uppfattning,

fru talman, är att Skatteverket ofta kommer med väldigt bra förslag som sedan hanteras i Finansdepartementet. Under den här mandatperioden har det kommit tillbaka väldigt många bra förslag. Det finns därmed också en signalverkan från Skatteverket och Finansdepartementet att det kommer att löna sig sämre att vara skattefuskare därför att risken att åka fast kommer att öka i alla branscher.

Av de myndigheter som jag har kommit i kontakt med vill jag gärna säga att Skatteverket är det som jag beundrar mest. Det är enkelt att komma i kontakt med Skatteverket. Man får klara besked från dem.

Raimo Pärssinen säger att människor jagas. Men det görs inte från Skatteverket. Det gör andra myndigheter. Jag uppfattar inte att Skatteverket jagar enskilda människor eller företag, utan det är en ganska serviceinriktad institution.

Anf. 117 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag är precis som Lars Johansson uppfostrad i en tradition att man ska göra rätt för sig. Jag välkomnar det som en utgångspunkt från Lars Johansson i den här debatten.

Jag är glad över beskedet att Thomas Östros har precis samma uppfattning, absolut, i fråga om Pandoras ask och räntesnurrorna. Det är ett viktigt besked att det finns en bred uppslutning kring de viktiga åtgärder vi ska vidta på det området även om de är kontroversiella. Jag som finansminister kan aldrig backa från områden där det blir kritik om det är nödvändigt för att vi ska få in våra skatteintäkter eller därför att det är nödvändigt för att vi ska hålla ordning på våra offentliga finanser.

Sedan finns det stora skillnader mellan mig och Lars Johansson. Jag ska berätta om den kanske allra största. Lars Johansson talar om att omfördela; då måste man höja skatten. Det vet vi: Med 40, 50 eller nu med de här ytterligare skattehöjningarna kanske ännu mer ska Socialdemokraterna omfördela.

För mig är omfördelning att sänka skatten, när skattesänkningar leder till att fler människor kommer i arbete, när skattesänkningar gör att utanförskapet minskar och när skattesänkningar gör att arbetslösheten pressas tillbaka. Den bästa, viktigaste och mest centrala omfördelningen är alltid att lägga grund för full sysselsättning. Där finns en skillnad mellan mig och Lars Johansson.

Raimo Pärssinen börjar tala om syltburken. Den kan man naturligtvis föra en lång diskussion om. Gunnar Sträng, Ove Rainer, Thomas Bodström – vi kan utvärdera alla dem som av misstag begått felaktigheter och naturligtvis sedan beklagat detta. Men det skulle vara mig främmande att stå och utvärdera Gunnar Strängs, Ove Rainers eller Thomas Bodströms gärningar på den grunden. Jag hoppas inte heller att det var Raimo Pärssinens uppfattning om min gärning som antyddes.

Det finns andra stora skillnader mellan mig och Lars Johansson. Vi får fortsätta debatten vid ett annat tillfälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat statsministern om han har för avsikt att uppmana sina regeringskolleger att fortsättningsvis döpa sina så kallade reformer till deras rätta namn. Interpellationen har lämnats till mig.

Regeringen vill förändra och förbättra förutsättningarna för unga på arbetsmarknaden. Detta gör vi genom en rad åtgärder, vars tydliga fokus är att de ska leda till ett jobb. Vad gäller jobbgarantin för ungdomar är vår ambition att den i högre utsträckning än tidigare regeringars ungdomsprogram ska leda till arbete. Jobbgarantin syftar till att ge ungdomar ett omfattande stöd redan efter tre månaders arbetslöshet. Garantin tar sin utgångspunkt i individen. Genom coachning och matchning identifieras vilka behov av utbildning och praktik som kan leda vidare till jobb. Dessutom ska kompletterande aktörer till Arbetsförmedlingen spela en viktig roll i jobbgarantin för att varje individ ska få rätt stöd. Om en ungdom efter 15 månader ändå inte har fått ett arbete kan han eller hon anvisas till fortsatt stöd inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Sedan starten i december förra året till och med slutet av juni i år har 17 000 personer deltagit i jobbgarantin för ungdomar. Av dessa har ungefär en tredjedel lämnat garantin för ett arbete. Merparten av jobben är utan stöd.

Regeringen har sedan hösten 2006 lagt en stabil grund för regel-förenklingsarbetet för att målet med att minska företagets administrativa kostnader med 25 procent till 2010 ska kunna nås. Vi har en handlingsplan där departement och myndigheter redovisat 600 förenklingsåtgärder. Närmare 200 av dessa är redan genomförda. I en rapport från Svenskt Näringsliv, *Näringspolitikens nästa steg – från anslagsstyrning till fram-synthet*, från juni 2008 framgår följande: ”Utan tvekan är den nuvarande regeringens regelförenklingsprogram det mest ambitiösa hittills i Sverige.”

Benämningen ”kommunal fastighetsavgift” betonar skillnaden mellan det nya och det gamla systemet för löpande beskattning av bostäder och tydliggör det nya systemets koppling till kommunernas ekonomier. Införandet av den kommunala fastighetsavgiften har för de allra flesta inneburit en sänkt löpande boendebeskattning jämfört med de regler som gällde före regeringsskiftet.

Jag vill därför avsluta med att konstatera att det inte finns någon anledning att kalla dessa reformer för något annat än i dag.

Anf. 119 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag ställde frågor till statsminister Fredrik Reinfeldt om ordvalen från den borgerliga regeringens sida. Av någon anledning har Sven Otto Littorin åkt på att svara. Jag vet inte riktigt varför, men vi kan ha en diskussion om ordvalen. Jag tänker senare i mina interpellationsdebatter också diskutera arbetslösheten och den ökande långtidsarbetslösheten bland ungdomar. Men först det här med ordvalen.

Svar på
interpellationer

Jag tittade i konsumentköplagen vad som gäller för konsumenter när de ska köpa någonting. I 16 § står det att en vara, tjänst eller installation ska stämma överens med beskrivningen som säljaren har lämnat. Om varan är felaktig och säljaren har underlåtit att upplysa om det har konsumenten rätt att få pengarna tillbaka.

Om man slår upp ordet ”garanti” i en ordbok kan man läsa att det är ett avtal, ett löfte om att vissa förutsättningar ska uppfyllas. Det är här jag kommer in på mina frågor om regeringens ordval. Varför väljer man vissa ord som man sedan inte uppfyller? Jag har tagit några exempel i interpellationen; vi kan diskutera dem. Men jag har också några fler exempel.

Ordet ”garanti”, vad står det egentligen för hos regeringen? Som jag sade står det i en ordbok att det är ett avtal eller ett löfte om att vissa förutsättningar ska uppfyllas. När det gäller ”jobbgarantin” stämmer inte det som regeringen har sagt. Det är ingen jobbgaranti om man tittar på vad ordet betyder. Därför stämmer inte det ordvalet.

Det är samma sak med ”förenklade regler för småföretagare”. De har hittills inneburit mer krångel, högre kostnader och högre arbetsgivaravgift för småföretag.

Det som man kallar ”sänkt fastighetsskatt” eller till och med ”borttagande av fastighetsskatt” – det var löftet – har blivit en kommunal avgift. Den höjs varje år i takt med att taxeringen ökar ute i landet. Bland annat i Skaraborg och på många andra håll i landet höjs skatten varje år. Alltså är det inget borttagande av fastighetsskatten, som regeringen har sagt.

Jag hänger alltså upp mig på ordvalen. Jag skulle kunna ge fler exempel. Bensinskatten skulle ”tas bort” eller i alla fall ”sänkas”. Det blev aldrig någonting. Dessutom hade man löfte om att det aldrig skulle vara ”vård efter plånbok”. Nu vet vi att rika kan köpa sig före i kön.

Det finns exempel på exempel som visar att regeringen har gjort ordval som förskönar verkligheten för väljarna. Man uppfyller inte det som orden betyder. Det var det jag ville diskutera med Fredrik Reinfeldt, och det får gärna Sven Otto Littorin förklara för mig.

Anf. 120 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green frågar varför statsministern inte tar interpellationsdebatten. Jag måste naturligtvis påminna om att regeringen är kollektivt ansvarig för sina beslut. Jag har, som Monica Green säkert vet, inga problem med att ta ytterligare en interpellationsdebatt. Vi närmar oss 200.

Monica Green gör sig lite lustig över de olika namn som finns på politiska reformer. Låt mig påminna lite grann om en del socialdemokratiska begrepp som vi har blivit begåvade med under de tolv senaste åren som Socialdemokraterna satt i regeringsställning.

Jobb- och utvecklingsgarantin ersatte den gamla aktivitetsgarantin. Det är många som hellre skulle ha kallat den inaktivitetsgarantin, eftersom det var det den faktiskt var. Det var en garanti för utbetalning av ersättningar, ingenting annat.

Varför inte nämna ungdomsgarantin? Vad var den för någonting? Var det en garanti för att man skulle fortsätta att vara ung? Då kanske jag skulle vilja anmäla mig. Men i själva verket var det en garanti för längre arbetslöshetsperioder. Det var precis vad IFAU och andra visade att den ledde till.

Min personliga favorit är den valslogan som Socialdemokraterna använde sig av i valrörelsen 2006: Alla ska med. Samtidigt lämnade man var femte svensk i arbetsför ålder på perrongen.

Poängen med detta är naturligtvis att det är lätt att raljera över namn och begrepp. Det kan jag nu överlåta åt Monica Green att göra. Självt kommer jag att fortsätta att arbeta med innehållet och målet, full sysselsättning, att alla som vill och kan vara på arbetsmarknaden också ska ha möjlighet att vara det. Även i det sammanhanget kan man påminna om att Socialdemokraternas definition av full sysselsättning var 4 procents öppen arbetslöshet. Resten brydde man sig inte om.

Anf. 121 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret. Jag raljerar inte över att Fredrik Reinfeldt inte är här. Jag vet att regeringen är kollektivt ansvarig. Det var också därför som jag ställde följdfrågorna även när det gällde de förenklade reglerna för småföretagarna som inte infriats och löftet om borttagandet av fastighetsskatten. Det var för att regeringen är kollektivt ansvarig och för att Littorin fått uppgiften att svara på mina frågor. Jag vill veta det.

Om Sven Otto Littorin bara vill prata om jobbgarantin och den tidigare ungdomsgarantin kan man konstatera att bara var tredje ungdom har fått jobb i den så kallade jobbgarantin. Det har vi pratat om många gånger. Arbetslösheten sjönk under våra senare år vid regeringsmakten och under era första år vid regeringsmakten. Den vänder nu, och vi ser andra orosmoln.

Ni har nu regerat i två år. Det tar två år innan en regerings politik biter, som ni själva har sagt. Nu biter den. Det visar sig att arbetslösheten stiger och att många prognoser visar på att det blir en 7-procentig arbetslöshet. Det är inte att uppfylla de löften som man har gett.

Jag menar inte att raljera över de här orden. Jag tycker att väljare ska ha rätt att få veta vad det är som ska genomföras. Svenska folket måste få veta vad det är man menar med sina reformer. Då får man fundera en eller två gånger till innan man sätter en rubrik på en reform så att man uppfyller det.

Är det så att de förenklade reglerna för småföretagen ska bli förenklade så småningom? Hittills har det blivit tvärtom. Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretagen har blivit höjda, och det som skulle ha varit förenklingar har inneburit att det har blivit krångligare. Det kan Sven Otto Littorin gärna få svara på.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 122 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig på vilket sätt jag avser att verka för att Arbetsförmedlingens regelverk garanterar att människor i utsatta situationer inte riskerar att kränkas samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att regelverket ger utrymme för flexibilitet och smidighet för att lösa extraordinära situationer.

Jag vill börja med att klargöra att varken jag eller regeringen i sin helhet kan ha någon uppfattning om omständigheterna i det enskilda fall som Luciano Astudillo refererar till i sin interpellation. De rutiner som finns rörande aktivitetsstödet och hur närvaroblanketter ska skrivas under är en fråga för de myndigheter som administrerar stödet och inte en fråga för regeringen. Jag utgår dock från att dessa myndigheter på ett så rätts-säkert och rättvist sätt som möjligt tillämpar det aktuella regelverket.

Jag avser därför inte att ta några initiativ till att förändra Arbetsförmedlingens regelverk i syfte att lösa extraordinära situationer som kan uppstå utan är förvissad om att Arbetsförmedlingen, inom ramen för sitt uppdrag, kan lösa de flesta situationer som kan uppstå utan att nya regler måste komma till.

Anf. 123 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Först och främst vill jag hälsa arbetsmarknadsministern varmt välkommen till riksdagen igen. Jag hoppas verkligen att han har haft en lång och härlig semester. Det lär han behöva nu när konjunkturen viker och prognoserna visar på en ökad arbetslöshet. De två första åren har inte varit så lyckosamma. Därefter vill jag ändå tacka för svaret, även om jag inte alls är nöjd med det. Det är väldigt undfallande.

Fru talman! Det har fallit på Littorins lott att i den borgerliga regeringen vara den som förklarar och förvarar de hårdare tagen mot de arbetslösa. Det är en roll som jag har förstått att Littorin känner sig väldigt obekvämt med. För det första passar det inte riktigt in i den moderata nya bilden att vara tuff och hård. De nya moderaterna ska vara de sjysta och trevliga.

För det andra tror jag att det är en personlighetsfråga. Littorin är den i regeringen som vill uppfattas som den sjyste och trevliga, ständigt med leendet på läpparna och uppmuntrande. Oftast är det så. Det är klart att det är jobbigt att ta tag i de här frågorna.

Låt mig återgå till fallet Bengt-Åke. Jag skulle vilja säga att Bengt-Åke är sinnebilden för den hårdare politiken mot de arbetslösa. Bengt-Åke är 59 år och är arbetslös. Han blev isolerad på infektionskliniken och nekades inledningsvis sin ersättning för att han inte kunde infinna sig personligen och skriva under papper och visa på att han fortfarande var arbetslös.

Till slut var det möjligt att lösa det genom ett samtal och gå förbi reglerna. Det löste sig i det här fallet. Men samtidigt var det väldigt tydligt. Arbetsförmedlingen sade: Lagen kräver att vi gör så här. Bengt-Åke är inte ensam.

I våras hade jag, Littorin och flera andra kolleger i riksdagen en lång debatt om Jessica. Det var en ung arbetslös kvinna från Luleå som anvädes ett jobb nere i Karlshamn, ett vikariat på deltid, samtidigt som hon hade ett barn på ett år.

Littorin ville först inte heller då säga någonting om det enskilda fallet. Till slut efter en mycket lång debatt konstaterade också han att det nog var lite väl hårt. Jag drar mig dock till minnes att Littorins egen statssekreterare hade en helt annan uppfattning. Statssekreteraren sade i LO-tidningen att det var den nya moderata politiken mot arbetslösa.

Det är vad vi ser nu. Runt om i Sverige dras tumskruvarna åt för de arbetslösa. Måhända är det så att Littorin varken kan eller ska gå in i enskilda fall. Men jag konstaterar att andra statsråd i liknande situationer hanterar frågan annorlunda.

Vem minns inte den cancersjuka Anna Olsson som var för frisk för att få sjukersättning? Det ledde till att Cristina Husmark Pehrsson, för övrigt partivän till arbetsmarknadsministern, gick ut och hade en synpunkt.

Det är här som jag känner en oro över Littorins svar. Han skyller på myndigheten Arbetsförmedlingen och vägrar att ta ansvar för konsekvenserna av den tuffare och hårdare moderata politiken. Hur kommer det att bli framöver? Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Anf. 124 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag tackar tillbaka för hälsningen. Jag ser fram emot många interpellationsdebatter som jag utgår från att vi kommer att ha här i andrakammarsalen och i kammaren.

Det är naturligtvis lätt att beklaga det enskilda fallet och ha synpunkter på det. Jag läste också artikeln. Samtidigt är det regelverk som styr detta inte förändrat. Vi har inte gjort någon förändring av det regelverk och de lagar och regler som styr detta under den period som vi har suttit vid makten. Det var samma regler som gällde när Socialdemokraterna styrde. Det förekom också, om man ska vara helt ärlig, motsvarande fall under den socialdemokratiska regeringsperioden.

Uppenbarligen saknades i det här fallet en skriftlig fullmakt. Men man löste det praktiskt och i enlighet med lagar och regler. Jag utgår från att man löser liknande fall på samma sätt framöver så att man ska undvika den typ av situation som det här fallet representerar.

Anf. 125 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Tyvärr tycker jag fortfarande att svaret är lite undfalande. Signalerna är tydliga. Fråga arbetslösa och arbetsförmedlare. Det är nya och hårdare tag. Så är det. Även om kanske regelverket är det samma har tillämpningen av regelverket blivit en helt annan. Signalen kommer från Arbetsmarknadsdepartementet med klara direktiv för hur tillämpningen av regelverket ska vara. Det är de tuffare tagens politik. Den ska Littorin svara för här i kammaren.

Det är alldeles självklart – och där finns egentligen inte någon skillnad mellan oss och Moderaterna i den borgerliga regeringen – att vi ska ställa krav på den som är arbetslös och tvingas till att leva på inkomstförsäkring. Vi ska också se till att beivra fusk. Men det är inte vad den här

debatten handlar om. Det handlar om att ställa krav på människor utan att kränka dem.

Här har vi en borgerlig regering som kränker människor. Man har kränkt människor genom att göra dem fattiga. Man kränker dem genom att anvisa dem att söka jobb som de ändå inte kan få eftersom de kanske inte har den utbildning som motsvarar det jobbets krav. Samtidigt har man dränerat arbetsmarknadspolitiken och tömt verktygslådan. Man investerar inte i de människor som är arbetslösa.

Krav utan kränkning, Littorin! Det är där den stora skillnaden mellan oss och er finns. Vi ska ställa krav på människor och ha förväntningar på dem. Men vi ska också investera i människor och ge dem möjlighet att ta ett jobb.

Med den konjunktur vi nu framöver ser tror jag att arbetslösheten kommer att öka, inte minska. Då finns det en stor risk för att det misslyckande som den borgerliga regeringen är på väg att drabbas av i den kanske viktigaste frågan för Sverige, jobbpolitiken, kommer att gå ut över de arbetslösa. Jag är rädd för att tumskraven kommer att dras åt ytterligare och att kravretoriken kommer att förstärkas ytterligare. I bästa fall avslöjar det att den borgerliga regeringen kommer att skylla arbetslösheten på de enskilda, men i värsta fall kommer Littorin att fortsätta göra det han gjorde i sitt första inlägg här, nämligen att skylla det här på arbetsförmedlarna, Arbetsförmedlingen och deras arbete. Det tycker jag är allvarligt.

Anf. 126 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Här skylls det inte på någonting, ska jag säga. Jag delar Luciano Astudillos grundläggande utgångspunkt: Man ska göra rätt för sig och följa regelverket, och man måste ställa krav, precis som Luciano Astudillo sade.

Men låt oss gå tillbaka till interpellationen och inte i varje interpellationsrunda debattera arbetsmarknadspolitiken i stort utan diskutera själva sakfrågan. De regler som styr den situation som interpellationen handlar om har inte ändrats. Vi såg precis samma situationer uppstå i andra sammanhang under den socialdemokratiska regeringen när saker och ting hade gått lite snett.

Det finns ett utrymme att lösa situationer som påminner om den som Luciano Astudillo tar upp. Det var också det som skedde. Jag utgår från att man kommer att fortsätta att göra sitt bästa för att göra de nödvändiga avvägningarna.

Anf. 127 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Vi lär inte komma så mycket längre i den här debatten.

Det är uppenbart att Littorin borde ta sig en sväng runt Sverige och besöka lite arbetslösa och fråga dem hur de upplever att tillämpningen av regelverket fungerar. Ta också ett snack med arbetsförmedlarna. Det är ju detta som är den nya politiken, de hårdare tagens politik, som den borgerliga regeringen har infört.

Signalen är tydlig: In med dem, och kränk dem genom att göra dem fattiga! Här är den stora skillnaden. Vi ska ställa krav på människor men inte kränka dem.

Anf. 128 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Fru talman! Jag ska inte upprepa så mycket. Låt mig ändå bara kort kommentera det som Luciano återkommer till, nämligen att regeringen skulle kränka de arbetslösa.

Den största kränkning vi har sett under de år som har gått var när Socialdemokraterna med berätt mod övergav arbetslinjen och lämnade var femte svensk i arbetsför ålder utanför. Man gjorde det under devisen "Alla ska med". Det var ren och uppenbar kränkning.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

20 § Svar på interpellationerna 2007/08:804 och 816 om konsekvenserna av Regeringsrättens dom för a-kassan

Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att utreda konsekvenserna av Regeringsrättens dom i mål om arbete i annat nordiskt land och när i tid ett sådant initiativ kommer att tas. Luciano Astudillo har även frågat mig om det, enligt vad jag har kommit fram till, finns fler departement än Arbetsmarknadsdepartementet som berörs av domslutet och hur dessa i sådana fall kommer att involveras i konsekvens- och utredningsarbetet. Slutligen har Luciano Astudillo frågat mig om jag är beredd att ta några övriga initiativ för att säkerställa att domslutet inte kommer att innebära krav på att ta arbete i andra EU-länder för den som uppbär a-kassa i Sverige.

Sven-Erik Österberg har frågat mig på vilket sätt jag har låtit analysera domslutet i Regeringsrättens mål om arbete i annat nordiskt land och vilka slutsatser som kunnat dras av detta arbete. Sven-Erik Österberg har också frågat mig om jag kommer att ta initiativ för att motverka att arbetsökande regelmässigt anvisas arbeten i andra länder och när i tid dessa åtgärder i så fall kan verkställas. Vidare har Sven-Erik Österberg frågat mig vilka departement, förutom Arbetsmarknadsdepartementet, som jag ämnar involvera i detta arbete.

En av Arbetsförmedlingens uppgifter är att anvisa arbetslösa till lämpliga arbeten. Innan anvisning sker gör Arbetsförmedlingen en bedömning av om arbetet är lämpligt för den enskilde. Regeringsrätten har i ovan nämnda dom funnit att det saknas stöd i 11 § lagen om arbetslöshetsförsäkring för att generellt anse att ett arbete är olämpligt enbart på grund av att det är beläget i ett annat land. Det betyder inte att Arbetsförmedlingen regelmässigt kan anvisa personer till arbeten i andra länder. Det finns dock speciella situationer där detta kan vara skäligt. Regeringsrättens dom pekar på en sådan situation.

Det bör i sammanhanget påpekas att det i vissa områden kan finnas arbetsmarknadsregioner som sträcker sig över landsgränser. Det förefaller naturligt att en anvisning till ett lämpligt arbete på andra sidan gränsen inte ska vara helt uteslutet i sådana områden.

Med hänsyn till de slutsatser av den analys som gjorts inom Arbetsmarknadsdepartementet avser jag i nuläget inte att vidta några åtgärder i frågan. Därmed ser jag inte heller någon anledning att analysera vilka andra departement än Arbetsmarknadsdepartementet som berörs av do-

men. Regeringen kommer dock att följa effekterna av Regeringsrättens dom.

Anf. 130 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag har kommit fram till att Sveriges arbetsmarknadsminister har två växlar. Den ena fick vi se när förändringarna i a-kassan genomfördes eller i de senare debatterna om instegsjobben och de kompletterande aktörerna. Det är slarvigt framarbetade förslag och halvfabrikat som hamnar helt fel i verkligheten.

Den andra växeln är den vi får se här i dag. Det är en arbetsmarknadsminister som väntar och som väljer att passa och inte göra någonting i viktiga frågor för många svenskar. Vi har exemplet kollektivavtalen. Här i dag diskuterar vi en annan grej, nämligen anvisningarna till folk som bor i närheten av andra länder. Här säger arbetsmarknadsministern att han inte tänker göra någonting. Han kommer bara att avvakta, luta sig bakåt i stolen och rulla tummarna.

I grunden är integrationen mellan länder väldigt bra. Jag kommer själv från en sådan region, Malmö-Köpenhamnsregionen, där vi ser att det ger en rad möjligheter för tillväxt och arbete. Det är oerhört positivt, men jag vill ändå påminna Littorin om den debatt vi hade tidigare. Det var ett dilemma att människor från Malmö anvisades jobb i Köpenhamn – nu riskerar de att tvingas söka jobb i Köpenhamn – utan att ens få ett resebidrag för att åka dit på anställningsintervju.

Hur fungerar alla andra arbetsmarknadspolitiska insatser? Nystartsjobben och anställningsstöden slutar ju att gälla någonstans vid mitten av bron. Många av de positiva delarna av arbetsmarknadspolitiken, de som bereder möjligheter för arbetslösa, duger inte på andra sidan sundet eller gränsen till Norge. Vi hade en debatt om det, och Littorin sade att han inte tänkte göra något åt det.

Sedan har vi det som Sven-Erik Österberg har tagit upp i sin interpellation om andra delar av försäkringssystemet. Hur blir det med pensioner, föräldraförsäkring och sjukförsäkring?

Det är klart att det är frågor som många arbetslösa kommer att fundera kring när de anvisas jobb.

Jag hade hoppats på att vi skulle ha en minister som sade: Jag tänker ta tag i det här. Jag kommer att se vilka konsekvenser detta medför när det gäller alla de andra viktiga delarna. Jag kommer också att se hur jag, med mitt departement, kan få Arbetsförmedlingen att mer aktivt jobba för att stötta människor att söka jobb på andra sidan sundet eller i andra länder, i Norge eller i Finland.

Men inget av detta säger han. Inget av det säger Littorin. Men han har en chans till sedan.

Anf. 131 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret, ska jag säga till ministern, även om jag kanske tyckte att det inte var så mycket till svar på den här frågan.

Jag ställde den här interpellationen eftersom jag har viss erfarenhet från tidigare av hur arbetsmarknaden fungerar, inte minst mellan Sverige och Norge. Det upplevs på många sätt som en väldigt integrerad arbetsmarknad, om man bor i Värmland. Det är naturligtvis väldigt många som helt frivilligt har sökt jobb, till exempel sjuksköterskor. Inte minst bygg-

nadsarbetare har under en lång period också utfört jobb i Norge. Det handlar om Oslo med omnejd, framför allt Oslo-området, kan man väl säga. Man har pendlat mellan länderna. Det är väl det vanligaste.

Det är väl helt naturligt att det är på det sättet. Det är inte heller så konstigt att man gör det när man ser att det där finns en försörjningsmöjlighet, om det finns dåligt med jobb på den ort där man själv bor, på den andra sidan gränsen.

Men jag ställde frågan därför att man med Regeringsrättens dom, så som jag tolkar det, gör en bedömning som går längre än vad som har varit fallet tidigare. De andra jobben har tagits på frivillig basis. Man har själv gjort en bedömning. Man har tänkt: Jag tar det här. Jag vet att det kan medföra konsekvenser på olika sätt.

Med regeringsrättsdomen säger man att det är en person som är tvingad att ta det här jobbet. Annars riskerar personen att förlora sin a-kassa eller sina förmåner som personen haft på annat sätt. Det blir ju en stegring i det här mot hur det varit tidigare.

Jag ställer interpellationen mot bakgrund av det som jag vet sedan tidigare. Det finns en rad fall som har varit väldigt besvärliga mellan Sverige och Norge, där det inte har fungerat med barnledighet. Tid har inte räknats på samma sätt. Det finns försäkringsfall. Ett antal byggnadsarbetare som jobbade på flygplatsbygget råkade ut för arbetsskada. Försäkringssystemet fungerade inte länderna emellan. Det handlar om hur man räknar a-kassa, hur man arbetar och sådana saker om man bor på ena sidan gränsen och jobbar på den andra, som skapar problem.

Om domen nu säger att man i vissa fall är tvingad är det väldigt svårt. Arbetsmarknadsministern gör det väldigt lätt för sig och säger att det inte är generellt. Nej, det är möjligt att det inte är. Men var går gränsen? Ja, det har vi ingen aning om. Varken jag eller arbetsmarknadsministern har någon aning om var den gränsen går, där man i så fall anser att personer ska vara tvingade att göra det och där de inte ska vara det.

Jag är rädd för att domen skulle söka tydligare på det här, eftersom den här regeringen har gått mycket längre och säger att hela Sverige är sökområde från första dag.

Vi har det uppmärksammade fallet med flickan i Piteå som skulle söka jobb i Karlskrona, eftersom det var enligt regeringens regelverk. Det är klart att Norge då blir ganska nära för de flesta i Sverige. För de flesta människor ligger Norge närmare än Piteå och Karlskrona inom landet, om man tittar på det sättet, vilket komplicerar den här bilden väldigt mycket.

Jag trodde att regeringen tog regeringsrättsdomen på så mycket allvar att man tänkte: Är det på det här sättet måste vi också se till att svenska arbetstagare har ett tillräckligt skydd om det händer saker när de jobbar i det ena landet och bor i det andra. Nu har domen slagit fast att man kan vara tvingad mot sin vilja. Man säger: Du är tvingad att ta jobbet i ett annat land. Annars förlorar du a-kassa. Det är ett längre steg i sig.

Det här skakar regeringen och arbetsmarknadsministern bara av sig. Han säger: Jag avser inte att göra någonting.

Vi vet ju att det finns en rad bekymmer i det här läget. Jag tycker att det är en uppgradering av problemskalan mot hur det varit tidigare.

*Svar på
interpellationer*

Jag vet att man tidigare har försökt, genom Nordiska rådet och så vidare, att titta på det här. Det har varit ministerkontakter i tidigare regeringar när det gäller att se på det här regelverket. Men det finns anledning att verkligen peka på att det nu är mycket allvarigare än det varit förut. Nu har vi nämligen en dom i landet som säger att man ska ta jobb i ett annat land. Men vi kan inte garantera vad som händer om du skulle bli arbetslös, om du skadar dig på jobbet eller om du behöver vara föräldraledig och så vidare. Vi kan inte garantera hur det fungerar i det egna landet. Vi får se vad som händer när du kommer tillbaka.

Jag tycker att det är väldigt lättsinnigt att lämna det här svaret, arbetsmarknadsministern.

Anf. 132 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ja, det beror precis på vilken utgångspunkt man har, om man ser att integration över gränser är ett problem eller en möjlighet.

Regeringsrätten har tolkat lagen. Det är inte vi som har ändrat den. Man har tolkat den så, om jag förstår det rätt, att det inte är fritt fram för Arbetsförmedlingen att anvisa arbeten i andra länder till arbetslösa, utan man måste ta hänsyn till det andra landets socialförsäkringssystem, skatter och arbetsrätt innan en sådan anvisning sker.

Det tycker jag i grunden är bra och rätt för att man just ska undvika de situationer eller risker som bland annat Sven-Erik Österberg och Luciano Astudillo tar upp.

Men i grunden håller jag med Luciano Astudillo när det gäller hans grundläggande åsikt, nämligen att det är rätt och bra att öka integrationen över gränserna med våra närmaste grannländer, som ju har liknande system när det gäller arbetsrätt, socialförsäkringar och annat.

Jag tycker inte att det är ett problem i sig. Om det finns ett jobb som ligger ett par mil över gränsen ska väl inte det vara en faktor som hindrar att man blir anvisad ett sådant arbete, om ett alternativt arbete inom landets gräns skulle ligga tiotals mil bort, eller ännu längre bort.

Vi ska se det som en möjlighet. Det är också därför som vi i bland annat regleringsbrev och annat har givit våra myndigheter i uppdrag att öka integrationen. Öresundskontoren är typexempel på detta, där man naturligtvis gör allt man kan för att underlätta för de arbetsmarknadsregioner som går över våra landgränser. Det är bra för Sverige och Danmark, Sverige och Norge, Sverige och Finland, till exempel.

Vi behöver mer av detta. I dag pendlar drygt 20 000 personer över sundet varje dag, och vi vet från prognoser att det kommer att fördubblas inom bara fem år. Det är någonting oerhört bra. Det jämnar ut skillnader i ekonomi mellan våra olika länder och underlättar naturligtvis för den enskilde att få ett arbete som han annars inte hade haft.

Sedan måste man naturligtvis ta den oro som interpellanterna ställer upp på allvar. Hur blir det med arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring, föräldraledighet och vad det nu kan vara? Ja, där försöker vi göra vad vi kan för att riva hinder.

Jag vill påminna om att vi tillsammans med det danska arbetsmarknadsdepartementet i december förra året presenterade en grundlig genomgång av drygt 50 gränshinder i Öresundsregionen. Vi löste flera av de allra svåraste hindren tillsammans med danskarna, arbetsgivaravgif-

terna för personer med deltidsarbete i bägge länder, långtidsrehabiliteringsfrågorna, a-kassetillhörighet med arbete i två länder, till exempel.

Vi ska nu fortsätta och gå vidare med motsvarande arbete med Finland och Norge. Vi börjar med Finland, och vi hoppas kunna presentera ett motsvarande paket tillsammans med finnarna under nästa år. Vi kommer också att fortsätta att diskutera de här frågorna med Norge. Jag har pratat med både den norske och den finske arbetsmarknadsministern om just detta, och vi har kontakter, löpande genomgångar med både departementen där och ambassaderna här i Stockholm.

Dessutom har, som Sven-Erik Österberg antydde, de nordiska statsministrarna själva tagit på sig ett ansvar att leda arbetet med fördjupad arbetsmarknadsintegration i Norden. Jag tycker att det är väldigt bra.

Vi kan gå tillbaka till grundfrågan: Hur ska man tolka, eller hur rädd ska man vara för Regeringsrättens dom? Då är min slutsats att vi naturligtvis ska följa konsekvenserna av domen. Men det är inte något slags allmän *laissez faire*-politik, att man nu kan bli anvisad ett arbete i vilket land som helst, utan det handlar om specifika gränsregioner där hänsyn ska tas till det andra landets socialförsäkringssystem, skatter, arbetsrätt och annat. Det är inte alldeles onaturligt att det är på det sättet.

Anf. 133 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Här har vi, som sagt, arbetsmarknadsministrarnas två växlar. Här har vi satt in växeln handlingsförlamning, passivitet. I andra fall, som vi ska debattera senare, är det slarv och halvfabrikat till politik som inte stämmer med verkligheten.

Den här låtgåpolitiken, eller *laissez faire*-politiken, som den här regeringen står för i den här delen påminner om den debatt som vi har haft i snart två år om kollektivavtalen och vårt medlemskap i EU.

Littorin har passat och passat och passat och låtit gå, och så kom domen till slut.

Här har vi samma sak. Här har vi exakt samma sak. Littorin tar inte det här problemet på tillräckligt stort allvar.

Det är så, precis som Littorin säger, att det är viktigt och positivt med ökad integration. Det ger möjlighet till tillväxt, till integration, till flera arbeten. Det är oerhört positivt. Det ser vi inte minst i den region som jag kommer ifrån. Men samtidigt finns det en rad problem och risker med det här som ministern skulle kunna ta tag i. Han skulle kunna säga: Det här tänker jag åtgärda, titta på, ge min myndighet Arbetsförmedlingen i uppdrag att se över, utreda, kolla vilka konsekvenser det har för sjukförsäkringar och föräldraförsäkringar. Det kanske skulle kunna leda till: Jag tänker ta ett nytt initiativ och förhandla om skatteavtalet med Danmark.

Nej. Vi får se hur det går. Det är en total handlingsförlamning. Jag tycker det är oerhört allvarligt med den borgerliga regeringens låtgåpolitik. Som av en slump råkar det vara så att så fort det handlar om att skydda vanliga löntagare, vanliga svenskars villkor är det låtgåpolitiken som gäller. Det var kollektivavtalen och nu det här. Jag är inte längre så säker på att det är en slump. Det kan vara en medveten politik. Det är det jag tycker är oerhört allvarligt.

Nu har Littorin en chans till att säga att han inte kommer att vara handlingsförlamad och passiv i den här frågan utan att han kommer att ge uppdrag till sin myndighet och prata med de andra statsråden kring de

här frågorna och se hur vi möter upp nu att en rad arbetslösa i Sverige kan anvisas till Danmark, Norge och Finland utan att på något sätt veta vilka konsekvenser det medför på en rad områden som är oerhört viktiga för de människorna.

Anf. 134 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag vill för det första vara väldigt tydlig till arbetsmarknadsministern och säga att jag i sig inte ser något problem med integration med våra grannländer, tvärtom. Det är naturligtvis väldigt bra. Hela frågan att vi ska ha en mer integrerad arbetsmarknad bejakar jag i allra högsta grad. Det är bra. Jag delar arbetsmarknadsministerns uppfattning. Det stärker och kan jämna ut olika ekonomiska situationer, kanske konjunkturlägen till viss del också. Det är sådant som kan vara väldigt positivt.

Det är inte där problemet ligger. Men i och med att man säger det och vi dessutom får en dom som pekar på att vi tar ett steg längre mot att man måste ta ett jobb i ett annat land när vi vet att det kan innebära konsekvenser är det där problemet ligger.

Arbetsmarknadsministern säger att han tar den här oron på allvar. Jag skulle vilja ha ett förtydligande här. Jag lyssnade till det svar som arbetsmarknadsministern gav. Det står i det sista stycket i det skriftliga svaret: "Med hänsyn till de slutsatser av den analys som gjorts inom Arbetsmarknadsdepartementet avser jag i nuläget inte att vidta några åtgärder i frågan" – alltså ingenting.

Så står det i svaret. När jag hör arbetsmarknadsministern svara är det något annat mellanläge, där ni håller på med en rad olika saker, där man analyserar det här och tittar på det här också. Gör ett förtydligande! Vad är det som gäller? Gäller det som står i det skriftliga svaret eller gäller det som arbetsmarknadsministern sade i det muntliga svaret? Det tycker jag är väldigt viktigt för min del här.

När det gäller hela den här problematiken finns det ett jättebra studiebesök att göra. Det är på arbetsförmedlingen i Morokulien, den gemensamma mellan Sverige och Norge. Där har de en problempärm där det finns en massa personer som har drabbats väldigt besvärligt av att bo på ena stället och jobba på det andra när inte regelverket fungerar. Det är väl precis där insatserna ska sättas in. Hur kan vi lösa det här så att det fungerar smidigt? Det är väl precis där jag tycker att arbetsmarknadsministern skulle sätta in stöten och se till vad man kan göra, hur man kan lösa upp de problem som finns så inte fler hamnar där.

Jag tolkar det som står här om att man inte ska vidta åtgärder som att man inte tänker göra något alls. Men så säger som sagt var arbetsmarknadsministern något annat. Ett förtydligande om vad regeringen egentligen avser att göra i den här frågan och vad arbetsmarknadsministern avser att göra vill jag ha så jag vet vad jag ska rätta mig efter.

Anf. 135 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg kan andas lugnt i denna del. Det vi arbetar med handlar inte om konsekvenser av den här domen, utan det handlar om ett långsiktigt arbete att öka möjligheterna till integration av våra arbetsmarknader i Norden, att just göra det som Sven-Erik tog upp. Det handlar om att på ett smidigt sätt kunna hantera övergångar för våra

gränspendlare. Det arbetet var sorgligt eftersatt under den förra regeringen. Det skatteavtal som Luciano Astudillo hänvisar till slöts ju under den förra regeringen. Det var kanske inte alldeles lysande för en stor del av de kommuner som finns i Skåne.

Å andra sidan behövs det två parter för att man ska komma till ett avtal. Jag har tagit upp skatteavtalet med min danska kollega. Jag kan säga att det inte fanns någon öronbedövande entusiasm från den danska sidan att förhandla det avtalet. Det var precis tvärtom.

Jag tror att det är precis som Sven-Erik Österberg säger. Man måste alldeles oavsett domar i regeringsrätt och annat arbeta långsiktigt, och kortsiktigt också för den delen, för att förbättra och underlätta för våra gränspendlare. Det gör vi.

Öresundskommittén har tagit fram en lång lista över 50 olika gränspendlarproblem. Vi har mycket noggrant, i en arbetsgrupp som min statssekreterare och den danska arbetsmarknadsministerns statssekreterare ledde, gått igenom den listan punkt för punkt och löst ut det med beslut i det danska Folketinget den 5 december förra året. Vi kunde ta det som en förordningsförändring under förra året.

Det var just ett antal av dessa viktiga frågeställningar som berör den enskilde gränspendlar. Vi gjorde detta tillsammans med danskarna. Vi gjorde det med gott arbete från våra respektive arbetsförmedlingar, och vi gjorde det naturligtvis i samarbete med Öresundskommittén.

Precis det arbetet, detta långsiktiga arbete alldeles oavsett domen i Regeringsrätten, har vi nu inlett med våra finska vänner. Vi kommer också att göra det med våra norska vänner för att se till att underlätta gränsövergångarna och gränspendlingen. Det tror jag är oerhört viktigt.

Återigen tillbaka till interpellationen och diskussionen om dess konsekvenser: Eftersom domen är ganska tydlig med att säga att man måste när man gör den här typen av anvisningar ta hänsyn till det mottagande landets skatteregler, arbetsrättsliga regler och konsekvenser när det gäller socialförsäkringar och annat kan inte, som vi analyserar det i Arbetsmarknadsdepartementet, domen betyda något annat än att just den typen av risker som interpellanterna ser måste tas hänsyn till när man gör den typen av anvisningar.

Vi bedömer därför att detta inte kommer att vara någon stor dramatik, tvärtom just i den typ av fall som vi har diskuterat. När det gäller ett arbete som finns i ett annat land några mil bort men som har samma upplägg i princip som ett arbete på den här sidan gränsen är det inte alldeles onaturligt att man kan anvisa det i de särskilda omständigheterna. Men vi tror inte på någon tjurrusning i antal, om jag får uttrycka det så.

Låt oss i stället jobba tillsammans med att öka integrationen. Jag vet att Luciano Astudillo har ett stort engagemang i den frågan i Skåneland. Vi har diskuterat det några gånger tidigare. Jag håller helt med. Vi måste göra allt vi kan för att minska hindren för den enskilde och göra det lättare i stället att pendla över gränsen. Vi bedömer naturligtvis, och där tror jag att vi delar uppfattning, att det är en god idé. Det utjämnar, som Sven-Erik sade, konjunkturskillnader mellan länderna, och det gör det lättare för den enskilde att få ett arbete. Det måste vi bejaka och underlätta.

Anf. 136 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Då får vi väl konstatera att arbetsmarknadsministern inte kommer att göra så mycket mer. Det är så, och det är faktiskt ett anmärkningsvärt svar. Han säger nu i sitt senaste anförande att som en konsekvens av a-kassedomen kommer han inte att göra någonting alls. Det har inte fått vare sig honom eller någon annan på Arbetsmarknadsdepartementet att ens höja på ögonbrynet. Nej, det långsiktiga arbetet fortgår som vanligt. Annars *nada*, ingenting: Vi ska inte vidta åtgärder.

Det tycker jag är växelns handlingsförklaring. Littorin borde ha lärt sig sin läxa efter turerna kring kollektivavtalen och de domar som varit i EU. Han borde, om någon, ha lärt sig läxan.

Det finns någonting som är allvarligt i detta. Så fort det handlar om vanliga löntagares villkor, arbetslösas villkor som riskerar att försämrats och bli tuffare och jobbigare, gör arbetsmarknadsministern inte någonting. Då säger Littorin: Vi tänker inte vidta åtgärder.

Jag tycker att det är allvarligt, för precis som Littorin säger har han och jag haft väldigt bra debatter kring en ökad integration i min region. Jag tycker att det är märkligt än i dag att man från Malmö kan anvisas ett jobb till Kiruna och få resan betald ända dit, men man kan inte få ett resebidrag för att söka ett jobb i Köpenhamn i Danmark dit det tar 25–30 minuter.

Vi vet heller inte hur stöden fungerar, och detta är oerhört allvarligt. Littorin lägger inte i någon högre växel. Jag har inget att tillföra mer än att jag tycker att det är beklagligt att Littorin inte har lärt sig läxan efter alla turer i kollektivavtalen och de domar vi har haft i EU.

Anf. 137 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag fick en förklaring: Långsiktigt jobbar regeringen med att försöka få till regelverken så att de fungerar över gränserna. Det är min tolkning av arbetsministerns svar. Det tycker jag är bra. Det har vi viss erfarenhet av. Det finns två parter, och det är inte alltid man tycker lika om dessa frågor, så det tar alltid tid att komma fram. Där förväntar jag mig inga revolutionerande saker, utan man får stega fram det.

Jag tycker dock att arbetsmarknadsministern missar poängen i att den här domen ju skärper kravet på att ta jobb i en annan del av landet. Men det tar inte regeringen till intäkt för att accelerera eller titta djupare på frågan. Det betyder att människor som kanske inte har varit motiverade att ta ett jobb måste göra det av det skälet att det finns en regeringsdom och kan hamna i klammeri med de regler som finns.

Jag tycker att det skulle ha varit smakligt med ett svar som sade att jo, det här sätter frågan under en lite starkare lupp, och det gör att vi måste skynda på det arbete som vi redan har i gång. Det hade varit ett smakfullt svar på frågan. Men arbetsmarknadsministern står fast vid att han inte tänker göra något speciellt med anledning av domen.

Problemet med en sådan här dom är också, och det känner jag till, att man tycker att reglerna är ganska lika mellan Sverige och Norge. Det är på den grunden domen har fattats – det skiljer inte så mycket mellan Sverige och Norge. Men vi vet hur det är i själva verket när man går in i det. Det skiljer sig på en rad punkter när det gäller olika regler som gör att enskilda människor kan hamna i klammeri, och det måste väl vara både regeringens och riksdagens sak att se till att man undviker det så

långt som möjligt. Det är så det fungerar, och jag tycker att domen skärper kravet väldigt mycket eftersom det tidigare egentligen var frivilligt att ta jobb, vilket många i och för sig har gjort.

Det här ställer hårdare krav på regeringen, och jag tycker att arbetsmarknadsministern lite enkelt smiter ifrån det.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag beklagar att Luciano Astudillo väljer att vara så oförsämd i kammaren och att konsekvent prata om handlingsförlamning, slarvighet, ogenomtänkheter och om andra saker än det interpellationen handlar om. Jag beklagar verkligen det. Jag försöker här att sträcka ut en hand för att diskutera det som är sakfrågan: gränspendlingsproblematiken. I stället får jag oförsämdheter tillbaka. Det gynnar inte en bra politisk debatt. Jag ber Luciano Astudillo att tänka över detta ännu en gång.

Är det handlingsförlamning att sluta avtal med danskarna, framförhandlat på sex månader om en förbättring för våra gränspendlare i Öresundsregionen, baserat på den rapport och genomgång som vi fick från Öresundskommittén? Är det slarvigt att låta jurister analysera domen och sedan dra konsekvenser och slutsatser av det?

Jag delar Sven-Erik Österbergs grundläggande idé, nämligen att vi ska göra allt vi kan för att så snabbt och bra som möjligt underlätta för gränspendlingen mellan våra länder. När det gäller den konsekvens man kan dra av domen i det aktuella fall som diskuteras i interpellationerna finns det naturligtvis med som ett underlag när vi tittar över hur man ska förhandla fram de avtal som vi hoppas kunna sluta med både Finland och Norge. Vi ska naturligtvis också noga följa om det finns andra konsekvenser för enskilda personer som anvisas arbete i annat land.

I dagsläget går det dock inte att dra några andra slutsatser av domen än att det är bra med gränspendling och att domen säger att det är bara i de fall som det finns likheter när det gäller arbetsrätt, socialförsäkringar och annat som man kan anvisa till annat land. Det tycker jag är rätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2007/08:805 om brister med instegsjobben

Anf. 139 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att närmare utreda bristerna med instegsjobben och, vid behov, låta ompröva denna arbetsmarknadspolitiska åtgärd. Ytterligare en fråga Luciano Astudillo ställer är vilka initiativ jag är beredd att ta för att korrigera den skeva könsbalans som instegsjobben rymmer.

Jag har alltsedan instegsjobben infördes noga följt utvecklingen. När jag i februari i år i en annan interpellationsdebatt kommenterade den svaga utvecklingen av antalet personer som anstälts med hjälp av instegsjobb informerade jag också om den diskussion som då pågick inför en förändring av regelverket.

Den 1 juni i år genomfördes flera förändringar, och villkoren för instegsjobb ändrades i olika avseenden. Både den tid inom vilken instegsjobb kan beviljas en nyanländ efter uppehållstillstånd och den period under vilken stöd kan lämnas till arbetsgivaren förlängdes. Ersättningsnivån till offentliga arbetsgivare höjdes till samma nivå som gäller för privata arbetsgivare. Kravet på arbetsgivaren att lämna en plan till Arbetsförmedlingen för hur handledningen kommer att ske togs också bort. Kravet på handledning kvarstår dock.

Kort tid har gått efter att förändringarna genomfördes. Det är ändå roligt att kunna konstatera att de hittills har haft mycket god effekt. Under juni och juli har antalet personer som anställts med hjälp av instegsjobb ökat med 70 procent. Detta har dessutom skett under sommaren när programvolymerna vanligtvis uppvisar en rätt blygsam utveckling.

Men det finns utrymme för många fler instegsjobb. I den rapport om instegsjobben som Arbetsförmedlingen nyligen lämnat till regeringen kommenteras det problem Luciano Astudillo tar upp med obalansen mellan kvinnors och mäns deltagande. Arbetsförmedlingen menar att en jämnare könsfördelning bör kunna uppnås i och med att ersättningen höjts inom den offentliga sektorn där många kvinnor är sysselsatta. Arbetsförmedlingen har för avsikt att särskilt följa och analysera den kommande könsfördelningen inom instegsjobben.

Jag vill i sammanhanget också påminna om de möjligheter som nystartsjobben inneburit för många arbetslösa invandrare. Över 30 procent av dessa anställningar har gällt utrikes födda. Det är också glädjande att utrikes födda svarade för nästan hälften av den samlade sysselsättningsökning som ägde rum mellan det första halvåret 2007 och 2008.

Skillnaderna i sysselsättning och arbetslöshet är dock fortfarande alltför stora mellan utrikes och inrikes födda. Regeringen återkommer i anslutning till budgetpropositionen för 2009 med en samlad strategi för integration.

Mot bakgrund av de nyligen genomförda regeländringarna för instegsjobben ser jag för närvarande inget behov av att ytterligare ompröva åtgärden. Jag kommer även fortsättningsvis att noggrant följa utvecklingen såväl mer generellt som när det gäller kvinnors tillgång till instegsjobb.

Anf. 140 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag har en reflexion som hänger kvar från den förra debatten: Littorin är inte alltid den mest renhåriga debattören heller. I det här svaret kring instegsjobben väljer han själv att prata om integrationen på arbetsmarknaden i vid mening. Visst är det så att de här debatterna ibland vidgas och blir lite större än bara just sakpolitiken, till exempel instegsjobben som de här frågorna handlar om. Men jag har inga problem med att Littorin gör det. Jag tycker att det tillhör debatten att inte fastna i reglerna och i de små detaljerna, även om de kan vara viktiga.

Instegsjobben var som sagt det stora flaggskeppet för att lösa integrationen på arbetsmarknaden. Man kan väl nu när det har gått två år säga att det är ett totalt misslyckande. Instegsjobben som skulle vara det viktiga första steget för många in på arbetsmarknaden skulle också vara ett sätt att stärka nyanländas kunskaper i svenska.

Men det är inte bara det. Nystartsjobben som skulle innebära en ny start för människor som stått utanför har inte gett en varaktig effekt för många människor. Våldigt få har jobbet kvar efter det att subventionen avslutats. Det är samma sak med garantierna, som definitivt inte garanterar vare sig jobb eller utveckling.

Jag och Littorin hade en debatt om instegsjobben redan för ett år sedan, ungefär vid den här tiden. Då lyfte jag fram en rad av de här farhågorna, från att man inte fick möjlighet till språkträning i tillräcklig utsträckning till skevheten i subventioner som fanns mellan privat och offentlig sektor. På en rad av de här frågorna fick jag då ett oerhört märkligt svar. Då var Littorin på ett helt annat humör. Han var väldigt stöddig och kaxig. Konjunkturen var en helt annan också. Därför kunde han stå här och säga att det där löser sig. Det kommer att fungera. Det är en ny insats. Låt oss se framtiden an. Det kommer att funka väldigt bra.

De farhågor som jag då lyfte fram var för övrigt inte gripna ur luften. Det var sådant som kompetenta arbetsförmedlare flaggat för.

Nu har den borgerliga regeringen rättat till ett par stycken av de här skevheterna. Men fortfarande är instegsjobben ett fiasko, trots det Littorin gör gällande i sitt svar. Jag tycker att det är tragiskt att Littorin i det här läget, i stället för att faktiskt medge det och säga att vi noga ska granska det här och ändra det därför att det inte funkar, det verkar inte bita, det löser inte den stora, viktiga och allvarliga frågan kring integrationen på arbetsmarknaden, ägnar sig åt att med siffror tricksa bort hur det i själva verket är. Han säger att det har varit oerhört framgångsrikt de senaste två månaderna, 70 procent fler. I mitt nästa anförande kommer jag att återkomma till den siffran.

Men jag vill ställa en fråga kring detta. Många av dem som får instegsjobb hamnar i branscher där de inte får språklig träning. De arbetar som städare, i varuhus, i lager där de inte får möta andra som pratar svenska språket. Vad vill Littorin göra åt det?

Anf. 141 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Tack för interpellationen! Det här är en oerhört viktig fråga. Luciano Astudillo och jag har debatterat den flera gånger förut. Det är också ett område där jag tror att vi alla har mycket rannsaking att göra.

Vi har redan en gång ändrat på reglerna för instegsjobben, och det har inte ens gått tre månader sedan dess. Det har dessutom varit sommar och då vet vi att programvolymerna är mindre.

Med det vill jag ha sagt att jag alltid sätter målet främst, att sträva mot full sysselsättning. Jag försöker att ha en rätt osentimental inställning till verktygen. Det som fungerar ska vi bygga vidare på. Det som inte riktigt fungerar som avsett får vi vara beredda att ändra på. Vi gör det efter att ha lyssnat, i det här fallet just på arbetsförmedlare som berättade för oss hur man tyckte att reglerna i stället borde se ut. Och vi försökte ändra dem på det sättet.

En ökning på 70 procent är naturligtvis bra, men det är från oerhört låga nivåer. Jag delar den uppfattning som Luciano Astudillo säkert kommer att ta upp i sitt nästa inlägg.

Samtidigt är det naturligtvis så att allting inte bara är instegsjobb utan de ska ses i sitt sammanhang tillsammans med nystartsjobben och tillsammans med den allmänt mer glädjande utvecklingen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. 34 000 personer med utländsk bakgrund fick jobb 2007. Det är en mer än dubbelt så stor ökning av sysselsättningen som för arbetskraften totalt sett, och det är naturligtvis glädjande.

Det finns ändå alltid utrymme för förbättringar. Vi kommer naturligtvis noga att under ett så att säga ordinarie arbetsår följa utvecklingen av instegsjobben. Jag delar Luciano Astudillos grundläggande uppfattning, att det naturligtvis måste vara en poäng att ha ett arbete där man med arbetskamraters och andras hjälp har en möjlighet att lära sig språket bättre och få en arbetsgemenskap som man annars inte hade haft. Det finns säkert möjligheter till förbättring också i den delen.

Däremot tycker jag att man kanske ska komma ihåg att alternativet för de 400 personer som nu har fått ett instegsjobb förmodligen hade varit arbetslöshet, och då har man ingen kontakt med samhället alls. Därför är det klart att vi måste se till att de som är berättigade till ett instegsjobb också har en möjlighet att i större omfattning få det. Det är en förbättring att komma i kontakt med arbetsmarknaden, få arbetskamrater och ha möjlighet att gå en sfi-utbildning kopplad till det arbete man också utför.

Jag är som sagt rätt osentimental när det gäller verktygen. Om Luciano Astudillo har förslag till förbättringar ska jag naturligtvis lyssna med öppna öron på dem.

Anf. 142 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Den bästa förbättringen det här landet kunde få skulle vara om vi kunde få byta regering före 2010.

Nej, Littorin, vi har bara haft *en* debatt tidigare om instegsjobben, inte flera debatter. Det var bara en debatt och den var förra sommaren precis vid den här tidpunkten. Hade Littorin då valt att lyssna på mig och de farhågor som jag då lyfte fram hade vi inte tappat ett helt år. Då hade en del av de här förändringarna kanske gjorts redan då och lett till att fler haft möjlighet till instegsjobb.

Jag tror att de här förslagen kom från fel läger. Då gick ju konjunkturen bra. Allt gick så prima och så himla bra. Luciano var för räddhågsen och litade inte på den borgerliga regeringens förmåga. Vi har sett vart det är på väg nu. Arbetslösheten är på väg att öka under hösten. Jag tycker att frågan om integrationen på arbetsmarknaden är synnerligen allvarlig och ska tas på större allvar. Ibland kanske det finns bra idéer på andra sidan, Littorin.

Nu är det så att vi har kommit till konjunkturens topp och säkert också till sysselsättningstoppen. Vi har inte högre sysselsättning nu än någon gång på 2000-talet, säg 2001. Då hade vi ungefär samma sysselsättningsnivå som nu. Nu vänder det. Nu kommer arbetslösheten att öka.

Det är sant, det ska jag ge Littorin rätt i, att när det går bra i en konjunktur, när arbetslösheten minskar, sysselsättningen ökar är det de grupper som har en svag position på arbetsmarknaden som drar fördel av det. Det är därför man kanske har kunnat se att sysselsättningsfrekvensen

bland utrikes födda ökat lite fortare under den här konjunktursvängningen än för andra grupper, inrikes födda till exempel.

Men det omvända finns också. Nu när det vänder, nu när arbetslösheten kommer att börja öka och sysselsättningen kanske till och med minskar är det de här grupperna som ryker först från arbetsmarknaden. Det tycker jag är oerhört allvarligt. Frågan borde behandlas mer seriöst än Littorin gör.

Den andra delen rör sig om siffrorna. Jag tycker att det är mer renhårigt och mer ärligt att faktiskt säga som det är i stället för siffertricksandet med att på något sätt ge sken av att väldigt mycket har hänt. Man säger att 70 procent fler har fått instegsjobb och att antalet ökar. Man ger sken av att det går så himla bra nu. Det verkar som om det är den nya given från den borgerliga regeringen. Det är inte bara Littorin som tricksar. Vi har andra ministrar som har hängts ut på senare tid.

I juli hade vi de facto 1 274 stycken som hade instegsjobb, och det är inte bra. Det är ett misslyckande. Av dem var 338 kvinnor. Det är inte bra. Det är ett misslyckande.

Littorin hänvisar i sitt svar till att Arbetsförmedlingen nu tror att med den förändring som har gjorts kommer man att jämna ut den här skevheten. Jag vill fråga Littorin om han tror på att detta kommer att jämna ut. Jag frågar inte vad Arbetsförmedlingen tror utan vad han tror och om han är beredd att vidta flera åtgärder för att lösa den så viktiga frågan för Sverige och Sveriges framtid.

Anf. 143 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Om syftet med den samlade politiken är att förbättra integrationen måste man också ta hänsyn till de 34 000 personerna med utländsk bakgrund som har fått ett jobb under den senaste perioden. Det är mer än dubbelt så mycket i andel räknat som arbetskraften totalt sett – eller att 30 procent av nystartsjobben har gått till personer som är utrikes födda.

Mycket kan man säga. Syftet med politiken är naturligtvis en strukturellt riktig sammansättning. Avsikten är att den ska dämpa nedgången när det bli lite sämre tider och öka uppgången och få den att komma snabbare när det är lite bättre tider. Därför är det så oerhört glädjande att 175 000 personer har lämnat utanförskapet, och det är den största minskningen i någon ekonomi som vi kan se någonstans i världen under efterkrigsperioden.

Men jag ska ge Luciano Astudillo rätt i att det naturligtvis är för kackigt – om man får uttrycka sig så i talarstolen – för dåligt, för lite. Det var därför vi genomförde de förändringar vi gjorde i början av juni för att se till att öka möjligheterna för fler att få kombinationen sfi och arbete. Jag är naturligtvis glad att det har tagit fart, trots att det har varit drygt två och en halv sommarmånad under den här perioden. Jag hoppas på, och utgår från, att det nu blir fler som har möjlighet att få ett instegsjobb och att det blir en jämnare könsbalans. Naturligtvis är också den siffran för dålig.

Om Luciano Astudillo har ytterligare några bra idéer, synpunkter, förslag till förbättringar, annat än att byta regering – det kommer jag inte att efterfölja – ska vi naturligtvis lyssna på det. Jag är helt övertygad om att man måste ha en osentimental inställning till de verktyg man har.

Svar på
interpellationer

Målet är viktigare än de enskilda instrumenten. Kan man förbättra ska man det. Vi tänker fortsätta att ha den typen av inställning. Det är därför vi gjorde förändringarna i början av juni.

Om avsikten med den samlade politiken är att förbättra integrationen vill jag peka på de 34 000 personer med utländsk bakgrund som har fått ett jobb under den senaste perioden. Det är naturligtvis det mest glädjande.

Anf. 144 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! De 175 000 som har kommit ut ur sitt utanförskap handlar om att man nu har börjat räkna på ett annat sätt än med de siffror man använde i valrörelsen. Var försvann det breda utanförskapet och den breda arbetslösheten?

Jag ska ge Littorin ett par råd på vägen om integration på arbetsmarknaden. Det håller på att mejslas fram en ny moderat politik på området. Jag kunde läsa en debattartikel i veckan av migrationsministern, Ulf Kristersson och en kollega från riksdagen om hur de såg på frågorna. Jag läste något anmärkningsvärt. De tre moderaterna sade att det fanns områden där de accepterade att människor passivt kunde lyfta bidrag. Det är oerhört anmärkningsvärt att det skulle vara på det sättet. Jag vet inte hur det är i Stockholm, om folk från andra länder passivt får lyfta bidrag. Om det är så är det synnerligen allvarligt. Det är så med alla våra system – akassa, introduktionsersättning, försörjningsstöd – att det finns krav på motprestation. Men det kan vara så att Ulf Kristersson här i Stockholm bedriver en helt annan linje.

Det som insinuerades i artikeln är att man i sfi vill införa andra obligatoriska moment om värderingar och jämställdhet. Ja, människor i vårt land måste veta hur det funkar och vilka spelreglerna är. Men det stora problemet med sfi är att vi har haft för mycket av katederundervisning och för lite av arbetsmarknadsinriktning och introduktion i arbetslivet. Om detta är planerna vädjar jag till Littorin att motverka dem.

Anf. 145 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag vill bara korrigera Luciano Astudillo på en punkt. När vi pratar om 175 000 personer i utanförskap som har kommit tillbaka är det fråga om exakt samma beräkningsgrund som Moderaterna har använt sig av sedan 2005 när vi började ta den fajten med Socialdemokraterna.

I övrigt vill jag naturligtvis välkomna Luciano Astudillo till fler debatter och inspel i just den fråga interpellationen handlar om. Hur ska vi kunna förbättra integrationen för våra utrikes födda? I grunden – det tror jag är en uppfattning som Luciano och jag delar – är det naturligtvis helt oacceptabelt att så många med utländsk bakgrund står kvar i detta utanförskap. Vi måste se till att de kommer in, har en möjlighet att, liksom många av oss andra, ha ett arbete att gå till och en lön att leva på. Det är självklart att det är så. Hade vi haft samma arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda som bland oss andra hade vi haft över 100 000 till i arbetskraften. Det måste vi se till att gå vidare med.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 19.45 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter.

*Svar på
interpellationer*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.49.

22 § Svar på interpellation 2007/08:807 om upphandling av kompletterande aktörer i jobb- och utvecklingsgarantin

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag är beredd att avvakta med omstöpningen av Arbetsförmedlingens verksamhet tills utvärdering genomförs av försöksverksamheten med privata aktörer. Han har också frågat om jag har för avsikt att införa några nya åtgärder för deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin nu när det förväntade stödet från kompletterande aktörer uteblir.

Regeringens ambition om att fler kompletterande aktörers kunskap och kompetens ska vara en naturlig del i den offentliga arbetsförmedlingen är tydlig och klar. Det finns absolut inga tankar om att förändra denna ambition och viljeinriktning. Enligt Arbetsförmedlingen är samtliga upphandlade tjänster inom jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar i gång sedan halvårsskiftet.

Arbetsförmedlingen har tecknat avtal med tolv olika aktörer för aktiviteter inom jobb- och utvecklingsgarantin och med elva företag för aktiviteter inom jobbgarantin för ungdomar. Till detta kommer också upphandlade aktörer för bland annat förstärkt jobbcoaching, insatser för målgruppen utrikes födda och ungdomar som står långt från arbetsmarknaden samt aktiviteter för sjukskrivna.

Enligt uppgifter från Arbetsförmedlingen har man också ett särskilt projekt som ska bidra till att kompletterande aktörer blir en del av Arbetsförmedlingens tjänsteutbud. I detta arbete ingår bland annat att utveckla beställarfunktionen.

Jag har fullt förtroende för att Arbetsförmedlingens arbete leder till att kompletterande aktörer blir den viktiga del av tjänsteutbudet som regeringen har satt som mål.

Jag har därför inte för avsikt att göra några förändringar avseende uppsatta mål eller att vidta några åtgärder utifrån Luciano Astudillos frågeställningar.

Anf. 147 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Littorin har visat sig vara den borgerliga regeringens slarver också på det här området. Jag ska ändå inleda med att tacka för svaret. Jag måste säga att det snarare bekräftar och förstärker den bilden än ger hopp om något annat.

Vi har sett på andra områden – jag ska inte upprepa dem här, men det är a-kassan och arbetsmarknadspolitiken – hur man har slarvat. Nu håller man på att slarva bort en annan viktig insats, de kompletterande aktörerna för de människor som står långt från arbetsmarknaden.

Vi har haft två debatter om samma fråga. Den första var när regeringen annonserade att man skulle pröva på att handla upp 1 000 försöksplatser på det här området. Debatten kom att handla om att det egentligen inte fanns någon skillnad i vår syn på att det är bra med kompletterande aktörer. Då lovade arbetsmarknadsministern att det här inte handlade om någon privatisering av Ams. Han sade också att han noga skulle följa utvecklingen och den utvärdering av det här som IFAU gör.

Sedan helt plötsligt gick det från 1 000 till 10 000 platser. Littorin var otålig. Detta gjordes utan att IFAU var klar med sin utvärdering, utan att man tog reda på om det verkligen är så att de kompletterande aktörerna faktiskt bidrar till målet, som är det viktigaste, att se till att fler som står långt från arbetsmarknaden får ett arbete.

Det är slarv, tycker jag. Detta är ett uttryck för det Littorin står för i den borgerliga regeringen.

Nu står vi där, med en upphandlingsprocess som väldigt få är nöjda med. Det var rättsprocesser. Det blev förseningar. Jag har träffat representanter för bemanningsbranschen och många andra viktiga aktörer som inte alls är nöjda. Det är inte minst sociala företag, som skulle kunna vara med och bidra till det här.

Också här försöker Littorin ge sken av att det nu är så många fler som är de kompletterande aktörerna. Men i praktiken vet Littorin att en stor del av resurserna går till ett företag, som att man i praktiken går från ett offentligt monopol till ett delvis privat. Det är inte mycket av mångfaldens möjligheter där.

Jag får tydliga signaler från Arbetsförmedlingen att man inte alls är nöjd med processen. Och ytterst – det är det som är det riktigt allvarliga – är det de arbetslösa som drabbas, de som är i jobb- och utvecklingsgarantin. Vi är kritiska till att man inte har avvaktat utredningen och effekterna av den.

Jag hade hoppats på ett lite bättre svar på det här området, Littorin. Du får en chans till.

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo fortsätter med sina invektiv snarare än att diskutera sakfrågan. Nu är det slarvigt, hemskt och allting.

Tolv företag har handlats upp i jobb- och utvecklingsgarantin och elva företag i jobbgarantin för unga. Det är över 13 000 personer på månadsbasis som omfattas, och målet var 10 000.

Jag kan naturligtvis inte kommentera eller diskutera exakt hur upphandlingen har fungerat eftersom det är en myndighets beslut, och det är en myndighet som har hanterat det.

Men jag har pratat till exempel med min australiensiske kollega om hur man gjorde där för tio år sedan när man började med upphandling av kompletterande aktörer, och jag kan konstatera att det tog några år innan det satte sig. Upphandlingsrutiner måste utformas. De måste omprövas. Det måste hanteras.

Det är klart att bemanningsföretagen, som Luciano Astudillo pratade sig så varm för alldeles nyss, hade velat se en helt annan utveckling. De ville ju lägga ned Arbetsförmedlingen och i stället privatisera alltihop. Det vill inte jag.

Men jag vill bjuda in de kompletterande aktörer som har en erfarenhet av att arbeta med utsatta grupper, som aldrig går att anställa, som inte går att få in på annat sätt än att de jobbar tillsammans med någon. Det kan gälla Fontänhusen för personer med psykiska funktionshinder, som har så otroligt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det kan handla om Basta i Nykvarn, som jag har besökt några gånger och som är ett oerhört intressant exempel på hur man arbetar med grupper och personer som har långvarigt drogmissbruk i bakgrunden. Det kan handla om olika ideella organisationer. Det kan också handla om fackföreningar, kyrkor eller vad det nu kan vara.

Exakt vem som i det här första skedet har fått själva kontrakten kan inte jag kommentera, annat än att nämna de siffror som finns och den omfattning som detta gäller.

Poängen är att det inte bara handlar om att konkurrensutsätta verksamheten. Det är inte det som det handlar om. Det handlar om att få in kompetens och bemötande som det inte går att anställa på eller på annat sätt få fatt i, erfarenhet av att arbeta med personer som har mycket svåra problem, som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är också bemötandet, att när man kommer till Basta möta personer som arbetar med en, tillsammans med en, som själv har gått igenom samma problematik.

När man tittar på Basta, som ett exempel, ser man att över hälften av de personer som genomgår Basta kommer ut i antingen anställning eller egenföretagande. Den andra halvan är ju där, och inte på Plattan eller någon annanstans.

Låt oss ta till vara de erfarenheterna! Kan upphandlingsprocesserna bli bättre utformade? Ja, säkert. Kan det bli ännu fler kompletterande aktörer? Ja, säkert. Vi har en ny ledning för Arbetsförmedlingen som börjar på måndag, och jag utgår från att detta kommer att vara en av de absolut viktigaste uppgifterna framöver. Att det behövs tror jag att vi kan vara överens om.

Anf. 149 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Littorin väljer att inte prata om det som den här interpellationen handlar om. Målet är ju att få människor tillbaka på arbetsmarknaden som står långt från arbetsmarknaden, att kompletterande aktörer kan vara ett viktigt komplement i det här. Basta är säkert bra, och många andra kompletterande aktörer, inte minst sociala företag.

Det är viktigt att slå fast att vi socialdemokrater inte är några ideologiska motståndare till en mångfald av aktörer – tvärtom. Vi tror att de är ett viktigt komplement. Det finns ingen skiljelinje där. Men vi är inte heller några ideologiska förespråkare av en öppen marknad på det här området, som en del i bemanningsföretagen. Även om de är missnöjda vill en del av de företagen ha en helt öppen marknad. Det är bra att Littorin är tydlig i den frågan.

Men också många av Littorins partivänner i mitt utskott, arbetsmarknadsutskottet, vill helt avreglera förmedlingsverksamheten. Det är väl bra

att vi har Littorin som arbetsmarknadsminister och inte någon av de moderater som sitter i arbetsmarknadsutskottet.

Det är viktigt att följa utvecklingen kring de här frågorna. Nu senast gjordes en jämförande studie i Danmark av Thomas Bredgaard och Flemming Larsen på Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning vid Ålborgs universitet, och de konstaterar att införandet av en marknad för arbetsförmedlingen eller att öppna upp inte helt klart har inneburit förändringar som har gått till det bättre – man är till och med tveksam till det.

De har jämfört med bland annat Australien, som Littorin lyfter fram här, men också med Nederländerna och Danmark. De konstaterar att kostnaden till och med var högre. Det är inte säkert att servicen var bättre för dem som står långt från arbetsmarknaden, och byråkratin har inte heller minskat. Det är där kritiken från oss socialdemokrater kommer. Littorin må ogilla det, men vi säger att Littorin är slarvig.

Vi har en utredning och en utvärdering på gång där man skulle utvärdera de tusen första platserna. Men Littorin valde att inte avvakta den, utan att veta om det är bättre eller sämre eller om det kostar mer eller mindre. För mig blir det då att man slarvar och inte hushållar med de gemensamma resurserna. Man vet inte om det faktiskt bidrar till att föra fler människor som står långt från arbetsmarknaden närmare ett arbete. Det är slarv. Det må Littorin inte alls gilla, men så är det.

Det vi däremot som socialdemokrater är ideologiska motståndare till är arbetslösheten. Vi vill ha arbete åt alla och full sysselsättning. Därför ser vi kompletterande aktörer som ett viktigt instrument för att nå det viktiga målet. Kanske skulle de kunna bidra nu när vi ser att konjunkturen vänder och arbetslösheten ökar. Men vi kommer inte att veta, för vi fick en upphandlingsprocess som ingen var nöjd med.

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tror att de som var mest missnöjda var de som inte blev upphandlade. Det är väl kanske inte alldeles märkligt.

Luciano Astudillo refererar till de danska forskarna. Jag tror att vi var på samma seminarium, Luciano Astudillo och jag, i våras och lyssnade på deras föredragning av just de tre exempel som Luciano Astudillo nämner, nämligen det danska, det holländska och det australiensiska.

Det har varit en del av bakgrunden till varför vi valde att göra på det sätt vi gjorde – inte en fri upphandling, inte något slags voucher för arbetsmarknadspolitiska insatser som sedan kan lösas in lite överallt och inte en totalt fri marknad. Vi valde i stället just en upphandlingsmodell. När man inför en sådan modell blir det naturligtvis möjligen inte alldeles som önskat det första året. Det kan jag hålla med om. Arbetsförmedlingen är ju ovan att göra den här typen av upphandlingar. Det är också därför man nu analyserar hur upphandlingen gick till för att försöka förbättra det hela nästa gång det blir av.

Men jag vänder mig återigen mot att Luciano Astudillo kallar detta för slarv. Med all respekt – ni slarvade bort högkonjunkturen åren före 2006 när vi hade en *jobless growth* och när ni lämnade var femte bakom er precis som jag har sagt så många gånger förut.

Vad vi nu ska göra är att se till att vi får så god utväxling som möjligt av de upphandlade kompletterande aktörerna. Vi ska se till att vi drar

fördel av den kompetens som finns där och det bemötande som vi vet finns där. Det gäller just de fördelar som jag med glädje noterar att Luciano Astudillo också omfattar och omsluter.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

Anf. 151 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! När det blir jobbigt ägnar sig Littorin åt politisk retorik. Då blir det så att han börjar prata om dem som vi socialdemokrater lämnar bakom oss. Men i praktiken var det ni, den borgerliga regeringen, som slarvade bort den konjunktur vi hade. Tillväxten av jobb var i själva verket högre 2005 och 2006, våra sista år, än under ert första år. Och nu vänder det. Dessutom är det så att förra gången vi hade den konjunktur vi är i nu var sysselsättningen högre – någon gång i mitten på år 2000.

Men det är skönt ändå. I allt det här, med all den politiska retorik och all den kraft som Littorin här använder sig av medger han på sitt sätt att han har slarvat. Han säger att han måhända borde ha avvaktat och att det blir lite så här när man prövar sig fram. Han kunde ju ha sagt att man kunde ha avvaktat utvärderingen. Men det ville han inte. Han vet i själva verket inte om detta kommer att vara bättre eller sämre för de arbetslösa och om det kommer att kosta mindre eller mer för våra gemensamma resurser. Det är slarv, och det är bra att Littorin ändå medger det på sitt sätt.

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är alltid intressant att debattera med Luciano Astudillo. Invektiven flyger omkring, och oförsämdheterna likaså. Jag önskar att Luciano Astudillo i stället för att ha den debattekniken kunde ägna sig åt att debattera sakfrågan. Jag tänker försöka hålla mig till den.

När vi går in i grunden och tittar på hur det faktiskt förhåller sig säger Luciano Astudillo att ni inte är ideologiskt förblindade i socialdemokratien för kompletterande aktörer. Varför har ni då konsekvent under alla de år då ni hade ansvar stängt dörren för just dessa? Alla de organisationer som har stått där utanför och har velat ta sig in och velat hjälpa till har ni konsekvent stängt utanför.

När vi pratar om utanförskapet säger jag återigen att i januari 2006 var det breda utanförskapet 1 705 000 personer. I januari 2008 – om vi ska jämföra helårssiffror – var det 1 501 000. Mer än 200 000 personer hade lämnat utanförskapet och kommit tillbaka i arbete om vi bara jämför under den perioden. Om vi jämför andra siffror med samma beräkningsunderlag ser vi på samma sätt hur många det är som har kommit tillbaka. Det är glädjande.

Vi ska fortsätta jobba med det. Det är mitt löfte. Vi ska fortsätta nu, när det ser lite ljummare ut på arbetsmarknaden. Vi ska sätta extra fokus på dem som står längst ifrån. Det är precis de som nu behöver mest hjälp med sänkta trösklar in på arbetsmarknaden. Jag skulle önska att Luciano Astudillo och Socialdemokraterna i stället för att ideologiskt hela tiden kämpa emot var med på detta arbete och såg till att fler kom in på arbetsmarknaden. Det vore trevligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 153 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag tänker göra inför nästa sommarlov och om jag kan tänka mig att återinföra sommarjobbssbidraget till kommunerna.

Svaret är enkelt. Regeringen kommer att fortsätta sitt omfattande arbete med att skapa jobb och bekämpa utanförskapet bland dem som står längst från arbetsmarknaden. Ungdomar är även fortsättningsvis en prioriterad grupp i detta arbete. Historien visar dessutom att vid en lågkonjunktur drabbas ungdomar i ett tidigt skede och oftast hårdare än arbetskraften i övrigt.

Det är upp till varje kommun att erbjuda sommarjobb. Att staten ger öronmärkta pengar till kommunerna för just sommarjobb löser inte problemet med ungdomars utanförskap på arbetsmarknaden.

Regeringen har redan vidtagit flera åtgärder för att förbättra ungdomarnas situation på arbetsmarknaden. Resultatet är tydligt – allt fler unga får jobb. Ungdomar i åldern 15–24 år står enligt SCB för den största sysselsättningsökningen mellan 2005 och 2007. I juni 2008 var nästan 30 000 fler ungdomar sysselsatta än i juni 2007. Det är också positivt att de fasta anställningarna ökar bland ungdomar i åldern 15–24 år. Fast anställda inom denna åldersgrupp ökade med 44 000 personer i juni 2008 jämfört med samma månad 2007.

Arbetsgivare som anställer ungdomar mellan 18 och 24 år har redan i dag en nedsättning av socialavgifterna. Det är nu vår ambition att det ska bli ännu billigare att anställa ungdomar från och med nästa år. Vi avser att under hösten lägga fram ett förslag om att ytterligare sänka socialavgifterna för arbetsgivare som anställer ungdomar. Förslaget innebär dessutom att åldersgruppen utvidgas och den nedre åldersgränsen slopas för att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft. Det ökar möjligheterna för ungdomar som vill feriearbeta.

Vår strategi för att bekämpa utanförskapet bland ungdomar är att genom flera olika insatser som förstärker varandra öka ungdomarnas förutsättningar att få arbete.

Anf. 154 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för svaret! Det var tråkigt att höra att regeringen inte ser hur det går ute i kommunerna. Det är nu inte alls så som Sven Otto Littorin tidigare har sagt – att det finns fler sommarjobb trots de indragna stöden. Det har visat sig nu i statistiken att ungdomar inte har fått sommarjobb i kommunerna i samma utsträckning som tidigare.

Nu när er egen politik har börjat bita sjunker dessutom tillväxten av jobben igen. Ekonomin blir sämre.

Det är när er politik har börjat bita som vi inte ser den här jobbtillväxten längre, och arbetslösheten ökar. Då skulle det vara bra för kommunerna att få ett riktat stöd och kunna införa sommarjobb igen.

Om det är upp till kommunerna, som Sven Otto Littorin säger, blir det naturligtvis skillnad mellan olika kommuner, mellan rika och fattiga kommuner. I dag har vi fått ta del av att det är större skillnader mellan

kommunerna. Det kommer alltså att bli ännu större skillnader för de ungdomar som finns i de olika kommunerna.

Tänk vad härligt det är med sommarlov för barn och ungdomar. Det är härligt att få sola, vara ledig och inte ha pressen att göra läxor jämt och ständigt. Men det är också bra att ha någonting att göra på sommarlovet, åtminstone några veckor. Det finns tonåringar som inte har något alls att göra. Föräldrarna har inte möjlighet att ta ledigt från jobbet under hela tiden. För dessa ungdomar är det väldigt bra att ha ett arbete att gå till, att få pröva på och komma i kontakt med näringslivet och arbetslivet några veckor, att få ingå i ett arbetslag, att få känna på hur det är att jobba och passa tider även på sommaren, att få egna pengar att handla för, att få ta hand om sin ekonomi och avlasta sin familjs hårt ansträngda ekonomi om det är en fattig familj. Vi vet ju att klyftorna mellan fattig och rik har ökat under den tid som den borgerliga regeringen har styrt. Därför är det att beklaga att Sven Otto Littorin bara viftar bort problemet med ungdomar som behöver ett sommarjobb.

Vi kommer senare i en interpellationsdebatt att diskutera de ungdomar som har lämnat skolan och ska ta sina första steg i arbetslivet på riktigt, men just nu koncentrerar jag mig på debatten om dessa ungdomar som går i gymnasiet eller har börjat på högskolan. De behöver egna pengar och skulle behöva ha den här hjälpen.

Visst kan näringslivet och kommuner ändå anställa ungdomar på sommaren, och det sker ju också. Men de bidrag som kommunerna har fått tidigare har varit ett riktat stöd för att inrätta särskilda jobb och praktikplatser för de här ungdomarna, kanske på en förskola, ett fritidshem, ett sjukhus, ett äldreboende eller någon annanstans i kommunen där de kan få vara med i ett arbetslag. Det har också funnits försök i olika kommuner där musikskolan har kunnat anställa ungdomar som har fått åka runt och spela och vara kulturarbetare på kommunens institutioner, vilket har varit mycket uppskattat av bland annat de äldre.

Allt sådant dras in nu, åtminstone i de fattiga kommunerna. Det är olyckligt att Sven Otto Littorin inte ens vill tänka tanken att man skulle kunna införa ett sådant stöd igen.

Anf. 155 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig först och främst hålla med Monica Green om beskrivningen av vikten av ett sommarjobb när man är i den åldern. Självt hade jag mitt första sommarjobb när jag var elva år. Det var förmodligen helt olagligt, men jag var guide på Skänninge stadsmuseum. Det var tre timmar om dagen några dagar i veckan några veckor på sommaren. Jag håller helt med Monica Green. Den känsla man hade av att tjäna något eget, även om det inte var många kronor, och ha några jobbkompisar var oerhört viktig och väldigt bra. Därför är kontakten med arbetsmarknaden och känslan av att ha en egen liten peng att hantera väldigt viktig. Där är vi helt överens.

Men kommunerna är inte den enda arbetsgivaren, utan det finns väldigt många sommarjobb också på andra ställen. Det är inte heller så att Arbetsförmedlingen förmedlar alla sommarjobb även om man förmedlar många och också har gjort det.

Frågan blir snarare var man får den största effekten av de 100 miljoner som det här stödet tidigare kostade. Min grundinställning är att jag

Svar på
interpellationer

hellre vill lägga de pengarna på insatser för dem som verkligen behöver hjälp och råd för att sänka trösklarna och komma tillbaka, de som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Det tycker jag inte att man per definition kan säga om gymnasieungdomarna. Jag tror att det blir en mycket större effekt av att vi till exempel slopar den nedre gränsen när det gäller de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Då kommer också kommuner som ferieanställer ungdomar att omfattas av detta. De kommer att få en kraftigt sänkt total lönekostnad när arbetsgivaravgiften mer än halveras. Det kommer att vara en effektivare åtgärd för att få ungdomar tillbaka på arbetsmarknaden och in på arbetsmarknaden på sina första försök med sommarjobb.

Det hela handlar inte om en grundinställning att sommarjobb är bra eller dåligt – där delar jag helt Monica Greens inställning – utan om var pengarna gör mest nytta.

Anf. 156 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för det svaret. Hittills har det visat sig att de pengar som ni har satsat inte har varit de perfekta satsningarna när det gäller ungdomar. Varför skulle långtidsarbetslösheten bland ungdomar annars öka? Era recept har hittills visat sig vara verkningslösa.

Sedan kan Sven Otto Littorin återigen försöka dra valsen om att man har tagit in så många från utanförskapet. Jag kan meddela Sven Otto Littorin att ni inte alls har gjort det. Det är inte på grund av er politik som de nya jobben har kommit. Det har många institut påpekat. Jag har också berättat för Sven Otto Littorin tidigare att det beror på den högkonjunktur som var när ni tog över. Ni tog över i ett guldläge tack vare den högkonjunktur som var och den ordning och reda som vi hade i ekonomin. Under vårt senaste år vid regeringsmakten tillkom 153 000 nya jobb. Under ert första år tillkom endast hälften så många, 80 000, nya jobb. Det är vackert så. Det är väldigt bra gjort av er, men sedan har det bara sjunkit och blivit färre och färre nya jobb. När ni tillträdde sade ni att det skulle ta två år innan er politik biter. Det är nu er politik biter på Sverige. Det är nu som det går sämre för svensk ekonomi, svensk arbetsmarknad och för arbetslösheten.

Om Sven Otto Littorin ska använda sig av de recept som inte är precisa utan som innebär att man smetar ut detta på alla arbetsgivare som anställer ungdomar, alltså även dem som redan har anställt ungdomar, använder man inte medlen på rätt sätt. Jag tycker inte att Sven Otto Littorin är rätt person att säga att vi ska använda pengarna på rätt sätt.

Jag vill återkomma till just sommarjobben för ungdomar och hur viktiga de är. Vi är tydligen överens om hur bra det är för ungdomar att få en chans att ingå i ett arbetslag och några veckor under sommaren delta i en arbetsgemenskap, få egna pengar och avlasta familjernas ekonomi.

Andelen arbetslösa ungdomar mellan 15 och 24 år var 29 procent i juni, och dessutom finns det ett mörkertal. Många ungdomar som går på högstadiet eller gymnasiet söker inte ens jobb eftersom de vet att de inte kan få det. Därför är det en väldigt stor arbetslöshet just på sommaren bland ungdomar. De skulle behöva ha ett extra stöd för att, inte bara genom kontakter, kunna få ett jobb. Det finns ungdomar som får jobb också. Det kan vi vara eniga om.

Nej, det hade varit bättre om ungdomar hade kunnat få pröva på yrkeslivet under några veckor. Jag är besviken på att Littorin inte ens vill tänka tanken.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

Anf. 157 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Monica Green far dessvärre med osanning i ett avseende, och det gäller den här upprepade historien om att långtidsarbetslösheten bland ungdomar skulle ha ökat. Låt mig påminna om att den totala långtidsarbetslösheten bland ungdomar har sjunkit med ungefär 20 000 personer sedan regeringsskiftet. Men Socialdemokraterna väljer alltid att bara prata om öppen arbetslöshet. Vilken regering som helst skulle kunna trola bort den öppna arbetslösheten på det sätt som ni gjorde under alla år, genom att antingen förtidspensionera bort folk ur arbetskraften eller genom att stoppa in folk i Amsåtgärder.

Med all respekt för den enskilda person som befinner sig i utanförskapet tror jag att det spelar mindre roll vilken kolumn i utanförskapstabellerna man står i. Det handlar om att ha ett jobb att gå till och om att de insatser vi gör är riktade på ett sådant sätt att man minskar arbetslöshetsperioderna och snabbare kommer tillbaka till ett arbete.

Det är precis den politiken vi försöker föra. Det är sant att den öppna långtidsarbetslösheten har ökat, men den sjunker nu. Men den totala långtidsarbetslösheten, om vi räknar ihop den öppna arbetslösheten och ungdomar i programåtgärder, har faktiskt sjunkit.

Återigen, om vi ska gå in på den typen av diskussioner om utanförskapet är det ett faktum att vi varje dag under förra mandatperioden fick 140 nya förtidspensionärer. Varje dag under förra mandatperioden! Sedan regeringsskiftet har antalet personer som har lämnat utanförskapet och kommit tillbaka in på arbetsmarknaden överstigit 400 personer om dagen som nu har en lön att leva på, en framtid att se fram emot och en arbetsgemenskap att känna trygghet i. Det är jag väldigt stolt över, och jag vill naturligtvis se till att det blir fler, att denna utveckling fortsätter och att vi också nu när vi går in i lite sämre tider har en så stabil och bra arbetsmarknad som möjligt så att den nedgång vi annars hade haft blir mindre och att den uppgång som senare följer kommer fortare och blir större.

Den här interpellationen handlar i grunden om ifall vi ska ha kommunbidrag eller sänkta arbetsgivaravgifter. Det året vi tog bort de här 100 miljonerna hade vi det största antalet sommarjobb som vi någonsin har sett i statistiken. Det är klart att då måste man fundera över om det är bättre att återinföra kommunbidraget eller att göra det billigare att anställa ungdomar – också de ungdomar som behöver ett sommarjobb och som kanske är 15–16–17 år. Ja, min slutsats är därvidlag ganska enkel. Jag tror mer på sänkta lönekostnader totalt sett oavsett om det är en kommun, ett privat företag, en organisation, en fackförening eller en kyrka för att göra det billigare att anställa ungdomar också på sommaren. Jag tror att det är ett mer effektivt sätt att använda pengarna på.

Anf. 158 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Sven Otto Littorin försökte komma ifrån att det var just sommarjobb vi skulle prata om och började diskutera en massa andra saker också men kom tillbaka till det på slutet. Jag tycker att det är trist

med den här dogmatiska inställningen eftersom det ju har visat sig att er politik nu när den har börjat bita inte hjälper för att få ned arbetslösheten. Ni tog över i ett guldläge i en högkonjunktur. Det var jättebra! Jag är också glad över att arbetslösheten har minskat under vårt senaste år vid regeringsmakten och under era två första år. Det är jättebra för de människor som har fått ett arbete, men det är inte tack vare er politik. Det är snarare tvärtom. Det är *trots* er politik som de har fått de här jobben. Men det är vackert så! Det är jättebra att människor har fått arbete.

Jag betackar mig för de där slängarna om att stoppa in folk i arbetsmarknadsåtgärder. Jag tycker att det är fina utbildningar som människor har fått och som har lett till arbete, och det är trist att man har den synen från den borgerliga regeringen att fortbildningar och omställningsutbildningar är fula bara för att det är en viss typ av arbetsförmedling som förmedlar dem och att man då är emot det. Jag tycker att det är trist med sådana svepande argument och att man tar bort åtgärderna bara för det.

Nej, det är väl nu de behövs, de här omställningarna, och stödet till sommarjobben skulle vara mycket bra under nästa sommar, för även om det var många sommarjobb under ert första år när ni tog över i högkonjunkturen så sjunker antalen igen nu när er egen politik har börjat bita.

Anf. 159 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är inte tack vare vår politik, säger Monica Green. Hon måste ha sovit eller inte varit närvarande under interpellationsdebatterna med Anders Borg alldeles nyligen där finansministern tog upp citat efter citat från Konjunkturinstitutet och andra som säger att det är just tack vare regeringens ekonomiska politik som sysselsättningen har ökat och arbetslösheten har sjunkit.

Stoppa in i program! Ja, låt mig ta några exempel: Ungdomsgarantin och de kommunala ungdomsprogrammen som ju fanns ledde enligt bland annat Institutet för arbetsmarknadspolitisk forskning till längre arbetslöshetsperioder och högre arbetslöshet. Då var väl det ganska naturligt fel politik! Det vi försöker göra är det omvända, nämligen att se till att det blir billigare att anställa. Och det gäller naturligtvis också i den här dimensionen det som interpellationen handlar om, det vill säga sommarjobben. Då är det klart att man måste ställa sig frågan om det är ett kommunbidrag på 100 miljoner som är rätt väg att gå för att få fler sommarjobb. Där delar inte Monica Green och jag bedömning. Så enkelt är det. Det året vi tog bort det här bidraget förra gången hade vi också flest sommarjobb någonsin.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på interpellation 2007/08:827 om obligatorisk a-kassa

Anf. 160 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att dra tillbaka förslaget om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och om jag avser att ta initiativ till att lösa de verkliga problemen med försäkringen, det vill säga sänka avgifterna, höja ersättningen och rätta

till regelverket så att fler kan komma i åtnjutande av en ersättning i samband med arbetslöshet. Patrik Björk har även uppgivit att arbetslöshetskassorna förlorar sina medlemmar och att kommuner är oroliga för sina kostnader.

Inledningsvis vill jag framhålla att min åsikt är att alla som förvärvsarbetar ska ha ett inkomstrelaterat skydd vid händelse av arbetslöshet. I syfte att uppnå det tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att föreslå formerna för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. För närvarande pågår ett intensivt beredningsarbete i Regeringskansliet med de remissvar som inkommit avseende utredningens delbetänkande. Jag vill dessutom påminna om det slutbetänkande som utredningen ska avlämna senast den 30 september i år.

Den 1 juli i år infördes arbetslöshetsavgiften som ersatte den förhöjda finansieringsavgiften. Införandet av arbetslöshetsavgiften innebar en sänkning av avgiften till staten för en majoritet av arbetslöshetskassorna och därmed också av medlemsavgiften för dessa arbetslöshetskassors medlemmar. En sänkning av avgiften har därmed precis genomförts.

Som ett flertal gånger tidigare konstaterats visar erfarenheten att arbetslöshetsersättningens nivå påverkar arbetslöshetsperiodens längd. Mot bakgrund av detta och det faktum att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring har jag inte för avsikt att förorda en höjning av nivån på arbetslöshetsersättningen.

Anf. 161 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret på interpellationen!

Regeringens hantering av arbetslöshetsförsäkringen är en sorglig historia. Det har drabbat många, inte bara enskilda personer utan hela den svenska arbetsmarknaden, den svenska modellen och den svenska ekonomin. Konsekvenserna är så här långt stora men kommer med största säkerhet att förvärras. En halv miljon människor har lämnat a-kassan, och flödet verkar fortsätta. Kombinationen med höga avgifter och sänkta ersättningar tillsammans med ett regelverk som stänger ute många från ersättning har skapat dagens ohållbara situation.

När nu ekonomin och arbetsmarknaden blir sämre kommer många att stå utan skydd. Sveriges kommuner fruktar på goda grunder att regeringen iskallt räknar med att de ska stå för de oförsäkrades försörjning. Regeringen har sedan tillträdet angett att lösningen på problemet med de oförsäkrade ska vara införandet av en obligatorisk a-kassa. Detta förslag har ända sedan det först började diskuteras varit utsatt för en skoningslös kritik från nästan alla parter, men arbetsmarknadsministern har åtminstone så här långt stått på sig.

Nu har vi hamnat i ett läge där till och med de moderata ledamöterna i riksdagens arbetsmarknadsutskott tagit avstånd från idén offentligt och krävt att förslaget ska slängas i papperskorgen. Det verkar i dag som att arbetsmarknadsministern står helt ensam som den ståndaktige tennsoldaten när det gäller att försvara det här förslaget.

Då kom de här frågorna i interpellationen, och bekymret med svaret är att det är lite dåligt med svar. Om vi börjar med den första frågan: Vad gör arbetsmarknadsministern när a-kassorna förlorar medlemmar och kommunerna är oroliga för sina kostnader? Det finns inget svar på vad

arbetsmarknadsministern ämnar göra åt detta och hur han tänker hantera denna fråga.

Arbetsmarknadsministern får också en fråga om han avser att dra tillbaka förslaget om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, och då kan jag konstatera att här finns någonting nytt i arbetsmarknadsministerns sätt att resonera och debattera. Vid en tidigare interpellationsdebatt ställde jag en liknande fråga till arbetsmarknadsministern, och då fick jag ett mycket bestämt svar. Då sade arbetsmarknadsministern att han *inte* ämnade ta tillbaka initiativet och lägga ned tanken om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

I det här svaret på interpellationen – jag läser interpellationssvar noggrant, som arbetsmarknadsministern vet sedan tidigare – kan jag konstatera att det inte finns något svar på frågan. Jag kan bara tolka det som att arbetsmarknadsministern glider och nu påbörjar en politisk reträtt från det här med obligatorisk a-kassa. Arbetsmarknadsministern blir då den siste att lämna båten.

Den tredje frågan hade tre delfrågor. Arbetsmarknadsministern svarar på två av dem. Man tänker inte sänka avgifterna. Man tänker inte höja ersättningen. Den tredje frågan gäller hur ministern ser på det regelverk som stänger ute folk, som gör att de inte kan uppbära ersättning och som också är en viktig orsak till att folk har valt att lämna a-kassan. Den svarar inte arbetsmarknadsministern på alls.

Men som sagt var: I den fortsatta debatten får arbetsmarknadsministern möjlighet att svara på de frågor vars svar här lyser med sin frånvaro. Det jag naturligtvis är mest intresserad av och som jag tror att många är intresserade av är att få ett tydligt besked från arbetsmarknadsministern att han avser att lämna tanken på en obligatorisk försäkring. Det är det som så att säga mellan raderna lyser fram i det här svaret.

Anf. 162 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck är en känd kremlolog och försöker tolka in en massa saker i det som sägs eller inte sägs. Det jag säger är att utredningen levererar sitt slutbetänkande den 30 september och att vi naturligtvis analyserar, går igenom och bereder frågan på det sätt som vi normalt sett ska göra.

Det intressanta tycker jag är det som Patrik Björck inte talar om eller tar upp i debatten, nämligen svaret på frågan var jobben ska komma. I stället pratar han om det klassiska, nämligen höjd ersättning till de höginkomsttagare som inte jobbar. Det är Socialdemokraternas svar på frågan var jobben ska komma. Vi vill i stället fortsätta att sänka skatten på arbete för dem som jobbar och har låga löner, men det avvisar Socialdemokraterna.

Det här är den klassiska skillnaden: Alliansens arbetslinje, där den som jobbar får mer över och frukterna av sitt eget arbete och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden för dem som inte har jobb, står mot en socialdemokratisk ersättningspolitik. Vad ledde då den politiken till? Jo, höga skatter för de låginkomsttagare som jobbar och ett stort utanförskap med var femte svensk utanför. Det är en orättvis, orättfärdig och ojämlig politik. Det är dessutom en cynisk politik och en gammaldags politik. Och resultatet av den socialdemokratiska omprövningen sedan valet av den fråga man faktiskt förlorade på blev mer av samma. Utanförskapet

ska uppenbarligen lösas med högre ersättningsnivåer till höginkomsttagarna och mer Amsätgärder.

Den viktiga frågan att ställa sig här är: Vilka är det som har lämnat a-kassan? Ja, av det vi fått veta hittills när vi pratar med arbetslöshetskassorna är det personer som har kort tid kvar till pensionen, det är personer med legitimationsyrken som lätt får arbete, till exempel läkare och de som inte längre omfattas av försäkringen, till exempel studenter. Det kanske inte är så konstigt att de har lämnat a-kassan.

Men i grunden kvarstår naturligtvis min åsikt. Har man ett jobb i Sverige borde man också ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd. Om det säger Socialdemokraterna som vanligt ingenting. När vi inledde förändringen och återupprättandet av arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring stod 700 000 svenska löntagare utanför. Nu är det en dryg miljon. Men vad är svaret på den frågan? De 700 000 som stod utan ett inkomstrelaterat försäkringsskydd när vi tog över, hur ska ni se till att de får det som ändå måste vara rimligt, nämligen ett inkomstrelaterat försäkringsskydd vid arbetslöshet? På den frågan har ni inget svar.

Det vore intressant att debattera den frågan, därför att Miljöpartiet, er ska vi säga samarbetspartner, förespråkar ju en helt annan modell, nämligen att man slår ihop socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringarna till en statlig, total socialförsäkring. Delar Patrik Björck den uppfattningen, eller kan vi få ett besked om vilket alternativ som gäller om det är så att vänsterkartellen vinner nästa val? Vad händer då? Blir det en allmän obligatorisk socialförsäkring, betalad via skattsedeln, där dagens a-kassor inte har ett dugg att göra med arbetslöshetsförsäkringen, eller vad blir det? Det svaret tycker jag att ni är skyldiga väljarna.

Patrik Björck tar också upp oron för kommunerna och socialbidragen. Ja, faktum är ju att det är precis tvärtom. Vi har sett socialbidragen sjunka under den senaste perioden. Dessutom är det så att grundbeloppet i a-kassan och arbetslöshetsförsäkringen i nästan samtliga fall överstiger försörjningsstödet. Jag noterar att Försäkringskassans generaldirektör nyligen i en stort uppslagen debattartikel konstaterar att oron för ökade utgifter är obefogad.

Men om Patrik Björck och jag delar uppfattningen att det är olyckligt när många inte har ett inkomstrelaterat försäkringsskydd är jag beredd att sträcka ut handen till Socialdemokraterna och lyssna på de förslag som skulle leda till att de får det, såvida det inte försämrar lönebildningen på arbetsmarknaden, ökar skattetrycket eller försämrar arbetslöshetsförsäkringens ställning som en omställningsförsäkring.

Anf. 163 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Det har blivit någon sorts strategi bland de borgerliga statsråden att kräva svar på frågor från interpellanten i stället för att svara på interpellationerna. Det är väl så här att när vi har ärendedebatter i kammaren och diskuterar politiken, till exempel arbetsmarknadspolitiken, för vi den typen av debatter. Interpellationen är till för att statsråden ska svara på frågor från riksdagsledamöterna om vad statsråden avser att ta för initiativ. Det finns nog en anledning för statsrådet att hålla sig till den ordningen, för annars blir det lite knepigt det här. Vi kanske kan få återkomma om två år. Jag vet inte om det är förmätet av mig att tro att

jag någonsin hamnar i den situationen att jag får lov att svara på interpellationer, men jag lovar att om det skulle bli så kommer jag att göra det.

Det här var andra chansen, men det kom inget svar på den viktigaste frågan i interpellationen. Jag kan citera svaret från arbetsmarknadsministern förra gången jag ställde en liknande fråga. Då var svaret mycket tydligt: ”Ja, jag har fortfarande för avsikt att föreslå att en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs.” Så svarar arbetsmarknadsministern i en interpellationsdebatt den 19 februari 2008.

I dag kan jag konstatera att arbetsmarknadsministern – det går inte att tolka på något annat sätt – har inlett en besvärlig politisk reträtt från en fråga som han har grävt ned mycket politisk prestige i, en fråga där arbetsmarknadsministern i stort sett från start har stått ensam och som han nu på något sätt försöker ta sig ur. Det är i och för sig inget fel att ändra en uppfattning om den är felaktig, inte håller för verkligheten. Om kartan så att säga inte stämmer med verkligheten finns det väl anledning att göra om kartan. Så långt kan det vara positivt. Men bekymret är att det då uppstår en massa följdfrågor. Om inte arbetsmarknadsministern nu tänker sig den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen, som har varit arbetsmarknadsministerns patentsvar på ett av de stora problem som arbetsmarknadsministerns politik har skapat, nämligen att en halv miljon människor har lämnat a-kassan, vad avser då arbetsmarknadsministern att göra, mer än att lämna walk over och lita på att vi ska lösa det här problemet om två år? Det må vara hänt. Vi kommer att få många sådana frågor i vårt knä, frågor som finns kvar att hantera.

Jag tycker ändå att det är rimligt för riksdagen att ställa frågor till det ansvariga statsrådet. Om man nu överger en ståndpunkt som man har laddat med så mycket personlig politisk prestige som frågan om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och nu tänker lämna den ståndpunkten, vad avser arbetsmarknadsministern att sätta i stället?

Arbetsmarknadsministern säger att man sitter och går igenom remissvaren på departementet, och det är väl rimligt och riktigt att man gör det. Skulle arbetsmarknadsministern möjligen kunna redogöra för lite av innehållet i de här remissvaren? Om det finns någon tendens i åt vilket håll innehållet i dem går skulle det vara spännande att veta. Det kanske skulle kunna underlätta debatten eller göra att de som lyssnar hade lättare att förstå arbetsmarknadsministerns ståndpunkt. Det kan vara en stilla vädjan om att få en kort redogörelse för det som står i svaret. Arbetsmarknadsministern säger här att det pågår ett intensivt arbete med de remissvar som har kommit in. Vad är det för signaler som de remissvaren ger, arbetsmarknadsministern? Kan vi få en redogörelse för det? Och är det rätt tolkat att arbetsmarknadsministern nu har lämnat förslaget om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring?

Anf. 164 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Om vi inte ska ha en debatt om åsiktsskillnader mellan oss utan endast om frågor med enkla svar – ja, då framgick mitt svar av mitt första inlägg. Patrik Björck får gärna ägna sig åt att spekulera, tolka hej vilt och vara kremlolog på alla sätt och vis.

Jag konstaterar att utredningen inte är klar och att vi återkommer med besked när utredningen är klar, alltså när vi har ett besked att komma med. Till dess gäller naturligtvis det som jag alltid har sagt, nämligen att

jag i grunden tycker att vi måste arbeta för ett inkomstrelaterat försäkringsskydd i arbetslöshetsförsäkringen som omfattar alla på svensk arbetsmarknad.

Det var intressant att ha en debatt i just den frågan, alltså hur det ska uppnås. Men eftersom Patrik Björck inte vill ha den typen av debatt utan i stället ställer sina frågor om och om igen måste jag be att få hänvisa till mitt första inlägg.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 165 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten är till för att jag ska ha möjlighet att få ett svar. När jag ställde denna fråga för snart ett år sedan fick jag till svar att det pågick en utredning, en utredning som arbetsmarknadsministern hade lämnat direktiv till. Den lyckades dock inte avlämna sitt betänkande i tid utan fick förlängd tid. Då ställde jag frågan om arbetsmarknadsministern avsåg att avbryta det hela och fick ett mycket tydligt svar, nämligen: Jag har fortfarande för avsikt att föreslå en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Det pågick en utredning om detta. Den har inte avslutats, och arbetsmarknadsministern vill inte ta i sin mun hur han bedömer möjligheterna till att genomföra en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. I våras var det mycket klart och tydligt – tack för det, förresten – men i dag svävar arbetsmarknadsministern betydligt på målet. Jag tycker att det är rimligt att i riksdagens kammare kunna få svar på en så enkel fråga.

Nu har jag inte möjlighet att ställa frågan igen, men jag lovar arbetsmarknadsministern att om jag inte får svar på den kommer jag att med omedelbar verkan lämna in en ny interpellation till kammarskansliet. Jag kommer att ställa frågan om och om igen, ända tills arbetsmarknadsministern behagar svara.

Anf. 166 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck är ju inte främmande för att ställa samma interpellation många, många gånger. Jag välkomnar det. Det är naturligtvis bara att lämna in en interpellation och sedan får väl den socialdemokratiska gruppledningen avgöra om man ska missbruka interpellationsinstrumentet på det sättet.

Jag svarar givetvis på det sätt som jag svarat, nämligen att utredningen pågår, att vi analyserar utfallet av remissinstansernas svar och tittar på hur frågan ska hanteras framöver. Det går inte att lämna ett tydligare svar på den frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på interpellation 2007/08:830 om jobbgarantin för ungdomar

Anf. 167 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att möjliggöra för Arbetsförmedlingen att sätta in insatser i ett tidigare skede. Vidare undrar hon vilka åtgärder jag avser att vidta för att

höja kvaliteten på de insatser som sätts in för att stävja långtidsarbetslösheten hos ungdomar.

Vi tycker inte det är orimligt att ungdomar söker arbete under en inledande period av arbetslöshet innan insatser sätts in. Många ungdomar får jobb eller påbörjar en utbildning relativt snabbt. Den tid unga är arbetslösa är ofta kortvarig. Enligt statistik från SCB var den genomsnittliga tiden i arbetslöshet förra året 12 veckor för ungdomar 15–24 år. För personer 25–54 år var motsvarande siffra 32 veckor. Vi vill undvika de inläsningseffekter som kan uppstå när ungdomar deltar i arbetsmarknadsutbildningar, trots att det finns jobb att tillgå. Därför är fokus i jobbgarantin på just jobbsökaraktiviteter. När en ungdom går in i en arbetsmarknadsutbildning eller får en praktikplats inom jobbgarantin kvarstår kravet att ungdomen ska söka jobb.

Arbetsförmedlingen ansvarar för att genomföra jobbgarantin för ungdomar utifrån de riktlinjer regeringen har fastställt. Jag har fullt förtroende för förmedlingens arbete med att säkerställa kvaliteten inom garantin. Sedan kan det förstås finnas möjligheter till förbättringar, jobbgarantin för ungdomar är inte ens ett år gammal. Regeringen följer noga utvecklingen av de arbetsmarknadspolitiska programmen och förändrar utformning och regelverk när det behövs.

Anf. 168 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern brukar slå sig för bröstet och tala om att det är så fantastiskt bra sedan man tog över regeringsmakten. Vi har vid några tillfällen påpekat att det var högkonjunktur när den borgerliga regeringen tog över, att det var ett guldåge och att vi hade gjort ett bra avstamp för att det skulle kunna bli fler jobb. Vi såg också i statistiken att det var under vårt sista regeringsår som de allra flesta jobben kom.

Nu är det helt andra siffror som visar sig i statistiken. Det är jättetråkigt, och främst är det ungdomar som kommer i kläm. Jag har trista och oroande siffror för våra ungdomar. Antalet nyanmälda platser – om jag tar det som exempel – har minskat med 31 procent från juli förra året till juli i år. När det gäller de arbetslösa har de ökat med 17 procent från juli förra året till juli i år. Vad gäller ungdomar mellan 18 och 20 år har långtidsarbetslösheten ökat dramatiskt; jag ska redovisa de siffrorna i mitt nästa inlägg. Effekterna för de långtidsarbetslösa ungdomarna har blivit dramatiska. Detta är inte bra. Jag vet att Sven Otto Littorin brukar säga att det bara är att sänka arbetsgivaravgifterna och köra på. Och om vi dessutom gör dem ännu fattigare skaffar de sig nog ett jobb.

Till exempel har jobbgarantin inte fungerat. Inte ens var tredje ungdom som hittills varit med i jobbgarantin har fått jobb. Det är alltså ingen garanti för att få ett jobb. Man placeras i en så kallad kartläggning, och sedan ska man gå vidare till en praktikplats. Vi kan konstatera att det finns alldeles för få verktyg för att Arbetsförmedlingen ska kunna förmedla jobb till ungdomarna. De som efter 15 månader fortfarande är arbetslösa får vara i garantin och flyttas över till den jobb- och utvecklingsgaranti som gäller för vuxna på arbetsmarknaden.

Vi vill satsa på utbildning och praktik för arbetslösa ungdomar så att de snabbare kan få ett jobb. Nu säger Sven Otto Littorin att det blir en inläsningseffekt av att låta ungdomar utbilda sig. Jag tycker att det är

ganska cyniskt. Det är en trist inställning att föraktfullt säga till de ungdomar som kanske allra mest behöver en utbildning att det blir en inlåsningseffekt om de skaffar sig en utbildning via Arbetsförmedlingen eller på annat sätt och att de därför inte ska få det. De ungdomar som stått längst ifrån arbetsmarknaden är de som kanske mest av alla behöver utbildningen, inte de som åkt på en räkmacka genom livet och haft det lätt för sig i skolan.

Vi behöver stödja de ungdomar som står längst ifrån arbetsmarknaden, och vi behöver göra det på många olika sätt. Det finns inte endast ett sätt, utan det finns många sätt att göra det på. Man behöver ha minst tio olika alternativ för dessa ungdomar, för de behöver allt det stöd från samhället som de kan få.

Anf. 169 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska börja annat än möjligen genom att redovisa siffrorna för juli 2008 jämfört med juli 2006 vad gäller antalet arbetslösa ungdomar och ungdomar i konjunkturberoende program.

Antalet arbetslösa har minskat med 31 751 personer i åldersgruppen 18–24 år, och antalet ungdomar i konjunkturberoende program har faktiskt ökat med 1 113. Totalt har alltså över 30 000 ungdomar i åldern 18–24 år lämnat arbetslösheten och i stället kommit vidare. Det är naturligtvis mycket glädjande.

I dag har vi lite drygt 10 000 personer inskrivna i jobbgarantin för unga. 17 000 har under perioden december till och med juni 2008 påbörjat jobbgarantin för unga. Av dessa har drygt 7 000 personer lämnat garantin, den förkrossande merparten just för ett arbete.

Det är naturligtvis väldigt bra. Jag skulle intet hellre önska än att många fler hade lämnat och kommer att lämna garantin framöver. Men det ska naturligtvis ses i kombination med den totala utvecklingen för ungdomar. Det måste också ses i kombination med arbetslöshetsperiodens längd. Arbetslöshetsperiodens längd för ungdomar har sjunkit ganska ordentligt. Det är naturligtvis glädjande att det är på det sättet.

Vad vi har försökt göra under den här perioden är att vikta om de arbetsmarknadspolitiska insatserna, det vill säga att i högkonjunktur lägga lite mindre insatser av aktiv arbetsmarknadspolitisk karaktär för dem som har kort tid i arbetslöshet och där lägga allt fokus på arbetsförmedling, allt fokus på att snabbt hitta arbete, och i stället lägga mer resurser på dem som har sett både en och annan högkonjunktur passera revy utan att ha möjlighet att ta sig in, lägga mer resurser på de långtidsarbetslösa. Det är därför vi har lagt nästan 13 miljarder på jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga.

Man kan naturligtvis, som i den förra debatten, debattera vad man garanterar. Men det vi garanterar är en palett av insatser av det slag som jag noterar att Monica Green efterlyser och som jag är överens med Monica Green om: jobbsökaraktivitet med coachning, fördjupad kartläggning, utbildning, arbetspraktik, studie- och yrkesvägledning, projekt av olika slag, arbetslivsinriktad rehabilitering, fördjupad kartläggning av rehabilitering, start av näringsverksamhet och så vidare. Det finns en bred palett inom ramen för jobbgarantin för unga som syftar till att på ett individu-

ellt plan förbereda varje enskild ungdom för att snabbt komma tillbaka till arbete, hitta det och sänka de trösklar som står i vägen.

Det totala antalet arbetslösa och personer i konjunkturberoende program har alltså de senaste två åren gått ned med över 30 000. Det är väldigt glädjande. Vi vet att jobbgarantin för unga har fungerat bättre än de gamla systemen, den kommunala ungdomspraktiken och ungdomsgarantin. Som bland annat en studie av IFAU visade tenderar de att förlänga arbetslöshetsperioderna och öka arbetslösheten bland ungdomar. Det är naturligtvis någonting som man måste ta i beaktande. Den gamla politiken fungerade inte. Nu har vi ändrat den.

Vi jobbar intensivt med att få ungdomar in på arbetsmarknaden. Vi lägger också mer krut på dem som är långtidsarbetslösa. Det går att förbättra. Jobbgarantin för unga har inte ens varit i kraft i ett år. Vi kommer, som jag sade tidigare, att ha en väldigt osentimental inställning till verktygen. Går det att förbättra, vilket det säkerligen gör, kommer vi naturligtvis också att göra det.

Anf. 170 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Man kan naturligtvis hålla på och bolla med siffror fram och tillbaka. Jag märker att Littorin väljer de siffror han vill, de som passar hans syfte. Jag väljer i stället att inte fortsätta min sifferexercis, för jag märker att arbetsmarknadsministern då väljer någon annan stapel. Jag struntar i det och går i stället in på vad som behöver göras.

Det låter jättebra när arbetsmarknadsministern säger att det ska vara en palett av olika åtgärder. Men problemet är att det i praktiken har blivit tvärtom. Regeringen har kraftigt dragit ned på utbildningsinsatser riktade till arbetslösa.

Det är ett fåtal verktyg Arbetsförmedlingen har i dag. De räcker inte till dem som deltar i garantin för att de ska få de olika sätten. Vi föreslår att man måste kunna få ett förmedlat jobb redan första dagen. Man måste ha praktikplats, coachning och ett individuellt handlingsprogram. Man behöver ha introjobb som dörröppnare.

Det finns en rad olika saker som skulle kunna göras men som tyvärr är indragna för Arbetsförmedlingen eftersom ni har den dogmatiska inställningen att allt som har med Arbetsförmedlingen att göra är något fult. Ni kallar det för ”Amsjobb” och säger att det är så fult med arbetsmarknadsutbildningar. Det blir märkligt nu när lågkonjunkturen sätter i gång och ni faktiskt kommer att behöva använda er av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Då hittar ni antagligen på andra ord för det, eftersom ni har svartmålat dessa åtgärder under två års tid. Jag kan tänka mig att ni hittar på andra ord.

Men det viktiga är att ungdomarna faktiskt får möjlighet att studera eller får hjälp till praktik eller annat om de har strulat till det för sig i ungdomen och i skolan, i den vanliga ungdomsskolan. Man måste få en chans till och en chans till och en chans till, för det är så vi ska hjälpa varandra i samhället.

Jag ska ge Sven Otto Littorin rätt i att det fanns saker i arbetsmarknadspolitiken under vår tid som inte var bra. Det är helt klart. Inte allting fungerade. Man måste hela tiden stå i förändring och vara förändringsbenägen. Vi socialdemokrater kan ta på oss att vi inte var tillräckligt omprövande. Vi omprövar vår politik nu, och det är viktigt att visa att vi står

för den arbetslinje som är Socialdemokraternas stolta tradition. Om vi missade på den punkten är det bara att beklaga, men jag ger Sven Otto Littorin rätt till viss del på det området.

Men jag ger inte rätt i att den borgerliga politiken skulle vara receptet. Det är vi som har lagt grunden till den goda ekonomi och högkonjunktur som vi har haft nu. Nu blåser den över.

Ni kom till ett dukat bord. Men nu stiger arbetslösheten igen, och statistiken visar att långtidsarbetslösa ungdomar kommer att få det ännu tuffare. Det behövs en annan typ av åtgärder, som jag kan kalla det, för jag tycker nämligen inte att det ordet är fult. Vi behöver hjälpa de ungdomar som ännu inte har kommit in på arbetsmarknaden.

Anf. 171 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är nog om jag ska vara helt ärlig ingen större skillnad på Monica Greens och min ambitionsnivå, grundinställning eller vilja i detta avseende. Det är klart att vi kan vara överens om att det är ett slöseri, en förlust och en skam för ett välfärdsland som Sverige att ha så många arbetslösa ungdomar. Det tror jag att vi är överens om. Det handlar naturligtvis om att försöka hitta sätt att minska ungdomsarbetslösheten och få fler in på olika sätt och vis. Det är tragiskt att Sverige under lång tid har legat i botten på den europeiska ligan med en ungdomsarbetslöshet bland de högsta i hela Europa. Det måste vi göra någonting åt.

Ska man vara dogmatisk i detta? Nej, det ska man naturligtvis inte vara. Där håller jag också med Monica Green. Det är en dum idé att vara dogmatisk. Det är bland annat därför vi har ett tusental fler ungdomar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder juli 2008 än vi hade juli 2006. Man får inte vara ideologiskt förblindad när man ska angripa politiska problem eller samhällsproblem, utan man ska ägna sig åt att lösa dem och inte någonting annat.

Det vi har försökt göra när det gäller ungdomsarbetslösheten är flera olika saker samtidigt. Vi har dragit slutsatser av en del av de insatser som funnits tidigare: kommunal ungdomspraktik, ungdomsgarantin och annat. När vi såg att de tenderade att förlänga arbetslöshetsperioderna och öka ungdomsarbetslösheten tyckte vi att det var en bra idé att göra någonting annat.

Det vi också ville göra var som jag försökte redogöra för förut att vikta om insatserna, särskilt under högkonjunkturåren, lägga lite mindre på aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder för personer med kort tid i arbetslöshet, som snabbt hade möjlighet att ta sig ut på arbetsmarknaden i goda tider, och i stället lägga krutet på dem som varit borta mycket länge och sett en och annan högkonjunktur passera revy utan att ta sig tillbaka.

Det vi kan diskutera är naturligtvis avgränsningen, balansen de två grupperna emellan. Där vet jag att Monica Green har en annan uppfattning än jag. Man kan naturligtvis alltid diskutera vad som är rätt och fel. Jag menar att den avvägning som vi gjorde var rätt och att det var rätt att lägga förhållandevis mer resurser på de långtidsarbetslösa och se till att förbereda dem bättre för återinträde på arbetsmarknaden.

Prot. 2007/08:138
28 augusti

*Svar på
interpellationer*

Anf. 172 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att det nu låter annorlunda än med de stora svulstiga orden efter valrörelsen om att allting skulle bli så perfekt. Det skulle till och med bli lättare att andas med allt annat som vi fick höra när den borgerliga regeringen tog över. Jag märker nu en lite mer ödmjuk inställning hos arbetsmarknadsministern. Det kanske är så att det finns en och annan åtgärd och till och med Amsåtgärd som är riktigt, riktigt bra. Det är jag glad över att Sven Otto Littorin har insett.

Anf. 173 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ska inte förlänga debatten. Jag kan bara konstatera att en av de saker som vi har försökt göra är att strukturera om arbetet på ett annat sätt. När vi tog över var det 21 myndigheter direkt underställda regeringen med ett fyrtiotal olika delmål i regleringsbrev och annat.

Någonstans fick jag en känsla av att arbetsmarknadspolitiken lite grann blev den offentliga politikens parkeringsplats. När man inte kunde lösa andra saker på andra politikområden skrev man in det i Ams regleringsbrev och hoppades att det skulle lösa problemet.

Vad vi har försökt göra är att se till att vi har en myndighet med ett mål, nämligen att arbeta för sänkt arbetslöshet och för att fler ska komma ut på arbetsmarknaden. Vi återkommer säkert i debatter framöver om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på interpellation 2007/08:831 om regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 174 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig om jag kommer att verka för att öka antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka antalet praktikplatser år 2008. Han har vidare frågat mig om jag låtit utvärdera jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgarantin för ungdomar, vilka slutsatser som kunnat dras därav samt vilka åtgärder detta kommer att leda till. Dessutom har Sven-Erik Österberg frågat mig vilka konkreta insatser jag avser att verka för att regeringen ska genomföra under år 2008 för att långtidsarbetslösa inom de så kallade garantierna ska få utbildning eller praktik. Slutligen har han frågat mig om jag planerar att genomföra några konkreta åtgärder för att bryta långtidsarbetslösheten år 2008.

Regeringens arbete med att minska utanförskapet och få fler människor i arbete har fortsatt högsta prioritet. Vår politik för tillväxt har en bred ansats och långsiktig inriktning för att förbättra förutsättningarna för full sysselsättning. Fler människor måste ges möjlighet att arbeta och försörja sig själva. Vår strategi innebär att det ska finnas bättre drivkrafter för att arbeta, det ska vara enklare och mindre kostsamt att anställa, och att det ska vara enklare och mer lönsamt att starta och driva företag.

Arbetsmarknadspolitiken har en central roll i att minska utanförskapet. Förutom att matchningen ska vara effektiv ska i princip alla resurser

riktas mot dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Under år 2008 har en tydlig omprioritering gjorts från insatser utanför jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för unga till insatser inom garantierna.

Inom jobb- och utvecklingsgarantin förekommer både matchnings- och programinsatser. Jag anser att det faktum att drygt 11 000 personer av de 24 000 som lämnat jobb- och utvecklingsgarantin har fått jobb är en god indikation på att insatsen innebär kvalitet. Uppgiften om att det skulle vara 35 personer som deltar i arbetspraktik känner jag inte igen. En ögonblicksbild av situationen i början av juli visar till exempel att av de ca 5 700 personerna som befann sig i den andra fasen i jobb- och utvecklingsgarantin så deltog drygt 2 600 personer i arbetspraktik.

Fokus i jobbgarantin för ungdomar är på jobsökaraktiviteter. Vi vill undvika inläsningseffekter för en grupp arbetssökande som generellt sett har relativt korta arbetslöshetstider. Även här ställer jag mig frågande till de uppgifter som förs fram. Att enbart sju personer av 10 382 har en praktikplats är en grov underskattning. Enligt Arbetsförmedlingens nyligen lämnade åiterrapportering befann sig i juli 491 personer av 10 990 i praktik.

I och med att jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar inte har funnits så länge är det för tidigt att dra några långtgående slutsatser om hur insatserna fungerat. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen.

Jag kan inte ställa mig bakom uppfattningen att ett stort antal praktikplatser och platser i arbetsmarknadsutbildning nödvändigtvis är ett bevis på kvaliteten i arbetsmarknadspolitiken. Vi måste komma ihåg att de arbetslösa inte är en homogen grupp och att behoven kan variera utifrån individens förutsättningar och utifrån hur länge arbetslösheten varat. Att vissa har ett utbildningsbehov behöver inte heller betyda att arbetsmarknadsutbildning är den enda tänkbara insatsen. Sedan regeringen tillträdde har till exempel ett stort antal reformer genomförts eller påbörjats inom utbildningspolitiken, såsom försöksverksamhet med lärlingsutbildning som startar i höst.

Jag kan därför svara Sven-Erik Österberg att jag inte kommer att verka för att öka antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen. Jag vill i stället att regeringens reformer ska få en möjlighet att verka fullt ut. I arbetet med höstens budgetproposition fortsätter vi med att skapa förutsättningar för full sysselsättning. I det arbetet står jobben i fokus med minskat utanförskap som mål och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden i kombination med förbättrade insatser i övrigt.

Anf. 175 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern. Bakgrunden till att jag skrev interpellationen är att vi ser att det sker en ganska stark svängning. Den märktes tydligt när jag skrev interpellationen för ganska länge sedan. Alla prognoser och indikationer som har kommit därefter har förstärkt bilden av att vi är inne i en ganska kraftig konjunktursvängning.

Vi som har sysslat med arbetsmarknadspolitik under ganska många år vet av erfarenhet att det också frestar på arbetsmarknaden. De lediga jobben blir färre och varslen ökar. Det finns statistik på allt det där. Jag

*Svar på
interpellationer*

Prot. 2007/08:138
28 augusti

ska inte läsa upp siffrorna. Jag tror att arbetsmarknadsministern är ganska väl medveten om hur situationen ser ut.

I det här läget tyckte jag att det var intressant att se om arbetsmarknadsministern har tänkt hur han ska tackla problemet framöver. Vilka insatser avser han att göra? Finns det några särskilda nya idéer för hur man ska hantera det?

Mot bakgrund av detta ser vi en stark reducering av antalet praktik- och utbildningsplatser i arbetsmarknadspolitiken under de senaste åren. Vid ett flertal interpellationsdebatter som jag har haft med arbetsmarknadsministern tidigare har jag pekat på det och att jag känner oro för att man har dragit ned på åtgärdsresurserna ganska rejält.

Jag fick svaret att det nu inte är tid att studera utan tid att arbeta. Nu ska man söka jobb och arbeta. Det kan man väl hålla med om. Men vägen dit för väldigt många är att kunna spå på sin kompetens så att de kan ta det jobb som är ledigt. Det här upplever jag som än mer aktuellt i den situation som är just nu där vi också ser att det kärvar på arbetsmarknaden.

Jag ser att arbetsmarknadsministern i princip inte har ändrat uppfattning på något sätt. Jag har också sett vad som läckt ut och det som man har släppt om tankarna i budgetpropositionen. Det är att man ska fortsätta på den väg man haft tidigare. Det handlar om att öka skattesänkningarna och att ha väldigt breda lösningar som man tror ska stimulera arbetsmarknaden, vilket jag ställer mig mycket tveksam till.

Jag ska kort kommentera statistiken när det gäller de sju praktikplatserna. Jag brukar vara väldigt noga med siffrorna i en interpellation. Vi kontaktade Arbetsförmedlingen, eller förutvarande Ams, och ville ha statistik. Vi fick svaret vid det tillfället: ”Det var lustigt att ni frågar. Vi har precis fått samma fråga från Arbetsmarknadsdepartementet, så jag har siffrorna klara.”

Jag fick de här siffrorna av dem, och vi satte in dem i interpellationen. När interpellationen var inlämnad ringde samma person upp och sade att han nu hade andra siffror, som jag tror stämmer överens med dem som arbetsmarknadsministern har uppgett här.

Det kan man fundera på. Endera har inte myndigheten någon ordning på sina siffror, eller så blev de skrämde i mellanperioden. Jag vet inte hur jag ska tolka det. Jag vill bara förklara det. Det visar hur svårt det är med sådana siffror när man bollar fram och tillbaka med dem och vad som gäller i ett visst läge.

Det som oroar mig är de breda lösningarna. Det är ett väldigt trubbigt instrument. Det är precis som Monica Green sade. Man kan bolla med siffror fram och tillbaka. Vi ser ändå de åtgärder som har gjorts.

Koncentrerar man sig på den grupp som har stått längst från arbetsmarknaden och varit långtidsarbetslösa under en lång period kan vi se att högkonjunkturen inte har nått de människorna. De breda lösningarna har inte nått den kategorin.

Det är andra som har fått jobb. Det är riktigt att det är fler som har fått jobb. Det förs ett utanförskapsresonemang om 1,7 miljoner eller någonting sådant. Det innehåller alla människor i hela gruppen. Men det har inte hänt något för den grupp som står längst ifrån. Högkonjunkturen har inte nått de människorna.

Jag trodde att regeringen i det här läget hade någon idé. Hur ska vi se till att den gruppen stärks till nästa högkonjunktur som vi ändå vet kommer någon gång och förhoppningsvis så snart som möjligt?

Anf. 176 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi går mot sämre tider. Vi har sett oljepriserna dra iväg, matpriserna dra iväg och inflationen dra iväg. Vi noterar att vi har en tillväxttakt på Europainivå som kommer att gå ned under 1 procent och på världsnivå 3 procent. Det får naturligtvis konsekvenser också för Sverige.

Därvidlag är det oerhört skönt att vi har överskott i de statliga finanserna på långt över 100 miljarder och att vi har en statsskuld som raskt sjunker under den här mandatperioden. Vi har en utlandsskuld som del av statsskulden som går ned mot och till och med under det mål som Riksgälden har satt upp på 15 procent av statsskulden. Det är naturligtvis oerhört bra, för det gör att vi har lättare att parera den nedgång vi ser i den internationella konjunkturen.

Men det är också viktigt att vi fortsätter genomföra de strukturella reformer på arbetsmarknaden och i andra system som vi har påbörjat. Det är reformer som minskar nedgången i sämre tider och ökar och snabbar på uppgången när det vänder på arbetsmarknaden. Det är viktigt att vi gör det, och därför är det viktigt att vi konstaterar att just den strukturella arbetslösheten har gått ned där vår politik har bitit. Det är naturligtvis väldigt glädjande, för det gör att färre kommer att bli arbetslösa i den här nedgången än annars hade varit fallet.

Jag är inte särdeles dogmatiskt inställd till insatser för dem som behöver dem. I dag är det närmare 80 000 personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är naturligtvis en nedgång mot vad det var när det var som flest. Den bedömning vi hade då och som jag fortfarande har var att man från socialdemokratiskt håll var lite för snabb att dölja öppen arbetslöshet med olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder och sätta in dem på ett sådant sätt att de faktiskt motverkade konjunkturuppgången.

Sven-Erik Österberg och jag har haft interpellationsdebatter om detta tidigare, bland annat för något halvår sedan då vi diskuterade en utredning som just hade kommit och som behandlade arbetsmarknadspolitikens utformning och innehåll. Man kan naturligtvis göra sig lustig över en del formuleringar i den utredningen, som är lite väl akademisk, men vad man sade var att det är viktigt att ha en kontracyklisk dimensionering av omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det är precis vad Sven-Erik har arbetat med under många år, nämligen att se till att när man har god fart på arbetsmarknaden drar man ned på antalet platser i arbetsmarknadspolitiska utbildningar för att folk ska ha ett jobb att gå till. Det har Socialdemokraterna alltid gjort. Sedan har man dragit på när det är lite sämre tider.

Jag är inte främmande för att vi ur ett individperspektiv utnyttjar arbetsmarknadspolitiska insatser för att se till att just den enskilda personen lättare kan komma tillbaka till arbetsmarknaden. Jag har lite svårare att se det som ett sätt att dölja dåliga siffror. Då blir jag mer betänksam. Jag har haft samma kritik mot den enorma ökning av antalet förtidspensionärer som vi såg under några år, upp till ett decennium, dessförinnan. Jag tyckte att det mer liknade ett döljande av utanförskapet. Man plockade bort folk från arbetsmarknaden och fick upp siffrorna, helt enkelt.

Denna dimensionering och avvägning av hur många platser och i vilket skede man sätter in dem är kärnan i diskussionen. Vi ska naturligtvis noga följa de siffror vi nu får in när det gäller hur det ser ut framöver, men vi menar att den avvägning som vi nu ligger i är rimlig och relevant. Det handlar mycket om att nu jobba med kvalitet i insatserna för de personer som står längst från arbetsmarknaden: olika typer av praktik, utbildningar och hela paletten av insatser som står till förfogande.

Anf. 177 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Det är sant att statsbudgeten är stark, och det är det i och för sig bra att falla tillbaka på. Men samtidigt vet vi som gamla finanspolitiker att vi har en statsbudget som är oerhört konjunkturberoende. Jag kan se med viss oro på att man inledningsvis sade att reformutrymmet för ett halvår sedan kanske var 15–20 miljarder, sedan har det vuxit till 20–25 miljarder, och i det här läget är det uppe i 35 miljarder.

När man anstränger statsbudgeten ser vi att nu Konjunkturinstitutet pekar på att man förmodligen kan ha budgetunderskott 2010, vilket man också säger i en rapport. Trots att det finns stora resurser ligger man väldigt nära det som har varit. Då hamnar vi helt plötsligt i en annan situation som kan vara mycket prekär av andra skäl.

Den 22 augusti höll arbetsmarknadsministrarnas statssekreterare en presskonferens. Fritt citerat sade hon då att det är bra med avkylning av arbetsmarknaden och att det dämpar inflationstrycket. Jag tolkar det som att hon tycker att det är bra att det inte längre är lika många som får jobb. Det är bra att det är fler som är arbetslösa, för det räddar regeringen från en misslyckad finanspolitik som faktiskt har drivit upp inflationen väldigt starkt. Till och med i ett läge där man talar om nästan nolltillväxt och en stark avmattning i konjunkturen diskuterar Riksbanken fortfarande om man ska höja räntan.

Det går inte att skylla på att citronerna har blivit dyrare, som man gjorde i någon partiledardebatt. Det må väl vara hänt att bensinpriser och sådant inte påverkas av regeringen, men det är regeringen som är ansvarig för politiken och för att se till att vi inte har någon inflation. Riksbanken kan inte säga: Vi höjer inte räntan nu, för inflationen beror inte på det som händer i Sverige. Deras uppgift är att se till hur räntan är i Sverige, och hur inflationen är också regeringens skyldighet. Det håller man nu på att retirera ifrån.

Därför blir jag väldigt förvånad när arbetsmarknadsministrarnas statssekreterare uttrycker sig på det sättet, som egentligen går stick i stäv med vad arbetsmarknadsministern säger här om att få så många som möjligt i sysselsättning oavsett hur konjunkturen ser ut. Här delar jag arbetsmarknadsministrarnas uppfattning.

När det gäller åtgärder och kvalitet vill jag säga att det finns drygt 40 000 i jobb- och utvecklingsgarantin. Fas ett är jobbsökande. Sanningen är ju den att de flesta inte får någon annan insats än att de söker jobb och själva står anmälda för lediga jobb. När man frågar personer på Arbetsförmedlingen vad de egentligen får för insatser måste man konstatera att de i princip är öppet arbetslösa. De får ingen åtgärd alls annat än att de söker jobb. Det är väldigt få av dem som har fått praktikplats.

Av en händelse såg jag att man på arbetsförmedlingen i Borlänge hade varit så uppgivna och ville ha insatser för ett antal personer som

behövde komma ut på arbetsmarknaden. Man hade inga resurser och vände sig därför till socialbyrån i Borlänge kommun och frågade om man kunde avsätta understödspengar till den här gruppen, så att de kunde komma ut och få en praktik. I folkhumorn i Kommunhuset i Borlänge fick det heta att Littorin söker socialbidrag.

Din myndighets människor ute i landet är förtvivlade över att de inte har resurser att sätta in när det behövs. Man ser behoven, men det finns inga resurser. Skattesänkningar och lite lägre arbetsgivaravgift når inte de personer som saknar kompetens och har haft lång frånvaro från arbetsmarknaden. Då ska vi ändå veta att det har varit en god konjunktur. Detta leder ingenstans.

Arbetsmarknadsministern vet lika väl som jag att i mars april nästa år har ungefär 30 000 i jobb- och utvecklingsgarantin passerat sina 450 dagar. Då ska ni leverera svaret på frågan: Vad händer nu? Det har sagts att det ska komma i budgetpropositionen. Vi får väl se vad som händer.

Anf. 178 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Ja, svaret kommer i budgeten.

Jag tror att Sven-Erik övertolkar min statssekreterare lite. Jag kan bara konstatera att risken för överhettning i ekonomin har avtagit kraftigt. Det kan man säga med en viss förståelse för hur snabbt saker och ting kan ändras. Vi hade ju debatter om bristyrkesproblematiken för bara några månader sedan. Då varnade Sven-Erik Österberg och hans kolleger för bristyrken och flaskhalsar som skulle driva upp inflationen.

Låt oss återgå till den grundläggande frågan. I det här läget finns utrymme och krav på fortsatta strukturella reformer. Vi måste fortsätta att arbeta för att sänka den strukturella arbetslösheten och öka den strukturella sysselsättningen, det vill säga den som är oberoende av konjunkturen – oberoende av om oljepriser eller citronpriser går upp eller ned. Det är detta vi har satt oss före, och därför ser vi nu att den här nedgången kommer att drabba arbetsmarknaden mindre än annars. Exakt hur mycket det är får väl de ekonomisk-politiska forskarna titta djupare på framöver.

En sak är oerhört tydlig, och den ska jag fortsätta att arbeta med. Det har väl också en del interpellationsdebatter i dag visat. Det handlar om att arbeta för de allra svagastes möjligheter att komma tillbaka på arbetsmarknaden, att med ett individuellt anslag förbereda varje enskild person för mötet med arbetsmarknaden. Det måste göras med bredd.

Sven-Erik säger att det inte finns resurser. Det finns 13 miljarder i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för unga. Det finns en palett av insatser och åtgärder. Inom ramen för dessa garantier kan man naturligtvis vikta om i den mån det finns behov av det för att korta den enskildes väg tillbaka till arbetsmarknaden. I grunden tror jag att Sven-Erik och jag är överens om att det är en bra idé.

Sedan vill naturligtvis varje myndighet med självaktning ha mer resurser och kan ibland på goda grunder säga: Här fattas det; här skulle vi vilja ha mer.

Det är klart att mitt svar tillbaka till dem är: Ja, kom med välgrundade budgetunderlag! Då ska vi naturligtvis överväga det.

Men inriktningen måste vara just en väl fungerande arbetsmarknad för dem som har kort tid i arbetslöshet, en väl fungerande myndighet, Arbetsförmedlingen, som ägnar sig åt att förmedla arbeten som mål. Det

är naturligtvis viktigt för dem med kort tid i arbetslöshet i kombination med sådana saker som till exempel – och det gör jag mycket reklam för bland mina europeiska kolleger – trygghetsavtalen, omställningsavtalen på svensk arbetsmarknad. Det tycker jag är en lysande uppfinning som egentligen är svaret till fransmän och andra som gärna ser europeiska skattemedel gå till olika system för att hantera omställning just i Frankrike. Man kan säga till dem: Det finns faktiskt alternativ. Det finns partsägda försäkringslösningar och avtal som hanterar omställning på arbetsmarknaden. Det är alldeles lysande.

Vi ska arbeta med de svagaste på arbetsmarknaden. Vi ska se till att deras steg tillbaka blir så litet och lätt som möjligt och att de trösklar som har stått i vägen ska bli så små som möjligt.

Vi kan ta många exempel. Men jag konstaterar bara att 60 procent av förtidspensionärerna säger att de har någon typ av arbetsförmåga kvar och att de gärna vill vara med på arbetsmarknaden. De vill kanske inte vara 100 procent på det gamla jobbet eller på det gamla jobbet över huvud taget. Men de ska inte känna sig övergivna av oss utan känna att de har en möjlighet att vara med. Då måste vi naturligtvis sänka trösklarna och göra det enklare, minimera risken för den enskilde förtidspensionären. Det handlar om att våga försöka. Det ska vi jobba vidare på.

Det som är lite intressant är kontrasten. Sven-Erik Österbergs parti har föreslagit 7 000, tror jag att det var, fler praktikplatser, flera platser i arbetsmarknadspolitiska utbildningar. Om det är svaret på frågan var de nya jobben ska komma tycker jag kanske inte att det är alldeles fullödigt.

Anf. 179 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Sanningen när det gäller 13 miljarder är väl att stora delar av det går åt till försörjning för de här personerna. De ska ha sin ersättning. Det är visserligen bara 65 procent av vad de har haft tidigare i lön, men det är ju det som också ska tas från det här kontot. Sanningen är ändå, när man frågar Arbetsförmedlingen, att de flesta inte har någon insats i någon form, utan de söker jobb. De är i princip öppet arbetslösa.

Dessutom har regeringen instiftat en märklig sexmånadersregel för ungdomsgarantin. Under de första sex månaderna av arbetslösheten får man inte gå in med några insatser. Det är arbetsförmedlarna förtvivlade över. De säger att många kommer in i den här perioden. Det är sex månader, och ingenting händer. Det gör att de vänder på dygnet och skaffar sig vanor som sedan kan ligga dem till last när de ska tillbaka till arbetslivet och leva ett mer normalt liv igen. Det är en väldigt märklig regel tycker jag, när man tittar på det.

Sedan var det inte bara vi, arbetsmarknadsministern, som var oroliga för flaskhalsproblemen. Svenskt näringsliv gjorde en bedömning att ungefär 90 000 jobb hade förlorats genom att matchningen inte fungerade. Man fick inte rätt utbildning – det gällde framför allt till småindustrin. Småland är ett exempel där man hade brist på arbetskraft. Man kunde inte få tag i personer därför att de inte hade rätt kompetens.

Det var i det läget, när vi förde fram det i interpellationerna, arbetsmarknadsministern, som jag fick till svar: Nu ska vi inte studera; nu ska vi jobba.

Det var det som sades där, och det är där den kritiken kommer i det läge som är.

När det gäller statssekreteraren och svaret sade hon faktiskt, rätt citerat: ”Vi står inför en avkylning på arbetsmarknaden. Det är faktiskt bra för annars blir det för stora inflationsimpulser i ekonomin.” Det är direkt citerat. Det andra var: Sverige befinner sig inte i en lågkonjunktur utan i en normal avmattning.

Det var för ungefär en vecka sedan. Det problem som finns är kanske också lite underskattat. Till det kan man ta det som Svenska Dagbladet skrev. Försäkringskassan gör en bedömning att 20 000 sjukskrivna riskerar att förlora sjukförsäkring fram till 2010. Detta är en konjunktur som ser ganska dystert ut, så det fordras insatser på det området. Det är min bestämda uppfattning.

Anf. 180 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag kan bara konstatera, när det gäller jobb- och utvecklingsgarantin, att det nu är 41 500 personer inskrivna i garantin. Sedan starten har drygt 67 000 personer påbörjat och drygt 24 000 lämnat, varav 11 000 för arbete. Det är en god siffra.

I dag är knappt två tredjedelar i fas ett av garantin, kartläggning och jobbsökaraktiviteter med coachning. I fas två befinner sig i princip resten, i praktik, arbetsträning, utbildning och annat.

Det här kommer naturligtvis att ändras över tiden. Det beror ju på hur lång arbetslöshetsperiod som man har.

Den avvägning som vi måste göra och som vi ska göra handlar naturligtvis om hur, utifrån ett individperspektiv, behovet ser ut när det gäller att förbereda sig för mötet med arbetsmarknaden.

Visar det sig att vi har många som behöver mer hjälp individuellt får den avvägningen ändras, men jag tror att man ska utgå från det individuella perspektivet. Det är därför det är viktigt att dessa personer går igenom fas ett där man gör den grundläggande kartläggningen, gör en individuell handlingsplan, där personerna får en coach så att man lättare och bättre kan identifiera vad det är som behövs på individnivå.

Jag tror att det är där någonstans man ska börja, men jag är inte främmande för att vi i något skede under åren framöver kommer att ha fler i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det kan mycket väl hända. Det är faktiskt också ungefär vad jag har sagt under perioden och i de interpellationsdebatter som vi har haft tidigare när vi till exempel har pratat om just denna kontracykliska dimensionering. Därvidlag tror jag inte att det är så mycket som skiljer Sven-Erik och mig åt, om jag ska vara helt ärlig.

Men det viktiga är att vi trots det inte ger upp när det gäller det grundläggande uppdraget till Arbetsförmedlingen, nämligen att det nu är en myndighet med ett mål, att förmedla arbeten.

Sedan håller jag naturligtvis med Sven-Erik. Nu ska vi göra allt vi kan för att jobba för att vända de lite sämre tider som kommer och se till att fler kommer ut på arbetsmarknaden, också de år som kommer framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM133 Europeiska privata aktiebolag (SPE-bolag) KOM(2008)396 till civilutskottet

2007/08:FPM135 Meddelande om internalisering av trafikens externa kostnader KOM(2008)435 till trafikutskottet

2007/08:FPM136 Direktiv om vägavgifter för tunga lastbilar (Eurovinjettdirektivet) KOM(2008)436 till trafikutskottet

28 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 augusti

2007/08:840 Barns läsande

av *Monica Green* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

den 28 augusti

2007/08:841 Anställningsvillkor för våra utlandsanställda

av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:842 Försvarsmaktens förmåga till luftburen ubåtsjakt

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:843 Stärkt skydd för de anställda och deras fackliga företrädare vid tecknande av kollektivavtal

av *Patrik Björck* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 september.

29 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 augusti

2007/08:1566 Förtydligande av 1982 års namnlag

av *Barbro Westerholm* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1567 Ökade kunskaper för lärarkåren om Förintelsen
av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1568 Skydd och rättssäkerhet för personer med demenssjukdom

av *Catharina Bråkenhielm* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1569 Förbud mot snabba sms-lån

av *Ulf Holm* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1570 Etniska och religiösa vårdcentraler

av *Carina Hägg* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

den 22 augusti

2007/08:1571 Fastighetsboxar

av *Christina Oskarsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1572 Statsbidrag för bredbandsutbyggnad på landsbygden

av *Matilda Ernkrans* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1573 Nivåhöjning för Tullverket

av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

den 25 augusti

2007/08:1574 En utökning av arbetsmiljölagens ansvar också till förskolan och fritids

av *Ulf Holm* (mp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1575 Arbetsmiljöinspektioner i skolorna

av *Ulf Holm* (mp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1576 Ett stärkt förtroende för rättsväsendet

av *Betty Malmberg* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 26 augusti

2007/08:1577 Antal offentligt anställda

av *Britta Rådström* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1578 Ändrad lagstiftning för Tullverkets brottsbekämpning

av *Britta Rådström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1579 Polisens kommunikationscentral

av *Jörgen Hellman* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1580 Sveriges största handikappidrott som friskvård
av *Cecilia Widegren* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Prot. 2007/08:138
28 augusti

2007/08:1581 Klassmorfar i skolan
av *Hans Rothenberg* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

den 27 augusti

2007/08:1582 Ny skolmyndighet i Härnösand
av *Bertil Kjellberg* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1583 Ändrade regler för svensk export av krigsmateriel
av *Tone Tingsgård* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2007/08:1584 Ökad satsning på klimatinformation
av *Per Bolund* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1585 Energipolitiken och konkurrensen för enskilda företag
av *Carl B Hamilton* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1586 Unga ingenjörers forskning
av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

den 28 augusti

2007/08:1587 Könneutrala äktenskap
av *Elisebeht Markström* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:1588 Lokalisering av eftergymnasial yrkesutbildning
av *Camilla Lindberg* (fp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1589 Situationen i Afghanistan och de afghanska flyktingarna i Sverige

av *Nina Larsson* (fp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:1590 Fiskevård för enskilda vattenägare
av *Finn Bengtsson* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1591 Samkönade adoptioner
av *Carina Hägg* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:1592 Lesbiska i Indien
av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1593 Homosexualitet i Saudiarabien
av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1594 Surrogatmödrar

av *Carina Hägg* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:1595 Egyptens agerande mot homosexuella

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 september.

30 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 augusti

2007/08:1530 Internationell flygvapenövning i Norrbotten

av *Fredrik Lundh* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1531 Synnerliga skäl och fortsatt sjukpenning

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

den 25 augusti

2007/08:1532 Konsekvenser av de nya sjukförsäkringsreglerna

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1533 Kompetens för helikopter 4 på F 17

av *Karin Nilsson* (c)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

den 26 augusti

2007/08:1535 Försenade utbetalningar från Försäkringskassan

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1538 Utbildning av vårdpersonal för biståndsinsatser

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:1540 Försäkringskassans handläggningstider

av *Magdalena Andersson* (m)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1544 Ändring av revisionsbegreppet

av *Hans Olsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1545 Ekonomisk kontroll i mindre företag

av *Hans Olsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1551 Röda Korset-symbolens användning vid fritagningen av Ingrid Betancourt

av *Luciano Astudillo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1555 Sena utbetalningar från Försäkringskassan

av *Matilda Ernkrans* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

den 27 augusti

2007/08:1536 ID-kort till utländska medborgare i Sverige

av *Ronny Olander* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1537 Aborträtt vid privat vård

av *Carina Hägg* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:1539 Förmånsvärdet på bilar med alkoholås

av *Agneta Berliner* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1541 Humanioras ställning

av *Hans Wallmark* (m)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1542 Kassaservice och lantbrevbärare

av *Lars Johansson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1543 Konstitutionella aspekter av Försvarsmaktens omstrukturering

av *Annie Johansson* (c)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1548 Hanteringen på FRA av informationsfrågor

av *Max Andersson* (mp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1550 Ofrivillig roaming i Öresundsregionen

av *Luciano Astudillo* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

den 28 augusti

2007/08:1546 Avstängning av spelombud

av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1547 IMF, bankkris och Baltikum

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1549 Skattefrihet vid uthyrning av del av bostad

av *Tobias Krantz* (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1552 Ersättning vid brott på teleförbindelser

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2007/08:138
28 augusti

Prot. 2007/08:138
28 augusti

2007/08:1553 Datordumpning i utvecklingsländer

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1554 Tvetydighet i svensk energipolitik

av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1560 Arbetsmiljöbrott

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 september.

31 § Kammaren åtskildes kl. 21.26.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 41 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 89 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 131 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om information från regeringen	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2007/08:833 om behovet av fler studentbostäder	2
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 2 MATS PERTOFT (mp).....	3
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	4
Anf. 4 MATS PERTOFT (mp).....	4
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 6 MATS PERTOFT (mp).....	6
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
5 § Svar på interpellation 2007/08:837 om kommunernas ekonomi.....	7
Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
Anf. 9 MONICA GREEN (s)	7
Anf. 10 GUNNAR ANDRÉN (fp)	8
Anf. 11 Statsrådet MATS ODELL (kd)	9
Anf. 12 MONICA GREEN (s)	10
Anf. 13 GUNNAR ANDRÉN (fp)	11
Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd)	12
Anf. 15 MONICA GREEN (s)	12
Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd)	13
6 § Svar på interpellation 2007/08:808 om polisresurser	13
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	13
Anf. 18 THOMAS BODSTRÖM (s).....	14
Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	15
Anf. 20 THOMAS BODSTRÖM (s).....	16
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	17
Anf. 22 THOMAS BODSTRÖM (s).....	18
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
7 § Svar på interpellation 2007/08:809 om koppleri	19
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
Anf. 25 THOMAS BODSTRÖM (s).....	20
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
Anf. 27 THOMAS BODSTRÖM (s).....	22
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	23
Anf. 29 THOMAS BODSTRÖM (s).....	24
Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	24
8 § Svar på interpellation 2007/08:810 om öronmärkning av resurser	25
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	25
Anf. 32 THOMAS BODSTRÖM (s).....	26
Anf. 33 FINN BENGTSSON (m)	27
Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	28

Anf. 35	THOMAS BODSTRÖM (s)	29
Anf. 36	FINN BENGTSSON (m)	30
Anf. 37	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	30
Anf. 38	THOMAS BODSTRÖM (s)	32
Anf. 39	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	32
9 §	Svar på interpellation 2007/08:811 om könsneutrala äktenskap	33
Anf. 40	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	33
Anf. 41	THOMAS BODSTRÖM (s)	33
Anf. 42	FINN BENGTSSON (m)	34
Anf. 43	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	34
Anf. 44	THOMAS BODSTRÖM (s)	35
Anf. 45	FINN BENGTSSON (m)	35
Anf. 46	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	36
Anf. 47	THOMAS BODSTRÖM (s)	36
Anf. 48	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	37
10 §	Svar på interpellation 2007/08:812 om självmord i häkte	37
Anf. 49	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	37
Anf. 50	THOMAS BODSTRÖM (s)	38
Anf. 51	FINN BENGTSSON (m)	38
Anf. 52	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	39
Anf. 53	THOMAS BODSTRÖM (s)	40
Anf. 54	FINN BENGTSSON (m)	41
Anf. 55	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	42
Anf. 56	THOMAS BODSTRÖM (s)	43
Anf. 57	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	43
11 §	Svar på interpellation 2007/08:832 om behovet av nationella kriterier för betygslänkande omdömen	44
Anf. 58	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	44
Anf. 59	MATS PERTOFT (mp)	44
Anf. 60	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	45
Anf. 61	MATS PERTOFT (mp)	46
Anf. 62	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	46
Anf. 63	MATS PERTOFT (mp)	46
Anf. 64	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	47
12 §	Svar på interpellation 2007/08:834 om den utlovade höjningen av studiemedlen	47
Anf. 65	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	47
Anf. 66	MATS PERTOFT (mp)	47
Anf. 67	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	48
Anf. 68	MATS PERTOFT (mp)	48
Anf. 69	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	49
Anf. 70	MATS PERTOFT (mp)	49
Anf. 71	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	50
13 §	Svar på interpellation 2007/08:835 om myndighetskoncentration av forskningsfinansiering	50
Anf. 72	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	50
Anf. 73	FINN BENGTSSON (m)	51

Anf. 74 LARS HJÄLMERED (m)	52
Anf. 75 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	53
Anf. 76 FINN BENGTTSSON (m)	54
Anf. 77 LARS HJÄLMERED (m)	55
Anf. 78 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	56
Anf. 79 FINN BENGTTSSON (m)	56
Anf. 80 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	57
14 § Svar på interpellation 2007/08:798 om åtgärder mot inflation och höga boendekostnader	58
Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m).....	58
Anf. 82 MONICA GREEN (s)	58
Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp)	59
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m).....	60
Anf. 85 MONICA GREEN (s)	61
Anf. 86 CARL B HAMILTON (fp)	62
Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m).....	63
Anf. 88 MONICA GREEN (s)	64
Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m).....	65
15 § Svar på interpellation 2007/08:814 om synen på svensk ekonomi i ett historiskt perspektiv	65
Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m).....	65
Anf. 91 MONICA GREEN (s)	66
Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (m).....	67
Anf. 93 MONICA GREEN (s)	68
Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m).....	69
Anf. 95 MONICA GREEN (s)	70
Anf. 96 Finansminister ANDERS BORG (m).....	71
16 § Svar på interpellation 2007/08:818 om Sveriges ekonomi.....	71
Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m).....	71
Anf. 98 MONICA GREEN (s)	72
Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (fp)	73
Anf. 100 Finansminister ANDERS BORG (m).....	74
Anf. 101 MONICA GREEN (s)	75
Anf. 102 LARS JOHANSSON (s)	76
Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m).....	77
Anf. 104 MONICA GREEN (s)	78
Anf. 105 LARS JOHANSSON (s)	78
Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m).....	79
17 § Svar på interpellation 2007/08:823 om nationellt program mot skattefusk och svartjobb	79
Anf. 107 Finansminister ANDERS BORG (m).....	79
Anf. 108 LARS JOHANSSON (s)	80
Anf. 109 Finansminister ANDERS BORG (m).....	81
Anf. 110 LARS JOHANSSON (s)	82
Anf. 111 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	83
Anf. 112 GUNNAR ANDRÉN (fp)	84
Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m).....	84
Anf. 114 LARS JOHANSSON (s)	85

Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (s)	86
Anf. 116 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	86
Anf. 117 Finansminister ANDERS BORG (m)	87
18 § Svar på interpellation 2007/08:800 om regeringens ordval.....	88
Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	88
Anf. 119 MONICA GREEN (s).....	88
Anf. 120 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	89
Anf. 121 MONICA GREEN (s).....	90
19 § Svar på interpellation 2007/08:803 om Arbetsförmedlingens regelverk i särskilda situationer	91
Anf. 122 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	91
Anf. 123 LUCIANO ASTUDILLO (s)	91
Anf. 124 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	92
Anf. 125 LUCIANO ASTUDILLO (s)	92
Anf. 126 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	93
Anf. 127 LUCIANO ASTUDILLO (s)	93
Anf. 128 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	94
20 § Svar på interpellationerna 2007/08:804 och 816 om konsekvenserna av Regeringsrättens dom för a-kassan.....	94
Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	94
Anf. 130 LUCIANO ASTUDILLO (s)	95
Anf. 131 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	95
Anf. 132 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	97
Anf. 133 LUCIANO ASTUDILLO (s)	98
Anf. 134 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	99
Anf. 135 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	99
Anf. 136 LUCIANO ASTUDILLO (s)	101
Anf. 137 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	101
Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	102
21 § Svar på interpellation 2007/08:805 om brister med instegsjobben.....	102
Anf. 139 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	102
Anf. 140 LUCIANO ASTUDILLO (s)	103
Anf. 141 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	104
Anf. 142 LUCIANO ASTUDILLO (s)	105

Anf. 143 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	106
Anf. 144 LUCIANO ASTUDILLO (s)	107
Anf. 145 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	107
Ajournering.....	108
Återupptagna förhandlingar	108
22 § Svar på interpellation 2007/08:807 om upphandling av	
kompletterande aktörer i jobb- och utvecklingsgarantin	108
Anf. 146 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	108
Anf. 147 LUCIANO ASTUDILLO (s)	108
Anf. 148 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	109
Anf. 149 LUCIANO ASTUDILLO (s)	110
Anf. 150 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	111
Anf. 151 LUCIANO ASTUDILLO (s)	112
Anf. 152 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	112
23 § Svar på interpellation 2007/08:813 om sommarjobb åt	
ungdomar.....	113
Anf. 153 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	113
Anf. 154 MONICA GREEN (s)	113
Anf. 155 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	114
Anf. 156 MONICA GREEN (s)	115
Anf. 157 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	116
Anf. 158 MONICA GREEN (s)	116
Anf. 159 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	117
24 § Svar på interpellation 2007/08:827 om obligatorisk a-	
kassa	117
Anf. 160 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	117
Anf. 161 PATRIK BJÖRCK (s).....	118
Anf. 162 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	119
Anf. 163 PATRIK BJÖRCK (s).....	120
Anf. 164 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	121
Anf. 165 PATRIK BJÖRCK (s).....	122
Anf. 166 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	122
25 § Svar på interpellation 2007/08:830 om jobbgarantin för	
ungdomar.....	122

Anf. 167 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	122
Anf. 168 MONICA GREEN (s).....	123
Anf. 169 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	124
Anf. 170 MONICA GREEN (s).....	125
Anf. 171 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	126
Anf. 172 MONICA GREEN (s).....	126
Anf. 173 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	127
26 § Svar på interpellation 2007/08:831 om regeringens arbetsmarknadspolitik	127
Anf. 174 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	127
Anf. 175 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	128
Anf. 176 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	130
Anf. 177 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	131
Anf. 178 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	132
Anf. 179 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	133
Anf. 180 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	134
27 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	135
28 § Anmälan om interpellationer	135
29 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	135
30 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	138
31 § Kammaren åtskildes kl. 21.26.	140

Tryck: Elanders, Vällingby 2008